

BOJOWNICY O POKÓJ WSZYSTKICH KRAJÓW ŁĄCZCIE SIĘ!

ŻYWIĆ SIĘ

SŁOWIAŃSKIE

11 - 12

LISTOPAD - GRUDZIEK

1949

ROK IV

MIESIĘCZNIK SPOŁĘCZNO-POLITYCZNY

T R E Ś Ć

	Str.
Adres Komitetu Słowiańskiego w Polsce do Józefa Stalina	637
Przemówienie prezydenta Bolesława Bieruta na uroczystym posiedzeniu Ogólnokrajowego Komitetu Obchodu 70-lecia urodzin Józefa Stalina	638
<i>J. Bietiajew</i> : O życiu Józefa Stalina	653
<i>Wl. Broniewski</i> : Słowo o Stalinie	670
O Stalinie	672
<i>M. Minkowski</i> : Twórca ustroju kolchozowego	679
<i>H. Świątkowski</i> : Międzynarodowe znaczenie Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej	686
<i>R. Juryś</i> : Zwrot dziejowy	695
<i>K. Piwarski</i> : Rola Związku Radzieckiego na arenie międzynarodowej	699
Nowe książki: materiały informacyjne o Związku Radzieckim i in.	708
Kronika polityczna	713
Kronika gospodarcza	716
Kronika kulturalna	719
ZSRR i kraje demokracji ludowej w prasie polskiej	723
Przegląd czasopism	731
Wymiana telegramów	739

D o d a t e k

32 rocznica Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej (referat G. M. Malenkowa)	741
<i>I. Riabow</i> : Wielka droga	754

**ŻYCIE SŁOWIAŃSKIE, MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SŁOWIAŃSKIM,
ŻYCIU ZSRR I KRAJÓW DEMOKRACJI LUDOWEJ, ORAZ POKOJOWEMU
WSPÓŁŻYCIU NARODÓW.**

Wydaje Prezydium Komitetu Słowiańskiego w Polsce, Warszawa, al. J. Stalina 12.
Kolegium redakcyjne: Henryk *Świątkowski* (przewodniczący), Stanisław *Trojanowski*
(redaktor polityczny), Henryk *Batowski* (redaktor naukowy), Kazimierz *Piwarski*,
Józef *Sieradzki*.

Adres redakcji i administracji: Kraków, ul. Basztowa 15, m. 5. — Telefon 548-95.
Konto PKO administracji, Kraków IV-305. Przedpłata kwartalna: 125 zł.

DROGI
PRZYJACIELU
NARODU POLSKIEGO

JOZEFIE
STALINIE

KOMITEJ SŁOWIAŃSKI W POLSCE
PRZEŚCIA CI Z OKAZJI 70-TEJ
ROZDNI CY URODZIN NAJSERDE-
CZNIESZE ŻYCZENIA ORAZ
WYRAZY OKŁONKI CZCI I MIŁOŚCI

WOLA NIEZŁOŃNA I NIESTRASZONA WOLA
URATOWAŁA NARODY SŁOWIAŃSKIE OD ZAGIADY,
WYZWOLIŁA JE Z MROTU FASZYSTOWSKIEJ I URKO-
ZUWA IM WIELKIE NA DRODZE BUDOWY SOCJAŁI-
ZMU I WZAJEMNEJ BRATERSKIEJ PRZYJAŹNI.
I OBE OSOBIŚCIE I NARODOWI RADZIEJENIENIU
ZAMIERZAJĄ NAROD POLSKI SWOJA WOLNOŚĆ,
NIEPODLEGŁOŚĆ NARODOWĄ I ODZYSKAŃE PRAWA-
RUCH ZIEMI POLSKICH NAD OBRA I NIŚĄ.
NAPOMIENI MOGĄ TWI WIELE I PRZYJA-
DECI TWIEGO BOWIATERSKIEGO ŻYWA, WODZIU SŁAWO-
WIEC PRZYJACIELU POLSKO, PRACOWNIKU CIE ZAPĘWNIĆ,
ZE BĘDZIEŃNY SKUPIAĆ WSZYSTKIE TWÓRCZE SIŁY
NARODU POLSKIEGO DO WALKI O POKÓJ, DO NAC-
NIEŚCIEGO ZACIESNIANNA WIEŻÓW PRZYJAŹNI
I WSPÓŁPRACY ZE ZWIĄZKIEM RADZIEJSCIM, Z NARODAMI
SŁOWIAŃSKIMI, Z WSZYSTKIMI MIŁOŚCIVYMI
RODZIMYMI SIŁAMI SWIATA.

WARSZAWA, DNIA 23. IX. 1946.

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

MIKULCZAK GONIMANY

Adres na pergaminie, wykonany przez znanych polskich artystów grafików,
na zamówienie Prezydium Komitetu Słowiańskiego w Polsce.

ADRES KOMITETU SŁOWIAŃSKIEGO W POLSCE
DO JÓZEFA STALINA

GENERALISSIMUS JÓZEF STALIN

MOSKWA

K R E M L

DROGI PRZYJACIELU NARODU POLSKIEGO
JÓZEFIE STALINIE

Komitet Słowiański w Polsce przesyła Ci z okazji 70-tej rocznicy urodzin najserdeczniejsze życzenia oraz wyrazy głębokiej czci i miłości.

Twoja niezłomna i nieustraszona wola uratowała narody słowiańskie od zagłady, wyzwoliła je z niewoli faszystowskiej i umożliwiła im wejście na drogę budowy socjalizmu i wzajemnej braterskiej przyjaźni.

Tobie osobiście i narodowi radzieckiemu zawdzięcza naród polski swoją wolność, niepodległość narodową i odzyskanie prastarych ziem polskich nad Odrą i Nysą.

Natchnieni mocą Twej myśli i przykładem Twego bohaterskiego życia, Wodzu Świutowego Obozu Pokoju, pragniemy Cię zapewnić, że będziemy skupiać wszystkie twórcze siły narodu polskiego do walki o pokój, do mocniejszego zacieśniania więzów przyjaźni i współpracy ze Związkiem Radzieckim, z narodami słowiańskimi, ze wszystkimi miłującymi pokój postępowymi siłami świata.

Warszawa, dnia 21. XII. 1949

Przewodniczący Wacław Barcikowski, Sekretarz Generalny Stanisław Trojanowski, Henryk Świątkowski, Władysław Korczyk gen. broni, Wacław Szymanowski, Jan Grubecki, Henryk Batowski, St. W. Dobrowolski.

**PRZEMÓWIENIE PREZYDENTA
BOLESŁAWA BIERUTA NA UROCZYSTYM PO-
SIEDZENIU OGÓLNOKRAJOWEGO KOMITETU
OBCHODU 70-LECIA URODZIN
JÓZEFA STALINA**

W WARSZAWIE 20 GRUDNIA 1949 R.

Obywatele i Towarzysze!

Z głębokim wzruszeniem zebraliśmy się w tej sali, aby złożyć w imieniu naszego narodu najgorętsze pozdrowienia Józefowi Stalinowi w dniu Jego 70-lecia. Uczuć narodu wyrazić słowami, które by odzwierciedlały te uczucia z dostateczną głębokością i mocą — niepodobna, choćby to były słowa kunsztowne. Bez porównania lepiej odzwierciedlają uczucia naszego narodu czyny. Polska klasa robotnicza wyraziła swe uczucia dla towarzysza Józefa Stalina czynem twórczej pracy, przyspieszającej urzeczywistnienie w Polsce Jego nauki o zbudowaniu społeczeństwa socjalistycznego. Polskie masy pracujące przekazały Józefowi Stalinowi dla uczczenia 70-lecia Jego urodzin tysiące podarunków, które zawierają w sobie bez porównania doskonalszą wymowę, niż najkunsztowniejsze słowa. Nie brak zresztą wśród tych darów po mistrzowski przez naszych poetów i pisarzy ujętych w słowa uczuć, nurtujących lud polski, jak również ujętych w słowa proste, choć nie mniej wymowne, uczuć ludzi pracy, którym nie łatwo jest się wysłowić. Setki tysięcy listów indywidualnych i zespołowych, listów dzieci i uczonych, listów robotniczych i chłopskich, listów wzruszających swą prostotą, jak list chłopki Reginy Mazur, czy chłopki Marii Iskry i listów, wzruszających głębią uczucia, jak listy naszych poetów i znanych powszechnie pisarzy — wszystkie razem odzwierciedlają przeżycia i twórcze przeobrażenia, które się dokonują w naszych oczach. Każdy z przedmiotów, listów, wierszy, ofiarowanych towarzyszowi Stalinowi przez polski lud pracujący — to nie tylko wyraz jednostkowej czy grupowej inicjatywy, twórczego talentu i osobistego wysiłku, ale równocześnie wyraz czci i uwielbienia całego narodu.

*«Jak uczcić Twoją wielkość — za pamiętne słowa
Poparte czynem: Polska niech będzie spiżową!
I za warszawskich dzieci roześmiane twarze!»*

Oto pytanie, wyrażone trafnie przez poetę, lecz nurtujące w nas wszystkich, którym twórcza myśl i braterska dłoń towarzysza Stalina pomogły tworzyć Polskę spiżową i radować się naszych dzieci roześmianymi twarzyczkami.

**NAJSZCZYTNIEJSZE ZOBOWIĄZANIE: ŻYĆ I DZIAŁAĆ
JAK STALIN**

I na pytanie to odpowiadają w dniu dzisiejszym na naszych fabrykach, hutach, kopalniach i budowlach wielotysięczne «Stalinowskie warty», przekuwające uczucia naszego narodu w tysiące ton węgla

i żelaza, w miliony metrów przędzy i tkanin, w niezliczone formy twardej jak stal, ale gorącej jak krew serdeczna pracy robotniczej. Za przykładem robotników płyną zobowiązania uczonych, profesorów, nauczycieli, artystów, urzędników, chłopów, uczącej się młodzieży, aby przez wzmoczoną pracę dla Polski przyspieszać zwycięstwo nowej stalinowskiej epoki wyzwolenia Człowieka, zwycięstwo wolności ogólnoludzkiej — zwycięstwo Socjalizmu. Ze wszystkich stron naszego kraju — z inicjatywy młodzieży polskiej — biegły sztafety młodzieńcze, aby złożyć towarzyszkowi Stalinowi meldunki o pracy, o nauce, o swych zobowiązaniach do walki o to, aby słowo «człowiek» zawsze i wszędzie brzmiało dumnie, do walki o nowy, socjalistyczny ustrój społeczny, którego wzór dał ludzkości towarzysz Stalin. Biegły sztafety od polskiego morza i od ziemi śląskiej, biegły sztafety młodzieńcze od granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej, biegły poprzez wsie i miasta — jak Polska długa i szeroka — a w 25 tysiącach miejsc czekała na nie zgromadzona w łącznej liczbie z górą 2 milionów, młodzież, aby zameldować towarzyszkowi Stalinowi o swych osiągnięciach i o swym najwyższym zobowiązaniu, które pozostanie najszczytniejszym zobowiązaniem wielu pokoleń: żyć i działać tak, jak żył i działał Stalin.

TOWARZYSZ STALIN ŹRÓDŁEM TWÓRCZYCH NATCHNIEN LUDZI PRACY W POLSCE

Źródłem twórczych natchnień był towarzysz Stalin dla produjących ludzi nauki, techniki, sztuki i kultury radzieckiej, natchnień, które pomagały pokonywać przeszkody bohaterskim zespołom ludzkim i poszczególnym konstruktorom, wynalazcom, uczonym jak również zwykłym prostym ludziom w ich niełatwych zmaganiach i walce. Źródłem twórczych natchnień stało się dziś imię towarzysza Stalina dla setek polskich konstruktorów, wynalazców, artystów-malarzy i plastyków, jak również młodocianych jeszcze twórców, którzy w swe podarunki dla towarzysza Stalina wkładali swe tęsknoty i pierwsze, czasem może nieudolne, próby i twórcze poszukiwania nowego wyrazu dla nowej epoki. Ileż gorącej żarliwości zawierają wykonane przez robotników rzeźby z najjenniejszych dla tego celu materiałów, np. z węgla, soli, cukru itp. oraz modele ich fabryk lub maszyn. Ileż wzruszającego uczucia mieszczą w sobie wykonane przez chorego na gruźlicę chłopca sceny z plasteliny, lub wzruszające swą naiwnością podarunki dzieci. Ileż pomysłowości, wytrwałości i zapału wyrażają wykonane przez chłopców polskich z zadziwiającym pietyzmem obraz Kremla ze słomy, emblematy z ziarenek zbożowych, lub portret wykonany ręcznie przez cieniowanie liter tekstu Konstytucji Stalinowskiej. Nie sposób jest jednak ani ocenić, ani dokonać ściślejszego przeglądu tego mnóstwa utworów, przedmiotów i przejawów, którymi polski lud pracujący pragnął uczcić Wielkiego Przodownika Ludzkości, twórcę nowej epoki, Wodza mas pracujących całego świata, Człowieka, którego czczą i którego kochają miliony. «Piękne Twe życie jest wzorem, na którym uczyć się będą pokolenia ludzkie» — pisali wraz z młodzieżą naszą pisarze i uczeni polscy. Nie można lepiej uczcić pięknego i wspaniałego życia towarzysza Stalina, jak tylko biorąc je za wzór i przykład. Wzór i przykład życia to-

warzysza Stalina porusza dziś serca setek milionów ludzi na wszystkich obszarach naszego globu. Obraz życia i walki towarzysza Stalina budzi gorącą falę uczuć w milionach serc, roznieca zapał twórczy wśród wszystkich przodujących warstw naszego społeczeństwa. Jedną z najpopularniejszych form uczczenia 70-lęcia urodzin towarzysza Stalina stało się poznawanie jego życiorysu przez dziesiątki i setki tysięcy ludzi pracy, przez młodzież pracującą i uczącą się, przez robotników, chłopów i inteligencję, przez wszystkich przodujących i postępowych ludzi naszego kraju bez względu na ich wiek i płeć. Poznanie tego wielkiego życia, pełnego walki i zmagañ z przeciwnościami, nieodparta, urzekająca siła płynąca z jego twardej, męskiej i jakże głęboko ludzkiej postawy w chwilach najtrudniejszych dla naszego pokolenia, czyni Go szczególnie drogim i bliskim.

Poznanie życia i walki Józefa Stalina pomaga ludziom prostym, często ludziom nieoświeconym uchwycić i zrozumieć najgłębszy sens rewolucyjny i arcyłudzki sens nauki marksizmu-leninizmu, nauki Lenina i Stalina, rewolucyjny i twórczy sens walki klasowej i budownictwa socjalistycznego.

Gdy się poznaje życiorys Józefa Stalina, założenia i teorie — zdawałoby się abstrakcyjne — przyoblekają konkretny, bliski, zrozumiały kształt, podnoszą człowieka, uszlachetniają, mobilizują do walki o lepsze jutro. Ten wielki i głęboko owocny ruch masowy poznawania życia, walki rewolucyjnej oraz działalności naukowej i praktycznej towarzysza Stalina — to najcenniejszy wyraz zrozumienia wielkości jego roli w kształtowaniu nowej epoki, która wniosła przełom w życie i dzieje wielu narodów, która toruje nowe drogi rozwoju całej ludzkości, która odsłania nowe możliwości twórcze w życiu każdej jednostki.

*

* *

W życiu i działalności towarzysza Stalina stopiły się w zdumiewającą jedność najwyższe osiągnięcia przodującej myśli ludzkiej i najwyższe osiągnięcia rewolucyjnych przeobrażeń społecznych.

Przez tysiąclecia, rodząc niedolę i cierpienia, rozwijał się proces pogłębiania się przeciwieństw społecznych. Tęsknota człowieka ku wolności rozbijała się o zmienne, lecz wciąż brutalne formy tyranii klasowej. Praca — źródło twórczego postępu człowieka — stała się podstawą jego uciemnienia i niewoli. Gromadzenie bogactw przez klasy posiadające stało się przyczyną wydziedziczenia i nędzy ludu pracującego. Na schyłku kapitalizmu zdobycze wiedzy i techniki zamieniały się w katastrofę głodu i bezrobocia dla klasy robotniczej. Nierównomierność rozwoju ekonomicznego pogłębiała rywalizację kapitału na arenie międzynarodowej, pogrążając świat raz po raz w katastrofę wojen i zbrodniczej zagłady milionów istnień ludzkich. Nienawiść rozdzielała narody, a idea braterstwa była tylko ukrytym marzeniem przodujących ludzi i nieziszczalną tęsknotą mas wyzyskiwanych.

Lenin i Stalin w Gorkach w roku 1922.

PRZYJAŻŃ IDEOWA LENINA I STALINA NAJWIĘKSZYCH REWOLUCJONISTÓW NASZEGO STULECIA

I dopiero marksizm uzbroił idee społeczne w potężny oręż przodującej nauki i w niezawodną rewolucyjną metodę walki. Posługując się tym orężem, klasa robotnicza rosła w siły wśród coraz ostrzejszych walk klasowych. Na progu nowego stulecia na czele wielkiej międzynarodowej armii proletariackiej stanął Lenin, genialny wódz, uczeń i następca Marxa i Engelsa, twórców socjalizmu naukowego. Lenin rozwinął i wzbogacił teorię marksizmu w nowym okresie kapitalizmu, w którym uwypukliły się i obnażyły ze szczególną jaskrawością wszystkie jego przeciwieństwa wewnętrzne oraz jego pasożytnicze, gnijące cechy. Ten nowy okres nazwał Lenin imperializmem — ostatnim etapem rozkładu kapitalizmu, okresem wojen i rewolucji społecznych. Przygotowując klasę robotniczą do szturm na zmurszałe twierdze tyranii kapitalistycznej, Lenin tworzył partię nowego typu, partię świadomych, zdecydowanych, nieugiętych i najofiarniejszych bojowników, stojących twardo na gruncie rewolucyjnych zasad marksizmu, walczących nieubłaganie z oportunizmem, ugodą klasową i wpływami ideologicznymi burżuazji na klasę robotniczą. W procesie tworzenia tej partii Lenin spotkał niebawem niezłomnego współtowarzysza i przyjaciela — Józefa Stalina.

Wspominając o pierwszym zetknięciu się z Leninem, towarzysz Stalin mówi o tym w sposób szczególny:

«Zaznajomienie się z działalnością rewolucyjną Lenina z końca lat dziewięćdziesiątych i szczególnie po roku 1901, po wydaniu «Iskry», dało mi przekonanie, że w osobie Lenina mamy człowieka niezwykłego. Nie był on wówczas w moich oczach zwykłym kierownikiem partii, był jej faktycznym twórcą, kierownikiem wyższego typu, orłem górskim, nie znającym lęku w walce i śmiało prowadzącym partię naprzód po niezbadanych drogach rosyjskiego ruchu rewolucyjnego».

W tym samym wspomnieniu, wypowiedzianym przed 26 laty, towarzysz Stalin mówi jeszcze o Leninie:

«Tylko Lenin umiał o najbardziej zawitych sprawach pisać tak prosto i jasno, tak zwięźle i śmiało, gdy każde zdanie nie mówi, lecz po prostu strzela».

Ale w świetle doświadczenia historycznego minionego półwiecza słowa towarzysza Stalina o Leninie dadzą się całkowicie zastosować do niego samego. Możemy dziś mówić o Stalinie jako o orle górskim, nie znającym lęku w walce i śmiało prowadzącym rewolucyjny ruch robotniczy do szturm. Przyjaźń ideowa dwóch największych rewolucjonistów nowego stulecia, Lenina i Stalina, potęgowała siłę kierowniczą ruchu robotniczego. Przyjaźń ta niewątpliwie zabezpieczyła i utrwaliła zwycięstwo Wielkiej Rewolucji Proletariackiej w r. 1917 i bezcenne owoce tego historycznego zwycięstwa.

DZIAŁALNOŚĆ TOWARZYSZA STALINA WZOREM WIĄZANIA TEORII Z DOŚWIADCZENIEM PRAKTYCZNYM

Lenin i Stalin umieli «o najbardziej zawilych sprawach pisać prosto i jasno», ponieważ łączyli w sobie wysoką wiedzę społeczną z niezłomnym hartem rewolucyjnym i z doświadczeniem organizacyjnym międzynarodowego ruchu robotniczego. Nigdy teoria nie rozchodziła się u nich z czynem, z doświadczeniem praktycznym. W oparciu o doświadczenie rozwijali swe wielkie myśli teoretyczne.

«Historia — pisał towarzysz Stalin przed 30 laty — zna wodzów proletariackich, wodzów burzliwego czasu, wodzów-praktyków, ofiarnych i śmiałych, lecz słabych w teorii. Masy nie prędko zapominają imiona takich wodzów. Takimi byli np. Lassalle w Niemczech, Blanqui we Francji. Lecz ruch w ogóle nie może żyć samymi tylko wspomnieniami: potrzebne mu są jasny cel (program), twarda linia (taktyka).

Są i innego rodzaju wodzowie, wodzowie okresu pokojowego, silni w teorii lecz słabi w sprawach organizacji i roboty praktycznej. Tacy wodzowie są popularni tylko w górnej warstwie proletariatu i to tylko do pewnego czasu. Z nadejściem epoki rewolucyjnej, gdy od wodzów wymagane są rewolucyjno-praktyczne hasła, teoretycy schodzą ze sceny, ustępując miejsca nowym ludziom. Takimi byli np. Plechanow w Rosji, Kautsky w Niemczech.

Aby utrzymać się na stanowisku wodza rewolucji proletariackiej i proletariackiej partii trzeba łączyć w sobie siłę teoretyczną z praktyczno-organizacyjnym doświadczeniem ruchu proletariackiego...»

(Stalin, Dzieła, t. 4, str. 314).

Cała działalność towarzysza Stalina, jak przed tym działalność Lenina, stanowi wzór wiązania teorii z doświadczeniem praktyczno-organizacyjnym. Właśnie na podstawie doświadczeń stosunków społecznych i walki klasowej w Rosji na przełomie XX-go stulecia Lenin i Stalin rozwinęli dalej marksistowską teorię o sojusznikach proletariatu i jego hegemonii w rewolucji burżuazyjno-demokratycznej, jak również teorię o nieuniknionym przerastaniu rewolucji burżuazyjno-demokratycznej w rewolucję proletariacką w warunkach, gdy hegemonem rewolucji jest klasa robotnicza. W oparciu o tę teorię, która wniosła głęboki przełom w strategię i taktykę całego międzynarodowego ruchu robotniczego — leninizm organizował sojusz robotniczo-chłopski i walkę narodów uciskanych pod kierownictwem klasy robotniczej. Strategia i taktyka leninizmu polegała na wysiłkach klasy robotniczej w kierunku uruchomienia i skupienia pod swym przewodnictwem wielkich rezerw rewolucyjnych, które tkwią w najszerszych warstwach ludowych, w milionowych masach chłopstwa i drobnomieszczaństwa, w masach uciskanych i wyzyskiwanych przez imperializm. Dopiero teoria i taktyka leninizmu poruszeniem tych mas nadała kierunek rewolucyjny, jasność haseł i dążeń, jak również formy organizacyjne. Rady

delegatów robotniczych, chłopskich i żołnierskich były rewolucyjną formą sojuszu robotniczo-chłopskiego i zarazem formą dyktatury proletariatu po zwycięstwie Rewolucji Październikowej.

MARKSIZM-LENINIZM ORĘŻEM WALKI Z OPORTUNIZMEM

Wielkość geniuszu Lenina i Stalina wyraża się najsilniej w najściślejszym powiązaniu teorii z praktyką rewolucyjną i odwrotnie — praktyki rewolucyjnej z teorią. Dlatego właśnie teoria marksizmu-leninizmu jest taka żywa i twórcza. Nie ma w niej żadnego rozdźwięku z życiem — rozdźwięku, tak zwykłego w działalności nie tylko wielu pseudo-uczonych burżuazyjnych, u których ten rozdźwięk wypływa często z wad i błędów metody badawczej, ale i u wielu zwykłych ludzi, którzy nie doceniają przeważnie znaczenia teorii w swej pracy, w swej działalności praktycznej. Przyjął się zwyczaj np. u inteligentów, wychowanych w dawnych tradycyjnych warunkach, że po skończeniu studiów w uczelni średniej czy wyższej wykształcenie swoje uważają oni za ukończone i ugruntowane mocno i trwale. Wyuczone formuły i hipotezy przekształcają oni w dogmaty, których nienaruszalność staje się dla nich naczelną zasadą, choćby nawet rzeczywistość jawnie przeczyła ich światopoglądowi. Tego rodzaju skostniałe «wykształcenie» jest wielką przeszkodą w życiu i staje się twierdzą dla wszelkiego wstecznictwa. Bywa tak i z praktykami, którzy nie doceniają teorii, pozostają oni w tyle, opóźniają się w rozwoju, stają się oporą dla oportunistów. Oportunizm czepia się często starych, oderwanych już od życia wniosków i twierdzeń, przekształca je w dogmaty, trzyma się ich kurczowo nawet wówczas, gdy nowe doświadczenia dawno już wybiegły naprzód i zrodziły potrzebę nowych uogólnień teoretycznych, nowych wniosków, nowej taktyki. Oportunizm — to największa tama i przeszkoda w rozwoju społecznym i w rozwoju jednostki. Marksizm-leninizm prowadzi nieubłaganą walkę z oportunistami, sekciarstwem, z rozrywaniem jedności między teorią i praktyką, między słowem i czynem. W tym właśnie tkwi olbrzymie źródło siły twórczej marksizmu-leninizmu.

«Żeby się nie mylić w polityce — mówi Stalin — trzeba patrzeć naprzód, a nie wstecz»... «trzeba być rewolucjonistą, a nie reformistą»... «nie należy zacierać sprzeczności ustroju kapitalistycznego, lecz trzeba je ujawniać i rozwikłać, nie należy tłumić walki klasowej, lecz trzeba ją doprowadzać do końca»... «trzeba stosować nieprzejednaną klasową politykę proletariacką... a nie ugodową politykę «wrastania» kapitalizmu w socjalizm».

Zaden ustrój społeczny nie zeszedł ze sceny dziejowej bez oporu, bez ostrej i śmiertelnej walki. Poglądy o samorzutnym, żywiołowym, harmonijnym i bezbolesnym rozwoju społeczeństwa są zwykłym oszustwem klas pasożytniczych, są obroną ich interesów, próbą usprawiedliwienia ich panowania. Poglądom tym przeczy cała dotychczasowa historia rozwoju społecznego, historia walk klasowych.

«Ludzie — mówił Lenin — zawsze byli i zawsze będą głupkami ofiarami oszustwa i oszukiwania samych siebie w polityce, dopóki nie nauczą się pod wszelkimi moralnymi, religij-

nymi, politycznymi, społecznymi frazesami, oświadczeniami, obietnicami, odnajdywać interesów tych lub innych klas».

Aby nie być «głupiutkimi ofiarami oszustwa» trzeba poznawać prawa rozwoju społeczeństwa, prawa rządzące zjawiskami i wydarzeniami społecznymi, ponieważ wydarzenia te i zjawiska nie są przypadkowe, lecz są uwarunkowane określonymi przyczynami. Tak jak wszystkie zjawiska w przyrodzie podlegają określonym prawom, których poznanie ułatwiają nauki przyrodnicze, również wszystkie zjawiska społeczne podlegają określonym prawom rozwoju społecznego, których poznanie ułatwia nowoczesna, najbardziej przodująca nauka społeczna — marksizm-leninizm. Leninizm opiera się całkowicie na zasadach marksizmu, ale jest jego dalszym rozwinięciem odpowiednio do nowych warunków rozwoju. Leninizm to marksizm epoki imperializmu i rewolucji proletariackich. Towarzysz Stalin rozwinął dalej teorię marksizmu-leninizmu odpowiednio do nowych warunków rozwoju po zwycięstwie rewolucji proletariackiej, odpowiednio do warunków budowy nowego ustroju społecznego, odpowiednio do warunków zwycięstwa tego ustroju, tj. zwycięstwa socjalizmu w ZSRR. Towarzysz Stalin jest zwycięskim wodzem i twórcą nowej epoki — epoki socjalizmu. Ta nowa epoka, w narodzinach której mamy szczęście uczestniczyć czynnie — przyspiesza nieporównanie rozwój społeczeństwa ludzkiego. Dla nas, ludzi tej nowej epoki, jest rzeczą wprost nieodzowną dorównać swą świadomością jej szybkiemu biegowi, ponieważ epoka ta różni się tym od wszystkich poprzednich, że człowiek świadomie i planowo wyznacza odtąd kierunek rozwoju społecznego, sam świadomie i planowo ustala prawa tego rozwoju. W epoce socjalizmu człowiek umie coraz skuteczniej panować nad żywiołowością zjawisk i wydarzeń, zrywa raz na zawsze z wszelką niewolą i przemocą, staje się wolnym i świadomym twórcą dalszego biegu dziejów społecznych, wyznacza kierunek historii, przestaje raz na zawsze być jej bezwolnym, ślepym i nieszczęśliwym obiektem. A więc gwiazdą przewodnią dla partii proletariatu, kierującej budową socjalizmu i dla wszystkich twórczych ludzi, którzy pod jej kierownictwem uczestniczą w tej budowie, powinna stać się stalinowska zasada łączności nauki z działalnością praktyczną i działalności praktycznej z poznawaniem teorii marksizmu-leninizmu, «łączność teorii z praktyką, jedność teorii i praktyki».

POLSKI RUCH REWOLUCYJNY UMACNIAŁ I UMACNIA GŁĘBOKĄ WIĘŻ Z PARTIĄ LENINA I STALINA

Dla całego międzynarodowego ruchu robotniczego teoria i taktyka rewolucyjna Lenina i Stalina uwieńczona zwycięstwem Rewolucji Proletariackiej miała i ma do dziś dnia olbrzymie przełomowe znaczenie. Ale dla polskiej klasy robotniczej doświadczenia i nauki leninizmu były szczególnie ważne. Polski ruch robotniczy bowiem nie tylko rozwijał się w podobnych warunkach, ale od początków swego rozwoju znajdował się w bliskiej i bezpośredniej łączności z rewolucyjnym ruchem rosyjskiej klasy robotniczej. Pierwsze formy orga-

nizacji politycznej klasy robotniczej przypadają mniej więcej w tym samym czasie w Polsce, co i w Rosji. Wzajemne oddziaływanie polityczne tych pierwszych form organizacyjnych w obu krajach wynika jasno z dokumentów historycznych. Akurat 70 lat temu w 1879 r., roku urodzin towarzysza Stalina, powstała w Petersburgu pierwsza polityczna organizacja robotnicza p. n. «Związek północny robotników rosyjskich». Powstanie tej organizacji «dało sposobność robotnikom warszawskim do zmanifestowania solidarności swojej z proletariatem rosyjskim». Plechanow pisze o tym w sposób następujący:

«Robotnicy warszawscy powitali organizację petersburską adresem, w którym mówili, że robotnicy powinni wznieść się nad ważne narodowościowe i dążyć do ogólnoludzkich celów. «Związek» odpowiedział im w podobnym duchu, wyrażając nadzieję rychłego zwycięstwa nad wspólnymi wrogami i oświadczając, że nie oddziela swojej sprawy od sprawy robotników całego świata».

Z dokumentu tego przebija głęboki internacjonalizm i gorące poczucie solidarności wśród klasy robotniczej obydwu krajów. Klasy posiadające rozpały wzajemną niechęć i nienawiść między narodem polskim i rosyjskim. Rywalizacja i przeciwstawność interesów wyzyskiwaczy, ich wzajemne dążenia zaborcze, na przestrzeni kilku stuleci były źródłem i przyczyną podziału, ucisku oraz wrogości wzajemnej. Klasa robotnicza obydwu krajów odrzucała ważne narodowościowe, widziała wyraźnie wspólnych wrogów proletariatu wśród wyzyskiwaczy i rozumiała konieczność współdziałania. Program «Związku», przetłumaczony na język polski i krążący wśród robotników w odpisach, spełnił i u nas w r. 1879 swoją służbę agitacyjną.

Polski rewolucyjny ruch robotniczy, który przejął najszlachetniejsze tradycje polskich ruchów demokratycznych XIX stulecia i widział realizację swych marzeń «w walce o waszą wolność i naszą», polski ruch rewolucyjny umacniał na przestrzeni dziesięcioleci głęboką więź ideową z partią Lenina i Stalina.

Umacniał braterstwo i solidarność w wielkich walkach masowych i na barykadach 1905 roku, umacniał ją i utrwaliał — mimo klęsk i niepowodzeń — w następnych dziesięcioleciach i w ciężkiej walce z reżimem sanacyjno-faszystowskim. Umacniał ją i pogłębiał w najtrudniejszych latach okupacji hitlerowskiej. Umacniał ją i pogłębiał, gdy dzięki rewolucyjnej pomocy kraju socjalizmu objął władzę w Polsce i odnosi zwycięstwa nad swym wrogiem klasowym, nad kapitalizmem i buduje podstawy socjalizmu w Polsce.

Dlatego tak głęboko utrwaliły się w świadomości polskich mas pracujących uczucia wieczystego braterstwa z narodami Związku Radzieckiego, dlatego tak głęboka jest cześć i przywiązanie do Lenina i Stalina.

BRATERSTWO WOLNYCH NARODÓW TREŚCIĄ PROLETARIACKIEGO INTERNACJONALIZMU

Stosunki między klasą robotniczą obydwu krajów potwierdzają dobitnie słuszność teorii leninowskiej, wiążącej narodowościową walkę wyzwolenczą z rewolucją proletariacką i łączność tej teorii z doświadczeniem historycznym międzynarodowego ruchu robotniczego.

«Leninizm dowiódł — pisał towarzysz Stalin — a wojna imperialistyczna i rewolucja w Rosji potwierdziły, że kwestia narodowa może być rozwiązana tylko w związku z rewolucją proletariacką i na gruncie tej rewolucji, że droga zwycięstwa rewolucji na Zachodzie prowadzi poprzez sojusz rewolucyjny z ruchem wyzwolenczym kolonii i krajów zależnych przeciw imperializmowi. Kwestia narodowa jest częścią ogólnego zagadnienia rewolucji proletariackiej, częścią zagadnienia dyktatury proletariatu».

(«Zagadnienia leninizmu», str. 54).

Zgodnie z tą teorią już nazajutrz po rewolucji marcowej w 1917 roku Piotrogrodzka Rada Delegatów wystąpiła z inicjatywy bolszewików z «Orędziem do narodu polskiego», które oznajmiło, że «Polska ma prawo do całkowitej niepodległości pod względem państwowo-międzynarodowym». Zgodnie z tą teorią rozwiązana została kwestia narodowa na 1/6 części świata, w Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Któż dziś może zaprzeczyć, że życie i rozwój wszystkich narodów, dawniej uciskanych przez carat i zacofanych od wieków gospodarczo i kulturalnie, odbywa się dziś w warunkach, jakich nie posiadają żadne inne narody w kapitalistycznych państwach wielonarodowych! W ciągu trzech dziesięcioleci narody te przeżywają olbrzymi skok rozwojowy równy stuleciom. Socjalizm usunął przeciwnieństwa i wyrównuje zaległości rozwojowe między poszczególnymi narodami. Oto jak ujmuje dziś odpowiednio do warunków zwycięstwa socjalizmu, zagadnienie narodowe towarzysz Stalin:

«Ludzie radzieccy uważają, że każdy naród — wszystko jedno, wielki czy mały — ma swoje jakościowe cechy, swoją specyfikę, która należy tylko do niego i której nie mają inne narody. Cechy te stanowią ów wkład, który wnosi każdy naród do wspólnego skarbcza kultury światowej i pomnaża go, wzbogaca go. W tym sensie wszystkie narody — i małe i wielkie — są w jednakowej sytuacji i każdy naród równy jest znaczeniem któremukolwiek innemu narodowi».

O charakterze narodu, o jego sile twórczej decyduje ustrój społeczny, w którym te narody żyją i rozwijają się. Imperializm usiłuje zburzyć wszelką samodzielność i niepodległość narodów małych i podporządkować je celom polityki imperialistycznej. Dla tego celu propaguje dziś teorię kosmopolityzmu, tzn. wszechwładzy oligarchii imperialistycznej nad potrzebami i interesami podległych jej narodów. Socjalizm wydobywa i rozwija specyficzne cechy jakościowe, wszelkie właściwości i wartości kulturalne narodów zarówno wielkich jak małych, aby pomnażać i wzbogacać wspólną skarbnicę kultury ogól-

noludzkiej. Ideą łączącą narody socjalistyczne i narody uciskane, jak również masy pracujące całego świata — jest internacjonalizm, tzn. braterstwo i współdziałanie wolnych narodów w walce o usunięcie przemocy imperialistycznej, o całkowite wyzwolenie wszystkich uciskanych narodów — w celu zabezpieczenia ich najpełniejszego wkładu w skarbnicę kultury ogólnoludzkiej.

INTERNACJONALISTYCZNE TRADYCJE POLSKIEGO RUCHU ROBOTNICZEGO

Widzieliśmy na przykładzie dokumentu, który przytoczyłem, że polska klasa robotnicza już w pierwszym okresie swego politycznego rozwoju żywiła w sobie głębokie idee internacjonalizmu, idee międzynarodowej solidarności proletariatu w walce o obalenie kapitalizmu. Cała 70-letnia niemal historia rozwoju walki politycznej polskiej klasy robotniczej wypełniona jest równocześnie walką rewolucyjnego nurtu politycznego z nacjonalistyczną ideologią oportunistycznej prawicy, która pod maską pseudosocjalizmu usiłowała rozdzielić proletariat polski, oderwać go od wspólnej z proletariatem rosyjskim walki o obalenie caratu. W tej walce polski nurt rewolucyjny stykał się bezpośrednio z pomocą, z nauką, radami i doświadczeniami wielkich wodzów proletariatu rosyjskiego — Lenina i Stalina. Cenili oni wysoko zdolności organizacyjne, bojowość, internacjonalizm, ofiarność polskiej klasy robotniczej. Kierownicy Rewolucji Październikowej 1917 r. już nazajutrz po zwycięstwie wyciągali braterską dłoń pomocy narodowi polskiemu, zabezpieczając jego prawa do niepodległości, torując Polsce drogę do niepodległego państwowego bytu. Ale burżuazja polska, poparta przez prawicę PPS, zajęła postawę wroga wobec nowego państwa proletariackiego, pośpieszyła z pomocą kontrrewolucji i włączyła się zbrojnie w akcję interwencyjną państw kapitalistycznych, podjętą w celu zduszenia rewolucji proletariackiej. Imperialistyczne i antysowieckie rządy faszystowsko-sanacyjne, wprzegając Polskę w rydwan polityki hitleryzmu, utorowały drogę najazdowi hitlerowskiemu na Polskę i kłesce wrześniewej. Po raz drugi zwycięska Armia Radziecka pod wodzą towarzysza Stalina rozbiła najeźdźców i wyzwoliła Polskę z jarzma hitlerowskiego. 17 czerwca 1943 roku towarzysz Stalin pisał z okazji Zjazdu Związku Patriotów Polskich:

«Możecie być pewni, że Związek Radziecki uczyni wszystko, co jest w jego mocy, aby przyspieszyć kłeskę naszego wspólnego wroga — hitlerowskich Niemiec, umocnić przyjaźń polsko-radziecką i wszelkimi środkami przyczynić się do odbudowania silnej i niepodległej Polski».

POLSKA ZAWDZIECZA STALINOWI SWOJĄ NIEPODLEGŁOŚĆ I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GOSPODARCZEGO I KULTURALNEGO

Dzięki wspaniałomyślnej i przyjaznej pomocy towarzysza Stalina naród polski otrzymał możliwość zorganizowania już w trakcie wojny własnego wojska, które wyekwipowane w nowoczesną broń

dzięki pomocy Związku Radzieckiego — wzięło udział wraz z Armią Radziecką w wielkim zwycięskim szlaku bojowym na przestrzeni od Lenino do Polski i po wyzwoleniu Polski dalej aż do Berlina i do Laby.

Ale naród polski zawdzięcza towarzyszowi Stalinowi znacznie więcej — zawdzięcza Mu wielki historyczny zwrot w swym rozwoju, zawdzięcza Mu odzyskanie prastarych ziem Piastowych i oparcie Polski o nowe granice na Odrze, Nysie i Bałtyku. Któż dziś może jeszcze wątpić, że Polska Odrodzona w nowych granicach, Polska, która zerwała z uciskiem innych narodów, Polska jednorodna narodowo, ma bez porównania lepsze warunki społecznego, gospodarczego i kulturalnego rozwoju niż Polska przedwojenna? Wszelkie wątpliwości tego rodzaju zdruzgotał fakt szybkiego już dziś rozwoju gospodarczego i kulturalnego Polski, jej coraz szerszy i potężniejszy wzrost przemysłowy, ogólne tempo wzrostu produkcji, oświaty, zdrowia, kultury, wysokie tempo wzrostu liczebnej ludności, spadek śmiertelności i zachorowań, likwidacja bezrobocia, stopniowy ale stały wzrost dobrobytu mas pracujących.

STALIN DOKONAŁ PRZEŁOMU W STOSUNKACH MIĘDZY POLSKĄ I NARODAMI RADZIECKIMI

Naród polski zawdzięcza towarzyszowi Stalinowi historyczny zwrot w stosunkach między narodem polskim i narodami radzieckimi. Przy podpisaniu układu o przyjaźni, pomocy wzajemnej i współpracy między Polską i ZSRR 21 kwietnia 1945 r. towarzysz Stalin powiedział:

«Stosunki między naszymi krajami obfitowały, jak wiadomo, w ciągu ostatnich pięciu stuleci w elementy wzajemnej nieufności, niechęci i nierzadko otwartych konfliktów zbrojnych. Stosunki takie osłabiały obydwa nasze kraje i wzmacniały imperializm niemiecki.

Znaczenie niniejszego układu polega na tym, że kładzie on kres i wbija ostatni gwóźdź do trumny tych dawnych stosunków między naszymi krajami oraz stwarza realną podstawę do zastąpienia dawnych nieprzyjaznych stosunków — stosunkami sojuszu i przyjaźni między Związkiem Radzieckim i Polską»

Od 5-ciu lat, od chwili wyzwolenia Polski stosunki sojuszu i przyjaźni między narodami ZSRR i Polski rozszerzają się i pogłębiają, ich współpraca umacnia się, a stare niechęci wzajemne należą już do bezpowrotnej przeszłości. Wielka i ofiarna pomoc Związku Radzieckiego dla Polski w pierwszych latach powojennych, będąca wynikiem osobistej troski towarzysza Stalina — przyniosła narodowi polskiemu nieocenioną ulgę w chwili najtrudniejszej. Również i dziś Polska korzysta z wielostronnej pomocy ZSRR, korzysta z rosnącej współpracy gospodarczej, kulturalnej, naukowej, technicznej, korzysta z wielkich doświadczeń Związku Radzieckiego i z nieocenionych, twórczych rad, z osobistej pomocy i przyjaźni towarzysza Stalina.

Jakże wielkie znaczenie ma na przykład dla przebudowy życia wsi polskiej możliwość zaznajomienia się z osiągnięciami rolnictwa

ZSRR, przez trzy delegacje chłopów polskich, dla których te odwiedziny były niezastąpioną szkołą i przełomem w ich światopoglądzie.

Towarzysz Stalin wskazał w jaki sposób gospodarstwo chłopskie może rozwinąć się w kierunku socjalizmu, likwidując swoje zacofanie i związaną z nim nędzę lub ograniczone, szarpiące się z nieustannymi kłopotami i trudnościami życie podstawowych mas biednego i średniorolnego chłopstwa.

STALIN — NIEZŁOMNY SZERMIERZ WALKI O POKÓJ

We wszystkich podstawowych zagadnieniach budownictwa socjalizmu towarzysz Stalin dał współczesnej nauce społecznej nieocenioną analizę teoretyczną, opartą o doświadczenie budownictwa socjalistycznego w ZSRR. Dał on ponadto mistrzowską i nowoczesną analizę podstawowych problemów strategii i taktyki wojennej, opartą na doświadczeniach dwóch wojen światowych.

Ale towarzysz Stalin — genialny strateg i mistrz sztuki wojennej w okresie wojny — jest niezłomnym szermierzem walki o pokój. Kierując polityką Związku Radzieckiego w ciągu 20-lat po zakończeniu wojny domowej i przed 2-gą wojną światową, towarzysz Stalin paraliżował wielokrotnie skryte machinacje podżegaczy wojennych. To samo czyni dziś nieugięcie, demaskując imperialistyczne zakusy wojenne, stając na czele wielomilionowych mas obrońców pokoju, ucząc je jak walczyć o pokój. W awangardzie mas pracujących i narodów pragnących trwałego pokoju kroczy wielki Związek Radziecki, który wygrał największą z wojen. W wielkim froncie walki o pokój kroczą obok Związku Radzieckiego kraje demokracji ludowej, staje w tym froncie zwycięski 400-milionowy bohaterski naród chiński, włącza się wreszcie w ten potężny front nowa Niemiecka Republika Demokratyczna. W walce o pokój łączą się setki milionów ludzi we wszystkich krajach świata. Towarzysz Stalin już dwa i pół roku temu odrzucił i zdemaskował fałszywą tezę podżegaczy wojennych, że narody o różnych systemach społecznych nie mogą istnieć obok siebie, strzegąc wzajemnie pokoju.

«Systemy gospodarce USA i ZSRR są różne, ale one nie wojowały ze sobą, lecz współpracowały w czasie wojny, dlatego nie mogłyby współpracować w okresie pokoju. Zrozumiałe, że o ile będzie chęć współpracy, to współpraca jest zupełnie możliwa przy różnych systemach gospodarczych. A jeśli nie ma chęci współpracy, to nawet przy jednakowych systemach gospodarczych, państwa i ludzie mogą się ze sobą pokłócić».

(Z rozmowy z amerykańskim politykiem Stassenem 9 kwietnia 1947 roku).

Kraje budujące socjalizm mogą współzawodniczyć pokojowo z systemem kapitalistycznym, który jest systemem obumierającym, systemem targanym przez kryzysy ekonomiczne i przeciwieństwa wewnętrzne. Natomiast zaborczość i żądza leżą w samej strukturze systemu imperialistycznego i dlatego imperializm rodzi wciąż i hoduje podżegaczy wojennych.

Stalin podpisuje układ polsko-radziecki o przyjaźni, pomocy wzajemnej i współpracy powojennej, dnia 21 kwietnia 1945 r.

Ale siły pokoju są dziś większe i rosną nieustannie, bo pragnienie pokoju ożywia olbrzymią większość ludzi na świecie. Dlatego walka o pokój, walka której przewodzi wielki, niezłomny Stalin — zwycięży!

*

*

*

Obywatele i Towarzysze!

Jeden z poetów polskich takie oto stawia pytanie:

*Człowiek stwarza idee
ginie dla nich —
lub idea stwarza człowieka.
Ale jak nazwać tego,
który formę komunizmu odleje
i w stali i betonie
budowy jego doczeka?*

Wiemy jak nazwać tego Człowieka. Jest nim Wielki Przyjaciel i Wódz Ludzkości Odrodzonej, Twórca nowej epoki — socjalistycznej — Józef Stalin.

Zbraliśmy się, aby w radosnym dniu 70-ej rocznicy urodzin największego i najwspanialszego człowieka naszej epoki — złożyć Mu najgorętsze życzenia od narodu polskiego.

Nie łatwo jest opanować wzruszenie, ponieważ czujemy w chwili tej duchową obecność wśród nas Tego, w którym cały naród polski widzi swego Wielkiego Wybawcę, którego czczą i kochają miliony najlepszych ludzi na całym świecie.

Ogarnia nas głębokie wzruszenie, ponieważ łączą się z nami w tej chwili uczucia milionów polskich robotników, chłopów, uczonych i najslawniejszych ludzi twórczej pracy umysłowej i fizycznej. Ogarnia nas głębokie wzruszenie, ponieważ serca nasze jednoczą się dziś w jeden rytm z uderzeniami milionów serc polskich dzieci, dziewcząt i młodzieńców, kobiet i matek. Jednoczą się w jeden rytm z uderzeniami setek milionów serc wszystkich ludzi pracy na całym świecie.

W słowach prostych i szczerych — słowach listu polskich chłopów — pozdrawiamy Cię, Wielki nasz Towarzyszu i Przyjacielu!

Żyj nam długo, w pełni sił i zdrowia, ku radości ludu pracującego całego świata — kochany nasz i drogi Towarzyszu Stalin! Oto życzenie najgorętsze, które przesyła Ci dzisiaj cały naród polski.

JAKOW BIETIAJEW

O ŻYCIU JÓZEFA STALINA

Krótki życiorys Józefa Wissarionowicza Stalina,¹⁾ który ukazał się w drugim, uzupełnionym i poprawionym wydaniu, mówi o życiu i działalności wiernego ucznia i współbojownika Lenina, stratega rewolucji socjalistycznej, wielkiego myśliciela i działacza politycznego doby dzisiejszej, kierownika partii bolszewickiej i państwa radzieckiego, wodza i nauczyciela milionowych mas pracujących. Życie i działalność Stalina są nierozdzielnie związane z historią ludu radzieckiego, z działalnością Lenina, z historią bohaterskiej partii bolszewickiej. Ludzie radzieccy są dumni z tego, że ze wszystkich krajów świata pierwsza Rosja Radziecka zerwała ze wszystkimi postaciami i formami eksploatacji i ucisku i stworzyła nową erę w historii ludzkości — erę prawdziwej demokracji i socjalizmu. W przeciagu ćwierćwiecza narody Związku Radzieckiego przeobraziły jedną szóstą część globu ziemskiego. Za ten krótki okres zlikwidowały one wiekowe zacofanie swojego kraju, stworzyły potężne mocarstwo przemysłowe, zniosły upośledzenie narodów, eksploatację człowieka przez człowieka i zbudowały nowe socjalistyczne społeczeństwo. Tę wielką reformatorską działalność milionów prowadziła partia bolszewicka z Leninem i Stalinem na czele.

«Krótki życiorys» opowiada, że Stalin wcześniej wstąpił na drogę walki rewolucyjnej. Piętnastoletni Stalin zaczyna studiować dzieła Marxa, Engelsa, Lenina, a w wieku lat siedemnastu Stalin staje na czele kółek marksistowskich w seminarium.

Studia nad dziełami Marxa, Engelsa, Lenina stały się szkołą teoretyczną młodego rewolucjonisty, a praca wśród robotników tyfliskich stała się szkołą praktycznej działalności rewolucyjnej.

Po wstąpieniu w roku 1898 do organizacji tyfliskiej SDPRR,²⁾ towarzyszył Stalin prowadzi nieubłaganą walkę przeciwko oportunistycznej większości tej organizacji, broni nowej taktyki, zgodnej z duchem marksizmu i odpowiadającej zadaniom chwili. Dla towarzysza Stalina za wzór dla rewolucyjnej organizacji klasy robotniczej służył «Związek walki o wyzwolenie klasy robotniczej», stworzony przez Lenina. Od września roku 1901 z inicjatywy Stalina i Kecchoweli zaczęła wychodzić gazeta «Brdzoła» («Walka») — pierwsza nielegalna gruzińska gazeta socjal-demokratyczna, konsekwentnie wysuwająca idee leninowskiej «Iskry». «Brdzoła» była najlepszą, po leninowskiej «Iskrze», marksi-

1) «Josif Wissarionowicz Stalin. Kratkaja biografija». Wtoroje izdanije, isprawlennoje i dopolniennoje. Sostawiteli: G. F. Aleksandrow, M. R. Galaktionow, W. S. Kruzkow, M. B. Mitin, W. D. Moczalow i P. N. Pospielow. Gospolitizdat. Moskwa 1947, 243 str. Tiraż 1.000.000 egz. — Zob. «Życie Słowiańskie», nr 12/48, str. 547—8.

W przekładzie polskim nakładem wydawnictwa «Książka i Wiedza» życiorys ten ukazał się w r. 1949 pt. «Józef Stalin. Krótki życiorys». Red.

2) Socjal-demokratyczna Partia Robotnicza Rosji. Red.

stowską gazetą w Rosji. W tym czasie dla uzasadnienia leninowskich ideologicznych, taktycznych i organizacyjnych zasad, Stalin pisze szereg prac teoretycznych.

Stalin bierze bezpośredni udział w stworzeniu tyfliskiej organizacji SDPRR i na pierwszej jej konferencji zostaje wybrany członkiem Komitetu Tyfliskiego SDPRR. W listopadzie 1901 roku na polecenie Komitetu Tyfliskiego Stalin jedzie do Batum, gdzie rozwija gorączkową działalność rewolucyjną, nawiązuje kontakty z robotnikami, tworzy koła socjal-demokratyczne, a 1 stycznia 1902 roku na zwołanej konferencji utworzyła się batumska organizacja socjal-demokratyczna. Pod kierownictwem Stalina Komitet Batumski SDPRR stanął na czele walki robotników. 9 marca 1902 roku odbyła się sławna polityczna demonstracja robotników batumskich. Na czele demonstracji szedł towarzysz Stalin.

Życie towarzysza Stalina — zawodowego rewolucjonisty — w całości było oddane walce o wyzwolenie ludu pracującego spod ucisku caratu i kapitalizmu. Odważna walka z ogromnymi trudnościami, dzielne znoszenie doświadczeń, nieugięta wola, zręczność i odwaga zadziwiająco łączą się w Stalinie, najlepszym zawodowcu-rewolucjonście szkoły leninowskiej.

Pod kierownictwem Stalina i Dżaparidzego w grudniu 1904 roku został przeprowadzony na wielką skalę strajk robotników w Baku. Strajk ten stał się początkiem wzmożonego ruchu rewolucyjnego w Kraju Zakaukaskim i stanowił sygnał do wystąpień styczniowo-lutowych w całej Rosji. Stalin stał na czele całej ideowo-politycznej walki bolszewików kaukaskich przeciw mieniszewikom, eserom, nacjonalistom, anarchistom. Wiele najważniejszych artykułów w organie Związku kaukaskiego SDPRR «Proletariatis brdzoła» [Walka proletariacka], wyszło spod pióra towarzysza Stalina. «W swych artykułach i broszurach Stalin opracowuje szereg teoretycznych i politycznych zagadnień, ujawnia on fałsz ideowy antybolszewickich prądów i frakcji, ich oportunizm i zdradę».¹⁾ W maju 1905 roku wyszła broszura «Krótko o rozbieżnościach partyjnych», która «należy do wybitnych dzieł myśli bolszewickiej».²⁾

W rewolucji 1905 roku Stalin stosuje leninowską strategię i taktykę, leninowską ideę hegemonii proletariatu w rewolucji burżuazyjno-demokratycznej. Wykazał on, że klasa robotnicza powinna «razem z chłopstwem zdobyć władzę polityczną i wziąć udział w rządzie tymczasowym: wódz ulicy rewolucyjnej powinien być również wodzem w rządzie rewolucji».³⁾

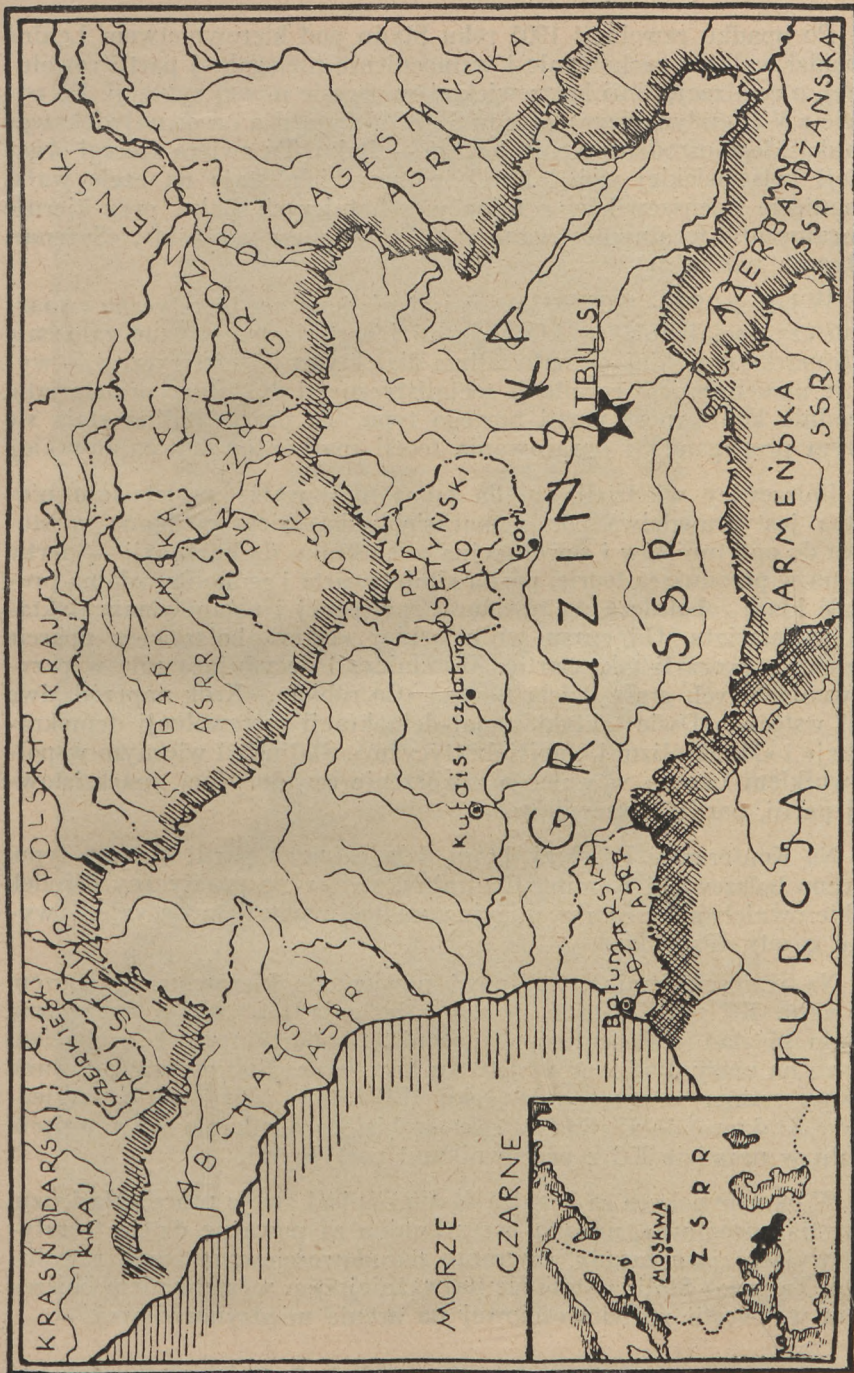
W grudniu 1905 roku towarzysz Stalin zostaje delegatem ze strony bolszewików zakaukaskich i bierze udział w Ogólnorosyjskiej Konferencji bolszewickiej w Tammerforsie⁴⁾, gdzie zostaje wybrany do komisji politycznej dla redagowania rezolucyj konferencji. Na tej konferencji spotkali się po raz pierwszy Lenin i Stalin.

1) Józef Stalin. Krótki życiorys. Warszawa 1949, str. 23. *Red.*

2) *i. w.*, str. 26. *Red.*

3) *i. w.*, str. 33 i 34. *Red.*

4) W Finlandii (obecnie Tampere). *Red.*

Ojczyzna Stalina

Po upadku rewolucji 1905 roku Stalin pod kierownictwem Lenina prowadzi walkę o zachowanie i wzmocnienie nielegalnej partii rewolucyjnej, o realizację linii bolszewickiej w okresie nowej sytuacji. Po powrocie z V (Londyńskiego) Zjazdu SDPRR wyjeżdża on do największego zakaukaskiego ośrodka przemysłowego — Baku. Tu zwiera szeregi organizacji bolszewickiej wokół haseł leninowskich, staje na czele walki o usunięcie mieniszewików z rejonów robotniczych Baku, oraz kieruje nielegalnymi i legalnymi organami («Proletariusz bakiński», «Syrena», «Robotnik bakiński»).

W latach 1906—1907 Stalin napisał wielką pracę teoretyczną «Anarchizm czy socjalizm?», w której broni i rozwija teoretyczne założenia partii marksistowskiej — materializm dialektyczny i historyczny — wykazuje nieuchronność rewolucji socjalistycznej i dyktatury proletariatu, uzasadnia konieczność partii nowego typu. Ta praca Stalina stała się wzorem propagandy i opracowania teorii marksistowsko-leninowskiej.

Bolszewicy wiedzieli, że dla pomyślnej walki proletariatu niezbędna jest prawdziwa partia marksistowska, nieprzejednana w stosunku do oportunistów i rewolucyjna w stosunku do burżuazji — partia zbrojna w produującą teorię, partia silnie zwarta i jednolita, zdolna prowadzić klasę robotniczą do rewolucji społecznej i ustanowienia dyktatury proletariatu. Od czasu leninowskiej «Iskry» bolszewicy uparcie i wytrwale tworzyli taką partię. Zasadniczą i decydującą rolę w przygotowaniach tych grały dzieła Lenina «Co robić?», «Krok naprzód, dwa kroki wstecz», «Dwie taktyki socjal-demokracji w rewolucji demokratycznej» i «Materializm i empiriokrytycyzm». Stalin był wiernym współbojownikiem Lenina w walce o utworzenie rewolucyjnej, marksistowskiej partii, partii bolszewików.

Na Konferencji Praskiej, która dała początek partii nowego typu, wybrano bolszewicki Komitet Centralny, stworzono praktyczny ośrodek dla kierownictwa pracą rewolucyjną w Rosji, powzięto decyzję o wydaniu gazety «Prawda».

Na wniosek Lenina, Stalinowi powierzono kierownictwo Biurem Rosyjskim KC partii. Stalin ucieka z zesłania¹⁾ i rozwija energiczną działalność nad wzmocnieniem organizacji partyjnych i zdobyciem wpływu na masy. Pod kierownictwem towarzysza Stalina przygotowano pierwszy numer «Prawdy». W roku 1912 Stalin dwukrotnie przyjeżdża do Krakowa do Lenina w celu osobistego spotkania się i wzięcia udziału w naradzie KC z pracownikami partyjnymi.

W okresie pobytu za granicą Stalin napisał swoją pracę «Marksizm a kwestia narodowa», uznaną przez Lenina za poważne dzieło teoretyczne, wyjaśniające zasady programu narodowościowego partii rewolucyjnej. Ta praca Stalina stała się najważniejszym wystąpieniem bolszewizmu w kwestii narodowościowej na arenie międzynarodowej.

¹⁾ Aresztowany 22. IV. 1912 w Petersburgu, Stalin zostaje zesłany do Okręgu Narymskiego (północna część Obwodu Nowosybirskiego w jego strefie tajgowej), skąd ucieka 1. IX. 1912. *Red.*

Stalin w wieku lat 17 w początkach swej działalności rewolucyjnej.

Dnia 23 lutego 1913 roku Stalin został aresztowany i zesłany do dalekiego kraju Turuchańskiego¹⁾ na cztery lata.

W okresie pierwszej wojny światowej, wojny w swojej istocie niesprawiedliwej, imperialistycznej, partii II Międzynarodówki, zdradziwszy proletariat, przeszły na stronę imperialistycznej burżuazji. Bolszewicy zostali do końca wierni zasadom internacjonalizmu, podnieśli sztandar zdecydowanej walki przeciw wojnie imperialistycznej i szowinizmowi.

Znalazszy się na zesłaniu, Stalin broni leninowskiej pozycji internacjonalistycznej w kwestiach wojny, pokoju i rewolucji. Gdy tylko pojętna fala lutowej, burżuazyjno-demokratycznej rewolucji 1917 roku zmiotła carat, Stalin udaje się z wygnania do Piotrogradu, z drogi przesyła wodzowi partii Leninowi do Szwajcarii telegram z pozdrowieniami, przyjeżdża do Piotrogradu i rozwija energiczną działalność. Kieruje on gazetą «Prawda», razem z W. M. Mołotowem kieruje działalnością Komitetu Centralnego i Komitetu Piotrogradzkiego partii bolszewickiej, w szeregu artykułów formułuje podstawowe zadania partii oraz łączy organizacje partyjne dla walki o przekształcenie rewolucji burżuazyjno-demokratycznej w rewolucję socjalistyczną.

Dnia 3 kwietnia roku 1917, po długim wygnaniu, powrócił do Rosji Lenin. Na czele delegacji robotników Stalin wyjechał na spotkanie Lenina do stacji Biełoostrów. 4 kwietnia Lenin wystąpił ze świetnymi Tezami Kwietniowymi «O zadaniach proletariatu w obecnej rewolucji», w których dał partii nowe wskazania, w nowych warunkach walki, określił zadania partii w walce o przejście z pierwszego etapu rewolucji do drugiego etapu — do etapu rewolucji socjalistycznej. Te tezy Lenina stały się podstawą uchwał VII (Kwietniowej) Konferencji bolszewików. W swoich wystąpieniach i w referacie o zagadnieniach narodowościowych Stalin bronił i rozwijał zasadnicze założenia tez leninowskich, zdecydowanie demaskował oportunistyczne, antyleninowskie stanowisko Kamieniewa, Rykowa i ich zwolenników. W maju 1917 roku organizuje się Biuro Polityczne KC, członkiem którego zostaje wybrany Stalin. Od tego czasu do chwili obecnej Stalin niezmiennie jest wybierany na członka Biura Politycznego KC Partii Komunistycznej.

Kiedy Lenin, prześladowany przez kontrrewolucyjny Rząd Tymczasowy, zmuszony był zejść do podziemia, Stalin bezpośrednio kieruje Komitetem Centralnym i centralnym organem partii. Stalin razem ze Swierdłowem kieruje pracą VI zjazdu partii. Na zjeździe Stalin występuje ze sprawozdaniem politycznym KC, formułuje zadania i taktykę partii w walce o rewolucję socjalistyczną, broni w walce z trockistami leninowskiej nauki o możliwości zwycięstwa socjalizmu w jednym kraju.

«Pod kierownictwem Stalina, w myśl dyrektyw Lenina, VI zjazd partii stał się zjazdem przygotowującym powstanie. Zjazd nastawił partię na powstanie zbrojne i na ustanowienie dyktatury proletariatu.»²⁾

¹⁾ Wschodnia część Syberii między rzeką Anabara a Jakucką Republiką Autonomiczną. *Red.*

²⁾ Józef Stalin. Krótki życiorys, str. 62. *Red.*

Stalin w okresie rewolucji 1905 r.

Dnia 16 października 1917 roku na rozszerzonym posiedzeniu KC partii wybrano Centrum Partyjne dla kierowania powstaniem z towarzyszem Stalinem na czele.

Pod kierownictwem Lenina i Stalina w walce przeciw kapitulantom i zdrajcom trockistowsko-bucharinowskim partia bolszewicka powiodła śmiało i pewnie klasę robotniczą Rosji do zwycięstwa rewolucji socjalistycznej.

Rewolucja Październikowa zwyciężyła. Bolszewicy z Leninem na czele przystępują do budowy pierwszego na świecie państwa socjalistycznego robotników i chłopów. Najbliższymi pomocnikami Lenina w tym wielkim dziele historycznym stają się Stalin i Swierdłow. Od pierwszych dni stworzenia rządu radzieckiego aż do 1923 roku Stalin jest komisarzem ludowym dla spraw narodowościowych. Bezpośrednio prowadzi on całą pracę partii i rządu radzieckiego nad rozwiązaniem problemu narodowościowego, nad utworzeniem republik radzieckich i obwodów autonomicznych. «Nie ma ani jednej republiki radzieckiej, w której organizowaniu Stalin nie brałby czynnego i kierowniczego udziału».¹⁾

W swoich referatach i wystąpieniach Stalin uogólnia doświadczenie rozwiązania problemu narodowościowego w ZSRR, rozwija i wzbogaca przodującą teorię marksistowsko-leninowską w kwestii narodowościowej.

Specjalnie wielką rolę odegrał Stalin w latach wojny domowej. Był to okres, gdy zbrojne hordy białogwardystów rosyjskich i obcych interwentów stanowiły śmiertelne niebezpieczeństwo dla młodej Republiki Radzieckiej. Dla obrony zdobyczy Rewolucji Październikowej partia bolszewików porwała robotników i chłopów do wojny ojczyźnianej i skierowała do wojska najlepszych swoich działaczy. Stalin był głównym pomocnikiem i podporą Lenina w dziele budowy i wzmocnienia Armii Czerwonej, w organizacji i kierownictwie obrony kraju radzieckiego. Latem 1918 roku Stalin organizuje obronę Carycyna, zespala oddziały wojskowe i zapewnia zwycięstwo. Jesienią 1918 roku Stalin dowodzi na froncie ukraińskim. Wojska radzieckie pokonały petlurowców i Niemców, oswobodziły Charków i ruszyły na zachód.

Z końcem 1918 roku Stalin już przebywa na froncie wschodnim. Pod jego dowództwem wojska radzieckie opanowują sytuację pod Permem i zaczynają gromić wojska Kołczaka. Wiosną 1918 roku Stalin organizuje obronę Piotrogradu i dowodzi rozbięciem oddziałów białogwardyjskich Judienicza. Jesienią roku 1919 Stalin na froncie południowym organizuje walkę przeciw wojskom Dienikina. Wiosną 1920 roku Stalin organizuje opór przeciw ofensywie polskich interwentów, którzy rozpozczęli trzecią wyprawę Ententy.

Wszędzie, gdzie na frontach rozgrywały się losy rewolucji socjalistycznej, KC partii i Lenin osobiście posyłałi Stalina. Był on twórcą najważniejszych planów strategicznych Armii Czerwonej, dowódcą jej decydujących operacji bojowych. Z nazwiskiem Stalina wiąże się najślawniejsze zwycięstwa Armii Czerwonej na frontach wojny domowej.

¹⁾ j. w., str. 65. Red.

Stalin w roku 1917.

Po zwycięskim zakończeniu wojny domowej przed krajem stało zadanie przejścia do pokojowego budownictwa gospodarczego, do zaleczenia ran, spowodowanych przez wojnę. System bojowego komunizmu, usprawiedliwiony w latach wojny domowej, już nie odpowiadał nowym warunkom. Konieczne było przejście od systemu komunizmu bojowego do nowej polityki gospodarczej. To przejście dokonywało się w warunkach ostrej walki wewnętrzno-partyjnej. Liczne ugrupowania antypartyjne — trockiści, «opozycja robotnicza», «demokratyczni centraliści» i «lewicowi komuniści» — usiłowali przeszkodzić wypracowaniu nowych założeń partii w sprawach życia gospodarczego i politycznego kraju, narzucili partii tzw. dyskusję w sprawie związków zawodowych. Razem z Leninem Stalin, gromiąc ugrupowania antypartyjne, bronił linii partyjnej i jedności partii. Partia zespoliła się wokół leninowskiego Komitetu Centralnego i na X zjeździe przeważającą większością głosów zaaprobowała platformę leninowską. 3 kwietnia 1922 roku Plenum Komitetu Centralnego partii na wniosek Lenina wybrało Stalina na sekretarza generalnego KC. Od tego czasu towarzysz Stalin niezmiennie przez 25 lat pracował na tym stanowisku.

«Poczynając od końca 1921 roku, Lenin zmuszony był coraz częściej przerywać swoją działalność. Główne obowiązki w kierownictwie partią musiał wykonywać Stalin».¹⁾

Dnia 21 stycznia 1924 roku umarł wódz i założyciel partii bolszewików i państwa radzieckiego, wódz ludu pracującego całego świata Lenin. 26 stycznia na żałobnym posiedzeniu II Wszechzwiązkowego Zjazdu Rad Stalin złożył swojemu nauczycielowi i wodzowi w imieniu partii bolszewików przysięgę. Przysięgę tę partia bolszewicka pod kierownictwem Stalina wypełniała i wypełnia z honorem. Sztandar Lenina, sztandar partii niesiono przez lata wypełnione budownictwem i walką, wysoko wzniesiony, nieskazitelny i czysty.

W tym okresie wrogowie socjalizmu próbowali sprowadzić partię z drogi leninowskiej i przygotować warunki dla przywrócenia kapitalizmu w kraju. Stalin stanął na czele walki partii przeciw wrogom leninizmu — trockistom, ujawnił zdradziecką istotę trockizmu, wykazał, że «zadanie partii polega na tym, żeby pogrzebać trockizm jako prąd ideowy».²⁾

Szczególnie wielkie znaczenie w dziele ideowego rozbicia trockizmu, w dziele obrony, uzasadnienia i rozwoju leninizmu miała teoretyczna praca Stalina «O podstawach leninizmu», która ukazała się w roku 1924.

W pracy tej zostało upowszechnione i wyjaśnione to nowe i szczególne, co wniósł Lenin do skarbicy teorii marksistowskiej. Praca Stalina «O podstawach leninizmu», stanowiąc mistrzowskie wyjaśnienie i uzasadnienie leninizmu, uzbroiła wówczas i uzbraja teraz bolszewików w ostry i potężny oręż teorii marksistowsko-leninowskiej.

Prowadząc nieprzejednaną walkę z wrogami leninizmu, partia bolszewików z towarzyszem Stalinem na czele prowadziła lud radziecki

¹⁾ j. w., str. 86. *Red.*

²⁾ j. w., str. 95. *Red.*

Stalin na akademii żałobnej II Zjazdu Rad ZSRR 26 stycznia 1924 r. urządzonej po zgonie Lenina.

po drodze likwidacji następstw wojny. Przed partią z całą ostrością sta-
nęło zagadnienie perspektyw dalszego budownictwa, losów socjalizmu
w ZSRR.

Kierując się nauką marksistowsko-leninowską i upowszechniając
doświadczenie Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej, do-
świadczenie pierwszych lat budownictwa socjalistycznego w kraju, Sta-
lin bronił i rozwijał dalej naukę leninowską o zwycięstwie socjalizmu
w jednym kraju. XIV konferencja partyjna «zaaprobowała leninowsko-
stalinowskie nastawienie na zwycięstwo socjalizmu w ZSRR, jako prawo
partyjne, obowiązujące wszystkich członków partii».¹⁾ Stalin opracował
plan socjalistycznego uprzemysłowienia kraju, wykazał, że podstawowe
zadania polityki uprzemysłowienia kraju polegają na tym, żeby prze-
stawić kraj na tory nowej, przodującej techniki, przekształcić ZSRR
z kraju rolniczego na kraj przemysłowy, samowystarczalny i nieza-
leżny od przodujących krajów kapitalistycznych, żeby wyparłszy ele-
menty kapitalistyczne, rozszerzyć front socjalistycznych form gospo-
darki i przygotować warunki dla budowy socjalizmu, żeby przeobrazić
i zreorganizować na bazie przodującej techniki przemysł, transport i rol-
nictwo i stworzyć w kraju wszystkie niezbędne założenia techniczne
i gospodarze dla podniesienia zdolności obronnej kraju. Na tym polega,
mówił Stalin, podstawa głównej linii partii. «Jako podstawowe zadanie
partii XV zjazd zatwierdził przeprowadzenie socjalistycznego uprzemy-
słowienia i walkę o zwycięstwo socjalizmu w ZSRR».²⁾

Przeciw polityce uprzemysłowienia kraju wystąpili wrogowie
ludu — trockiści, zinowjewcy i inni.

W nacy «Przyczynki do zagadnień leninizmu» (1926 rok) Stalin
rozgromił ideowo «filozofię» kapitulancą zinowjewców, uzasadnił linię
partii, wiodącą do socjalistycznego uprzemysłowienia kraju i zorgani-
zowania społeczeństwa socjalistycznego. W walce przeciw ludziom mało-
dusznym i kapitulantom o jedność partii, w walce o socjalistyczne bu-
downictwo, utworzyło się wokół Stalina kierownicze jądro partii i pań-
stwa radzieckiego w składzie: Mołotow, Kalinin, Woroszyłow, Kujby-
szew, Frunze, Dzierżyński, Kaganowicz, Ordżonikidze, Kirow, Jarosław-
skij, Mikojan, Andriejew, Szwiernik, Żdanow, Szkiriatow i inni, które
utrzymało wielki sztandar Lenina, zwarło partię wokół testamentu Le-
nina i wyprowadziło lud radziecki na szeroką drogę budownictwa socja-
listycznego.

Państwo radzieckie i partia bolszewicka, wychodząc ze stalinow-
skich teoretycznych pozycji o socjalistycznym uprzemysłowieniu kraju,
poprowadzili lud radziecki do wypełnienia wspaniałego i śmiałego pro-
gramu przekształcenia stosunkowo zacofanego kraju rolniczego w po-
tężne, przemysłowe, socjalistyczne mocarstwo. Lud przyjął program
uprzemysłowienia kraju, jak swój własny i pracował z intensywnością
okresu wojennego. Z legendarną szybkością zmieniał się oblicze kraju.
W bezludnych pustyniach i w obszarach surowej Północy powstały
wielkie miasta i ośrodki przemysłowe. Tam, gdzie były niedawno głusza

¹⁾ j. w., str. 90 *Red.*

²⁾ j. w., str. 102. *Red.*

i bezdroża, przeprowadzono nowe linie kolejowe i autostrady. Dalekie krańce kraju ożyły nowym, potężnym, przemysłowym życiem.

Z końcem 1927 roku ukazały się decydujące sukcesy polityki uprzemysłowienia socjalistycznego. W tym okresie Stalin rozpoczął nowe zadanie na szeroką skalę — kolektywizację rolnictwa.

Stalin wykazał, że dla utrwalenia państwa radzieckiego, dla zbudowania gospodarczego fundamentu socjalizmu, dla tego, aby uwolnić wielomilionowe chłopstwo pracujące od nędzy i zacołania, oprócz uprzemysłowienia kraju, konieczne jest przejście od drobnego indywidualnego gospodarstwa chłopskiego do wielkiej kolektywnej gospodarki rolnej, zapatrzonej w przodującą współczesną technikę XV zjazdu partii przyjął uchwałę o wszechstronnym rozwoju kolektywizacji rolnictwa.

«Opierając się na wskazówkach Lenina o konieczności przejścia od drobnych gospodarstw chłopskich do wielkiej, artelowej, kolektywnego gospodarstwa w rolnictwie, opierając się na planie spółdzielczym, Stalin opracował i wcielił w życie praktycznie teorię kolektywizacji gospodarki rolnej».¹⁾

Ideę kolektywizacji rolnictwa bolszewicy i przodujący ludzie radzieccy krzewili wśród mas chłopskich. Zaczęły powstawać i wzrastać gospodarstwa kolektywne na wsi. Kolektywizacja rolnictwa odbywała się w warunkach ostrej walki klasowej. Kulactwo występowało z żarliwym oporem przeciw kolektywizacji. W szeregach partii oportuniści prowadzili walkę przeciw kolektywizacji. Lecz próby kulactwa zorganizowania oporu wobec kolektywizacji rolnictwa zostały złamane. Partia, kierowana przez Stalina, rozgromiła również prawicowych oportunistów, agentów kulactwa w szeregach partii: Bucharina, Rykowa, i in.

Kierując się wskazaniem stalinowskimi, partia bolszewicka pomyślnie rozwiązała zadanie przeprowadzenia drobnych gospodarstw chłopskich na tory socjalizmu. Kolektywizacja rolnictwa i likwidacja na tej podstawie kulactwa jako klasy, stała się, według określenia Stalina, najwspanialszym przewrotem rewolucyjnym, przeskokiem ze starego jakościowego stanu społeczeństwa do nowego jakościowego stanu, równoznacznym ze względu na swoje następstwa z przewrotem rewolucyjnym w październiku 1917 roku.

Odbudowa wszystkich gałęzi gospodarki ludowej odbywała się na zasadzie nowej przodującej techniki. Technika zdobyła decydujące znaczenie. Wódz partii stawia przed partyjnymi i bezpartyjnymi bolszewikami zadanie: «Bolszewicy powinni zawładnąć techniką», powinni opanować technikę i wyciągnąć z niej wszystko, co ona może dać. «Technika w okresie odbudowy decyduje o wszystkim».

Pod przewodnictwem partii bolszewickiej zwyciężyła polityka socjalistycznego uprzemysłowienia kraju i kolektywizacja rolnictwa. Socjalistyczny ustrój gospodarczy stał się nieodłączną siłą rządzącą w całej gospodarce ludowej. Pięciolecia stalinowskie przekształciły kraj radziecki. Przeobraził się on w potężne socjalistyczne mocarstwo przemysłowe. Odpowiednio do zmian gospodarczych, zmieniła się struktura klasowa społeczeństwa: zniknęli obszarnicy, kapitaliści, kupcy i kulacy. Społe-

¹⁾ j. w., str. 130. Red.

czeństwo radzieckie składa się z zaprzyjaźnionych ze sobą klas — robotników i chłopów. Utworzyła się równocześnie nowa, zrosnięta trwałymi korzeniami z robotnikami i chłopami, inteligencja radziecka. W ZSRR zostało w zasadzie zbudowane społeczeństwo socjalistyczne.

W wyniku zwycięstwa socjalizmu i zniesienia klas eksploatujących zmieniły się gruntownie również wzajemne stosunki narodów ZSRR. Zgasły uczucia wzajemnego braku zaufania, rozwinęło się uczucie przyjaźni narodów i wzajemnej pomocy, zorganizowała się współpraca narodów wielonarodowościowej rodziny radzieckiej. Charakteryzując zmiany, które zaszły w społeczeństwie radzieckim, w chwili uchwalenia nowej konstytucji towarzysz Stalin powiedział: «W rezultacie my mamy teraz całkowicie ukształtowane wielonarodowe państwo socjalistyczne, które przetrzymało wszystkie próby, którego trwałości mogłoby pozazdrościć każde państwo narodowe w każdej części świata».¹⁾ W ZSRR stalinowska przyjaźń narodów osiągnęła pełne zwycięstwo. Wiadomo, że zagadnienie narodowościowe stanowi jedno z najpoważniejszych zagadnień współczesnego życia politycznego. Historia rozwoju wielonarodowego państwa radzieckiego pokazała, że leninowsko-stalinowska polityka równouprawnienia, przyjaźni i wzajemnej pomocy między narodami, stanowi jedyną właściwą politykę. Zasadą największego teoretyka doby współczesnej Stalina jest opracowanie najbardziej postępowej, jedynie słusznej polityki rozwiązania problemu narodowościowego.

W życiorysie tow. Stalina specjalnie podkreślono, że on «wysunął w całej rozciągłości kwestię kobiecą, kwestię sytuacji kobiet, pracy kobiet, niezwykle ważnej roli, jaką odgrywają kobiety, robotnice i chłopki w życiu gospodarczym i społeczno-politycznym społeczeństwa».²⁾

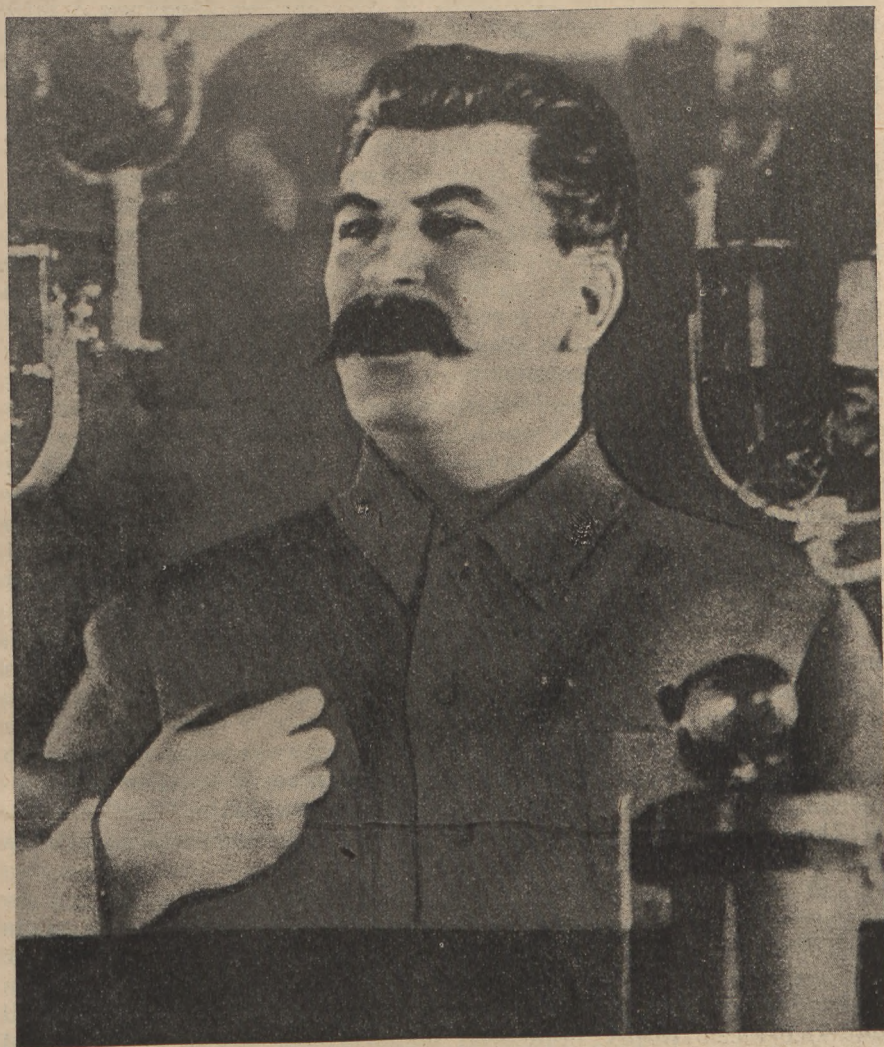
Zwycięstwo socjalizmu dało możliwość przejścia do dalszej demokratyzacji systemu wyborczego, do wprowadzenia powszechnego, równego i bezpośredniego prawa wyborczego przy głosowaniu tajnym.

Wszystkie te zwycięstwa socjalizmu zostały zabezpieczone w nowej Konstytucji ZSRR, konstytucji zwycięskiego socjalizmu. Lud radziecki nazwał nową konstytucję ZSRR na cześć jej twórcy Konstytucją Stalinowską. Dla ludu pracującego ZSRR Konstytucja Stalinowska stanowi wynik walki i zwycięstw, dla ludu pracującego wszystkich krajów kapitalistycznych — wielki program walki. Konstytucja utwierdziła ten fakt o historycznym znaczeniu dla całego świata, że ZSRR wstąpił w nowy okres rozwoju, w okres zakończenia budowy społeczeństwa socjalistycznego i stopniowego przechodzenia do komunizmu. Uzbraja ona masy pracujące całego świata moralnie i politycznie do walki z reakcją burżuazyjną. Pokazuje ona, że to, co urzeczywistniono w ZSRR, może być urzeczywistnione i w innych krajach.

W nowym okresie życia społeczeństwa radzieckiego na nowo wyłonily się kwestie kierownictwa krajem, kwestie opanowania przodującej nauki społecznej. W szeregu wystąpień tow. Stalin postawił przed kadrami partyjno-radzieckimi zadanie opanowania teorii bolszewizmu.

¹⁾ Józef Stalin: O projekcie konstytucji Związku SSR. Moskwa 1945, str. 11. *Red.*

²⁾ Józef Stalin. Krótki życiorys. Warszawa 1949, str. 118. *Red.*

Stalin wygłasza referat o nowej konstytucji na VIII Zjeździe Rad ZSRR w r. 1936

W r. 1938 ukazała się książka «Historia WKP(b). Krótki kurs», napisana przez tow. Stalina i zaaprobowana przez komisję KC WKP(b). W książce tej, stanowiącej encyklopedię podstawowych wiadomości z dziedziny marksizmu-leninizmu, ze stalinowską ścisłością i głębią upowszechniono bardzo bogate doświadczenia partii komunistycznej. Praca Stalina — jest wzorem twórczego marksizmu. Pokazano w niej późniejszy rozwój teorii rewolucyjnej w nowych warunkach walki klasowej proletariatu i budownictwa socjalistycznego.

Ukazanie się «Krótkiego kursu historii WKP(b)» stało się najdonioślejszym wydarzeniem w życiu ideowym partii bolszewickiej.

W marcu r. 1939 zebrał się XVIII zjazd partii. W referacie zjazdowym Stalin dał głęboką analizę sytuacji międzynarodowej Związku Radzieckiego, zdemaskował plany podżegaczy do wojny i organizatorów interwencji przeciw ZSRR i określił podstawowe zasady radzieckiej polityki zagranicznej. Stalin przedstawił program zakończenia budowy bezklasowego społeczeństwa socjalistycznego i stopniowego przechodzenia od socjalizmu do komunizmu.

Opierając się na więcej niż dwudziestoletnim doświadczeniu istnienia państwa radzieckiego w warunkach okrażenia kapitalistycznego, Stalin stworzył pełną i zakończoną naukę o państwie socjalistycznym. W referacie na zjeździe tow. Stalin wskazał jeszcze raz na znaczenie przygotowania teoretycznego i zahartowania ideowego kierowników kadr, wezwał komunistów do nieustannego studiowania teorii, aby stali się w pełni dojrzałymi marksistami-leninowcami, którzy zdolni są bez poważnych błędów rozwiązywać zagrożenia kierownictwa krajem.

Zbrojna w uchwały XVIII zjazdu partia bolszewików poprowadziła lud radziecki do nowych zwycięstw socjalizmu. Ale w czerwcu 1941 roku praca pokojowa ludu radzieckiego została naruszona przez zdradziecką napasć Niemiec faszystowskich na ZSRR.

Wojna stała się zwrotnym punktem w rozwoju kraju radzieckiego. Wszystkie siły zostały skierowane do walki przeciw napastnikom niemieckim. Wódz i nauczyciel ludu pracującego tow. Stalin stanął na czele Sił Zbrojnych ZSRR, stanął na czele walki ludu radzieckiego przeciw faszyzmowi niemieckiemu.

W ciężkich dniach Wojny Ojczyźnianej Stalin wystąpił przed całym światem jako znakomity dowódca doby współczesnej. Szef rządu radzieckiego i Wódz Naczelny Sił Zbrojnych Związku Radzieckiego umiejętnie połączył kierownictwo polityczne i gospodarcze krajem z dowodzeniem wielkimi współczesnymi armiami. Tow. Stalin określił charakter i cele wojny, opracował plan rozbicia wroga, zmobilizował siły Armii Radzieckiej i narodów ZSRR dla urzeczywistnienia tego planu, i zaszczerpił nieugiętą wiarę w zwycięstwo. Pod bezpośrednim kierownictwem tow. Stalina partia, państwo radzieckie i lud radziecki dostosowali całą gospodarkę kraju do porządku wojennego, dokonali ogromnej pracy ewakuowania przedsiębiorstw przemysłowych na tyły. Kraj zmienił się w jeden obóz wojenny.

Już w pierwszych miesiącach wojny wytrzymały opór Sił Zbrojnych Związku Radzieckiego wykazał bankructwo planu faszystowskiego wojny błyskawicznej. «Krótki życiorys» mówi, jak pod kierownictwem tow.

Stalina Armia Radziecka zrealizowała taktykę aktywnej obrony, niszcząc i nękając siły przeciwnika i przygotowując warunki dla przejścia do ofensywy.

W październiku 1941 r. tow. Stalin stał na czele obrony Moskwy, opracował i zrealizował plan rozbicia Niemców pod Moskwą. Rozgromienie Niemców pod Moskwą rozwiało legendę o niezwyciężalności wojsk niemiecko-faszystowskich, pokazało całemu światu słabość strategii niemieckiej i wyższość radzieckiego planu strategicznego.

Latem 1942 r. wróg stał pod Rzewem i Wiaźmą, dotarł do Wołgi i przedgórzy Kaukazu. Ogromna bitwa, która przykuła uwagę całego świata, rozegrała się pod Stalingradem. Po długotrwałych i ciężkich bojach obronnych wojska radzieckie na rozkaz Stalina 19 listopada 1942 r. przeszły do ofensywy. W krótkim czasie wojska radzieckie okrążyły w rejonie Stalingradu 300-tysięczną armię niemiecką, częściowo zniszczyły, a częściowo wzięły do niewoli.

«Było to największe zwycięstwo w dziejach wielkich wojen. Bitwa o Stalingrad to ukoronowanie sztuki wojennej; stanowiła ona nowy przykład doskonałości przodującej radzieckiej wiedzy wojskowej. Osiągnięte tutaj historyczne zwycięstwo to olśniewający triumf stalinowskiej strategii i taktyki, triumf genialnego planu i mądrego przewidywania wielkiego dowódcy, który przenikliwie odgadł zamiary wroga i który wykorzystał słabość jego awanturniczej strategii».

W warunkach wojennych «towarzysz Stalin jeszcze bardziej udoskonalił radziecką wiedzę wojskową. Opracował on tezę o stale działających czynnikach, które mają decydujące znaczenie dla losów wojny, o aktywnej obronie, o prawach kontrofensywy i ofensywy, o współdziałaniu poszczególnych rodzajów broni i techniki bojowej we współczesnych warunkach wojny, o roli wielkich mas czołgów i lotnictwa w wojnie współczesnej, o artylerii jako najpotężniejszym rodzaju broni».¹⁾

«Talent wojenny Stalina ujawnił się zarówno w obronie jak i w ofensywie. Według wskazówek towarzysza Stalina aktywna obrona wojsk radzieckich wiązała się z przygotowaniem kontrofensywy. Ofensywa wiązała się z trwałą obroną. Towarzysz Stalin po mistrzowski opracował i zastosował nową taktykę manewrowania, taktykę jednoczesnego przerwania frontu przeciwnika na kilku odcinkach, obliczoną na to, by nie pozwolić przeciwnikowi na gromadzenie rezerw w taran szturmowy, taktykę przełamania frontu na kilku odcinkach w różnym czasie, kiedy jedno przełamanie następuje za drugim, taktykę obliczoną na to, aby zmusić przeciwnika do straty czasu i sił na przegrupowanie swych wojsk, taktykę przełamania skrzydeł przeciwnika, obejścia od tyłu, okrążenia i unicestwienia wielkich ugrupowań wojsk wroga. Towarzysz Stalin z genialną przenikliwością odgadywał plany wroga i obracał je w niwecz. Bitwy, w których wojskami radzieckimi kierował towarzysz Stalin, stanowią najwybitniejsze wzory wojennej sztuki operacyjnej».²⁾

Po Bitwie Stalingradzkiej Niemcy nie mogli już przyjść do siebie.

¹⁾ j. w., str. 197. *Red.*

²⁾ j. w., str. 224 i 225. *Red.*

Wojska radzieckie w wytrwałych walkach ofensywnych szły naprzód i zatknęły sztandar zwycięstwa nad Berlinem.

I kiedy 9 maja 1945 roku Stalin zakończył swoje przemówienie przez radio słowami «...Winszuję wam zwycięstwa, moi drodzy rodacy i rodaczki» — to wszystkie myśli, wszystkie uczucia ludzi radzieckich zwróciły się do Stalina — wodza i kierownika ludu radzieckiego, ludu zwycięzcy.

W ciężkiej wojnie przeciw Niemcom faszystowskim i imperialistycznej Japonii zwyciężył radziecki ustrój społeczny i państwowy, zwyciężyły radzieckie Siły Zbrojne, zwyciężyła mądra polityka partii bolszewickiej. Patriotyzm ludu radzieckiego, jego głębokie oddanie i wierność Ojczyźnie radzieckiej, braterska przyjaźń narodów wielkiego kraju socjalizmu stały się niewyczerpanym źródłem sukcesów ludzi radzieckich w pracy i boju. Lud radziecki ma prawo być dumny ze swoich zasług wobec ludzkości w dziele uratowania cywilizacji przed faszystowskimi barbarzyńcami.

Wojska radzieckie pod dowództwem Wodza Naczelnego Stalina wyciągnęły dłoń z braterską pomocą do uciśnionych przez Niemcy faszystowskie krajów i narodów. W walce przeciw Niemcom faszystowskim stworzyła się braterska jedność narodów słowiańskich. Jedność ta, wykuta w walce z najgorszym wrogiem narodów słowiańskich imperializmem niemieckim, w walce o demokrację i niepodległość, stała się jednością r ó w n o u p r a w n i o n y c h narodów.

Po zwycięskim zakończeniu wojny, lud radziecki przystąpił do pracy pokojowej, żeby w najbliższych latach zaleczyć rany, zadane przez wojnę, przekroczyć przedwojenny poziom przemysłu i rolnictwa.

Lud radziecki, pod wodzą partii bolszewickiej i wielkiego Stalina, pomyślnie realizuje powojenny plan pięcioletni rozwoju ludowej gospodarki, idzie naprzód śmiałym i pewnym krokiem do komunizmu. Wie on: gdzie Stalin — tam zwycięstwo.

Jakow Bietiajew

«Sławianie», nr 4/47, str. 3—10.

WŁADYSŁAW BRONIEWSKI

SŁOWO O STALINIE

(Fragmenty poematu)

Wiek dziewiętnasty gasł,
jak gaśnie gazowa latarnia
na ulicach fabrycznych osad,
wiek maszyn parowych i haseł,
wiek, w którym proletariat
nie mógł ziemi wysadzić z posad.
Wiek «Manifestu» Marksa,
telefonów i telegrafów,

klęsk Komuny i zwycięstw Bismarcka,
 haussy i baissy, fortun i krachów.
 Rosły przedziałnie Manchesterów i Łodzi,
 skakały akcje żelaznych kolei,
 a z suteren,
 z poddaszy,
 z przedmieść
 tłum nadchodził
 z piersią nagą
 i z pieśnią nadziei.

*

«Rewolucja — parowóz dziejów...»
 Chwała jej maszynistom!
 Cóż, że wrogie wiatry powieją?
 Chwała płonącym iskrom!
 Chwała tym, co wśród ognia i mrozu
 jak złom granitowy trwali,
 jak wcielona wola i rozum,
 jak Stalin.
 Przeleciały watahy lotne
 białogwardyjskiej konnicy...
 Trwał, jak skała samotny,
 Carycyn.
 Parły niemieckie kolumny,
 waliły stalowym gradem,
 aż padły pod pięknym i dumnym
 Stalingradem.
 Pokój, pokój, pokój!
 Pokojem oddycha świat.
 Ty go strzeżesz, opoko,
 Związku Republik Rad.

*

Miliony ludzi Związku Rad i krajów idących drogą Socjalizmu
 tworzą świat nowy, niosąc w sercach i na ustach imię STALIN.

Ludowa armia chińska wypędza ze swego kraju przemoc obcą
 i niewolę pieniądza. Kroczy naprzód z imieniem STALIN.

W Vietnamie, Burmie, na wyspach Malajskich bojownicy wolności,
 niepodległości i sprawiedliwości walczą przeciw kolonizatorom
 wołając: STALIN!

Górnicy francuscy trwają w strajkach i wyciągają dłonie na
 wschód z okrzykiem: STALIN!

Chłopi włoscy zajmują obszarnicze nieużytki i odpędzani gwałtem,
 wołają: STALIN!

Poeta, wypędzony ze swej ojczyzny za umiłowanie wolności
 i sprawiedliwości społecznej, piękny poeta chilijski pisze poemat
 o STALINIE.

Zmiażdżona okrutnie Warszawa dźwiga swe okrwawione cegły
 tym szybciej z imieniem STALINA.

Wszędzie na świecie, gdzie sięga przemoc pieniądza, bagnet żołdaka i pałka policjanta, ludzie walczą i będą zwyciężali z imieniem STALINA.

Setki milionów ludzi wołają: STALIN! STALIN! STALIN!

O STALINIE

VASIL KOLAROV

Kim jest Józef Wissarionowicz Stalin?

Cały świat zna to nazwisko i jego działalność. O nim układają się legendy i śpiewa się pieśni we wszystkich krajach.

Stalin, wraz ze swoim genialnym nauczycielem i współbojownikiem Leninem jest inspiratorem i organizatorem Wielkiej Rewolucji Październikowej. Lenin i Stalin obronili Rewolucję przed kontrrewolucją i interwencją i ostatecznie utrwaliли jej zwycięstwo. Bezpośrednim organizatorem najważniejszych zwycięstw Armii Czerwonej był Stalin.

Stalin napisał historyczną «Deklarację Praw Narodów Rosji». On jest twórcą Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich.

Stalin zlikwidował trockizm — najgroźniejszego wroga sojuszu robotniczo-chłopskiego i budownictwa socjalizmu w ZSRR. Stalin udowodnił możliwość wybudowania socjalizmu w ZSRR, bez czekania na zwycięstwo rewolucji proletariackiej w innych krajach; socjalizm w istocie zwyciężył pod kierownictwem Stalina przez przeprowadzenie socjalistycznego uprzemysłowienia i powszechnej kolektywizacji w gospodarstwie wiejskim.

Stalin stworzył nową konstytucję ZSRR, którą narody radzieckie jednogłośnie nazwały na cześć jej autora — Konstytucją Stalinowską. Ona utrwaliła na piśmie wielkie zwycięstwa socjalizmu.

Stalin na równi z Leninem jest organizatorem partii bolszewickiej jako nowego typu partii, która zapewniła zwycięstwo rewolucji i socjalizmu w ZSRR i która służy jako wzór dla budowania partii komunistycznych we wszystkich krajach.

Stalin kontynuuje pracę Lenina w rozbudowie rozwoju i wzbogacania marksizmu nowymi osiągnięciami w nowej epoce. On jest największym teoretykiem marksizmu-leninizmu. «Krótki Kurs Historii WKP(b)», przetłumaczony na niezliczoną ilość języków, przedmiot studiów kadr komunistycznych we wszystkich krajach, powstał pod kierownictwem Stalina. Dziełem Stalina jest genialny wykład w zwycięskiej formie podstaw materializmu dialektycznego i historycznego. Stalin kontynuuje naukę Lenina o możliwości wybudowania komunizmu w ZSRR nawet w wypadku, gdy Związek znajduje się w otoczeniu kapitalistycznym. Stalin stworzył całkowitą i wykończoną naukę o państwie socjalistycznym.

W stosunkach międzynarodowych polityka Stalina jest polityką pokoju, przyjaźni ze wszystkimi miłującymi pokój i wolność naro-

dami, przy uwzględnieniu wzmacniania siły bojowej radzieckich sił zbrojnych dla obrony radzieckiej ojczyzny przed napaścią ze strony państw kapitalistycznych. Miłujące pokój narody nigdy nie zapomną wysiłków, których dokonał Stalin dla zapobieżenia II wojnie światowej. W oczach całej postępowej ludzkości Armia Radziecka pod genialnym kierownictwem Generalissimusa Stalina stała się zbawcą wolności narodów europejskich i kultury ogólnoludzkiej przed barbarzyństwem hitlerowskim.

JAN DRDA

Myślę, że mało kto potrafi powiedzieć piękniej i prawdziwiej, czym jest dla nas Generalissimus Stalin, niż to określiła w swym liście pilźnieńska robotnica-przodownica pracy Maria Polívková: Stalin — słońce naszego życia.

Do śmierci będziemy żywić w sobie wspomnienie, dzieciom i wnukom będziemy zawsze opowiadać, jak to w sławnej rannej godzinie 9 maja, gdy Praga udręczona ale niepokonana, przeżywała najcięższe chwile swego istnienia — zadrżał nagle bruk ulic i zachwiały się sklepienia mostu pod gigantycznym ciężarem pierwszego radzieckiego czołgu echem sławnego i drogiego imienia: Józef Stalin, i jak radziecki żołnierz, zezerniał od kurzu drogi i dymu bitw, ale rozpromieniony serdecznym uśmiechem zawołał radośnie do pierwszych prażan, którzy wybiegli mu na przeciw: «Stalin prikazał oswoboditj Pragu!».

Te to ciężkie czołgi radzieckie z inicjałami JS przyniosły nam na swych pancierzach nie tylko wolność. Przyniosły cały przyszły los naszego ludu, na oścież otwarły wrota naszej szczęśliwej przyszłości. Był to wschód stalinowskiego słońca nad naszą ojczyzną. Albowiem nasz lud, natchniony przykładem naszych radzieckich oswobodzicieli, ujął los ojczyzny silnie w swe pracowite ręce.

Stalinowskie słońce wyгнаło z naszej ojczyzny wszystkie chmury i widma przeszłości i oświetliło swymi promieniami nasze nadchodzące dni. Mądre, genialne kierownictwo Stalina, złączone z milionowymi masami pracujących, urzeczywistnia to, co jest nie do wiary i o czym nie słyszano: odwraca bieg rzek, nawadnia pustynie, niweluje góry, zmienia klimat, opanowuje bieguny. Ale najbardziej oszałamiające, najsilniejsze jest to, jak od podstaw zmienia i zmienia los człowieka, jak daje ludziom nowy sens i nową radość życia, nowy twórczy optymizm, jak w ludziach wzbudza nowe dążności i nowe zdolności, jak im otwiera oczy i dodaje sercom odwagi, aby śmiało patrzyli i odważnie marzyli o przyszłości. Stalin — to wódz całej ludzkości, wiodący ją w przyszłość, Stalin — to gwiazda przewodnia, nadzieja wszystkich uciskanych świata, Stalin — to gospodarz czasów, które nadejdą.

HENRI BARBUSSE

Dzieje jego życia — to nieprzerwane pasmo zwycięstw nad nieprzerwanym pasmem potwornych wprost trudności. Nie było roku, poczynając od 1917, by nie dokonał takich czynów, które każdemu zapewniłyby nieśmiertelną sławę. To człowiek ze stali. Samo nazwisko daje nam pełny jego obraz: Stalin — stal. Niezlomny jest i giętki jak stal. Siła jego — to niezrównany jego rozsądek, szeroki zasób wiedzy, niebываła zdolność skupienia się w sobie, zamięłowanie do jasności, bezwzględna konsekwencja w czynach, szybkość, stanowczość i siła decyzji, nieustanna troska o właściwy dobór kadr.

Po śmierci człowiek żyje tylko na ziemi. Lenin żyje wszędzie, gdzie są rewolucjoniści. Ale nikt, można powiedzieć, nie ucieleśnia tak myśli i słów Lenina jak Stalin. Stalin — to Lenin dnia dzisiejszego.

Stalin wierzy w masy, a masy wierzą w Stalina. W nowej Rosji panuje prawdziwy kult Stalina, lecz oparty on jest na zaufaniu i czerpie swe źródło z dołów. Ten, którego profil widnieje na czerwonych plakatach — obok Karola Marxa i Lenina — jest człowiekiem, który troszczy się o wszystkich i o wszystko, jest człowiekiem, który stworzył to, co jest i stworzy to, co będzie.

Gdy idziesz nocą przez Plac Czerwony, szeroka panorama rozdawa się jakby przed twymi oczyma: to, co jest dziś — ojczyzna najlepszych ludzi na kuli ziemskiej — i to co dawne, co było przed 1917 rokiem. Zda się, że ten, który spoczywa w Mauzoleum pośrodku wyludnionego o nocnej porze Placu, jest teraz jedynym człowiekiem na świecie, który nie śpi, lecz czuwa nad wszystkim dokoła — nad miastami i wioskami. Jest to prawdziwy wódz, człowiek, o którym robotnicy z uśmiechem radości mówili, że jest ich towarzyszem i zarazem nauczycielem, jest to ojciec i starszy brat, naprawdę opiekujący się wszystkimi. Nie znaliście go, ale on was znał i myślał o was. Bez względu na to, kim jesteście, potrzebny wam jest ten przyjaciel.

I bez względu na to, kim jesteście, szczęśliwy los wasz znajduje się w ręku tego drugiego człowieka, który też czuwa i pracuje za wszystkich — człowieka o umyśle uczonego, o twarzy robotnika, człowieka w zwykłej bluzie żołnierskiej.

DOLORES IBARRURI (LA PASSIONARIA)

Po raz pierwszy przyjechałam do Związku Radzieckiego w roku 1933 jako delegatka Komunistycznej Partii Hiszpanii na XIII plenum Komitetu Wykonawczego Międzynarodówki Komunistycznej.

Przyjazd do kraju socjalizmu był dla mnie spełnieniem najgołętszego pragnienia, którym żyłam od roku 1917.

I — zobaczyłam Stalina.

Było to na XVII Zjeździe partii bolszewickiej...

Widziałam na trybunie Zjazdu wodza proletariatu światowego,

człowieka, którego lęka się i nienawidzi burżuazja, a kochają miliony prostych ludzi, wodza partii bolszewickiej, który ujął swoją wolą stalową siły robotników i chłopów i złączył je w jeden strumień potężny, pokonywujący wszystkie przeszkody na ciężkiej, nierównej drodze.

Widziałam w Stalinie wodza rewolucyjnego, który, jak orzeł, wzniosłszy się na wyżyny marksistowskiej nauki, zawsze znajdował słuszne wyjście z najbardziej zawitych i trudnych sytuacji.

I widząc Stalina, widząc jego nieugiętość, widząc spokój, z jakim ten doświadczony sternik przyjmuje wszystkie ciosy, którymi żywiły kapitalistyczne atakują kraj radziecki, czułam, jak krzepnie we mnie, silniejsza jeszcze niż kiedykolwiek, wiara w partię bolszewicką, wiara w zdolności i siłę rewolucyjną mas, wiara w ostateczne zwycięstwo komunizmu nad ustrojem kapitalistycznym.

Kiedy widzi się Stalina, chciałoby się podejść do niego i otworzyć przed nim całą duszę, opowiedzieć mu o wszystkich swych myślach i uczuciach, ponieważ wie się, że Stalin wszystko rozumie; bowiem Stalin jest równie wielki jako człowiek, wódz i rewolucjonista.

Ale lepiej od wszystkich pisarzy, lepiej od wszystkich biografów umie sam lud wyrazić, czym jest dla wszystkich Stalin, kiedy ustami najprostszych swych przedstawicieli powiada: «Stalin jest dla nas czymś więcej niż ojcem najlepszym!»

Widziałam Stalina... A kiedy wyjeżdżałam ze Związku Radzieckiego, by z powrotem wrócić do walki w półfeudalnej Hiszpanii, czułam wielką dumę, że widziałam Stalina, i duma ta potęgowała we mnie pozostałe uczucia: radości, nadziei i pewności zwycięstwa, jakie pobyt w kraju socjalizmu wywołuje we wszystkich rewolucjonistach i rewolucjonistkach, przybywających do Związku Radzieckiego z krajów kapitalistycznych.

Uczyć się u Stalina, być wierną uczennicą Stalina, być godną wielkiego wodza partii bolszewickiej i proletariatu światowego, oto co twardo wzięłam sobie za cel.

I kiedy nadeszły dla nas dni walk zaciekłych i krwawych, kiedy posępne, czarne chmury uderzyły w nasz naród potokami gwałtu i grozy, przykład Stalina dodawał nam ducha, w nim szukaliśmy źródła siły potrzebnej nam do pokonania wszystkich trudów, do zwyciężenia wszystkich naszych słabości.

I na frontach, i w zapleczu, zawsze i wszędzie, gdzie tylko trzeba było podnosić ducha żołnierzy, czy budzić w robotnikach poczucie obowiązku i samopoświęcenia, imię Stalina było dla każdego z nas wiecznie bijącym źródłem mocy, uskrzydlającej nas w najtrudniejszych chwilach.

MARTIN ANDERSEN NEXØ

Wielkość i szczęście Związku Radzieckiego wynikły stąd, że u steru jego stanęli dwaj działacze światowej miary: Lenin i Stalin. Obaj przyszedli w odpowiedniej chwili. Jeden zastąpił drugiego, jak syn ojca.

Wielkość Stalina, tak jak i Lenina, polega na tym, że osoba jego jest jakby ostoją dla uciśnionych całego świata, a źródłem niepokoju i trwogi dla bogaczy. Lenin i Stalin należą do ludzkości, do jej żywotnej, twórczej części, pragnącej zbudować nowy, lepszy świat.

Stalin — to towarzysz każdego robotnika. Pod mądrym kierownictwem Stalina urzeczywistnia się w Związku Radzieckim prastare marzenie pokrzywdzonych o życiu bez panów i sług, bez wyzyskiwaczy i wyzyskiwanych.

We wszystkich krajach świata oczy mas zwracają się w stronę Związku Radzieckiego.

Liczba tych, którzy wierzą w nowe życie, wyraża się w setkach milionów. Na tym tle wyrasta postać Stalina, szczerze obdarzona wszystkimi najpiękniejszymi cechami człowieka pracy, lecz w największym wymiarze. Silny i prosty, mądry i wrażliwy, przewidujący i ofiarny — jest niedoścignionym wzorem dla każdego produkującego robotnika, dla całej postępowej ludzkości.

Przyszłość należy do idei, której najpiękniejszym wcieleniem jest Stalin. Setki milionów ludzi na całym świecie myśli o nim z uczuciem najgłębszej wdzięczności.

ROMAIN ROLLAND

Wy, towarzysze radzieccy, podnieśliście naszą pochodnię, która nam wypadła z rąk. Za sprawą waszego wielkiego Lenina, budziela ognia, płomień wolności oświetla cały świat. Wy prowadzicie dalej przerwane dzieło Konwentu, stworzycie nowy, wysniony przez nas świat.

Cześć Stalinowi twórcy was wszystkich, milionów budujących ogromny Związek proletariuszy wszystkich ras, wszystkich narodów wolnych i równych w dumnej radości pracy wszystkich dla wszystkich! Odtąd na przekór skrwawionym widmom lat, wypełnionych śmiertelną walką ludów z faszyzmem, narody porwane waszym przykładem, zaufaniem i wiarą w Związek Radziecki, znajdują oparcie w waszej potężnej fortecy, wznoszącej się nad Europą i Azją.

G. B. SHAW

Mówiąc o Stalinie, pragnę powtórzyć z naciskiem to, co już mówiłem i pisałem niejednokrotnie: Stalin jest największym obrońcą pokoju.

Jemu zawdzięcza Związek Radziecki siłę i spoistość, a ta siła zabezpiecza pokój świata.

Powtarzałem to już niejednokrotnie, że cywilizacja możliwa jest tylko w oparciu o ustrój komunistyczny. Tylko ten ustrój zabezpiecza pokój.

JOHANNES BECHER

Z nazwiskiem Stalina kojarzy się nam przede wszystkim myśl o pokoju. Myślmy o Stalinie, kiedy myślmy o pokoju. Gdy zaś życzymy sobie z całego serca, by pokój został na świecie zachowany,

pragniemy zarazem namiętnie, by dane było Stalinowi pracować jeszcze wiele, wiele lat dla pokoju, a więc dla szczęścia ludzkości. Jak praca Stalina i tęsknota do pokoju stanowi dla nas jedno, tak wiąże się dla nas z imieniem Stalina wszystko, co dobre i piękne, co jest nam drogim i czym życie może nas obdarzyć.

PETER BLACKMAN

Dzisiaj, gdy z wszystkich stron świata nadchodzą dary i życzenia dla Stalina, w umysłach bezimiennych milionów powstaje jedna szczerza, prosta myśl: «Niech żyje Stalin».

Ta myśl łączy ludy Azji, Afryki, Europy, Australii, Ameryki i dalekich wysp oceanów, łączy ludzi czarnych, białych i żółtych.

Lenin i Stalin obalili w swym kraju nie tylko przesady klasowe, ale również niebezpieczne i destrukcyjne przesady rasowe, które tkwiły tam za czasów carskich, a które po dziś dzień zachowały się w innych państwach. Partia komunistyczna, pod wodzą Lenina i Stalina, była pierwszym ugrupowaniem, które połączyło ludzi wszystkich religii, ras i narodowości.

A równocześnie «postępowi» kosmopolici uważają «kolorowych» mieszkanców Azji, Afryki i innych «zacofanych» krajów za pariasów. Godzą się chętnie na wykorzystywanie tych ludzi przez kapitalistów własnej narodowości. Tę politykę reprezentuje dziś w pełni labourystowski rząd W. Brytanii, który pod «socjalistyczną» etykietą torturuje i morduje ludzi na Malajach, w Nigerii, Kenii i Ugandzie, i wszędzie tam, gdzie chce chronić zyski angielskich i amerykańskich kapitalistów.

Ludzie ci wciąż jeszcze usuwają Murzynów ze związków zawodowych w St. Zjednoczonych Ameryki Północnej i Afryki, aby powiększyć zyski białych; umacniają i wspierają system, który spycha Murzynów do rządu niewolników.

Lenin dawno już wyklął i odrzucił te nędzne sztuczki magiczne. Uznawał jedną rasę ludzką.

Wraz z nim i w ślad za nim pogłębiał i rozwijał Stalin swoje teorie aż do zwycięskiego urzeczywistnienia ich w ZSRR. Cierpliwy i mądry, nigdy nie zaprzeczał istnieniu ludzkiej słabości. Nigdy nie uważał, by narody «zacofane» były nieodwołalnie skazane na pozostawanie w tyle.

Pod kierownictwem Stalina wyrosła zbiorowość mocna, równa, zbiorowość, w której ludzie pracują wspólnie, z zadowoleniem i zapałem. Rosja, którą postępowy Zachód uważał do niedawna za beznadziejnie zacofaną, dziś przewodzi światu w badaniach energii atomowej. Dziewicze do niedawna, niezmierzone tereny korzystają dziś z dobrze zorganizowanego i dobrze prosperującego przemysłu. Ludzie niepiśmienni, którzy często nie wiedzieli nawet o istnieniu liter, obudzili się z bezwładu i pomagają w kształtowaniu i tworzeniu kultury i postępu.

To właśnie jest źródłem nadziei milionów ludzi. W Azji, Afryce, Ameryce, wszędzie gdziekolwiek mówiono ludziom, że tysiącletnie

wysiłki nie doprowadzą ich nigdy do poziomu rozwoju kapitalistycznego, ludzie słuchają o Związku Radzieckim i z nadzieją podnoszą głowy.

Jeśli na całym świecie ludzie mogą dziś wierzyć w to, iż wszyscy są zdatni, by żyć i pracować razem, jeśli czarni, żółci, brązowi, biali mogą pracować wspólnie, aby ocalić świat przed tymi, którzy go chcą zniszczyć — to jest to zasługą zwycięstwa systemu rządzenia ZSRR pod przewodnictwem Stalina.

HEWLETT JOHNSON

Gdy miną te straszne i burzliwe lata i gdy historycy ustalą w spokoju wagę wydarzeń, niewątpliwie Stalin ukaże się jako olbrzym wśród karłów, jako człowiek, który, w odróżnieniu od owych ludzi mniejszego pokroju, pożądaną władzę dla własnej korzyści, pościągając i poprowadził wielką rodzinę narodów, zwaną Związkiem Radzieckim ku sprawiedliwemu wykonywaniu władzy.

HYMAN LEVY

Widmo, które straszło po nocach Europę Marxa, wcieliło się w łoskot traktorów, w szum maszyn elektrycznych, w łany zbóż kołyszących się na wietrze, w ruszenie z posadzi ziemi za pomocą energii atomowej służącej nowemu pokoleniu, które nie zna kapitalizmu. Ludzie uciemienieni i zdegenerowani pod berłem carów, przeobrazili się w wykwalifikowanych robotników, muzyków, naukowców, artystów, pisarzy, strategów. Niewykorzystane zasoby energii, intelektu, uczuć i wartości duchowych człowieka, leżące odłogiem pod dawnymi rządami, rozwijają się i torują drogę nowemu życiu i nowej cywilizacji.

To wszystko znajduje swoje pozycje już w dotychczasowym bilansie historycznym dorobku towarzysza Stalina. Poświęcając całą swą mądrość, głębokie i wszechstronne doświadczenie, całą moc ducha, umysłu i ciała spełnieniu zadania Ludzkości, uczynił więcej dla stworzenia nowej epoki historycznej, niż jakikolwiek inny człowiek.

Tak oto Stalin stał się twórcą człowieka.

ALEKSY TOLSTOJ

Nie jest łatwo stać ciągle w centralnym punkcie całego świata, myśleć historycznymi kategoriami i jednocześnie troszczyć się o sprawy prostych ludzi, o tych, którzy odlewają stal, o lotników, o mleczarki, o uczonych, o uczniów i wielu innych; studiować jednocześnie procesy produkcyjne, strategię, budowę okrętów, architekturę i filozofię, lub czytać rękopisy młodych pisarzy; jednym słowem wkraczać wszędzie w dialektykę wydarzeń.

Charakter Stalina wcześniej się ukształtował i wcześniej utrwaliły się jego zasadnicze cechy. Stało się to w ciężkich walkach, w więzieniach, na zesłaniu, w pracy nielegalnej. Jako szczególna cecha jego

osobowości uformowała się już wtedy ta potężna siła woli, która po zetknięciu się z niesprawiedliwością porządku społecznego wezwała młodego Stalina stanowczo pod sztandar rewolucji, w szeregi leninowskiej partii bolszewików, którą później wraz z Leninem prowadził. Ta niezłomna wola walki o komunizm wyrosła na podstawie miłości do człowieka i umiłowania życia.

Klamstwo, prowokacja, zdrada, cynizm, rabunek i masowy mord — oto były brutalne prawa burżuazyjnego porządku...

My, ludzie radzieccy pragnęliśmy odwrócić się od tego pornograficznego widowiska, od tego stosu trupów, na którym rozszarpują się wzajemnie szakale. A wraz z nami miliony ludzi, którzy przekonali się, że istnieje siła, która rozbija łańcuchy niewolników, skierowały swe spojrzenia ku postaci rewolucjonisty Stalina.

Oto stoi na trybunie wielkiej sali kremłowskiej. Srebrzyście połykuje jego włosy. Patrzy na rozbrzmiewającą oklaskami salę, gdzie go młodzi i starzy z miłością i oddaniem pozdrawiają. Nalewa trochę wody do szklanki, pije bez pośpiechu kilka łyków. Przewodniczący zgromadzenia przy stole prezydialnym próbuje opanować manifestacyjny entuzjazm sali. Stalin odwraca się i patrzy na niego tak, jakby chciał prosić go, aby wreszcie mógł mówić. Otwiera zieloną teczkę. Jego mocne brwi podnoszą się w dwa ostre łuki. Zaczyna mówić, cicho, jak zwykle, spokojnie, oddzielając słowo od słowa. Formuluje precyzyjnie każdą myśl i znajduje najjaśniejsze i najprostsze sformułowanie, które jest zrozumiałe dla każdego...

Mówi prawie bez gestów. Tylko czasami zamyka rękę, aby ją potem skąpym ruchem otworzyć w kierunku sali, tak jakby chciał uwolnić myśl... Jedno zdanie, jak na przykład: «To znaczy, że wyzysk człowieka przez człowieka został zlikwidowany...»

Teraz przygotował ostre słowo, które jak strzała trafić ma w jedną z półogrątych łóż dyplomatycznych nad drzwiami wejściowymi. Pocięra czoło, jego oczy śmieją się. Z zaciśniętymi pięściami wyciągniętymi naprzód, gestem walki, nieugiętości i świadomości celu, kończy swe przemówienie: «Do nowej walki, do nowych zwycięstw komunizmu...»

To jest Stalin.

MAKSYMILIAN MINKOWSKI

TWÓRCA USTROJU KOŁCHOZOWEGO

Do największych dzieł i zasług Józefa Stalina — dzieł, które utrwala imię Jego na zawsze w pamięci ludzkości — należy socjalistyczna przebudowa wsi radzieckiej.

Zwycięstwo ustroju kołchozowego ZSRR zademonstrowało całą wyższość gospodarczego systemu socjalistycznego nad kapitalistycznym sposobem produkcji. Zwycięstwo to przysporzyło wielokrotnie sił obo-

zowi demokracji i socjalizmu w walce z obozem reakcji i imperializmu. Rozwiązane zostało najtrudniejsze zadanie rewolucji socjalistycznej — przeobrażenie rozdrobnionego drobnotowarowego gospodarstwa chłopskiego w wielką socjalistyczną gospodarkę rolną. W gospodarkę wyposażoną w najnowsze, najbardziej nowoczesne środki techniczne i stosującą w praktyce codziennej, w pracy milionów kolchoźników osiągnięcia najbardziej przodującej nauki agrobiologicznej. Nieograniczone możliwości rozwojowe tej gospodarki (niweczące ostatecznie teorie «klasycznego» i «nowoczesnego» maltuzjanizmu), zespolone z takimi również właściwościami rozwojowymi potężnego przemysłu socjalistycznego — zapewniają Związkowi Radzieckiemu nieznanie w historii tempo rozszerzonej akumulacji, a tym samym warunki dla pomyślnego przejścia do wyższej fazy komunizmu.

Ustrój kolchozowy stworzony został w skali, która już sama przez się określa doniosłość międzynarodową tego przeobrażenia społeczno-gospodarczego wsi (kolchozy zjednoczyły ponad 20 milionów gospodarstw chłopskich). Ustrój ten zwyciężył w kraju z wielonarodowym składem włościanstwa, w kraju o zróżnicowanych i różnorodnych warunkach historycznych i geograficznych. Ustrój kolchozowy świetnie wytrzymał próbę czasu i szczególnie przekonująco dowiódł swej siły życiowej w latach i warunkach największej w dziejach świata wojny.

Zwycięstwo tego stalinowskiego dzieła wskazuje setkom milionów chłopów na całym świecie realne perspektywy ich walki o wyzwolenie z jarzma kapitalizmu, walki w ścisłym sojuszu z klasą robotniczą, pod przewodnictwem jej rewolucyjnej marksistowskiej partii. Doświadczenia budownictwa kolchozowego posiadają tym bardziej bezcenne znaczenie dla Polski Ludowej i bratnich krajów ludowej demokracji, ułatwiając im zadanie socjalistycznej przebudowy wsi — warunek nieodzowny postępu oraz pomyślności całego narodu.

Ograniczeni rozmiarami artykułu, wskażemy tylko najistotniejsze punkty wyjściowe, podstawy i założenia tego doniosłego dzieła, zbudowanego przez wielkie państwo radzieckie — pod kierownictwem swego wielkiego Wodza.

Rozwijając w twórczy sposób leninowski plan kooperacji i broniąc go przed zaciekłymi atakami trockistowskiej opozycji (negującej w ogóle możliwość budowania socjalizmu w ZSRR, a w szczególności współdziałania w jego budownictwie mas chłopskich), Józef Stalin ogłosił w styczniu 1926 roku pracę pod tytułem «Przyczynek do zagadnień leninizmu». Opracowana w niej została zwarta i jasna teoria kolektywizacji. Stalin wykazał m. in., że we własnym interesie chłopstwo «musi wstąpić i wstąpi niechybnie na drogę rozwoju socjalistycznego, bo nie ma i być nie może innych dróg ocalenia chłopstwa z nędzy i ruiny».¹⁾ Drogą tą jest spójnia z proletariatem, spójnia z przemysłem socjalistycznym.

Stawiając pytanie, dlaczego właśnie masowe skooperowanie chłopstwa jest tą słuszną i niechybną drogą rozwoju — Stalin odpowiada:

«Dlatego, że w masowej spółdzielczości «znaleźliśmy ten stopień połączenia interesu prywatnego, interesu prywatno-handlowego, spraw-

¹⁾ «Zagadnienia leninizmu», wyd. II. («Książka»), str. 144. Red.

dzania i kontrolowania go przez państwo, stopień podporządkowania go interesom ogólnym» (Lenin), który jest do przyjęcia i korzystny dla chłopstwa i który zapewnia proletariatowi możliwość wciągnięcia podstawowej masy chłopstwa do budownictwa socjalistycznego».²⁾

W drugie dziesięciolecie swego istnienia wkroczył Związek Radziecki pod znakiem szybkiego rozwoju swej gospodarki, w szczególności przyspieszonego tempa rozwoju wielkiego socjalistycznego przemysłu państwowego, pod znakiem przebudowy struktury gospodarczej rolniczego do niedawna państwa. Roczny przyrost produkcji przemysłowej przekroczył już w tym czasie wszystkie znane dotychczas wskaźniki rozwoju produkcji państw kapitalistycznych.

Za tym tempem nie nadążało rolnictwo, pozostając daleko w tyle od wskaźników wzrostu przemysłu. Było tak, mimo że w warunkach radzieckich roczny procent wzrostu produkcji rolniczej był większy niż w okresie Rosji kapitalistycznej. Ale nie to jeszcze decydowało o sytuacji i określało istotne trudności, przed jakimi stała w tym czasie gospodarka radziecka.

Zagadnienie polegało na tym, że chociaż zbiory rolnictwa radzieckiego podniosły się w owym czasie bez mała do poziomu przedrewolucyjnego, to jednak ich część towarowa (produkty rolne, wychodzące poza wieś) zmniejszyła się w dwójnasób: do 13,3% globalnej produkcji rolnej wobec 26% przed wojną. Działo się tak mimo wydatnej pomocy rządu radzieckiego okazywanej chłopom małym i średniorolnym; 2½-krotnego wzrostu ilości maszyn rolniczych i dwukrotnego zwiększenia ilości nawozów sztucznych dostarczanych przez przemysł państwowy wsi, mimo ulg podatkowych dla tych właśnie warstw chłopskich, kredytów itp.

Czym się to zjawisko tłumaczyło? Oto liczba gospodarstw chłopskich z 16 milionów przed Rewolucją Październikową podniosła się do powyżej 24 milionów. I po Rewolucji trwał nadal proces rozdrabniania gospodarki chłopskiej, która stawała się coraz bardziej konsumcyjną, coraz mniej towarową. Co zresztą — należy to podkreślić — nie chroniło jej bynajmniej przed niedostatkiem i przed wyczerpaniem ze strony bogactw wiejskich. Z końcem 1927 roku, w chwili gdy zbierał się XV Zjazd WKP(b), ilość zboża towarowego, które szło na sprzedaż dla zaopatrywania miast, sięgała zaledwie 37% przedwojennej ilości tego zboża. Oznaczało to poważny kryzys zbożowy, kryzys w aprowizacji miast i armii ZSRR.

Przemawiając na XV Zjeździe, Józef Stalin wytyczył drogi wyjścia z tej sytuacji. Był to w skrócie głęboko ujęty stalinowski program socjalistycznej przebudowy wsi:

«Wyjście — mówił Stalin — jest w przejściu od drobnych i rozproszonych gospodarstw chłopskich do wielkich i zjednoczonych gospodarstw o społecznej uprawie ziemi, przejściu do kolektywnej uprawy ziemi, na podstawie nowej, wyższej techniki.

Wyjście polega na tym, by drobne i najdrobniejsze gospodarstwa chłopskie stopniowo, lecz wytrwale, nie w drodze przymusu, lecz za po-

²⁾ Tamże, str. 144. *Red.*

mocą przykładu i przekonywania — jednoczyć w wielkie gospodarstwa o społecznej, zrzeszonej, kolektywnej uprawie ziemi z zastosowaniem maszyn rolniczych i traktorów, z zastosowaniem naukowych metod intensyfikacji rolnictwa.

Innego wyjścia nie ma».³⁾

Na wniosek Józefa Stalina XV Zjazd WKP(b) powziął uchwałę o najenergiczniejszym popieraniu wszelkich form spółdzielczości na wsi, a w szczególności popierania kolektywizacji wsi, jako drogi do przyspieszenia rozwoju gospodarki rolnej, drogi do wyrugowania kapitalistycznych elementów we wsi radzieckiej.

Tymczasem kryzys zbożowy zaostrzał się. W styczniu 1928 roku rząd radziecki staje wobec deficytu przeszło 100 milionów pudów⁴⁾ zboża, niezbędnego dla wyżywienia miast i armii. M. in. w obwodach syberyjskich, mimo niebywałego urodzaju nie wykonano planu dostaw zbożowych. Znamienne było przy tym, że mało i średniorolni wywiązali się z obowiązku dostaw, sabotoowało je natomiast rozpanoszone kulaństwo, zachęcone do oporu stanowiskiem opozycji prawicowej wewnątrz Partii. Józef Stalin osobiście spędza trzy tygodnie na Syberii (styczeń—luty 1928 r.), mobilizuje aktywność organizacji partyjnych dla walki z sabotażem kulaków. Omawia jednocześnie na miejscu perspektywy rozwoju rolnictwa, plany rozbudowy kolchozów i sowchozów w obwodach syberyjskich.

Broniąc przeciw trockistowskim i bucharinowskim odszczepieńcom polityki szybkiego uprzemysłowienia kraju, Stalin uzasadnia ją m. in. koniecznością zwiększenia obronności kraju — i tym również, że uprzemysłowienie stanowi klucz do socjalistycznej przebudowy rolnictwa. Wymownym przejawem konsekwencji, z jaką tę politykę realizowano są globalne cyfry pierwszego planu pięcioletniego, który naród radziecki nazwał stalinowską pięciolatką. Łączną sumę inwestycji do gospodarki narodowej w latach 1928—1933 określono w wysokości 64,6 miliarda rubli. Z tej sumy na przemysł wraz z elektryfikacją przeznaczono 19,5 miliarda, na transport — 10 miliardów, na rolnictwo — 23,2 miliarda rubli. Był to olbrzymi plan wyposażenia przemysłu i rolnictwa ZSRR w nowoczesne urządzenia techniczne. Rezultaty jego dla rolnictwa były doniosłe. Dość wspomnieć, że w 1932 r., ostatnim roku pięciolatki (wykonanej w cztery lata), rolnictwo radzieckie posiadało w użyciu 148.500 traktorów, 14.500 kombajnów, dziesiątki tysięcy samochodów, lokomobili, itp., produkcja zaś maszyn rolniczych wzrosła w ciągu 4-ech lat o 550%.

Realizacją uchwał XV Zjazdu WKP(b), który uzyskał nazwę «Zjazdu kolektywizacji», z niesłabnącą energią kierował osobiście Józef Stalin, z uwagą i wnikliwością badając postępy wielkiego dzieła i korygując wszelkie wypaczenia linii partyjnej.

Dalsze etapy rozwoju kolektywizacji są na ogół znane. Entuzjizm pracy klasy robotniczej, budującej olbrzymy przemysłowe pierwszej pięciolatki, udzielił się i masom chłopskim, budującym kolchozy.

³⁾ «Historia WKP(b). Krótki kurs», Wyd. «Książka», str. 327. Red.

⁴⁾ 1 pud = 16,38 kg. Red.

Stalin w roku 1927 — w okresie «Zjazdu kolektywizacji».

Były w tym rezultaty wielkiej pracy uświadamiającej, jaką prowadziła Partia. Niebawem rozpoczął się masowy ruch kolchozowy, zwłaszcza pod koniec 1929 r., nazwanego przez Stalina «Rokiem wielkiego przełomu» (w słynnym, pod tym właśnie tytułem ogłoszonym artykule).⁵⁾ Dojrzało zadanie zlikwidowania ostatniej klasy kapita-listycznej w ZSRR — kułactwa, zlikwidowania go jako klasy na podstawie powszechnej kolektywizacji. Zostało to dokonane.

Stalinowska «Historia WKP(b)» określa te wypadki jako głęboki przewrót rewolucyjny «równoznaczny w swych skutkach z przewrotem rewolucyjnym w październiku 1917 r.». I dalej daje taką wnikliwą charakterystykę tego przewrotu:

«Swoistość tej rewolucji polegała na tym, że została ona dokonana z góry, z inicjatywy władzy państwowej przy bezpośrednim poparciu z dołu ze strony milionowych mas chłopskich, które walczyły przeciw jarzmu kułackiemu o wolne życie kolchozowe».⁶⁾

Pozwolimy sobie tutaj dodać, że trwałość i skuteczność historycznego dzieła, stworzonego w tym nowym trybie w państwie budującym socjalizm — uwarunkowana była genialną siłą myśli teoretycznej, siłą przewidywania Józefa Stalina.

Następne etapy rozwoju kolektywizacji wsi radzieckiej — to postanowienie KC WKP(b) ze stycznia 1930 r. «O tempie kolektywizacji i sposobach udzielenia przez państwo pomocy budownictwu kolchozowemu», to artykuły Józefa Stalina pt. «Zawrót głowy od sukcesów» i «Odpowiedź towarzyszom kolchoźnikom», które zwalczały objawy nadgorliwości i wypaczanie linii partyjnej, odstępstwa od zasady dobrowolności w ruchu kolchozowym itp. XVI Zjazd WKP(b) zwołany w czerwcu 1930 r. wszedł do historii partii jako «Zjazd rozwiniętej ofensywy socjalizmu na całym froncie, likwidacji kułactwa jako klasy i wcielenia w życie powszechnej kolektywizacji» (Stalin).

Doniosłą rolę w budownictwie socjalistycznym na wsi spełnił «Wzorowy statut artelu rolniczego», przyjęty przez II Wszechzwiązkowy Zjazd Kolchoźników-szturmowców w lutym 1935 r. Autorem jego był Józef Stalin.

«Wzorowy statut» należy do dzieł twórczego marksizmu-leninizmu spełniającym wielkie zadania organizacyjne i wychowawcze. W chwili przyjęcia statutu kolchozy zjednoczyły już 17,3 miliona gospodarstw chłopskich (83,2% ogólnej liczby gospodarstw). Na jego podstawie zastrzeżono następnie kolchozom na wieczyste użytkowanie 488 milionów ha ziemi. Statut przyczynił się wybitnie do podniesienia dyscypliny pracy w kolchozach i do ich wzmocnienia organizacyjnego.

Zasadniczą cechą statutu stalinowskiego, który stał się prawdziwą konstytucją ustroju kolchozowego, jest słuszne łączenie osobistych interesów członka kolchozu z dobrem społecznym, interesami państwa socjalistycznego. Podstawą statutu jest ochrona nienaruszal-

⁵⁾ «Zagadnienia leninizmu», str. 247—256. *Red.*

⁶⁾ «Historia WKP(b). Krótki kurs», str. 345 i 346. *Red.*

nej socjalistycznej własności kolchozowej; zagwarantowana jest przy tym osobista własność, gospodarstwo przyzagrodowe członka artelu.

Doświadczenia radzieckie na odcinku wiejskim będą służyć pomocą przy przebudowie struktury gospodarczej wsi polskiej, szczególnie przy zakładaniu produkcyjnych spółdzielni rolniczych.

Powojenny rozkwit rolnictwa socjalistycznego, jego narastające zdobycze i osiągnięcia są dalszym triumfem wskazań i nauk Józefa Stalina. Trudno tu nie wspomnieć o wspaniałych osiągnięciach uczonych radzieckich, pracujących dla rolnictwa w oparciu o przodującą teorię Miczurina — Łysenki, o nowych gatunkach roślin i zwierząt, zwiększających wydatnie wydajność pól i wyniki hodowli, o rosnących z roku na rok urodzajach rolnictwa socjalistycznego, które osiągnęło już zawrotną liczbę 1 miliarda kwintali rocznych zbiorów. Trudno tu nie wspomnieć o nowych perspektywach, jakie otwiera przed rolnictwem kolchozowym realizowany już — i to w tempie przyspieszonym — stalinowski plan przeobrażenia przyrody obszarów stepowych europejskiej części ZSRR drogą nasadzenia ochronnych pasów leśnych i budowy sztucznych zbiorników wodnych. A cóż powiedzieć o ostatnim gigantycznym planie nawodnienia 30 milionów ha żyznych lecz bezwodnych obszarów Azji Środkowej drogą odwrócenia biegu wielkich rzek syberyjskich, z którym to planem związana była sławna na cały świat eksplozja atomowa przy wysadzeniu tzw. Bramy Tur-gajskiej!

Dzisiejsza rzeczywistość kolchozowa prześciga już śmiało przewidywania tych, co świadomym i ofiarnym wysiłkiem budowali socjalizm na wsi radzieckiej. Oblicze jej kształtują miliony przodowników pracy i tysiące Bohaterów Pracy Socjalistycznej na wsi. Dzisiejsza rzeczywistość kolchozowa — to milionowe dochody kolchozów i wzrastająca zamożność kolchoźników, to gazety pisane przez samych kolchoźników i drukowane w drukarniach kolchozowych (np. kolchoz im. Stalina we wsi Kolcowka Czuwaszskiej ASRR), to kluby i szpitale kolchozowe, szkoły średnie i żłóbki dziecięce, kina dźwiękowe i biblioteki, laboratoria agrotechniczne, parki, stadiony, itp. Dzisiejsza rzeczywistość kolchozowa to liczne kadry własnej chłopskiej inteligencji, to 34 miliony kolchoźników-słuchaczy wykładów i referatów naukowych w ciągu ostatnich 18 miesięcy w jednej tylko Federacji Rosyjskiej, to 40.000 dramatycznych kółek i zespołów kolchozowych, liczących łącznie 500.000 kolchoźników-amatorów, w których repertuarze znaleźć można wszystkie utwory klasyki rosyjskiej i dramaturgów radzieckich. Dzisiejsza rzeczywistość kolchozowa — to budowane od podstaw nowe osiedla kolchozów, projektowane przez wybitnych architektów, to — w rezultacie tych wszystkich przemian — szybkie zacieranie różnic między wsią a miastem drogą podnoszenia wzwyż poziomu życia wsi ku poziomowi życia miasta socjalistycznego.

A to wszystko dał wsi radzieckiej socjalizm, zbudowany przez wielką Partię bolszewików i jej Wodza Józefa Stalina.

Maksymilian Minkowski

HENRYK ŚWIĄTKOWSKI

MIĘDZYNARODOWE ZNACZENIE WIELKIEJ PAŹDZIERNIKOWEJ REWOLUCJI SOCJALISTYCZNEJ

W dniu 7 listopada br. narody Związku Radzieckiego oraz masy pracujące całego świata obchodzą uroczyste święto 32-ej rocznicy Wielkiej Październikowej Rewolucji Socjalistycznej.

Rewolucja Październikowa nie jest rewolucją «w ramach narodowych». Jest przede wszystkim rewolucją o charakterze międzynarodowym, światowym, oznacza bowiem gruntowny zwrot w światowych dziejach ludzkości, zwrot od świata starego, kapitalistycznego, do świata nowego, socjalistycznego.

Rewolucja Październikowa różni się zasadniczo od poprzednich rewolucji. Stawia sobie ona za cel: nie zastąpienie jednej formy wyzysku inną formą wyzysku, jednej grupy wyzyskiwaczy inną grupą wyzyskiwaczy, lecz — zniesienie wszelkiego wyzysku człowieka przez człowieka, zniesienie wszelkich grup wyzyskiwaczy, ustanowienie dyktatury proletariatu, ustanowienie władzy najbardziej rewolucyjnej klasy spośród wszystkich klas uciskanych, zorganizowanie nowego, bezklasowego społeczeństwa socjalistycznego.

Zwycięstwo Rewolucji Październikowej oznacza gruntowny przełom w historii ludzkości, gruntowny przełom w losach dziejowych kapitalizmu światowego, gruntowny przełom w ruchu wyzwoleniczym proletariatu światowego, gruntowny przełom w sposobach walki i formach organizacji, w życiu codziennym i tradycjach, w kulturze i ideologii mas wyzyskiwanych całego świata (Stalin).

Rewolucja Październikowa przerwała front imperializmu światowego, obalila imperialistyczną burżuazję w Rosji i oddała władzę w ręce socjalistycznego proletariatu. Na 1/6 części kuli ziemskiej utrwalił się nowy ustrój społeczny, który nie zna ani kryzysów gospodarczych, ani wyzysku człowieka przez człowieka. Powstało i ugruntowało się wielonarodowe państwo radzieckie, jednoczące narody dawnej Rosji w potężne mocarstwo — Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich, przez co wykazano możliwość i słuszność proletariackiej, międzynarodowej metody wyzwolenia uciskanych narodów, możliwość braterskiego sojuszu narodów na zasadach swobody decyzji i pełnego równouprawnienia.

W wyniku zwycięstwa Rewolucji Październikowej świat rozdzielił się na dwa obozy: obóz imperializmu i obóz socjalizmu. Walka tych dwóch obozów — to treść historii świata po zwycięskiej Rewolucji 1917 roku. W toku walki siły obozu socjalistycznego rosną i krepną, siły zaś obozu imperialistycznego zmniejszają się i słabną.

Rewolucja Październikowa zainaugurowała epokę rewolucji proletariackich w krajach imperializmu, oraz epokę rewolucji kolonialnych w krajach uciskanych i zależnych świata.

Lenin i Stalin w dniach Rewolucji Październikowej w Piotrogradzie.

Rewolucja Październikowa znamionuje zwycięstwo leninizmu nad socjaldemokratyzmem w międzynarodowym ruchu robotniczym. Reformiści — ci agenci burżuazji w ruchu robotniczym — przez długie lata utrzymywali swe wpływy w środowisku robotniczym, maskując swoją burżuazyjną politykę frazesami «marksistowskimi». Rewolucja Październikowa zerwała tę maskę. Występując przeciwko Rewolucji Październikowej, stanowiącej owoc marksizmu, socjaldemokratyczni przywódcy ostatecznie zdemaskowali się jako zacięci wrogowie marksizmu. Albowiem, jak uczy Józef Stalin, «nie można w obecnych warunkach nazywać się marksistą, nie podtrzymując otwarcie i bezwarunkowo pierwszej w świecie dyktatury proletariackiej, nie prowadząc rewolucyjnej walki przeciwko swojej burżuazji, nie stwarzając warunków zwycięstwa dyktatury proletariatu w swoim własnym kraju».

Pod bezpośrednim wpływem Rewolucji Październikowej w krajach kapitalistycznych i kolonialnych powstały partie komunistyczne (robotnicze), partie nowego typu, które uczą się kierować walką milionowych mas pracujących na przykładzie bohaterskiej partii bolszewików, stworzonej przez Lenina i Stalina. Partie te stanowią produkujący oddział klasy robotniczej, zdolny doprowadzić do końca dzieło rewolucyjnego wyzwolenia narodów od kapitalistycznej niewoli.

Wrogowie mas pracujących: mienszewicy, trockiści, bucharińscy — próbowali wszelkimi sposobami pomniejszyć międzynarodowe znaczenie i wpływy Rewolucji Październikowej. Z pianą na ustach twierdzili oni, że Rewolucja Październikowa ma jedynie narodowy charakter w kraju zafanym, że nie ma ona socjalistycznego charakteru i międzynarodowego znaczenia, że robotnicy Zachodu nie powinni brać przykładu z rewolucji rosyjskiej i podtrzymywać jej. To haniebne kłamstwo największych wrogów klasy robotniczej, najmitów burżuazji zostało zdemaskowane przez samo życie.

W latach wojny domowej i zagranicznej interwencji wojennej w państwie radzieckim, robotnicy krajów kapitalistycznych swoją pomocą i gorącymi sympatiami dla kraju socjalizmu wykazali, iż zdają sobie sprawę z tego, jakie decydujące znaczenie dla międzynarodowej klasy robotniczej w jej walce przeciwko imperialistom posiada zwycięstwo Rosji Radzieckiej w latach głodu, chłodu i niedostatku w tym kraju — nad uzbrojonymi po zęby wojskami 14-stu burżuazyjnych państw interwencyjnych. Powodzenie socjalistycznego budownictwa w ZSRR wykazało, że klasa robotnicza może zwycięsko rządzić państwem, budować przemysł, kierować gospodarką narodową bez burżuazji i wbrew burżuazji, że może ona z powodzeniem budować socjalizm pomimo kapitalistycznego otoczenia, pomimo wściekłego sprzeciwu resztek kapitalistycznych elementów w kraju, podtrzymywanych przez burżuazję międzynarodową.

Pomyślnie wykonanie stalinowskich pięciolatek i nieznane dotychczas w historii tempo rozwoju radzieckiej gospodarki narodowej — zademonstrowały naocznie przewagę systemu radzieckiego nad kapitalizmem z nieuleczalnymi ranami tego ostatniego — kryzysami gospodarczymi, bezrobociem, trwałymi wojnami.

Masy pracujące wszystkich krajów uznają każde zwycięstwo bu-

downictwa socjalistycznego w ZSRR za bezpośrednią pomoc w ich walce przeciwko kapitalizmowi. Potężną pomoc moralną i realne poparcie dla wszystkich walczących z faszystowskim barbarzyństwem stanowi Konstytucja Stalinowska ZSRR, która głosi pracującym całego świata, że to, co zostało urzeczywistnione w Związku Radzieckim, może być również zrealizowane i w innych krajach.

Międzynarodowe znaczenie Związku Radzieckiego jako obrońcy socjalizmu i demokracji, znalazło wspaniałą historyczny wyraz w wielkiej wyzwolenczej roli, jaką odegrał Związek Radziecki w drugiej wojnie światowej. Gromiąc główne siły hitlerowskich Niemiec, Związek Radziecki nie tylko obronił własną wolność i niepodległość, ale wyzwolił również narody Europy, jęczące w jarzmie okupacji hitlerowskiej, uratował cywilizację europejską od faszystowskiego barbarzyństwa.

Wielkie zwycięstwo ludu radzieckiego w drugiej wojnie światowej wykazało całej ludzkości, że społeczny ustrój radziecki posiada największą żywotność i trwałość w świecie, że stanowi on najdoskonalszą formę organizacji społeczeństwa, że radziecki ustrój państwowy stanowi wzór wielonarodowego państwa, oraz że Armia Radziecka to najlepsza armia naszych czasów.

W wyniku rozgromienia hitlerowskich Niemiec i imperialistycznej Japonii system kapitalistyczny poniósł nową klęskę.

Narody Związku Radzieckiego, jego Siły Zbrojne uwolniły szereg krajów Środkowej i Południowo-Wschodniej Europy od jarzma hitlerowskiego. Związek Radziecki wybawił narody tych krajów od niebezpieczeństwa narzucenia im niewoli amerykańskiego imperializmu i zabezpieczył narodom tym możliwość swobodnego zadecydowania o swoich losach. Związek Radziecki wyzwolił od japońskich imperialistów naród koreański i broni jego interesów na arenie międzynarodowej.

Historyczne zwycięstwo narodu chińskiego, który w wyniku wieletoletniej wytrwałej walki z imperializmem i jego kuomintangowskimi najmitami stworzył swoją republikę ludową, byłoby niemożliwe bez walki Związku Radzieckiego przeciwko imperialistycznej agresji. «Gdyby nie istniał Związek Radziecki, pisał wódz narodu chińskiego Mao-Tse-Tung, gdyby nie zostało osiągnięte zwycięstwo w antyfaszystowskiej drugiej wojnie światowej, gdyby nie został rozgromiony imperializm japoński, gdyby w Europie nie powstały kraje demokracji ludowej... wówczas nacisk międzynarodowych sił reakcji, oczywiście, byłby o wiele mocniejszy niż obecnie. Czy moglibyśmy odnieść zwycięstwo w takich warunkach? — Oczywiście, że nie.»

Potężny i wciąż wzrastający wpływ Związku Radzieckiego na losy ludzkości, na jej teraźniejszość i przyszłość, jest nierozłącznie związane z leninowsko-stalinowską polityką pokoju. Sztandar pokoju, sztandar walki przeciwko imperialistycznym wojnom zaboreczym, został wysoko podniesiony przez Rewolucję Październikową. Pod tym sztandarem jednoczą się setki milionów ludzi na całym świecie. Związek Radziecki stoi na czele antyimperialistycznego, demokratycznego

obozu, który przeciwstawia się imperialistycznemu, antydemokratycznemu obozowi, kierowanemu przez amerykańskich podlegaczy wojennych.

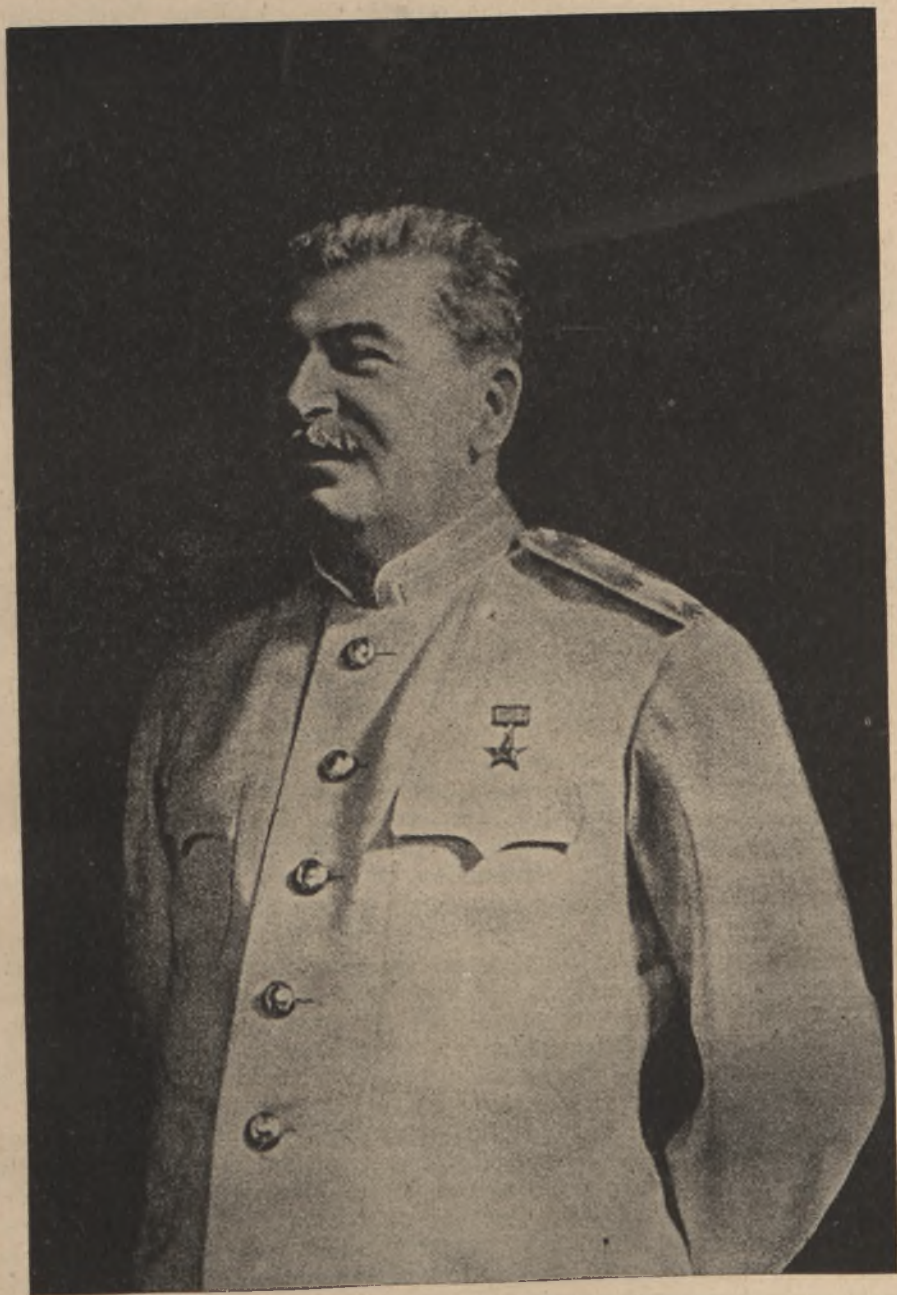
Związek Radziecki spełnia decydującą rolę w walce z podżegaczami do nowej wojny, w walce o trwały demokratyczny pokój, o powszechne ograniczenie zbrojeń i zakaz broni atomowej, o niepodległość narodów, o autorytet Organizacji Narodów Zjednoczonych, przeciwko polityce agresywnego bloku anglo-amerykańskiego, który depreczuje suwerenność krajów zależnych, oraz «zmarshallizowanych» krajów Europy. Związek Radziecki podtrzymuje naród niemiecki w jego dążeniach do ugruntowania Niemieckiej Republiki Demokratycznej, jednoczącej całe Niemcy, wyrzekającej się raz na zawsze dążeń agresywnych i rewizjonistycznych, uznającej granicę polsko-niemiecką na Odrze i Nysie za granicę pokoju. Związek Radziecki czyni to wbrew uśłowaniom anglo-amerykańskich imperialistów stworzenia w Niemczech Zachodnich bazy wypadowej do nowej wojny światowej.

Związek Radziecki wytrwale i konsekwentnie stoi na gruncie możliwości współistnienia dwóch systemów — socjalistycznego i kapitalistycznego. Na taką możliwość wskazywał już Lenin. Ten punkt widzenia jasno i wyraźnie sformułował Józef Stalin w szeregu swoich oświadczeń, w szczególności w rozmowie z Haroldem Stassenem. Kłamstwa prasy burżuazyjnej, polegające na twierdzeniu, że Związek Radziecki jakoby nie chce współpracować z krajami kapitalistycznymi, mają na celu ukryć przed masami ludowymi istotną prawdę, a mianowicie, że nie Związek Radziecki, lecz Stany Zjednoczone i Anglia bojkotują tę współpracę. «Im jest potrzebne — mówi Stalin — nie porozumienie i współpraca, lecz jedynie rozmowy o porozumieniu i współpracy, by, zrywając porozumienie, zwalić winę na ZSRR i „udowodnić“ przez to niemożliwość współpracy z ZSRR».

Demaskując imperialistów anglo-amerykańskich, paraliżując ich agresywne plany, Związek Radziecki jednoczy narody świata, podnosi ich czujność, wzmacnia wolę walki o pokój.

Masy ludowe wszystkich krajów uświadamiają sobie rolę Związku Radzieckiego, jako potężnej opory pokoju, obecnie, kiedy Rząd Radziecki oświadczył, że w dalszym ciągu stoi na stanowisku bezwzględного zakazu broni atomowej, jakkolwiek Związek Radziecki broń tę już posiada. Toteż wnioski i propozycje Rządu Radzieckiego, złożone na IV-ym Ogólnym Zgromadzeniu Organizacji Narodów Zjednoczonych, zmierzające do ograniczenia zbrojeń, zakazu broni atomowej i utrwalenia warunków współpracy pokojowej między wielkimi mocarstwami, spotkały się z jednomyślną aprobatą mas pracujących świata.

Z dnia na dzień rosną szeregi przyjaciół Związku Radzieckiego. Bratnie kraje ludowo-demokratyczne sąsiadują obecnie z Wielkim Związkiem Radzieckim. Lud radziecki posiada swoich wiernych przyjaciół w krajach ludowo-demokratycznych — w Polsce, Czechosłowacji, Bułgarii, Rumunii, Węgrzech i Albanii. Na Wschodzie ma wiernych przyjaciół w Mongolskiej Republice Ludowej, w Koreańskiej Republice Ludowo-Demokratycznej, oraz w Chińskiej Republice Ludowej.

Generalissimus Stalin na konferencji w Poczdamie w sierpniu 1945 r.

Narody tych krajów przejęły od Związku Radzieckiego i realizują zwycięską ideologię walki o wolność i o socjalizm. Wielkie idee Lenina-Stalina stanowią dla milionowych mas pracujących gwiazdę przewodnią na ich drodze do sprawiedliwości społecznej, do szczęścia i dobrobytu.

Narody krajów demokracji ludowej odwzajemniają się ludowi radzieckiemu uczuciami wierności i braterstwa. Spoili się one węzłami wiecznej przyjaźni z narodami Związku Radzieckiego.

«Przyjaźń ze Związkiem Radzieckim, pomoc Związku Radzieckiego, przykład Związku Radzieckiego — oto podstawowe źródła naszych zwycięstw». Pod tym hasłem, które ogłosił Prezydent Rzeczypospolitej Bolesław Bierut, rozwija swoją działalność Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej.

Szczególnie ciepło i szczerze brzmią słowa Prezydenta Republiki Czechosłowackiej Klementa Gottwalda: «Ze Związkiem Radzieckim na zawsze!». Słowa te wyrażają uczucia całego ludu czechosłowackiego.

Związek Radziecki jest główną oporą, wiarą i nadzieją pokoju. Oto dlaczego wzmacnianie przyjaźni ze Związkiem Radzieckim wiąże się nieodłącznie z walką przeciw imperialistycznym podżegaczom wojennym. Oto dlaczego przyjaciele Związku Radzieckiego we Francji, Anglii, Stanach Zjednoczonych i innych krajach stoją w pierwszych szeregach walki o pokój. Oto dlaczego wszyscy prawdziwi zwolennicy pokoju głoszą przyjaźń ze Związkiem Radzieckim, a wszyscy przyjaciele ZSRR wytrwale walczą o pokój.

Obóz pokoju i demokracji skupia już dziś więcej niż 1/3 część ludzkości. Kraje demokracji ludowej w Europie i Azji razem ze Związkiem Radzieckim liczą 800 milionów ludzi. Setki milionów pracujących w krajach kapitalistycznych i koloniach w imię hasła Rewolucji Październikowej i przyjaźni ze Związkiem Radzieckim walczą o wolność i niepodległość, o pokój i demokrację. Jest to siła niezwykciona!

Ciągły wzrost sił obozu pokoju i demokracji spędza sen z oczu imperialistów. Szczególnie nienawidzą oni państw demokracji ludowej, które przy braterskiej pomocy ludu radzieckiego budują dobrobyt i szczęście narodu na zasadach sprawiedliwości społecznej. Imperialiści bezceremonialnie mieszają się do spraw wewnętrznych republik ludowo-demokratycznych i prowadzą przeciw nim wrogą rozkladową akcję, wykorzystując w tym celu szpiegowsko-dywerysyjną bandę faszystów jugosłowiańskich.

Proces sądowy w Budapeszcie przeciwko ośrodkowi szpiegowskiemu Rajka i jego współników wykazał, że podżegacze wojenni i ich jugosłowiańscy najmicy usiłują podminować podstawy republik ludowo-demokratycznych, przygotować przeciwko nim imperialistyczną interwencję i zamienić je w kolonie. Nacjonalistyczna, faszystowska klika Tita-Rankovića została zdemaskowana jako szpiegowska agentura imperializmu, wykorzystywana do wrogiej akcji przeciwko Związkowi Radzieckiemu i krajom demokracji ludowej. To zdemaskowanie szpiegowsko-prowokatorskiego charakteru kliki titowskiej, stanowi dotkliwą porażkę dla imperialistów i ich jugosłowiańskiej agentury.

Rewolucja Październikowa, niosąc wolność uciskanyom przez carat narodom, uczyniła możliwą ścisłą braterską współpracę narodom Rosji, zapewniając zwycięstwo idei proletariackiego internacjonalizmu. Rewolucja Październikowa zadała dotkliwy cios burżuazyjnemu nacjonalizmowi, wykazała masom pracującym świata i narodom kolonialnym, że ich wyzwolenie społeczne i narodowe jest możliwe jedynie drogą rewolucyjnej walki pod kierownictwem proletariatu i na podstawie proletariackiego internacjonalizmu.

Robotnicy i chłopci polscy i polska inteligencja pracująca wzięli czynny udział w Wielkiej Październikowej Rewolucji Socjalistycznej. Tworzyli polskie oddziały rewolucyjne i brali poważny udział w walkach z kontrrewolucją (Kornilowa, Kaledina itd.), występowali w obronie Piotrogradu, Carycyna i innych miast, walczyli na ulicach Moskwy, brali udział w zdobywaniu Pałacu Zimowego, zasilali szeregi Gwardii Czerwonej, a następnie Armii Czerwonej, dostarczali Rewolucji najbardziej oddanych ludzi. Brali czynny udział w miejscowych Radach Delegatów Robotniczych i Żołnierskich, w komisariatach walki z kontrrewolucją, wnosząc w ten sposób istotny wkład w dzieło budownictwa rewolucyjnego. Proletariat polski walczył ręką w rękę z proletariatem rosyjskim o zwycięstwo Rewolucji Październikowej.

Na barykadach rewolucyjnych bitew ginęli najlepsi przedstawiciele polskiej klasy robotniczej w głębokim przekonaniu, że walcząc w obronie rewolucji, równocześnie walczą o społecznie wolną i niepodległą Polskę. Udział w walkach biorą przedstawiciele wszystkich trzech polskich partii robotniczych, ale przodowała SDKPiL. Ona bez zastrzeżeń oddaje się dziełu rewolucji. Ona dała rewolucji Marchlewskiego i Dzierżyńskiego.

Państwo radzieckie — twierdza socjalizmu i ośrodek walki mas pracujących przeciwko imperializmowi — stawało się równocześnie w miarę wzrostu swych sił — coraz potężniejszą twierdzą pokoju, tamą broniącą ludzkości przed nową pożąną wojny, wywoływanej przez imperialistów.

Rewolucja Październikowa zwyciężyła pod hasłem walki o pokój. Pierwszym aktem rewolucji dn. 26 października/8 listopada 1917 r. był dekret o pokoju, w którym władza radziecka zwróciła się do wszystkich krajów, prowadzących imperialistyczną grabieżczą wojnę, z propozycją natychmiastowego zawarcia sprawiedliwego demokratycznego pokoju bez zaboru cudzych terytoriów i bez haraczu na rzecz zwycięzców.

W wyniku tego stanowiska dekrety i deklaracje władzy radzieckiej stanowiły pełne uznanie prawa narodu polskiego do niepodległości i zjednoczenia. W czasie pertraktacji pokojowych z Niemcami w Brześciu, kiedy cała Polska znajdowała się pod władzą okupantów niemiecko-austriackich, delegacja radziecka, deklarując całkowite przyznanie Polsce praw do niepodległości, żądała zwolnienia Polski od okupacji, umożliwienia narodowi polskiemu we wszystkich trzech zaborach zadecydowania samemu o swym losie i zaproszenia delegatów polskich do udziału w pertraktacjach. W sierpniu 1918 r. rząd radziecki zniósł wszelkie akty podziałowe, dotyczące Polski i jeszcze

raz przyznał «narodowi polskiemu nieodbieralne prawo do niepodległości i zjednoczenia». W ten sposób stworzona została pierwsza i decydująca przesłanka do odbudowy Polski, jako niezawisłego państwa. Sprawdziły się słowa W. Lenina, że «nie ma wolnej Polski bez wolnej Rosji». Polska uzyskała wolność z rąk Rosji Radzieckiej; potem dopiero Anglia, Francja i Stany Zjednoczone A. P. zmuszone były uznać konieczność przywrócenia Polsce niezależności.

Dnia 21 lutego 1920 r. w czasie zbrojnego napadu Piłsudskiego na młode państwo radzieckie, dokonanego przy pomocy imperialistów i w interesie polskiej reakcji, rząd radziecki zwrócił się do narodu polskiego z następującym pokojowym wezwaniem: «robotnicy i chłopcy rosyjscy uznali niepodległość Polski... bez zastrzeżeń i raz na zawsze, uczynili to, mając świadomość, że niepodległość Polski odpowiada interesom nie tylko waszym, ale i naszym...».

Słowom tym, stwierdzającym, że niepodległość Polski odpowiada również interesom narodów radzieckich, rząd radziecki pozostaje nadal wierny, pozostaje wierny leninowsko-stalinowskiej zasadzie pojmowania «sprawy narodowej». Znalazło to szczególny wyraz w latach okupacji hitlerowskiej — w latach, kiedy narodowi polskiemu groziło śmiertelne niebezpieczeństwo fizycznego wyniszczenia przez barbarzyńców hitlerowskich i kiedy każdy dzień przedłużania się okupacji hitlerowskiej zagrażał narodowi polskiemu nieobliczalnymi konsekwencjami ze strony śmiertelnego wroga.

W liście z dnia 17 czerwca 1943 r. skierowanym do Prezydium Zjazdu Związku Patriotów Polskich w Związku Radzieckim, pragnąc dodać narodowi polskiemu wiary i otuchy, Generalissimus Stalin pisał:

«Możecie być pewni, że Związek Radziecki uczyni wszystko co tylko jest możliwe, by przyspieszyć klęskę naszego wspólnego wroga — Niemiec hitlerowskich, by utwalić przyjaźń polsko-radziecką i że wszystkich sił swoich dopomóc w odbudowie Polski silnej i niepodległej».

Podkreślanie dążenia do odbudowy Polski silnej i niepodległej znajduje wielokrotny wyraz w wypowiedziach Józefa Stalina w okresie, gdy Polska w wyniku zbrodniczej antypolskiej i antyradzieckiej polityki rządów Becka, Rydza-Śmigłego i Składkowskiego, przeżywała straszliwą noc niewoli niemiecko-hitlerowskiej w obozach koncentracyjnych, ghettach, więzieniach i łapankach ulicznych.

Za słowami Józefa Stalina poszły czyny.

W Związku Radzieckim powstała I Armia, stanowiąca załążek Wojska Polskiego, które ramię przy ramieniu z Armią Radziecką walczyło od Lenino aż do zdobycia zbrodniczej kniei hitlerowskiej — Berlina.

Pamiętamy słowa Wielkiego Stalina, które wypowiedział on do delegacji polskiej w czerwcu 1945 r.:

«...Nie żądamy, abyście nam wierzyli na słowo. Nie możecie nikomu wierzyć na słowo. Sądźcie i ustosunkujcie się do nas według naszych czynów, na zasadzie stosunku, jaki będziemy mieli do narodu polskiego...».

Było to wypowiedziane w czerwcu 1945 r., a więc w czasie, gdy

naród polski odzyskał powtórnie swoją niepodległość dzięki Wielkiej Rewolucji Październikowej i zwycięstwu Armii Radzieckiej nad hitleryzmem. Było to powiedziane już po zawarciu historycznego polsko-radzieckiego układu z 21 kwietnia 1945 r. o przyjaźni, pomocy wzajemnej i współpracy powojennej i po niezliczonych dowodach pomocy i przyjaźni, jaką Związek Radziecki okazał Polsce.

Za tą wypowiedzią Józefa Stalina poszły nowe czyny, nowe dowody przyjaźni i pomocy — we wszystkich najżywoźniejszych dziedzinach życia i rozwoju Polski, a więc zarówno w odbudowie gospodarki narodowej i uprzemysłowieniu, jak i na arenie międzynarodowej w obronie suwerenności Polski, jak i w obronie praw narodu polskiego do odwiecznych polskich ziem nad Odrą, Nysą i Bałtykiem.

Naród polski żywi szczególną wdzięczność dla Generalissimusa Józefa Stalina, jako wielkiego przyjaciela Polski, jako organizatora historycznego zwycięstwa nad hitleryzmem.

Imię Józefa Stalina nierozdzielnie łączy się w sercach i umysłach narodu polskiego z dwukrotnym za życia naszego pokolenia wyzwoleniem Polski z niewoli carsko-kajzerowskiej, łączy się nierozdzielnie z historycznym przełomem w doprowadzeniu do przyjaznych stosunków między narodem polskim a bratnimi narodami rosyjskim, ukraińskim i białoruskim, z jego decydującą rolą w utworzeniu podwalin Odrodzonego Wojska Polskiego, z przywróceniem Państwu Polski ziem nad Odrą, Nysą i Bałtykiem, z wydatną pomocą w naszej gospodarce narodowej, we wskrzeszeniu Warszawy z ruin i zgłiszcz powojennych, z realizacją Stalinowskiej zapowiedzi o odbudowie Polski demokratycznej, silnej i niepodległej.

Oddajemy najwyższą cześć i najgłębszy hołd Józefowi Stalinowi, jako niezłomnemu szermierzowi wieczystej przyjaźni narodów Związku Radzieckiego i Polski, jako chorążemu światowego obozu walki o trwały pokój, o przyjaźń między narodami, o wolność i suwerenność narodów, o demokrację i socjalizm.

Henryk Świątkowski

ROMAN JURYS

ZWROT DZIEJOWY

Jak wielki pług dziejowy przeorała Rewolucja Październikowa nowoczesną historię świata. Decydujący jej wpływ na kształtowanie się życia politycznego, społecznego, kulturalnego, obyczajowego, obejmuje wszystkie bez wyjątku kraje świata. Przełomowe znaczenie Rewolucji Październikowej nie jest już dziś kwestionowane nawet przez najzacieklejszych jej wrogów. W daleką przeszłość odeszły czasy, kiedy burżuazja mogła się łudzić, że kłamstwa o krótkotrwałości rewolucji rosyjskiej przyjęte będą za prawdę. Dziś wiadomo, że Rewolucja Październikowa była wydarzeniem zapoczątkującym nową

erę, wydarzeniem wytyczającym dalszy rozwój świata, wydarzeniem najdonioślejszym w przeciągu tysiącleci historii ludzkości.

Pierwszy to przecież raz rewolucja nie wyniosła na miejsce dawnej klasy uciskającej nowej klasy uciskającej, ale zniosła wszystkie klasy uciskające. Pierwszy to przecież raz jeden system wyzysku nie został zastąpiony przez inny system wyzysku, lecz stworzone zostały warunki dla zniesienia ostatecznego i na zawsze wszelkiego wyzysku człowieka przez człowieka. Proletariat nie może wyzwolić siebie, nie wyzwoliwszy wszystkich uciskanych i wyzyskiwanych — głosili klasycy marksizmu naukowego. Rewolucja Październikowa zadokumentowała historyczną prawdę tego twierdzenia, wyzwalając z wyzysku nie tylko klasę robotniczą — awangardę rewolucji socjalistycznej, ale wyzwalając także pracujące chłopstwo spod ucisku feudalno-kapitalistycznego, wyzwalając narody uciskane przez cara, wyzwalając wszystkich uciskanych i wyzyskiwanych.

Nowym duchem powiało po Europie, Azji, po wszystkich kontynentach, od ożywczego wichru Rewolucji Październikowej. Proletariat wszystkich krajów, masy chłopstwa pracującego, narody kolonialne, wszyscy uciskani i wyzyskiwani — ujrzeli w Rewolucji Październikowej zwiastuna swego własnego wyzwolenia, ujrzeli świadectwo prawdy i realności swej własnej walki wyzwolenczej. Rewolucja Październikowa zniszczyła mit o niewzruszalnych podstawach kapitalizmu, o jego trwałości, wskazała możliwość jego obalenia i ustanowienia dyktatury proletariatu.

Wyzwolenczy, głęboko humanitarny charakter Rewolucji Październikowej, fakt, iż reprezentowała ona historyczne interesy przytłaczającej większości wszystkich ludów i ich wieczne marzenia o zniesieniu wyzysku człowieka przez człowieka, zaskarbiły jej sympatię ludzi pracy w całym świecie.

Rewolucja Październikowa wyzwoliła więc olbrzymią energię rewolucyjną nie tylko wśród ludów byłej Rosji carskiej, lecz także ustokrotniła potęgę dążeń wyzwolenczych klasy robotniczej i mas pracujących całego świata.

Rewolucja Październikowa zapoczątkowała nową erę — erę zwycięskiego pochodzenia frontu antyimperialistycznego na całym świecie. Wyrwała ona z orbity imperializmu jedną szóstą globu ziemskiego, stwarzając jednocześnie przesłanki dla obalenia imperializmu także w innych krajach świata. Bez zwycięstwa Rewolucji Październikowej stokroć trudniejsze byłoby zwycięstwo mas pracujących Polski, Czechosłowacji, Bułgarii, Rumunii, Węgier, Chin i innych krajów demokracji ludowej, nie do pomyslenia byłoby zwycięskie przekreślenie ludożerczych planów faszyzmu hitlerowskiego, nie do pomyslenia byłaby skuteczna walka przeciwko wojnom imperialistycznym.

«Cechą znamiennej Rewolucji Październikowej — mówi Stalin — jest przede wszystkim to, że przerwała ona front imperializmu światowego, obaliła burżuazję imperialistyczną w jednym z największych krajów kapitalistycznych i postawiła u władzy socjalistyczny proletariatu».

Stalin w r. 1939 na XVIII Zjeździe WKP(b).

Przerwanie frontu światowego zapoczątkowało strukturalny kryzys kapitalizmu w skali światowej.

Albowiem Rewolucja Październikowa wstrząsnęła imperializmem nie tylko w krajach kapitalistycznych wysoko rozwiniętych, nie tylko w głównych ośrodkach imperialistycznego ucisku i imperialistycznych knozań. «Obalając obszarników i kapitalistów — pisał Stalin — Rewolucja Październikowa rozbiła okowy ucisku narodowo-kolonialnego i wyzwoliła z tego ucisku wszystkie bez wyjątku narody uciskane rozległego państwa... Znaczy to, że Rewolucja Październikowa zapoczątkowała nową epokę, epokę rewolucji kolonialnych, dokonywanych w uciskanych krajach świata w sojuszu z proletariatem, pod kierownictwem proletariatu».

Jak epokowe znaczenie w dziedzinie walk wyzwoleniczych narodów kolonialnych posiada Rewolucja Październikowa, świadczy fakt wyzwolenia spod ucisku kolonialnego pod hegemonią proletariatu wielkich, wielosetmilionowych Chin, fakt, który pod względem swej doniosłości jest chyba największy od dni Rewolucji Październikowej i dni zwycięstwa nad faszyzmem hitlerowskim.

Olbrzymie międzynarodowe znaczenie Rewolucji Październikowej polega jednak nie tylko na tym, że wskazała ona proletariатовi i masom pracującym krajów imperialistycznych oraz narodom krajów kolonialnych możliwość zwycięskiej rewolucji — ale że wskazała ona również jedynie słuszne drogi, wiodące do tego zwycięstwa. To Rewolucja Październikowa potwierdziła w całej pełni rewolucyjne znaczenie sojuszu robotniczo-chłopskiego, ona potwierdziła słuszność marksistowsko-leninowskiej nauki o hegemonii klasy robotniczej, nauki o partii — awangardzie klasy robotniczej, o dyktaturze proletariatu — jako formy władzy klasy robotniczej i mas pracujących. To Rewolucja Październikowa potwierdziła w całej pełni słuszność bezwzględnej walki z oportunizmem w szeregach ruchów robotniczych, obnażając burżuazyjny, agenturalny charakter oportunistów i jego wrogość wobec ruchu robotniczego. Rewolucja Październikowa wskazała też narodom kolonialnym i zależnym jedynie słuszną drogę walki o swe wyzwolenie. Zadała ona śmiertelny cios nacjonalizmowi burżuazyjnemu, «wykazując w praktyce możliwość i celowość proletariackiej, internacjonalistycznej metody wyzwolenia narodów uciskanych — jako jedynie słusznej metody, wykazując w praktyce możliwość i celowość braterskiego sojuszu robotników i chłopów najbardziej różnych narodów na zasadzie dobrowolności i internacjonalizmu». (Stalin)

Oceniając z perspektywy dziesięciolecia międzynarodowe znaczenie Rewolucji Październikowej, Józef Stalin stwierdził w 1927 r., że «Rewolucja Październikowa zadała kapitalizmowi światowemu śmiertelną ranę, z której nie wycieczy się on już nigdy». Dziś w — 1949 r. — kiedy na wpływy Rewolucji patrzeć możemy z perspektywy 32 lat, z perspektywy wspaniałego rozwoju ZSRR, z perspektywy wielkich zwycięstw, odniesionych nad faszyzmem, z perspektywy dalszego i poważnego skurczenia się bazy imperializmu przez wypadnięcie z jego orbity Chin, Polski, Czechosłowacji, Węgier, Rumunii, Bułgarii, Alba-

ni, połowy Niemiec — dziś ze szczególną wyrazistością występuje głębia prawdy, zawarta w powyższym twierdzeniu Stalina.

Mówiąc dziś o międzynarodowym, ogólnoludzkim znaczeniu Rewolucji Październikowej — nie można pominąć wielkiej roli ZSRR jako czynnika pokoju. Rewolucja Październikowa, powołując do życia pierwsze państwo socjalistyczne, stworzyła podstawy do przekreślenia działania prawa rozwoju imperializmu — rozwoju od wojny do wojny imperialistycznej. Jeśli dziś istnieją na świecie siły zdolne przekreślić plany podżegaczy wojennych, jeśli dzisiaj ZSRR, kraje demokracji ludowej i masy pracujące całego świata mogą wywalczyć pokój — to siły te wyzwolone zostały przez Rewolucję Październikową.

Roman Juryś

KAZIMIERZ PIWARSKI

ROLA ZWIĄZKU RADZIECKIEGO NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ

32-letnią rocznicę Wielkiej Rewolucji Październikowej i powstania pierwszego w świecie państwa socjalistycznego czcimy godnie, jako swe wspólne święto, miliony ludzi pracy w całym świecie, które słusznie widzą w ZSRR podstawę i gwarancję lepszej przyszłości całej ludzkości. Dzisiaj może lepiej jeszcze, niż poprzednio, pojmują owe miliony głęboki nurt myśli Józefa Stalina, który w r. 1927, w 10-lecie Rewolucji Październikowej, napisał:

«Rewolucja Październikowa nie jest jedynie rewolucją „w ramach narodowych“. Jest przede wszystkim rewolucją o charakterze międzynarodowym, światowym, oznacza bowiem gruntowny zwrot w światowych dziejach ludzkości, zwrot od świata starego, kapitalistycznego, do świata nowego, socjalistycznego... Właśnie dlatego zwycięstwo Rewolucji Październikowej oznacza gruntowny przełom w historii ludzkości, gruntowny przełom w ruchu wyzwolenicznym proletariatu światowego, gruntowny przełom w sposobach walki i formach organizacji, w życiu codziennym i tradycjach, w kulturze i ideologii mas wyzyskiwanych całego świata».¹⁾

Zwycięstwo rewolucji socjalistycznej i ustanowienie dyktatury proletariatu, stanowiły fundamenty organizacji państwa radzieckiego, państwa nowego typu, państwa robotników i chłopów, rządzonego przez masy pracujące pod kierownictwem najbardziej rewolucyjnej klasy społeczeństwa, klasy robotniczej. W przeciwieństwie do poprzednich rewolucji, które kończyły się zastąpieniem u steru rządów jednej grupy wyzyskiwaczy przez inną grupę wyzyskiwaczy, które w rezultacie utrzymywały więc, a nawet utrwały wyzysk, Rewolucja Paździer-

¹⁾ J. Stalin: «Zagadnienia leninizmu», Warszawa 1948³, str. 167.

nikowa postawiła sobie za cel zniesienie wszystkich grup wyzyskiwaczy, zniesienie wszelkiego wyzysku człowieka przez człowieka.

Wprowadzając w życie te zasady, Związek Radziecki realizował dziejowe zadania zorganizowania nowego, bezklasowego społeczeństwa socjalistycznego. Po raz pierwszy w dziejach fakty zadały cios śmiertelny tezie, którą posługiwały się klasy wyzyskiwaczy, jakoby tylko wyzyskiwacze i ich przedstawiciele mogli sprawować rządy w państwie. Po raz pierwszy w dziejach, w jednym z największych krajów dotychczas kapitalistycznych — u władzy stanął proletariats socjalistyczny i zbudował państwo socjalistyczne na granitowych podstawach. Stanowiło to ogromny triumf marksizmu-leninizmu i oznaczało drogowskaz dla mas pracujących całego świata — zapowiedź ich pełnego wyzwolenia.

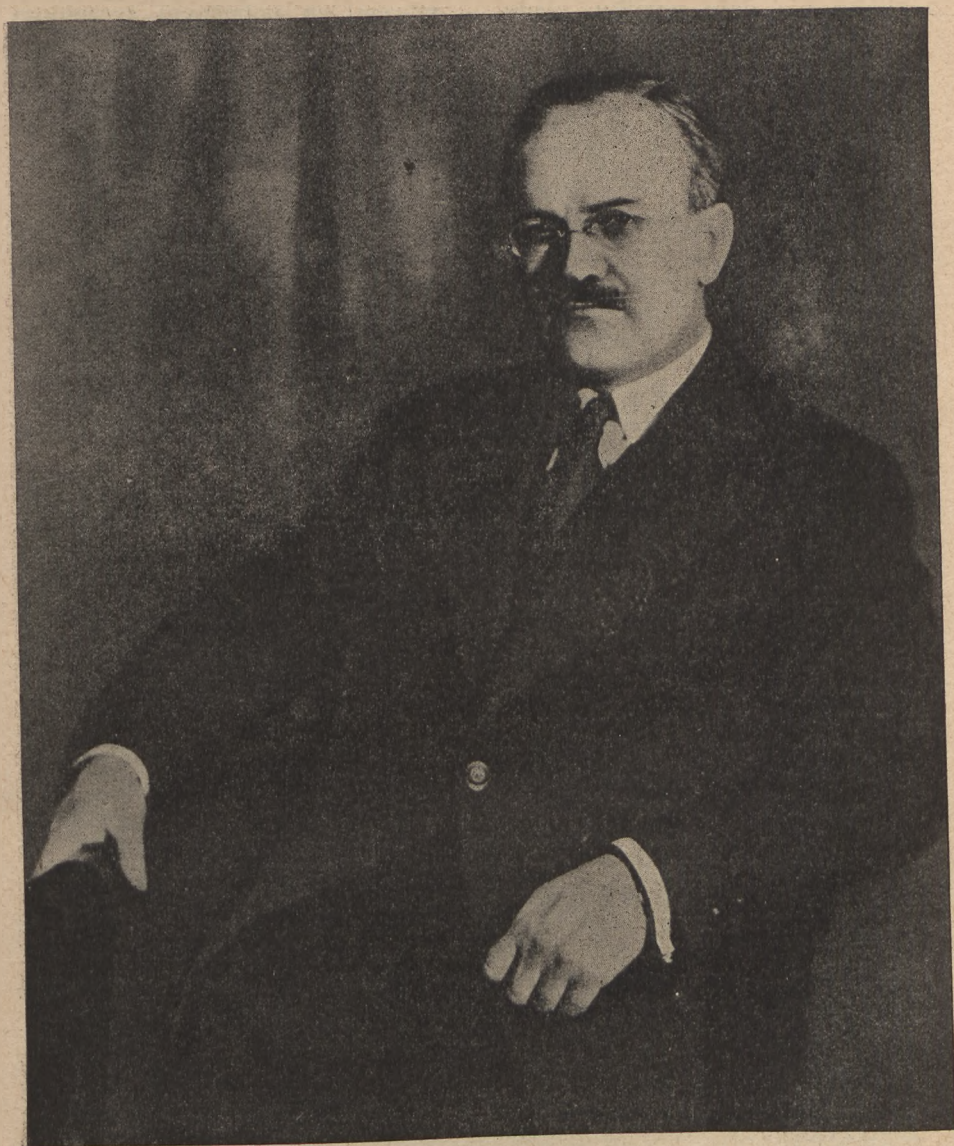
Rewolucja Październikowa, która obaliła rządy obszarników i kapitalistów — przyniosła wyzwolenie wszystkim narodom uciskanym poprzednio na rozległych terytoriach Rosji carskiej. Wyzwolenie to zostało przeprowadzone pod hasłem pełnego równouprawnienia wszystkich narodów, w imię braterskiego sojuszu mas pracujących wszystkich narodowości, zjednoczonych w państwie radzieckim, w imię internacjonalizmu. Wiadomo, że państwo radzieckie stworzyło tym wszystkim narodom, znajdującym się poprzednio na różnym szczeblu rozwoju historycznego, najlepsze warunki pomyślnego rozwoju gospodarczego, politycznego i kulturalnego, dzięki czemu narody te, dawniej uciskane i wyzyskiwane, spychane do rzędu pariasów i niewolników, podniosły się do poziomu naprawdę wolnych i równych narodów.

Rzecz jasna, że dzięki temu państwo radzieckie, realizujące pełną, najbardziej konsekwentną demokrację, demokrację socjalistyczną, znośszą wyzysk człowieka przez człowieka, oddające swe olbrzymie środki materialne na własność ludu, na podniesienie jego dobrobytu i kultury — państwo, oparte na najbardziej postępowej Konstytucji Stalinowskiej, zyskało sobie podziw, pełny szacunek i miłość mas pracujących całego świata. Fakt powstania i świetnego rozwoju takiego państwa oznaczał potężny cios dla światowego frontu imperializmu, wykazując całą zmuszałość i zgniliznę starego porządku kapitalistycznego, zapowiadając powszechny triumf socjalizmu. Najlepiej określił to Stalin w cytowanym już artykule (w r. 1927):

«Teraz nie można już traktować mas pracujących świata jako „ślepego tłumu“, błądzącego w ciemnościach i pozbawionego perspektyw, albowiem Rewolucja Październikowa stała się dla nich gwiazdą przewodnią, która oświeciła im drogę i daje perspektywę».²⁾

Te właśnie perspektywy, świetlane dla mas pracujących, były zarazem złowróźbne dla imperialistów światowych: spędzały im wprost sen z powiek, gdyż zapowiadały nadchodzące bankructwo systemu, opartego na wyzysku człowieka i ucisku narodów. Imperialiści tedy, chcąc oddalić od siebie widmo bankructwa i przynajmniej odroczyć swój nieuchronny upadek, starali się na wszelki sposób zwalczać Zwią-

²⁾ Tamże, str. 171.

W. M. MOŁOTOW

wicepremier rządu ZSRR, kierownik radzieckiej polityki zagranicznej w okresie
Wojny Narodowej.

zek Radziecki, dążyli do osłabienia i do obalenia tego pierwszego na świecie państwa socjalistycznego. Kiedy inne wysiłki w tym kierunku nie dały wyniku, kiedy — wbrew ich pobożnym życzeniom i ciągłym zapowiedziom rychłego załamania się ustroju socjalistycznego — ZSRR rozwijał się i potężniał nieustannie, imperialiści światowi uznali za jedyne dla siebie wyjście: zorganizowanie «krucjaty» przeciwko ZSRR. W związku z tym stawiali na faszyzm i hitleryzm, widząc zwłaszcza w Hitlerze przyszłego wykonawcę planów «krucjaty».

Jak więc cały okres międzywojenny był jednym pasmem nieustannych intryg, knowań i zmów antyradzieckich, tak i lata bezpośrednio poprzedzające rozpetanie drugiej wojny światowej, lata wybujałego wzrostu faszyzmu, nie stanowiły pod tym względem bynajmniej wyjątku: co więcej, w tymże czasie dochodzi do największego nasilenia knowań antyradzieckich, których niesławne «apogeum» stanowi znova mocarstw zachodnich z państwami faszystowskimi w Monachium, mająca na celu skierowanie agresji hitlerowskiej przeciwko ZSRR i obalenie państwa radzieckiego.

Tymczasem ZSRR reprezentował w okresie międzywojennym stale, konsekwentnie i szczerze linię polityki pokojowej. Jasne jest bowiem, iż państwo radzieckie, które od chwili swego powstania wypowiedziało walkę wojnom imperialistycznym, które — w przeciwieństwie do państw imperialistycznych — nie dąży do ujarznienia innych narodów, które zasadniczo odrzuca i potępia zabory cudzych terytoriów, nie może być i nie jest zainteresowane w prowadzeniu wojen. Pragnęło natomiast i pragnie szczerze pokoju, gdyż tylko w okresie pokoju możliwa była budowa państwa socjalistycznego, jedynie też w okresie pokoju możliwe jest budownictwo ustroju komunistycznego. A zresztą wiadomą jest rzeczą, że sam fakt istnienia i rozkwitu państwa i społeczeństwa socjalistycznego w ZSRR stanowił już najdotkliwszy cios w kapitalizm międzynarodowy, w imperializm. Czyż człowiek radziecki, uzbrojony w teorię marksizmu-leninizmu, zbudowaną na trwałych podstawach naukowych, świadomy nieuchronności bankructwa imperializmu i nieuchronności zarazem pełnego triumfu socjalizmu, — może wdychać do wojny? Nie, gdyż wie o tym dobrze, iż czas pracuje dla zwycięstwa socjalizmu, bo takie jest prawo historyczne rozwoju społeczeństw, rozwoju ludzkości!

Związek Radziecki pracował na rzecz pokoju, gdyż chciał sobie i innym oszczędzić cierpień i strat wojennych, gdyż chciał zażegnać katastrofę nowej wojny światowej. Wszystkie jednak wysiłki Związku Radzieckiego w owej dobie celem stworzenia tamy przeciw agresji faszystowskiej i uratowania pokoju, nie dały wyniku, gdyż imperialiści zachodni obrali inną drogę: drogę pobłażania agresorom, ośmieszania ich i zachęcania do nowych agresji. Rezultatem takiej polityki była druga wojna światowa, wywołana wskutek rywalizacji państw imperialistycznych: jeszcze jeden sprawdzian tezy Lenina, że takie czy inne układy i porozumienia między państwami imperialistycznymi mają z natury rzeczy charakter przejściowy, gdyż zależą od aktual-

Akad. A. J. WYSZINSKIJ
minister spraw zagranicznych ZSRR.

nego w danym momencie układu sił, że w rezultacie stałym prawem stosunków między państwami imperialistycznymi jest rywalizacja o sfery wpływów, która rodzi wojny.

Przebieg drugiej wojny światowej wykazał w całej pełni wyższość radzieckiego ustroju socjalistycznego, siłę niespożytą i potęgę Związku Radzieckiego, który zadał decydujące ciosy hitleryzmowi i przyniósł narodom Europy wyzwolenie spod faszystowskiego jarzma. Po zakończeniu wojny ZSRR pragnął przystąpić do stworzenia podstaw trwałego pokoju, czego warunkiem zasadniczym mogło być jedynie wytrzebiecie całkowite faszyzmu i utrwalenie demokracji. W myśl tych zasad ZSRR dążył do rozwiązania problemu niemieckiego, aby — poprzez wyrwanie korzeni imperializmu niemieckiego, poprzez podanie zarazem ręki siłom demokratycznym niemieckim, i dopomożenie im do pełnego rozkwitu — dać narodowi niemieckiemu szanse zajęcia odpowiedniej pozycji w rodzinie narodów Europy, jako czynnika pokojowej współpracy międzynarodowej.

Tymczasem jednak imperialiści anglo-amerykańscy, którzy nie mogą odżalować, że w drugiej wojnie światowej ZSRR nie został obalony, a przynajmniej tak osłabiony, jak tego sobie życzyli, podjęli już niebawem po zakończeniu wojny na nowo jawną politykę antyradziecką, rozpalając psychozę wojenną, zakładając bazy wojenne w różnych częściach świata, montując bloki wojenne, kontynuując zbrojenia, dążąc w szczególności do utworzenia w Niemczech zachodnich — (w oparciu o wszystkie elementy reakcji niemieckiej, które tamże znalazły schronienie i opiekę) — nowej bazy agresji przeciwko ZSRR i państwowi demokracji ludowej, związanym przyjaźnią i sojuszem z ZSRR, wkraczającym zdecydowanie na drogę budownictwa socjalistycznego.

Imperialistów zachodnich zawsze przejmował lękiem sam fakt istnienia i rozwoju państwa socjalistycznego ZSRR, gdyż państwo to było najważniejszym czynnikiem rewolucyjnym w skali międzynarodowej, budziło w milionach ludzi pracy na całym świecie nadzieję i wiarę w wyzwolenie spod ucisku wyzyskiwaczy, spod ucisku kapitalistycznego i ucisku kolonialnego. Ku jeszcze większemu przerażeniu imperialistów ZSRR wyszedł z wojny potężniejszy niż poprzednio, a chociaż poniósł wielkie ofiary w tej wojnie, zdołał szybciej od innych odbudować swą gospodarkę i posunąć ją naprzód, stwarzając swej ludności coraz lepsze warunki dobrobytu i rozwoju kulturalnego. Nadto zaś nieugięta walka Związku Radzieckiego o pokój zyskuje mu miliony nowych zwolenników w całym świecie, którzy — dzisiaj po strasznych doświadczeniach drugiej wojny światowej — jedyną swą ufność pokładają właśnie w Związku Radzieckim, widząc w Moskwie prawdziwą stolicę wielkiego światowego frontu pokoju. Miliony bowiem ludzi pracy oceniają w pełni wysiłki Związku Radzieckiego, którego program jest dla każdego jasny: współpraca wielkich mocarstw, utrwalanie znaczenia i powagi oraz pełne respektowanie karty Organizacji Narodów Zjednoczonych, ograniczenie zbrojeń, bezwzględny zakaz broni atomowej i ustanowienie odpowiedniej

kontroli międzynarodowej w tym względzie, następnie ściśle wykonanie uchwał poczdamskich w sprawie Niemiec i pokojowe uregulowanie sprawy Japonii, jak wreszcie rozszerzenie stosunków handlowo-gospodarczych między krajami, pełne poszanowanie suwerenności państw i narodów i stanowcze przeciwstawianie się wszelkim próbom dyskryminacji politycznej czy gospodarczej, podejmowanym przez amerykańskich imperialistów. Za takim programem opowiedzieć się muszą wszyscy ludzie dobrej woli, cały obóz światowy prawdziwej demokracji i postępu.

Rzecz zrozumiała, iż tego rodzaju program nie odpowiada podżegaczom wojennym, którzy marzą o światowym imperium amerykańskim, którzy pragną przekształcić cały świat w kolonie amerykańskich imperialistów i pozbawić inne narody suwerenności, starając się je ogłuszyć i obezwładnić hałaśliwą propagandą kosmopolityzmu, stanowiącego dzisiaj oręż ideologiczny imperializmu amerykańskiego.

Ale tym więcej jest zrozumiała, iż dzisiaj, przy boku Związku Radzieckiego, montuje się olbrzymi front pokoju, obejmujący miliony mas ludowych, walczących o niepodległość narodową i o pokojową współpracę narodów, przeciwstawiających amerykańskiemu kosmopolityzmowi prawdziwy patriotyzm proletariacki, zespolony najściślej z proletariackim internacjonalizmem, patriotyzm z samej swej istoty głęboko internacjonalistyczny.

Układ sił na arenie międzynarodowej przesunął się po drugiej wojnie światowej i przesuwa się dalej nieustannie na korzyść demokracji i socjalizmu. Zarazem kurczą się nieustannie pozycje imperializmu.

Sześć republik w Europie Środkowej i Południowo-Wschodniej wprowadziło u siebie ustrój demokracji ludowej, który spełnia funkcje dyktatury proletariatu, prowadząc te kraje i narody drogą do socjalizmu.

Wytyczenie jasnych perspektyw socjalizmu umożliwiła tym krajom braterska pomoc Związku Radzieckiego, przyjazne rady i wskazówki, jakich nie szczędzi bogata w doświadczenia, zaprawiona najlepiej w walce klasowej, w walce rewolucyjnej, Partia Lenina i Stalina. Związek Radziecki wyzwolił te kraje, Związek Radziecki jest nadal ich prawdziwym przyjacielem i przewodnikiem na drodze do socjalistycznej przyszłości.

Rok bieżący przyniósł dalsze kurczenie się sfer wpływów mocarstw imperialistycznych. Zaszły w tej dziedzinie nowe fakty niezwykłej doniosłości. Utworzona została na terenie okupacyjnej strefy radzieckiej Niemiecka Republika Demokratyczna, jako wynik procesu zespolenia się sił demokratycznych narodu niemieckiego, procesu, którego dalsze etapy muszą prowadzić do nowych sukcesów demokracji niemieckiej, do zasadniczego rozwiązania problemu niemieckiego na podstawach demokratycznych. Zarazem zaś dobiega już końca proces wyzwolenia wielkiego, 470-milionowego narodu chińskiego spod odwiecznego ucisku feudalnej reakcji i spod jarzma obcego imperializmu, proces budowy Chin demokratyczno-ludowych. Przypomnieć

należy, iż warunkiem zasadniczym tego rozwoju sytuacji, który doprowadził do powstania Chińskiej Republiki Ludowej, było przede wszystkim rozgromienie faszystowskiej armii japońskiej przez Związek Radziecki.

Wystarczy zestawić pewne fakty. Trzydzieści lat temu ZSRR był izolowany, otoczony zewsząd wrogami; kraj był wyniszczony rabunkową gospodarką rządów carskich i obcego kapitału, wyniszczony podsyconą przez obcych imperialistów wojną domową. Obecnie ZSRR, pogromca faszyzmu, budzi podziw milionowych mas ludowych swą potęgą, świetnością swego rozwoju gospodarczego i kulturalnego. Obecnie ZSRR nie jest już osamotniony. Obecnie 1/3 ludności całego świata pracuje pod przewodnictwem Związku Radzieckiego nad budownictwem socjalizmu, względnie przystępuje do tejże pracy. Obecnie rosną nieustannie siły demokracji i postępu na całym świecie, skupione w wielkim światowym froncie pokoju, który nie zna granic terytorialnych, który zdobywa sobie coraz nowych zwolenników w metropoliach i koloniach państw imperialistycznych. Ostoją tego obozu pokoju, którego siły są nieprzeliczone, jest Związek Radziecki, zyskujący sobie coraz większą miłość i oddanie mas pracujących całego świata.

Lapidarnie określił tę sytuację G. M. Malenkov w swym referacie na uroczystym posiedzeniu Moskiewskiej Rady Delegatów Ludu Pracującego w dniu 6 listopada bieżącego roku:

«Tak więc mamy prawo powiedzieć z całym przekonaniem, że siły demokracji i socjalizmu rosną, podczas gdy siły kapitalizmu i podżegaczy wojennych ponoszą straty».

Zdają sobie z tego sprawę imperialiści zachodni i z tym większą zaciętością prowadzą kampanię przeciwko Związkowi Radzieckiemu. W kampanii tej nie przebierają oni w środkach, próbują poczynić się wyłomy w jednolitym froncie demokracji i socjalizmu, posługując się zdrajcami, dywersantami, prawicowymi socjal-demokratami, itd. Na polecenie imperialistów anglo-amerykańskich klika Tita przeszła do faszyzmu. Jednakże nie ulega kwestii, że wśród robotników i chłopów Jugosławii znajdują się siły, zdolne do zapewnienia zwycięstwa nad przywracającą kapitalizm burżuazyjną, szpiegowską kliką Tita — Rankovića, że lud pracujący Jugosławii pod przewodnictwem klasy robotniczej, potrafi przywrócić historyczne zdobycze demokracji ludowej, osiągnięte dzięki ofiarności i bohaterstwu narodów Jugosławii i pójdzie drogą budownictwa socjalistycznego.

We wspomnianym referacie G. M. Malenkov powiedział m. in.:

«Wielka Rewolucja Październikowa żyje i zwycięża w tej walce, którą prowadzi potężny front zwolenników pokoju, demokracji i socjalizmu przeciwko siłom agresji imperialistycznej, przeciwko podżegaczom do nowej wojny.

Niechże się pienią z wściekłości ci, na których historia wydała wyrok. Im większy szal ogarnia podżegaczy wojennych, tym więcej powinno być spokoju i opanowania w naszym obozie pokoju. Kro-

czymy pewnie pod kierownictwem naszego genialnego nauczyciela i wodza — towarzysza Stalina — na spotkanie jutra. Wiemy z całą pewnością, że zwycięstwo socjalizmu i demokracji na całym świecie jest nieuniknione».

Związek Radziecki wypełnia swą dziejową rolę na arenie międzynarodowej jako potężna ostoja i podpora tych sił, których zwycięstwo jest pewne, których triumf ostateczny jest coraz bliższy.

Kazimierz Piwarski

NOWE KSIĄŻKI

ZSRR

R E C E N Z J E

ZSRR w cyfrach. Najważniejsze wiadomości o Związku Radzieckim. (Informator Powszechny, 1). Warszawa 1947 (Prasa Wojskowa, na okładce rok wydania: 1948). Str. 32.

Związek Socjalistycznych Republik Rad. Ustrój polityczny, gospodarka i kultura w zarysie. Na podstawie wykładów prof. dra E. Terebuchy. Na prawach rękopisu. Szczecin 1948 («Akademik»). Str. 224.

ZSRR. Materiały informacyjne. Warszawa 1949 (Spółdzielnia wydawnicza «Współpraca»), Str. 120. (Wydanie II).

Zapotrzebowanie na materiały informacyjne o ZSRR jest u nas bardzo wielkie i wzrasta coraz bardziej. Dowodem tego jest ukazanie się wyżej wymienionej broszury, wydanej przez «Współpracę» w dwu nakładach w ciągu kilku miesięcy, jak i całkowite wyczerpanie w krótkim czasie dobrze pomyślanej broszury ilustracyjno-wykresowej, wydanej przez «Prasę Wojskową» w r. 1947.

Leżące przed nami trzy publikacje mają cel wspólny, idą jednak do tego celu odmienną drogą. Pierwsza z nich to przede wszystkim zbiór dat statystycznych, map i wykresów z krótkim tekstem dodatkowym, rzecz o charakterze przeważnie ilustracyjnym. Druga to namiastka podręcznika akademickiego, a trzecia wreszcie — to zbiór informacji popularnych. Pierwsza operuje danymi zupełnie dokładnymi, druga stara się o dokładność (niezawsze udanie), operując również tablicami, mapami i diagramami, a trzecia zawiera bardzo niewiele tablic i wyliczeń, przynosząc za to kilka portretów i szereg krajobrazów.

Broszura «Prasy wojskowej» opracowana przez J. Lidera, S. Bojkę i W. Kalickiego, zawiera 13 jednostronicowych informacji o terytorium, klimacie i glebach, bogactwach na-

turalnych, ludności, ustroju, przemysłu, transporcie, rolnictwie, oświacie i kulturze, 4-ym planie pięcioletnim, nowych ośrodkach przemysłu, gospodarce w arktyce i Armii Radzieckiej — przy czym do każdej takiej informacji dodano na sąsiedniej stronie jedną lub parę mapek, wykresów i zestawień. Następnie broszura przynosi jeszcze szereg innych dodatkowych wykresów informacyjnych.

Rzecz ta zasługuje na dodatnia ocenę, zarówno jako pomysł jak i wykonanie. Opracowanie przystępne, poglądowe, podaje istotnie rzeczy najważniejsze, na podstawie poważnych źródeł, wyliczonych w specjalnym wykazie. Jasne jest, że przy tak skromnej objętości nie można wymagać zbyt wiele. Toteż możemy wprawdzie wyrazić żal, iż np. nie znajdujemy tu informacji o ruchu stachanowskim, o największych miastach Związku, czy o literaturze i sztuce, ale przypuszczamy, że brak ten będzie uzupełniony w następnym wydaniu.

Zakradły się tu również pewne omyłki. Np. wykres obrazujący strukturę państwową ZSRR na str. 11 błędnie wymienia obwody autonomiczne jako podrzędne w stosunku do republik autonomicznych, podczas

gdy obwody autonomiczne mogą mieć się tylko w republikach związkowych; pomija zaś całkiem tzw. okręgi narodowe (w ramach obwodów RFSRR). Dane o terytorium i ludności republik związkowych przedstawione na str. 30 nie odpowiadają ściśle rzeczywistości; są i omyłki druku w nazwach miast, których być nie powinno, np. Tobilisi zamiast Tbilisi.

*

Publikacja szczecińska omawia, jak głosi podtytuł: ustroj, gospodarke i kulture. Trzy czwarte calosci poswiecono tu zagadnieniom gospodarczym — na rozdzial o ustroju oraz na informacje kulturalne zostawiajac reszte.

Zarys ustroju ogranicza sie do streszczenia Konstytucji Staliniowskiej; streszczenie to jednak nie jest najszczęśliwsze. Pomijając lapsusy (str. 13: prawo do wystapienia ze Związku zawiera art. 17 a nie 7 Konstytucji), są tu dane zupełnie również nieprawdziwe, np. na str. 15 czytamy, że «w skład niektórych obwodów (województw) wchodzi obwody autonomiczne, noszące nazwę krajów». Jest to zupełne nieporozumienie: nie kraje wchodzi do skład obwodów, lecz odwrotnie, ale tylko w jednym wypadku: Kraj Przymorski, dzielący się na trzy obwody, kraje zaś jako takie nie są obwodami autonomicznymi, gdyż «awtonomnaja oblastj» to całkiem co innego! Nic niemal nie dowiadujemy się z tego rozdziału o ustroju republik związkowych.

Część gospodarcza omawia kolejno: geografie fizyczna, bogactwa mineralne, górnictwo, przemysł, rolnictwo, transport, oraz (o wiele za zwięźle — niepełne 2 strony) stosunki gospodarze polsko-radzieckie. Wśród wielu pożytecznych informacji, znajdujemy również sformułowania raczej niefortunne, np. na str. 35: «poza tym istnieje w ZSRR również handel prywatny», przez co autor rozumie fakt, że kolchoźnicy mogą sprzedawać swoje produkty. Poza tym, część ta oparta jest przede wszystkim na znanej pracy N. Michajłowa «Nasza strana» (Moskwa 1945) i za nią podaje szereg pożytecznych i cennych danych. Niekiedy jedynie szwankuje tłumaczenie, np.

na str. 86 występują «Mołdowanie» i «Azerbajdzanie», zamiast poprawnej formy «Mołdawianie» i «Azerbajdżańcy».

Występujące tu i ówdzie omyłki podważają zaufanie do pozostałych informacji autora, obfitujących w cyfry, wyliczenia i zestawienia, przy czym jako źródło częstokroć autor cytuje poważne prace radzieckie. Nie ulega wątpliwości, że w rzecz tę włożono bardzo wiele trudu, zadać sobie trzeba jednak pytanie — czy efekt w danym wykonaniu odpowiada wysiłkowi

Część ostatnia, poświęcona kulturze radzieckiej, nasuwa wiele zastrzeżeń. Nie brak tu omyłek w danych, ale co więcej charakterystyki pisarzy rosyjskich są pobieżne i nieraz nieściśle; o literaturze innych narodów radzieckich nie dowiadujemy się nic, poza wymienieniem Szewczenki i Franki. Zdanie brzmiące «duży wpływ na wytworzenie kultury radzieckiej miały dzieła wybitnych rewolucjonistów G. Plechanowa, W. Lenina i J. Stalina» (str. 197) każe się zapytać: tylko tyle o Leninie i Stalinie?! Albo zdanie: «Nietóre republiki mają własne autonomiczne akademie nauk (Kijów, Tbilisi)» (str. 211) świadczy również o niezwyklej powierzchowności.

Od pracy wydanej na prawach rękopisu w zasadzie ma się prawo mniej wymagać, niż od normalnej publikacji. Ale tu wymagać trzeba właśnie czegoś więcej: by prace informacyjne o ZSRR nie wychodziły na prawach rękopisu i by przedstawiały się jak najpoważniej, by dawały informacje ściśle i wszechstronne, by oparte były na jakimś planie i by przede wszystkim wyjaśniały samą istotę państwa radzieckiego, informowały o dziele Lenina i Stalina, o pracy WKP(b), o wojnie narodowej lat 1941—5 r. itd.! Liczne zalety tej książki nie mogą przysłonić jej wielu podstawowych braków.

*

Popularna publikacja wydana przez «Współpracę» jest, jak się zdaje, całkowicie oparta na wspomnianej już wyżej pracy Michajłowa «Nasza strana». Świadczy o tym m. in. jej układ, zawierający w dalszej części, opis poszczególnych republik związkowych.

W przeciwieństwie do omówionej wyżej książki, wydanej w Szczecinie, broszura «Współpracy» stara się nie obciążać czytelnika nadmierną ilością dat i statystyk. Kładzie nacisk na przystępne przedstawienie przedmiotu. (To, co prawda, nie uwalnia od obowiązku unikania nieścisłości).

Broszura po wstępnych informacjach omawia: bogactwa kopalne ZSRR, najważniejsze cechy ustroju państwowego (dlaczego taki porządek?), potem przynosi krótką charakterystykę obywateli radzieckich, zwłaszcza na tle wydarzeń wojny przeciw najeźdźcom faszystowskim, osobny rozdział poświęca młodzieży radzieckiej, a następnie opisuje przystępnie wszystkie 16 republik związkowych, omawiając ich geografię, gospodarkę, ludność itd., w szczególności zaś rozwój powojenny. Stosunkowo niewiele za to mamy tu informacji o życiu kulturalnym tych republik.

Dane statystyczne, które i ta broszura musiała z konieczności jednak zamieścić (jakkolwiek wydawnictwo celowo starało się je raczej ograniczyć do minimum), oparte są na statystykach przedwojennych. W niektórych jednak wypadkach są już do dyspozycji dane powojenne, np. zawarte w specjalnym tomie «Sojuz Socialistycznych Rzespublik» zamykającym I wydanie Wielkiej Encyklopedii Radzieckiej. Odnosi się to np. do informacji geograficzno-etnograficznych, które są przestarzałe (na szczęście, są one nieliczne i dlatego nie zmniejsza to zbytnio wartości broszury).

Wobec popularnego charakteru broszury mało celowe wydaje się wykazywanie nieścisłości w niej zawartych, zwłaszcza, że niektóre są zapewne tylko omyłkami drukarskimi (np. na str. 3 jest mowa o spisie ludności w r. «1940» — ma być: 1939; także niekonsekwencja: przy Kijowie i Baku podano, że są to stolice republik związkowych, ale nie podano tego przy Tbilisi i Taszkencie). Ale wartość broszury byłaby bez wątpienia większa, gdyby tych drobnych usterek w niej nie było. W rozdziale o Gruzji (str. 64—9) przydałaby się informacja, że to w tym kraju urodził się Stalin.

Szata zewnętrzna broszury — staranna, ilustracje dobre (zwłaszcza

w II wydaniu wychodzą wyraźnie dzięki lepszemu papierowi).

«Współpraca» zyskała sobie poważną zasługę wydając tę broszurę. Ale nie oznacza to bynajmniej, aby zadania tej ruchliwej spółdzielni wydawniczej były pod tym względem już wyczerpane. Z kolei musimy oczekiwać ogłoszenia pracy podobnej, ale mającej wyższy poziom, zawierającej mianowicie więcej dokładnych statystyk, układ bardziej systematyczny, rozdział o życiu kulturalnym, a także kilka dobrych mappek.

Na marginesie niniejszej wziętej oceny musimy w ogóle wysunąć dezzyderat, by polska literatura informacyjna o ZSRR wzbogaciła się o więcej i to różnego rodzaju pozycję. Wiadomo nam, że znaczna ilość takich prac, i to pięknie ilustrowanych, mają nasi czescy pobratymcy. Mają np. specjalną geografie ZSRR i specjalną historię Związku Radzieckiego (pióra prof. Nejedlego). Jest to wyzwanie dla uczonych polskich odnośnych dziedzin, by jak najszybciej przystąpili do wydania w naszym języku odpowiednich dzieł. A za to zniknąć winny publikacje w rodzaju wyżej omówionej szczecińskiej, gdyż jej wydania nie usprawiedliwia nawet znane przysłowie «na bezrybiu...».

sm i lz

Notatki

Moskowskiej ordiena Lenina Gosudarstwiennyj Uniwersitet imieni M. W. Lomonosowa — *K stoletiju rewolucii 1848 goda* — Pod redakcją prof. B. F. Porszniowa i doc. Ł. A. Biendrikowoj. Moskwa (MGU) 1948. Str. 352.

Katedra historii nowożytnej Uniw. Moskiewskiego wydała jako pierwszy z planowanej serii tom artykułów «W 100-lecie rewolucji 1848 r.», zawierający prace współpracowników katedry. Tom ten zawiera następujące pozycje: Je. A. Stiepanowa — Marx i Engels w pierwszych miesiącach rewolucji 1848—9 r.; A. Ł. Narocznicij — Stosunki międzynarodowe od lutowej rewolucji do lata 1848 r.; R. A. Awierbuch — Ruch robotniczy w Wiedniu w sierpniu 1848 r.; Ł. A. Biendrikowa — Kryzys gospodarczy i ruch robotniczy w przededniu rewolucji luto-

wej we Francji — K. F. Miziano — Przygotowanie interwencji kontrrewolucyjnej przeciw Republice Rzymskiej — Ł. F. Wolfson — Walka «Gazety Reńskiej» przeciw reakcji pruskiej; I. A. Woronkow — Kwestia agrarno-chłopska w rewolucji krakowskiej 1846 r. i rola Dembowskiego; A. A. Triembickaja — Ilustrowana prasa polityczna w rewolucji francuskiej 1848 r.; R. Ja. Cirulnik — Niektóre świadectwa współczesnych Rosjan o rewolucji 1848 r. we Francji. — Ładnie wydany i ilustrowany, tom ten stanowi ciekawy wkład do badań Wiosny Ludów z punktu widzenia materializmu historycznego.

hb

K. W. Bazilewicz: *Progrissijnaja rol Rossii w političeskoj žizni Jewropy*. Stienogramma publicznoj lekcii... Moskwa (Wsiesojuzn. Biuro po rasprostr. polit. i naucz. znanij, Izd. «Prawda»), 1949. Str. 28.

Znany historyk radziecki prof. K. Bazilewicz w przystępnym wykładzie przedstawia postępową rolę Rosji w politycznym życiu Europy. Od założenia państwa ruskiego, który to fakt autor nazywa najważniejszym wydarzeniem wczesnego średniowiecza, przez szereg stuleci Ruś Kijowska, a potem Carstwo Moskiewskie spełniały rolę obrońcy Europy przed koczownikami ze Wschodu, kładąc w ofierze swą wysoką kulturę. Państwo Moskiewskie przez talenty dyplomatyczne swoich władców i rosnącą potęgę zyskało sobie szacunek całego świata, ale zarazem już bardzo wczesnie wzbudziło zawiść i wrogość, co z kolei spowodowało powstanie wielu planów awanturników niemieckich, angielskich itd. (z udziałem szlacheckiej Polski i Watykanu), zmierzających do osłabienia i nawet rozbioru Rusi. Siła narodu rosyjskiego była jednak niepokonana. Zmodernizowana przez Piotra W. Rosja stanowiła już jedno z najsilniejszych państw świata, a udział Rosji w walce przeciw Fryderykowi II miał znaczenie decydujące dla uratowania Europy środkowej przed popadnięciem już wtedy pod jarzmo pruskie. Podobnie decydującą rolę odegrała Rosja w pokonaniu Napoleona I. Do sławnych tych faktów nawiązują wszechświatowe znaczenie Rewolucji Październikowej i zwycięstwa Armii Radziec-

kiej nad Niemcami i Japonią w roku 1945.

hb

Ministerstwo Inostrannyh Dieł SSSR. *Sowietskij Sojuz i Bierlinskij Wopros. (Dokumenty)*. Wypusk II. Moskwa 1949. Str. 100.

G. M. Biespałow: *Bierlinskij wopros i giermanskaja problema*. Stienogramma publicznoj lekcii (jw.). Moskwa 1949 («Prawda»). Str. 32.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych ZSRR wydało już dwa tomy dokumentów dotyczących kwestii berlińskiej. Leżący przed nami t. II obejmuje okres od października 1948 do lutego 1949. Zawiera on: wywiady udzielone przez Stalina przedstawicielom prasy radzieckiej i zagranicznej, oraz korespondencję dyplomatyczną i radzieckie wystąpienia oficjalne na terenie ONZ i Niemiec, związane z kwestią berlińską. Największą część dokumentów dotyczy spraw gospodarczych. Dokumenty wyraźnie oświetlają pokojowy charakter polityki ZSRR na odcinku kwestii berlińskiej. — Popularny wykład G. Biespałowa zawiera całkowicie obraz rozwoju kwestii berlińskiej, od jej początków do końca roku 1948, wykazując dwulicowość polityki mocarstw zachodnich i konstruktywność stanowiska ZSRR. Na końcu autor kreśli obraz wzrostu sił demokratycznych w Niemczech. Rozdział ten umożliwia nam zrozumienie podstaw utworzenia się w r. 1949 Demokratycznej Republiki Niemieckiej w radzieckiej strefie okupacyjnej.

ei

Ministère des Affaires Étrangères de l'URSS. *L'Union Soviétique et la Question Coréenne. (Documents)*. Moscou 1948. Str. 88.

Otrzymałyśmy tylko francuskie wydanie zbioru dokumentów ogłoszonych przez Ministerstwo Spraw Zagr. ZSRR odnośnie do kwestii koreańskiej. Cenny ten zbiór dokumentów (25 pozycji) obejmuje okres trzech lat, od moskiewskiej konferencji ministrów spraw zagranicznych w grudniu 1945 r. do nawiązania stosunków dyplomatycznych między ZSRR a Koreańską Demokratyczną Rep. Ludową w październiku 1948 r. Mamy tu komunikaty oficjalne z konferencji międzynarodowych, korespondencję dyplomatyczną Mołotow-Marshall, oraz akty czynników koreańskich. Jak wiado-

mo, rząd ZSRR w jesieni 1948 r. wycofał swoje wojska z półn. Korei, dając możliwość ludności tamtejszej zorganizowania własnego państwa ludowego; natomiast połudn. część tego kraju pozostaje nadal pod okupacją amerykańską, popierającą tam miejscową reakcję. *ei*

N. S. Dierżawin: *Istorijska Bołgarii. Tom IV: Nacionalno-oswoboditelnoje dwiženije w Bołgarii (ot konca XVIII w. do 1877 g.)*. Akademijska Nauk SSSR, Institut Istории, Moskwa—Leningrad 1948. Str. 239 + 5 nłb.

Ukazał się IV tom wielkiej Historii Bułgarii pióra wybitnego sławisty radzieckiego prof. Mikołaja Dierżawina. Tom ten zawiera obraz odrodzenia narodowego Bułgarów od końca XVIII w. do początku wojny rosyjsko-tureckiej 1877—8 r., która to wojna przyniosła Bułgarom wolność. Po wstępnym obrazie sytuacji gospodarczej i kulturalnej na przełomie XVIII i XIX w., autor w szeregu rozdziałów, poświęconych poszczególnym działaczom odrodzenia (Sofronij, Rakovski, Lewski, Karavelov) i organizacjom (Komitety rewolucyjne) omawia rozwój ruchu narodowego w pierwszych 6 dziesięcioleciach XIX w., by dojść do wielkiego powstania 1876 r. i działalności Hrista Boteva. Źródłowe to dzieło stanowi cenne nowe naświetlenie tego ważnego okresu dziejów bułgarskich. *hb*

Fr. T. Konstantinow: *Narodnaja Rjespublika Bołgarija na puti k socializmu*. Stienogramma publicznoj lekcii (jw.). Moskwa («Prawda»). Str. 40.

Tenże: *Bołgarija na puti k socializmu*. Moskwa (Gospolitizdat). Str. 208.

Najpierw w wykładzie popularnym, a potem w szerszej monografii, F. T. Konstantinow omawia najnowsze dzieje Bułgarii, ze szczególnym uwzględnieniem okresu od chwili objęcia władzy przez Front Ojczyźniany we wrześniu 1944 r. Podkreśla wielkie, niewzruszone uczucie przywiązania ludu bułgarskiego do narodu rosyjskiego i do ZSRR, siłę czynników demokratycznych i znaczenie obecnego ustroju dla dobrobytu narodu bułgarskiego. Dobra znajomość tematu, oparcie się na bogatej literaturze przedmiotu i niewątpliwy talent publicystyczny, pozwoliły autorowi dać zarówno

w wykładzie, jak w monografii do-bry obraz Bułgarii współczesnej, przy czym monografia zawiera bogaty zbiór faktów ze wszystkich dziedzin politycznego, gospodarczego i kulturalnego życia Bułgarii współczesnej. Pewne drobne usterki, zwłaszcza we wstępnych uwagach geograficznych i historycznych, nie zmniejszają zasadniczej wartości książki. *ei*

B. A. Dranow: *Czernomorskijsze proliwy (Mieždunarodno-prawowoj reżim)*. Juridiczeskoje izdatielstwo Ministerstwa justicii SSSR, Moskwa 1948. Str. 240.

Mamy przed sobą monografię z zakresu prawa międzynarodowego, dotyczącą kwestii Cieśnin czarnomorskich. Monografia ta zawiera zwięzły obraz rozwoju dziejowego tej kwestii, od czasów najdawniejszych do chwili obecnej, przy czym trzy czwarte książki poświęcone są okresowi najnowszemu, II połowie XIX i początkowi XX w. Szczególniej ciekawy jest rozdział ostatni, «ZSRR i międzynarodowo-prawny reżim Cieśnin czarnomorskich», doprowadzający przedstawienie zagadnienia do r. 1946. Oparte na bogatej historycznej i prawnej literaturze, przedstawienie B. A. Dranowa stanowi dobrą, naukowo-popularną informację o całokształcie zagadnienia Cieśnin (zapewne jednak zbyt mało poruszono tam stronę gospodarczą tego zagadnienia). Liczne fakty naruszania neutralności przez Turcję w okresie ostatniej wojny, drogą przepuszczania przez Cieśniny wojennych statków niemieckich, spowodowało rząd ZSRR do zażądania w r. 1946 zmiany statutu Cieśnin w duchu lepszego zabezpieczenia interesów Związku Radzieckiego. *hb*

N. I. Bragin: *Borjba grieszeskogo naroda za swobodu i niezawisimostj*. Stienogramma publicznoj lekcii (jw.). Moskwa («Prawda»). Str. 24.

Jest to zwięzły, przystępny obraz rozwoju sytuacji w Grecji od ustąpienia z tego kraju okupantów niemieckich jesienią 1944 r. do połowy 1948 r. W okresie tym naród grecki pragnął uchwycić w swoje ręce władzę, jednakowoż interwencja amerykańska wprowadziła do Aten marionetkowy rząd monarcho-faszystowski, który usiłuje utrzymać się drogą terroru. Ale siły ludowe po-

trafiły zwycięsko zwalczać w ciągu kilku lat rząd ateński, który tylko obecności obcych wojsk anglo-amerykańskich zawdzięcza swoje istnienie. Broszurę tę czyta się z niesłabnącym zajęciem.

nt

POLSKA

Wiktor Grosz: *U źródeł września 1939*. Warszawa (Czytelnik) 1949. Str. 96.

Popularny odczyt wybitnego polskiego publicyisty i dyplomaty o przyczynach klęski Polski w r. 1939 omawia kolejno gospodarce i społeczne strony ustroju przedwojennego, wykazując zarówno katastrofalną politykę rządów sanacyjnych w dziedzinie gospodarczej, jak ich prawdziwą antydemokratyczność. Szczególniej wiele uwagi poświęca nasz autor haniebną dyplomacji Becka, dyplomacji która spowodowała podporządkowanie Polski hitlerowskiemu Niemcom i wykopanie przepaści między Polską a jej najpotężniejszym sąsiadem i naturalnym sojusznikiem — Związkiem Radzieckim. Beck wciągnął Polskę w rydwan polityki Hitlera i wspólnie z Niemcami przygotowywał agresję przeciw ZSRR. Ilustrując swe wywody bogato faktami i cytatami z dokumentów, Grosz w silnych słowach piętnuje zbrodniczość takiej polityki wobec interesów narodu polskiego i demokracji. Książka nie ma ambicji naukowych, daje nieraz jednak więcej, niż zwykle opracowanie publicystyczne.

ei

Marian Staniawicz: *Wrzesień 1939. Polityka ZSRR w przededniu i w początkowej fazie drugiej wojny światowej*. Warszawa (Prasa Wojskowa) 1949. Str. 144.

Autor dotychczas raczej nieznan

wśród historyków czasów najnowszych, występuje z dobrze napisaną pracą o roli ZSRR w okresie ostatnich lat kilkunastu. Książka ta ma być jedną z odpowiedzi na znaną oszczerczą publikację amerykańskiego Departamentu Stanu o stosunkach radziecko-niemieckich 1939—41. Na podstawie ogłoszonych polskich i obcych dokumentów dyplomatycznych, niektórych polskich archiwaliów, oraz literatury pamiętnikarskiej i opracowań, autor daje przekonywujący obraz pokojowości i konstruktywności polityki ZSRR w okresie bezpośrednio poprzedzającym najazd niemiecki na Polskę i w pierwszym miesiącu wojny. Wykazuje, że ZSRR w odróżnieniu od paktujących jawnie lub skrycie z Hitlerem mocarstw zachodnich, konsekwentnie żądał zbiorowego bezpieczeństwa, potępienia i przeciwstawienia się agresji, bronił Czechosłowacji i nawet chciał przyjąć z pomocą przedwrzesniowej Polsce, mimo jej znanej antyradzieckiej polityki. Ale sanacją, w obawie utraty swoich przywilejów klasowych wołała poświęcić najwyższe interesy narodu i nawet po wystąpieniu Hitlera przeciw Polsce, nie otrząsnęła się ze swej nienawiści wobec ZSRR i odrzuciła jedyną szansę uratowania niepodległości. Przekonany dowodnie o antyradzieckiej polityce mocarstw zachodnich, rząd ZSRR zawarł w sierpniu 1939 pakt nieagresji z Niemcami, by zyskać na czasie dla lepszego przygotowania się do odparcia agresji i uwolnienia ujarzmionych przez hitleryzm narodów, a następnie 17 września 1939 r. dokonał zjednoczenia ziem białoruskich i ukraińskich, zyskując zarazem strategicznie o wiele dogodniejsze granice dla obrony przed agresją.

hb

KRONIKA POLITYCZNA

OGÓLNE

W drugiej połowie listopada na Węgrzech odbyły się narady Biura Informacyjnego partii komunistycznych i robotniczych. Referaty i rezolucje obejmowały następujące spr

wy: 1. obrona pokoju i walka z podżegaczami wojennymi; 2. jedność klasy robotniczej i zadania partii komunistycznych i pracowników partyjnych; 3. Jugosłowiańska Partia Komunistyczna we władzy morderców i szpiegów.

ZSRR

2. 10. w odpowiedzi na propozycję Centralnego Rządu Ludowego Chin rząd radziecki powziął decyzję nawiązania stosunków dyplomatycznych z Ludową Republiką Chińską.

2. 10. Rząd radziecki zerwał stosunki dyplomatyczne z rządem chińskim w Kantonie.

11. 10. w ZSRR obchodzono 5-tą rocznicę przyłączenia się Ludowej Republiki Tuwińskiej do ZSRR. Tuwa stanowi obecnie obwód autonomiczny RFSRR, graniczący z Mongolską Republiką Ludową.

16. 10. rząd radziecki nawiązał stosunki dyplomatyczne z tymczasowym rządem Demokratycznej Republiki Niemiec.

17. 10. zmarł marszałek Zw. Radzieckiego Fiodor I. Tolbuchin.

17. 10. większość anglo-amerykańska w Radzie Bezpieczeństwa odrzuciła propozycję radziecką odnośnie do przedłożenia danych dotyczących zbrojeń i stanu sił zbrojnych jak również danych co do broni atomowej pięciu wielkich mocarstw, będących stałymi członkami Rady Bezpieczeństwa.

25. 10. Min. spraw zagr. ZSRR wystosowało notę do ambasady jugosłowiańskiej, w której oświadcza, że dalsze przebywanie na terenie ZSRR ambasadora jugosł. Mrazovića w charakterze przedstawiciela dyplomatycznego uważa za niemożliwe, ponieważ w czasie budapeszteńskiego procesu ujawniona została jego działalność szpiegowska przeciw ZSRR.

1. i 2. 11. obchodzono w ZSRR 10-lecie zjednoczenia w ramach swych państw narodu ukraińskiego i białoruskiego.

7. 11. na terenie całego Zw. Radzieckiego obchodzono uroczyste 32 rocznicę Wielkiej Październikowej Rewolucji Socjalistycznej.

8. 11. na posiedzeniu specjalnego Komitetu Politycznego ONZ delegat radziecki postawił wniosek aby Komisji dla spraw atomowych polecono wznowienie prac nad realizacją uchwały Zgromadzenia Generalnego z 24 I i 14. XII 1946 r. i przystąpienie niezwłocznie do opracowania projektów konwencji o zakazie broni atomowej i o ustanowieniu kontroli międzynarodowej nad energią atomową, z tym że obie konwencje winny

być zawarte i wprowadzone w życie równocześnie.

14. 11. większość anglo-amerykańska odrzuciła propozycję radziecką o ustanowieniu kontroli międzynarodowej nad energią atomową.

16. 11. Min. spraw zagr. ZSRR skierowało notę do ambasady jugosł. w Moskwie, oświadczając, że uważa za niemożliwe dalsze przebywanie chargé d'affaires Laza Latinovića jako przedstawiciela dyplomatycznego ze względu na jego destrukcyjną i szpiegowską działalność przeciw ZSRR.

23. 11. anglo-amerykańska większość w Radzie Bezpieczeństwa odrzuciła propozycję radziecką o zakazie broni atomowej i ograniczeniu zbrojeń i sił zbrojnych do 1/3 stałych członków Rady Bezp. Przyjęty został projekt francusko-norweski.

25. 11. w Komitecie Politycznym ONZ odrzucono projekt radziecki o potępieniu przygotowań do nowej wojny i o zawarciu paktu pięciu mocarstw dla utrwalenia pokoju. Przyjęta została rezolucja anglo-amerykańska.

CZECHOSŁOWACJA

4. 10. rząd czechosłowacki zerwał stosunki dyplomatyczne z rządem chińskim w Kantonie i postanowił nawiązać stosunki dyplomatyczne z Ludową Republiką Chin.

4. 10. na skutek wrogiej działalności rządu jugosł. rząd czechosłowacki wypowiedział umowę o przyjaźni, współpracy i pomocy wzajemnej zawartą z Jugosławią 9. 5. 1946 r., oraz umowę kulturalną z dnia 27. 4. 1947 r.

6. 10. obchodzono uroczyste jako 5 rocznicę bohaterskiej bitwy na przełęczy Dukielskiej wojsk radziecko-czechosłowackich przeciw najeźdźcom hitlerowskim.

15. 10. Czechosł. Zgromadzenie Narodowe zatwierdziło projekty ustaw o utworzeniu państwowego urzędu dla spraw kościelnych i o gospodarczym zaopatrzeniu Kościoła w Czechosłowacji.

18. 10. rząd czechosł. nawiązał stosunki dyplomatyczne z Demokratyczną Republiką Niemiecką

24. 10. Min. spraw zagr. zażądało od ambasady jugosł. w Pradze by 11 urzędników tej ambasady opuściło Czechosłowację w przeciągu 24

godzin. Zarządzenie to jest retorsją za całkowicie nieusprawiedliwione wydalenie czechosł. personelu dyplomatycznego z Jugosławii.

28. 10. obchodzono uroczystości 31 rocznicę wyzwolenia Czechosłowacji. Dzień święta narodowego masy pracujące uczyły wyteżoną pracą.

29. 10. Min. spraw zagr. wystosowało notę do ambasady francuskiej w Pradze, żądając wydalenia 2 urzędników, którzy zajmowali się działalnością szpiegowską.

2. 11. rozpoczął się w Czechosłowacji tydzień przyjaźni czechosł.-radzieckiej.

27. 11. czechosł. władze bezpieczeństwa zamknęły w Pradze jugosłow. ośrodek informacyjny «Jugoslovenska Knjiga», za jego działalność antyczechosłowacką.

BULGARIA

1. 10. na skutek wrogiej działalności rządu jugosłowiańskiego w stosunku do Bulgarii rząd bułgarski wypowiedział umowę o przyjaźni, współpracy i pomocy wzajemnej, zawartą z Jugosławią 27. 11. 1947 r.

3. 10. Min. spraw zagr. wystosowało do sekretariatu ONZ pismo zawierające ostry protest przeciw prowokacjom ze strony ateńskich sił zbrojnych, które w czasie od 21—25. 9. naruszyły 8-mio-krotnie państwową granicę bułgarską.

3. 10. rząd bułgarski nawiązał stosunki dyplomatyczne z Ludową Republiką Chińską.

3. 10. rząd bułgarski wypowiedział umowę o ruchu granicznym, zawartą z Jugosławią. Rząd stwierdza, że umowa była wykorzystywana dla celów wrogiej działalności przeciw Bulgarii.

7. 10. na wniosek Rady Ministrów Prezydium Wielkiego Zgromadzenia Narodowego postanowiło przesunąć datę wyborów do Zgromadzenia Narodowego na 18 grudnia 1949 r.

17. 10. rząd bułgarski postanowił nawiązać stosunki dyplomatyczne z Demokratyczną Republiką Niemiecką.

20. 10. Wielkie Zgromadzenie Narodowe zatwierdziło dekrety wydane przez Prezydium Wielkiego Zgromadzenia Narodowego w okresie od 18 września do 20 października br. Uchwalono ustawę o odpowiedzialności członków rządu za naruszenie konstytucji i ustaw oraz za wszelkie przestępstwa popełnione przez nich

w charakterze członków rządu a także o materialnej rekompensacie strat wyrządzonych państwu i obywatelom.

RUMUNIA

1. 10. w związku z wrogą działalnością rządu jugosłowiańskiego przeciw Rumunii rząd rumuński wypowiedział umowę o przyjaźni, współpracy i pomocy wzajemnej, zawartą z Jugosławią 19. 12. 1947 r.

3. 10. rząd rumuński postanowił nawiązać stosunki dyplomatyczne z Ludową Republiką Chińską.

21. 10. rząd rumuński postanowił nawiązać stosunki dyplomatyczne z Demokratyczną Republiką Niemiecką.

1—7. 11. odbywał się na terenie całego państwa tydzień przyjaźni rumuńsko-radzieckiej.

11—18. 11. w Gałaczu odbywały się obrady pierwszej sesji Komisji Dunajskiej. Sesja ustaliła plan prac oraz uchwaliła statut organizacyjny sekretariatu i organów Komisji.

25. 11. przed Trybunałem wojskowym w Bukareszcie odbyła się rozprawa przeciw grupie wojskowych, oskarżonej o szpiegostwo na rzecz wywiadu amerykańskiego. Na karę śmierci skazano 3 oskarżonych, reszta na długoterminowe kary więzienia.

25. 11. w Moskwie podpisana została umowa między rządem ZSRR a rządem rumuńskim w sprawie granicy radziecko-rumuńskiej, oraz konwencja w sprawie procedury uregulowania ewentualnych konfliktów i incydentów granicznych.

WĘGRY

4. 10. rząd węgierski nawiązał stosunki dyplomatyczne z Ludową Republiką Chińską.

4. 10. w identycznie brzmiących notach skierowanych do rządów USA i Anglii rząd węgierski odrzucił kategorycznie bezpodstawne oskarżenia o rzekome naruszenie postanowień traktatu pokojowego.

18. 10. rząd węgierski nawiązał stosunki dyplomatyczne z Niemiecką Republiką Demokratyczną.

21. 10. Budapeszteński Trybunał Wojskowy wydał wyrok na współtowarzyszy L. Rajka, oskarżonych o zbrodnię zdrady stanu i udział w organizacji zmierzającej do obalenia ustroju demokratycznego na Węgrzech. Győr-

gy Pálffy, Bela Korondi, Dezsö Németh i Otto Horváth zostali skazani na karę śmierci.

ALBANIA

4. 10. Min. spraw zagr. Albanii wyśtosoowało do sekretariatu ONZ pismo zakładające protest przeciw systematycznym naruszeniom granicy ze strony rządu ateńskiego. W okresie od 27. 7. — 1. 10. stwierdzono 104 akty prowokacyjne granicznych.

16. 10. Min. spraw zagr. wyśtosoowało notę do poselstwa jugosłowiańskiego w Tiranie z protestem przeciw prześladowaniom i aresztowaniom obywateli albańskich w Jugosławii. Nota domaga się niezwłoczne-

go wypuszczenia ich na wolność i umożliwienia im powrotu do kraju.

8. 11. obchodzone 8-mą rocznicę utworzenia Albańskiej Partii Komunistycznej, której spadkobierczynią jest obecna Albańska Partia Pracujących.

20. 11. rząd albański postanowił nawiązać stosunki dyplomatyczne z Chińską Republiką Ludową.

29. 11. uroczyste obchodzone na terenie całego państwa 5 rocznicę wyzwolenia kraju spod okupacji niemieckiej.

W Warszawie odbyła się staraniem Komitetu Słowiańskiego w Polsce akademii dla uczczenia święta Republiki Albańskiej. sb

KRONIKA GOSPODARCZA

ZSRR

15. 10. w prasie radzieckiej opublikowano dane dotyczące wykonania planu gospodarczego za III kwartał 1949 r. Zwiększony plan w dziedzinie przemysłu wykonany został w 102%, zbiory zbóż i kultur technicznych były wyższe niż w r. 1948, a przewyższyły znacznie urodzaj z r. 1940. Plan globalnej produkcji przemysłowej w Federacji Rosyjskiej wykonano w 106%, spółdzielczości wytwórczej w 105%, zbiory w rolnictwie przeprowadzono z lepszymi niż w roku ubiegłym wynikami. Na Ukrainie produkcja przemysłowa wyraża się cyfrą 102%, co stanowi wzrost w porównaniu z r. 1948 o 28%. Rozmiar nakładów inwestycyjnych za 9 miesięcy roku stanowi 114% nakładów dokonanych w odpowiednim okresie r. ub. Na Białorusi plan produkcji przemysłowej wykonano w 100,2%, przy czym w porównaniu z rokiem ubiegłym wzrost produkcji przemysłowej wynosił 37%.

19. 11. utworzone zostało w Demokratycznej Republice Niemieckiej radzieckie przedstawicielstwo handlowe.

*

Naczelnym zadaniem gospodarki narodowej jest sprawa oszczędności i przedterminowego wykonania planu. Wszystkie wysiłki zmierzają do tego, by w istniejących warunkach technicznych i materialnych

przedsiębiorstwa dać jak najwięcej produktów najlepszej jakości i zapewnić wysoką rentowność przedsiębiorstwa. W związku z rocznicą Rewolucji Październikowej rozwinął się w całym kraju masowy ruch spółzawodnictwa, w ramach którego robotnicy realizowali zobowiązania przyspieszenia produkcji oraz wykonania oszczędności surowcowych i materiałowych.

W ostatnim czasie oddano w ZSRR do użytku ponad 700 dworców kolejowych, które uległy zniszczeniu podczas ostatniej wojny. W br. odbudowuje się dalszych 100 dworców.

W ramach planu pięcioletniego rząd radziecki przeznaczył znaczne sumy na rozbudowę fabryk przemysłu spożywczego. Szczególny nacisk kładzie się na podniesienie uprzemysłowienia krajów i republik o gospodarce dotychczas słabiej rozwiniętej. Przykładem tego jest Gruzja, w której po wojnie powstała wielka ilość wytwórni mięsnych i mlecznych. Jednocześnie rozwija się w Gruzji sieć elektrowni wiejskich.

Azerbajdżańskie rafinerie naftowe wyprodukowały ponad plan znaczną ilość produktów. Ponadplanowy dochód wyniósł przeszło 50 mln. rubli, co przewyższa pięciokrotnie sumę przewidywaną przez robotników w ich zobowiązaniach na r. 1949.

Ostatnio została oddana do użytku potężna elektrownia wodna, wybudowana nad wysokogórkim jezio-

rem Sewan w Armenii. W związku z tym Prezydium Rady Najwyższej ZSRR odznaczyło licznymi orderami i medalami grupę robotników i budowniczych elektrowni sewańskiej.

Na skutek działań wojennych zniszczone zostały liczne winnice na terenie Zw. Radzieckiego. Natychmiast po zakończeniu wojny rząd radziecki przystąpił do odbudowy winnic na Krymie, Kaukazie i Ukrainie. W ciągu najbliższych 3 lat powstaną na obszarze 40 tys. km² nowe plantacje winogron używanych do produkcji szampana i koniaku. Powstaną też nowe fabryki win. Czwartą część całych zbiorów winogron dają winnice Zakaukaskie — Armenia i Gruzja. Uprawa winogron zajmuje również wielkie przestrzenie północnego Kaukazu i Azji Środkowej. Dzięki teorii miczurinowskiej wyhodowano nowy typ winorośli, który doskonale znosi surowy klimat Dalekiego Wschodu oraz okolic podmoskiewskich. Wysokiej jakości wina stołowe, portwajny i koniaki produkcji radzieckiej znane są w całym świecie.

CZECHOSŁOWACJA

1. 10. zniesiono na terenie całego państwa kartki na chleb i przetwory zbożowe. Jednocześnie przeprowadzono obniżkę cen 10—40% na masło, mięso, konserwy rybne oraz inne artykuły żywnościowe.

3. 11. odbyło się uroczyste otwarcie nowej linii kolejowej Hrońska Dubrawa — Bańska Szczawnica, zbudowanej całkowicie przez czechosł. brygady młodzieżowe i ochotnicze brygady młodzieży z krajów demokracji ludowej. W pracach brało udział ponad 48 tys. osób.

25. 11. w Warszawie podpisany został na podstawie polsko-czechosł. umowy handlowej protokół określający rozmiary obrotu towarowego między obu krajami i zawierający spis towarów, jakie wymienią w r. 1950. Polska dostarczy Czechosłowacji węgla, cynku, towarów spożywczych, wyrobów przemysłu chemicznego, mineralnego, włókienniczego, papierniczego. Czechosłowacja dostarczy towarów przemysłu metalurgicznego, chemicznego, koksu, gliny ogniotrwalej, urządzeń radiotechnicznych, obuwia itp. Przewidziana w protokole wartość obrotu towaro-

wego podniesie się w r. 1950 o 25% w stosunku do r. 1949.

W myśl decyzji Centralnej Komisji Robót Rolnych i Żniwnych powołano w całym kraju specjalne komisje dla badania odlogów. Celem ich jest całkowita likwidacja odlogów nadających się do uprawy, bez względu na to czy chodzi o sektor społeczny czy prywatny. Odłogi podzielone na użytki i nieużytki, powiększa w ten sposób powierzchnię ziemi uprawnej.

Wg ostatnich danych statystycznych przemysł czechosł. zatrudnił 1,396,165 osób. Wzrost zatrudnienia wykazuje przede wszystkim przemysł żywnościowy, co przypisać należy przyplwowi sił kobiecych. Napływ kobiet był możliwy dzięki akcji socjalnej; liczne żłobki, przedszkola itp. instytucje odciążają kobiety w pracy domowej, umożliwiając im pracę zarobkową.

Bilans handlu zagranicznego Czechosłowacji w mc. wrześniu wykazuje nadwyżkę eksportu nad importem o 161 mln. koron. (2,983 mln. koron import, 3,144 eksport). W handlu zagranicznym decydującą rolę odgrywają stosunki handlowe ze Zw. Radzieckim i krajami demokracji ludowej. W r. 1948 udział tych państw wyrażał się cyfrą 14% a w r. 1949 już ponad 40% ogólnego obrotu towarowego. Handel z ZSRR stanowi 25% ogólnych obrotów.

We wrześniu przemysł czechosł. wykonał plan w 101,5% (bez przemysłu żywnościowego). W październiku wykonanie osiągnęło 102,3%. Na przestrzeni 10 miesięcy r. 1949 wykonanie produkcji przemysłowej wyraża się cyfrą 101,8%. Stwierdza się, że szereg gałęzi przemysłu, które w mc. wrześniu planu nie wykonały, w mc. październiku nawet go przekroczyły. Do uzyskania planowanych cyfr przyczynił się w znacznej mierze wzrost współzawodnictwa socjalistycznego.

BULGARIA

1. 10. w Sofii nastąpiła wymiana dokumentów ratyfikacyjnych umowy lotniczej zawartej w maju ub. r. między Polską a Bułgarią.

4. 10. w Sofii podpisano umowę pocztową między Bułgarią a Czechosłowacją.

20. 10. przybyła do Sofii polska de-

legacja handlowa dla przeprowadzenia rokowań w celu zawarcia nowej umowy handlowej na r. 1950.

3.—6. 11. w Sofii odbywała swe obrady konferencja dla utworzenia Międzynarodowego Zjednoczenia pracowników przemysłu spożywczego (oddział produkcyjny Światowej Federacji Zw. Zawodowych).

25. 11. otwarto linię kolejową Makocevo — Dolni Kamarci, jako część przyszelej wielkiej linii łączącej Sofię z portami czarnomorskimi: Burgas i Warnę. Będzie to najkrótsze połączenie stolicy z wybrzeżem M. Czarnego.

W dzielnicy dimitrowskiej w Sofii oddano do użytku nową linię tramwajową, która łączy centrum stolicy z uprzemysłowionymi peryferiami. Do 9. 9. 1944 r. długość torów tramwajowych w Sofii wynosiła 37 km a tabor tramwajowy ok. 200 wozów produkcji całkowicie zagranicznej. Obecnie długość torów wzrosła do 43 km. W kraju zaczęto produkować wozy tramwajowe i motory.

W powiecie Michajowgrad rozpoczął swe prace wielki kombinat konserwowy. Wyposażony w najnowsze zdobycze techniki, kombinat może wyprodukować dziennie 10—12 tys. puszek konserw. Cały proces produkcji jest zautomatyzowany. Obok kombinatu wybudowano cały szereg fabryk o pokrewnej produkcji, poza tym osiedle mieszkaniowe dla robotników.

Powszechny udział mas pracujących we współzawodnictwie przyczynił się w znacznej mierze do pomyślnego wykonania planów I, II i III kwartału br. Wiele gałęzi przemysłu uzyskało wysokie wskaźniki. Przemysł chemiczny wykonał plan w 107,9%, drzewny — 108%, włókienniczy — 111,5%. Plan przewozu ładunków wykonany został w 129,2%.

RUMUNIA

7.—9. 10. w Bukareszcie odbyła się konferencja nowatorów, wynalazców i racjonalizatorów w przemyśle. Postanowiono utworzyć specjalną komisję mającą za zadanie badanie nowych wynalazków i inowacyj i jak najszybsze ich zastosowywanie w przemyśle.

15. 10. w Bukareszcie otwarto wystawę ciężkiego przemysłu radzieckiego.

20. 10. w Bukareszcie rozpoczęły się rokowania handlowe w sprawie zawarcia nowej umowy handlowej na r. 1950 z Polską.

Decyzją Rady Ministrów zreorganizowano w Rumunii niektóre ministerstwa; Ministerstwo Przemysłu podzielono na Ministerstwo Metalurgii i Przemysłu Chemicznego oraz Ministerstwo Przemysłu Lekkiego. Ministerstwo Handlu i Zaopatrzenia zmieniono na Min. Handlu Wewnętrznego i Przemysłu Spożywczego, Ministerstwo Leśnictwa na Min. Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego.

W ramach planu gospodarczego przystąpiono do budowy nowego miasta-portu «Poarta Albă», na trasie kanał Dunaj — Morze Czarne. Równoległe z budową miasta postępuje budowa dróg kolejowych, kolejowych, sieci elektrycznej oraz licznych przedsiębiorstw przemysłowych. Praca nad budową miasta potrwa kilka lat.

W Rumunii we wzmocnionym tempie prowadzone są prace przygotowawcze do budowy wielkiego kombinatu poligraficznego centralnego organu Rumuńskiej Partii Robotniczej gazety «Scântea». Na terenie całego kraju odbywa się zbiórka funduszy na tę budowę a załogi szeregu przedsiębiorstw pracują nadliczbowo na fundusz budowy.

Współzawodnictwo socjalistyczne w ramach związków zawodowych odegrało wybitną rolę w realizacji planu gospodarczego w III kwartale br. Objęło ono 360 tys. osób, czyli 24,4% ogólnej ilości wszystkich przedsiębiorstw przemysłowych i transportu kolejowego. Ważne zadanie spełnia na tym odcinku także ruch nowatorstwa i racjonalizacji pracy, stosowany szeroko w związkach zawodowych.

WĘGRY

15. 10. otwarto w Budapeszcie wystawę ruchu nowatorskiego, która ilustruje liczne inowacje w węgierskim przemyśle, rolnictwie i transporcie. Ogółem przedstawiono na wystawie ponad 2 tys. pomysłów racjonalizatorskich, przez zastosowanie których uzyska się znaczne oszczędności.

16. 10. opublikowano wyniki pożyczki państwowej rozpisanej w dniu 28. 9. br. Uzyskano 752.827 tys. fo-

rintów, co przekroczyło o 50,5% sumę przewidywaną przy rozpisaniu (500 mln. forintów). Pożyczkę subskrybowało 2,422 919 osób.

19. 10. Węgry zawarły umowę handlową z Demokr. Republiką Niemiecką.

31. 10. w Budapeszcie podpisano umowę między Węgrami a Polską: konwencję sanitarno-weterynaryjną i konwencję o ochronie noślin przed chorobami i szkodnikami.

12. 11. w Budapeszcie podpisana została umowa polsko-węgierska o wymianie handlowej oraz układ płatniczy na r. 1950. Polska dostarczać będzie Węgrom: drzewo, koks, węgiel, chemikalia i wagony. Polska otrzyma z Węgier: maszyny przemysłowe, mięso, tłuszcz, wyroby walcowane, aluminium, wyroby farmaceutyczne i produkty naftowe. Umowa przewiduje prawie dwukrotny wzrost obrotów w porównaniu z r. bież.

20. 11. w Budapeszcie odbyło się uroczyste oddanie do użytku odbudowanego mostu «Lánchíd» łączącego Peszt z Budą. Most został zniszczony w r. 1945 przez hitlerowców. Odbudowa mostu trwała 20 mies. Jest on 11 mostem oddanym do użytku w listopadzie br.

Produkcja cukru na Węgrzech w r. 1949 przekroczyła produkcję przedwojenną o 119%. Obecny eksport jest trzykrotnie wyższy od dawnego.

Pomyślnie rozwija się na Węgrzech handel państwowy. Obecnie w ręku państwa znajduje się już 98,3% handlu hurtowego kraju. Od stycznia do września obrót państwowej sieci handlowej wzrósł z 500 mln. forintów do 2 mld. for. miesięcznie. W III kwartale br. państwowe przedsiębiorstwa hurtowe i detaliczne dały państwu przeszło 342 mln. for. zysku. Pomyślnie rozwija się również

handel detaliczny, którego udział w detalicznym obrocie towarowym wraz ze spółdzielczą siecią handlową wynosi ok. 30%.

ALBANIA

22. 11. w Warszawie podpisana została umowa handlowa między Albanią a Polską na r. 1950. Na mocy tej umowy Albania otrzyma znaczne ilości żelaza, cukier, tekstylia, chemikalia i inne artykuły. Polska będzie importować z Albanii: ropę naftową, rudy, bawełnę i inne artykuły. W ramach tejże umowy Polska udzieli Albanii kredytu towarowego.

Ogłoszono dane statystyczne o sukcesach transportu albańskiego w ciągu pięciu lat istnienia republiki. W r. 1944 Albania posiadała zaledwie 1870 samochodów w nienajlepszym stanie. Ogólne rozmiary przewozów w tonokilometrach w r. bież. wynoszą 339% w porównaniu z r. 1938, a w pasażerokilometrach — 1500%. Ogólne rozmiary transportu morskiego w porównaniu z r. 1938, wzrosły o 428%. Budownictwo kolejowe pozwoliło znacznie odciążyć transport samochodowy. Przewozy kolejowe wyniosły w tonokilometrach 184% w stosunku do r. 1938, a w pasażerokilometrach — 200%.

W ciągu lat 1945 i 1946 wybudowano w Albanii 51 mostów, wśród których most na Rogozinie ma dł. 216 m, most na Wach Deja — 200 m. W latach 1944—49 odbudowano 16 827 domów, zbudowano kilka wielkich gmachów o łącznej powierzchni 20.500 m². Zbudowano, odbudowano i wyasfaltowano liczne drogi, zbudowano trzy linie kolejowe, Durrës—Pekin, Durrës—Tirana, Kaszan—Tirana. Inwestycje r. 1949 przekraczają o 664% inwestycje r. 1938 i o 473% inwestycje r. 1945.

sb

KRONIKA KULTURALNA

ZSRR

15. 10. obchodzono 108 rocznicę śmierci Lermontowa, jednego z najwybitniejszych poetów rosyjskich.

17. 10. społeczeństwo radzieckie obchodziło uroczystości setną rocznicę zgonu Chopina. Liczne akademie, koncerty i odczyty odbywały się we

wszystkich większych ośrodkach kulturalnych.

22. 10. w Warszawie podpisano porozumienie między Polską a ZSRR o współpracy w dziedzinie radiofonii. Porozumienie przewiduje wymianę na szeroką skalę audycji informacyjnych, społeczno-politycznych, naukowo-popularnych, muzycznych,

literackich itp. oraz programów i materiałów radiowych.

27. 10. obchodzą 125-lecie istnienia jednego z najstarszych teatrów rosyjskich «Moskiewskiego Teatru Małego».

28. 10. obchodzą 20-lecie istnienia Akademii Nauk Rolniczych im. Lenina. Akademia została odznaczona orderem Lenina za wybitne zasługi w dziedzinie rozwoju miczurinowskiej nauki biologicznej i rolniczej i zastosowania jej osiągnięć w praktyce. Odznaczona została również wielką ilością pracowników nauk rolniczych.

6. 11. w Galerii Trietiakowskiej otwarto Wszechzwiązkową Wystawę Malarską. Brało w niej udział 78 młodych artystów, spośród których 35 wystawiło swe obrazy po raz pierwszy. Tematyka większości obrazów poświęcona jest pracy na polach i fabrykach oraz wydarzeniom ostatniej wojny.

11. 11. społeczeństwo radzieckie obchodziło uroczystości 10-lecie śmierci wielkiego agronoma radzieckiego akad. Wasyla Wiliamsa. Akademia Moskiewska im. Timiriaziewa zorganizowała cykl odczytów o pracach jego i jego następców. Centralnym zagadnieniem rozwiązany przez Wiliamsa był system siewów trawopólnych i płodozmianów, który obecnie stanowi podstawę stalinowskiego planu przeobrażenia przyrody w stepowych i laso-stepowych rejonach ZSRR.

W r. 1949 ukażą się pierwsze dwa tomy pism wybitnego pedagoga radzieckiego A. S. Makarienki. Jako pierwszy tom wydany zostanie «Pamięć pedagogiczna», drugi obejmie «Marsz 30 roku», powieść «FD—1», oraz sztukę «Major». Ogółem pełne wydanie ukaże się w 8 tomach obejmujących całą działalność pisarską i pedagogiczną.

Rada Naukowa Instytutu Literatury Rosyjskiej Ak. Nauk ZSRR przygotowuje wydanie serii nieopublikowanych dokumentów z archiwum puşkinowskiego w Leningradzie. Znajdują się tu ok. 500 tys. autografów, pism i innych dokumentów klasyków literatury rosyjskiej i światowej, działaczy politycznych, uczonych, muzyków, artystów. Pierwszy tom serii zawierać będzie materiały związane z twórczością Rylejewa, pisma

Hercena, Turgieniewa i Sałykowa-Szczedrina.

W studiach narodowościowych Państwowej Sztuki Teatralnej im. Łunaczarskiego kształcą się młodzież 19 narodowości. Są to przyszli aktorzy, reżyserzy i kierownicy teatrów, którzy będą pracować w poszczególnych republikach narodowych. Ostatnio otwarto dwa nowe studia — turkmeńskie i kazachskie. Uczniowie rekrutują się spośród najzdolniejszych absolwentów szkół teatralnych w republikach.

Zespół Leningradzkiego Instytutu Orientalnego opracował wielki słownik chińsko-rosyjski. Jest to jedyne w swoim rodzaju wydawnictwo zawierające ok. 300 tys. słów. Oprócz tego przystąpiono do opracowania popularnego słownika chińsko-rosyjskiego, zawierającego niezbędne wyrażenia języka codziennego.

Na równi z wydawaniem dzieł pisarzy radzieckich Państwowe Wydawnictwo Literatury Pięknej przystąpi w r. 1950 do wydawania dzieł także pisarzy obcych. Przewiduje się wydanie dzieł Balzaca, Dreisera, Pętłif'ego, Barbuse'a, Byrona, Hugo, Maupassant'a, Béranger'a i innych. Poza tym wydany zostanie zbiór pt. «Nowele francuskie w. XIX», antologia liryki starożytnej i poezji węgierskiej.

Baszkirski instytut naukowo-badawczy i katedra folkloru uniwersytetu moskiewskiego zorganizowały wspólnie ekspedycję folklorystyczne. Studenci i pracownicy naukowcy zbadałi 45 osiedli Baszkirii. Zebrali oni ponad 4 tys. utworów poetyckich niepisanych, stare pieśni, poza tym pieśni o wydarzeniach ostatniej wojny, o Stalinie itp.

CZECHOSŁOWACJA

27. 10. zmarł w Pradze w wieku lat 48 jeden z najwybitniejszych współczesnych poetów czechosłowackich, Franciszek Hałas, odznaczony tytułem Artysty Narodowego.

1. 11. rozpoczął się w całej Czechosłowacji rok szkolenia partyjnego.

Z okazji «Dni przyjaźni czechosłowackiej» (2—9. 11.) zaproszono do Czechosłowacji radzieckie zespoły artystyczne, dziennikarzy, uczonych oraz zespoły pracowników przemysłu i rolnictwa. Uczni odbyli szereg konfe-

rencyj z uczonymi czechosł. i urządzili szereg odczytów naukowych dla szerokiej publiczności.

27. 11. otwarto w Pradze wystawę poświęconą historii rozwoju Zw. Radzieckiego. W Bratysławie otwarto wielką wystawę książki radzieckiej oraz prasy.

Akademia Socjalistyczna w Pradze ogłosiła program odczytów na okres jesienny. Zorganizowane będą trzy cykle odczytowe: 1. Wielkie postacie dziejów czechosł.; 2. Demokracja ludowa; 3. Walka dwóch obozów.

W najbliższym czasie ukaże się nowa powieść prem. Zápotockiego pt. «Burzliwy rok»; motywy powieści osnute są na wydarzeniach r. 1905.

Stypendia dla słuchaczy szkół wyższych w Czechosłowacji zostały podwyższone z 1.500 na 2.000 koron miesięcznie. Przewidziane zostały również dodatki dla studiujących posiadających rodzinę.

W Galerii Narodowej w Pradze otwarto wystawę najstarszej sztuki człowieka dyluwialnego. Wystawa pomyślana jest jako zaczątek systematycznej akcji. Skupia ona wszystko, co charakteryzuje malarstwo i plastykę człowieka dyluwialnego. Oprócz unikatów jakim jest *Vestomicka Venus*, można oglądać na wystawie cały szereg wykopalisk zagranicznych, oraz rekonstruowane odbitki małowideł jaskiniowych itp.

Niedaleko Starego Miasta w pobliżu Velehradu na Morawach dokonano ostatnio doniosłych odkryć archeologicznych. Odkopane zostały fundamenty kościoła bizantyjskiego z w. IX oraz kilka grobów z okresu krótko poprzedzającego przybycie apostołów Cyryla i Metodego na Morawy.

Na półkach księgarskich ukazało się ostatnio szereg poloników, wśród nich poezje Staffa, Żeromskiego «Wierna rzeka» oraz Mickiewicza «Trybuna Ludów».

W Pradze otwarto wystawę obrazującą życie i działalność Maksyma Gorkiego. Jest ona także przeglądem życia i walk rewolucyjnych proletariatu od połowy ub. stulecia do r. 1936.

We wsch. Słowacji istnieje dość liczna mniejszość cygańska. Dla niej właśnie powstał w msc. Preszowie pierwszy teatr cygański, cieszący się

wciąż niesłabnącym powodzeniem. Organizatorką tego teatru, jego reżyserką i równocześnie autorką pierwszej sztuki («Obóz cygański w płomieniach»), jest młoda (28-letnia) cyganka E. Lacková-Doktorová.

BULGARIA

3.—10. 10. w Bułgarii zorganizowano «Tydzień kultury rumuńskiej». W związku z tym bawiła w Bułgarii rumuńska delegacja kulturalna oraz kilka zespołów artystycznych pieśni i tańca.

1.—15. 10. zorganizowano ogólnokrajowy konkurs muzyczny dla dzieci w wieku lat 8—15. Do konkursu stanęło ok. 80 młodocianych pianistów i skrzypków. Konkurs wykazał wysoki poziom umiejętności oraz wyeliminował kilka niepopolitych talentów. Przyznane nagrody wynosiły od 30 do 50 tys. lewów.

27. 10. w Sofii otwarto wystawę rzeźby czechosłowackiej, zorganizowaną przez Komitet Nauki, Sztuki i Kultury oraz Związek artystów rzeźbiarzy i Ambasadę Czechosłowacką.

Bułgarski świat muzyczny obchodził jubileusz 50-lecia twórczości muzycznej wybitnego bułgarskiego kompozytora Jerzego Spasova.

Biblioteka Narodowa w Sofii utrzymuje żywy kontakt ze Zw. Radzieckim. Zawarta umowa o wymianie książek wzbogaca stale księgozbiór sofijski; poza tym znaczną część kredytów Biblioteka przeznaczająca na zakup książek i czasopism radzieckich; w ten sposób ponad 1/3 całego wpływu książek do Biblioteki Narodowej stanowią wydawnictwa radzieckie. Wymiana z zagranicą datuje się dopiero od r. 1948; w roku tym Bibl. Narodowa otrzymała z wymiany z ZSRR 806 i zakupiła 937 książek radzieckich; w r. 1949 (od stycznia do września) otrzymała z wymiany 1.329, zakupiła 944. Ruch w czytelnictwie wykazuje stale największe zapotrzebowanie na radziecką literaturę społeczno-polityczną.

RUMUNIA

3.—10. 10. odbył się w Rumunii «Tydzień przyjaźni bułgarsko-rumuńskiej».

15. 10. w Bukareszcie otwarto dokumentarną wystawę węgierską.

21.—22. 10. w Bukareszcie odbywa-

ły się obrady Konferencji kompozytorów, krytyków, muzykologów i pedagogów, na których omówione zostały wszelkie problemy dzisiejszej twórczości muzycznej.

24. 10. rozpoczęły się w całej Rumunii kursy dla analfabetów.

27. 10. obchodzono uroczystości 75-lecie urodzin prezesa Prezydium Wielkiego Zgromadzenia Narodowego akademika Konstantego Parhona. W uznaniu zasług postanowiono wydać w całości jego dzieła naukowe.

12. 11. obchodzono 5 rocznicę utworzenia rumuńskiego towarzystwa umacniania łączności z ZSRR (Arlus). Obecnie Arlus posiada w swych szeregach ok. 4 mln. członków. Towarzystwo urządza liczne wystawy, przeprowadza systematyczną akcję odczytową. Posiada ono własne wielkie wydawnictwo «Książka rosyjska», które do 1. 11. 1949 r. wydało w językach rumuńskim, węgierskim i innych językach mniejszości narodowych Rumunii 676 książek radzieckich o ogólnym nakładzie ok. 8 mln. egz. Arlus posiada także własne biblioteki. Biblioteka centralna w Bukareszcie liczy ponad 45 tys. tomów; ponadto Arlus zaopatruje w książki 8.400 bibliotek w kraju. Towarzystwo wydaje tygodnik «Veac Nou» («Nowy wiek») oraz wielkie czasopismo ilustrowane pod tym samym tytułem. Nakład wynosi 100 tys. egz.

Przy Instytucie Nauk Ekonomicznych i Planowania w Bukareszcie utworzono Wydział Współpracy obejmujący 3-letnie studia. Celem nowego wydziału jest przygotowywanie specjalistów w dziedzinie współpracy handlowej i spółdzielni rękodzielniczych oraz przygotowanie kadr nauczycielskich dla zawodowych szkół średnich.

WĘGRY

1. 10. w Budapeszcie otwarto wielką wystawę malarstwa radzieckiego.

W obecnym roku szkolnym czynnych jest na terenie Węgier 65 gimnazjów wieczorowych ogólnokształcących, 21 pedagogicznych, 36 ekonomicznych i 47 przemysłowych. Spośród kilkudziesięciu tysięcy uczących się 11 tys. przystąpi z końcem roku szkolnego do egzaminów maturalnych. Jeśli chodzi o szkoły dla mniejszości narodowych, to w osta-

tnim czasie przeszkolono na specjalnych kursach 30 rumuńskich, 40 słowackich i 45 serbochorwackich nauczycieli. Oprócz tego w instytutach pedagogicznych w Budapeszcie i w Pecs utworzone zostały katedry słowacka, rumuńska i serbochorwacka. W ten sposób młodzież ma zapewniłą możliwość kształcenia się w swym własnym języku.

Ośrodek oświaty ludowej w Budapeszcie w ramach akcji «Budapeszt — stolica muzyki» zorganizował w ciągu ostatnich 2 miesięcy 84 koncerty na wolnym powietrzu. Dla ułatwienia technicznej organizacji tych koncertów wprowadzono ruchome estrady, które przewozi się razem z instrumentami. Dzięki temu w najodleglejszych dzielnicach Budapesztu i miasteczkach okolicznych mogły się odbyć koncerty w ramach podjętej akcji.

Wydawnictwo «Szikra» przygotowuje wydanie w języku węgierskim szeregu dzieł klasyków marksizmu-leninizmu oraz innych książek, pomyslaných jako pomoc dla osób, podnoszących swój poziom ideowo-polityczny.

ALBANIA

3. 10. bawiła w Albanii delegacja kulturalna WOKS'u.

19. 10. w Tiranie rozpoczęła się ogólnokrajowa konferencja do walki z analfabetyzmem, zorganizowana przez KC Partii Pracujących. Od chwili wyzwolenia do tej pory 130 tys. analfabetów zdobyło sztukę czytania i pisanja. Obecnie w Albanii znajduje się jeszcze 420 tys. analfabetów, w tym 190 tys. w wieku od 12—40 lat, którzy podlegają bezwzględnemu obowiązkowi elementarnego nauczania.

16. 11. Instytut Naukowy w Tiranie zainstalował 9 nowych stacji meteorologicznych w różnych punktach kraju oraz wyposażył w nowy sprzęt instrumentacyjny 7 stacji już istniejących.

Dla systematycznego i zorganizowanego rozwoju kultury albańskiej utworzony został w kraju Komitet do spraw kultury i sztuki. W Albanii czynne są państwowe przedsiębiorstwa filmowe, teatr ludowy, średnia szkoła artystyczna, poza tym szereg domów kultury, liczne czytelnie ludowe i biblioteki oraz kina i 3 muzea narodowe.

ZSRR i KRAJE DEMOKRACJI LUDOWEJ W PRASIE POLSKIEJ

(za miesiące październik i listopad 1949)

I. Dzienniki

DL	— Dziennik Ludowy
DP	— Dziennik Polski
DZ	— Dziennik Zachodni
GK	— Gazeta Krakowska
ET	— Echo Tygodnia (dodatek Gazety Krakowskiej)
GL	— Gazeta Ludowa
IKP	— Ilustrowany Kurier Polski
KC	— Kurier Codzienny
Rp	— Rzeczpospolita
SP	— Słowo Powszechne
TL	— Trybuna Ludu
Wo	— Wolność
ZŁ	— Życie Lubelskie

II. Periodyki

ChP	— Chłopi i Państwo
DJ	— Dziś i Jutro
Fm	— Film
Ku	— Kuźnica
LzT	— Listy z Teatru
MCh	— Myśl Chłopska
MW	— Myśl Współczesna
NM	— Nasza Myśl
ND	— Nowe Drogi
Oa	— Odra
Oe	— Odrodzenie
OTPDŁ	— O trwały pokój, o demokrację ludową
PiP	— Państwo i Prawo
PZa	— Polska Zachodnia
PkS	— Poradnik Społeczny
PŚ	— Poznaj Świat
PO	— Praca Oświatowa
PP	— Prasa Polska
PdZ	— Przegląd Zachodni
Prz	— Przekrój
Pń	— Przyjaźń
RŚ	— Radio i Świat
SP—PM	— Świat i Polska — Przegląd Międzynarodowy
TW	— Trybuna Wolności
TP	— Tygodnik Powszechny
WN	— Wolne Narody
WŻ	— Wiedza i Życie
Wś	— Wieś
ZSż	— Zielony Sztandar
ZP	— Żołnierz Polski
ZG	— Życie Gospodarcze

kin]; 278: J. Sieradzki — Józef Stalin w Krakowie; 288: K. Winkler — Malarstwo radzieckie w reprodukcjach barwnych [wystawa malarstwa radz. w Krakowie]; 308: Przemówienie ambasadora ZSRR Lebediewa na akademii w Warszawie z okazji 32-lecia Rewolucji Październikowej [to samo GL 266, Rp 308, TL 308]; 308: (g. g.) — Drogi rozwojowe polsko-radzieckich stosunków handlowych; 313: K. Zbiżewska — Wspólna idea i przyjaźń [o krakowskiej wystawie: Mickiewicz — Puszkini]; 315: Przyjaźń ze Związkiem Radzieckim jest sprawą wszystkich patriotów polskich [przemówienie min. Świątkowskiego na III Zjeździe TPP-R]; 320: H. Mościcki — Jak czcił Kraków rocznicę urodzin Puszkina [1899]. DZ 313/49: W. Szewczyk — Historia w teatrze [z okazji festiwalu sztuk rosyjskich i radzieckich]. GK 239/49: K. W. — Pomoc radziecka umożliwia odbudowę i rozwój gospodarzy Polski; 254: J. Nawrot — Dlaczego uznajemy przodującą rolę ZSRR; 263: E. Puacz — Rewolucja Październikowa przyniosła nam wolność. GL 278/49: (tt) — Twórczość i życie Puszkina poznają masy robotnicze i chłopskie. KC 295/49: H. Świątkowski — Małżeństwo i rodzina w Związku Radzieckim. Rp 276/49: S. Brzeziński — Geniusz Chopina a muzyka rosyjska; 311: J. Kuryluk — Radzieccy działacze kulturalni w Polsce; 313: (r) — Wkład uczonych radzieckich w życie naukowe Wrocławia; 318: Przyjaźń Polsko-Radziecka to jedyna droga do obrony niepodległości, suwerenności i granic Polski [rezolucja III Zjazdu TPP-R]. SP 303/49: Na nowej i trwałej drodze [znaczenie Rewolucji Październikowej dla Polski]. TL 306/49: R. Juryś — Wielki Październik w dziejach Polski; 314: Krzewiąc przyjaźń z ZSRR umacniamy wolność i niepodległość Polski Ludowej [referat min. Świątkowskiego na III Zjeździe TPP-R].

POLSKA A ZSRR

DP 276/49: M. Piechal — Poetycki wyraz przyjaźni [Mickiewicz i Puszkini];

ZSRR

Zagadnienia polityczne
DL 294/49: S. Gawriłow — Praca

młodzieży radzieckiej dla wielkości ojczyzny; 305: B. Podedworny — XXXII rocznica; 305: Przemówienie G. Malenkowa na uroczystym posiedzeniu Moskiewskiej Rady Delegatów z okazji 32-jej rocznicy Rewolucji Październikowej [to samo DP 308, SP 303, TL 307, Wo 252], DP 322/49: Z. Fazin — Kolektywizacja jedyną drogą do dobrobytu. DZ 321/49: M. Bragin — Wielka bitwa pod Stalingradem; SZ 44: D. Dietow — Wodzowie Październikowego Zwycięstwa; J. Litwin — Październik zapoczątkował nową erę; DZ 307: K. Debnicki — Święto całej ludzkości [w 32 rocznicę Rewolucji Październikowej]. GK 232/49: J. Uszenko — Zwycięska Rewolucja Socjalistyczna przyniosła dobrobyt narodowi radzieckiemu; 263: Zdobyć pałac zimowego. GL 238/49: (zk) — ZSRR awangarda w walce o postęp i pokój. KC 306/49: Wielkie dni [w 32 rocznicę Rewolucji Październikowej]; 308: W. Barcikowski — 32 lata zwycięstw. Rp 320/49: M. Bragin — Wielka bitwa pod Stalingradem; 299: (Rz.) — 10 rocznica zjednoczenia ziem Ukrainy i Białorusi. TL 271/49: J. Winnicki — ZSRR w walce o pokój; 289: J. Morawski — 31 lat walki i pracy Lenińskiego Komsomolu; 299: M. Wołin — Lenin i Stalin o źródłach oportunistu w ruchu robotniczym; 301 i 302: A. Azizjan — O pracy Józefa Stalina «Kwestia narodowa a leninizm» [to samo DP 303 i n., DZ 304 i n., GK 258 i n., Rp 302 i n., ZL 303 i n.]; 306: S. Brodzki — Pod sztandarem Zwycięskiego Października; 306: W. Korczyk — Armia Radziecka, ostoja pokoju. 320: N. Szabanow — Święto artylerii radzieckiej; 324: K. Szaszkowa — Matka i dziecko w ZSRR pod opieką rządu i społeczeństwa; Wo 231/49: Święto narodu ukraińskiego; 232: Opieczna Wielkiego Października; 242: Ideologia radziecka ideologią najbardziej postępową; 245: R. Maczulski — W rodzinie narodów radzieckich; 247: M. Arałowicz — Wyzwolenie kobiety jedną z największych zdobyczy Wielkiego Października; 248: Wyrazy wdzięczności i oddania narodów ukraińskiego i białoruskiego dla wielkiego Stalina; 249: ZSRR — wielonarodowe państwo socjalistyczne; 251: Wielkie święto Października; 251: Lenin i Stalin, twórcy mocarstwa robotniczego i chłopów; 253: Pod niezwykłym sztandarem

Wielkiego Października; 258: M. Rosowski — Człowiek radziecki ma wolny wybór pracy i zawodu; 259: Wielomilionowa rodzina ludzi pracy; 260: P. Zwieriew — Główna siła szturmowa Armii Radzieckiej [w związku z Dniem Artylerii]; 267: T. Borysow — Dwunasty tom Dzieł J. Stalina; 267: W. Moskowski — Józef Stalin, organizator zwycięstw Radzieckich sił zbrojnych w latach wojny domowej. ZL 309/49: (SZS) — Wielka Rewolucja Październikowa w zwierciadle «Kurierza Warszawskiego» z 1917 r.

Zagadnienia gospodarcze

DL 290/49: Elektryfikacja wsi w ZSRR; 305: J. Domański — Rosnaca potęga gospodarcza ZSRR; 322: A. Babaczew — Budowniczość wsi radzieckiej; GK 263/49: J. Ignatowicz — ZSRR krajem rosnącego dobrobytu; 273: M. M. — Józef Stalin o stachanowcach i ruchu stachanowskim. Rp 276/49: J. Ewenko — Jak układa się plan gospodarczy w ZSRR; 280: W. Dokunin — Odradza się wieś radziecka; 310: A. Burman — Wzrost płac realnych w ZSRR. TL 276/49: M. Spiridonow — Rozwój gospodarki radzieckiej; 313: Jak robotnicy moskiewscy przyspieszają tempo obiegu środków obrotowych; 319: A. Szalin — Nowoczesna technika zapewnia szybki rozwój budownictwa mieszkaniowego w ZSRR. Wo 234/49: Wielka siła żywotna radzieckiego systemu gospodarki; 236: Postęp techniczny w ZSRR; 236: M. Bonarew — Komuniści, przodownicy wytwórczości; 242: M. Michajłow — ZSRR, potężne mocarstwo przemysłowe i kolchozowe; 246: Potężny rozwój twórczej inicjatywy mas; 250: M. L. — Triumf pięciolatki powojennej; 252: I. Konnik — Wzrasta dobrobyt ludności ZSRR; 259: S. Babelkow — Przemysł miejscowy Związku Radzieckiego; 264: G. Objedkow — Olbrzymi przewrót rewolucyjny [z okazji 20-lecia masowego ruchu kolchozowego]; 264: Potężna siła ustroju kolchozowego.

Zagadnienia kulturalne

DL 283/49: S. Lewandowski — Najlepsza powieść Aleksandra Puszkina; 290: M. Rylskij — Taras Szewczenko; 295: J. Wasiliew — Klement Timiriazew. DP 312/49: A. Klominek — Sygnały nowej ery [plany odwróce-

nia biegu rzek w ZSRR]. *DZ* 277/49: Z. Siedlecki — Nauka radziecka współtwórczynią socjalizmu; 296: W. Ponienow — 125-lecie moskiewskiego Teatru Małego. *GK* 250/49: P. Wojciechowski — Kuźnia miczurinowskiej nauki; 282: J. Schäfer — W. R. Williams, uczony światowej sławy. *GL* 252/49: Narody Związku Radzieckiego budują nową kulturę; 253: w. — Poeta wolności [A. Puszkina]; 258: s. m. — Rewolucja w radzieckim ruchu wydawniczym; 264: Sojusz uczonych radzieckich z kolchoznikami; 266: G. Metelski — Ci, co przekształcają przyrodę; 277: (ch) — Literatura narodów ZSRR. *KC* 284/49: P. Bieriozow — Teodor Panfierow, wielki pisarz wsi radzieckiej; 289: A. Niesmiejjanow — Państwowy Uniwersytet im. Lomonosowa w Moskwie; 296: O. Pozdniewa — Jubileusz 125-lecia Państw. Teatru Małego; 306: S. Sutocki — Wyzwolenie sztuki. *Rp* 270/49: L. Orbeli — Iwan Pawłow; 307: S. Strumph-Wojtkiewicz — Pochód triumfalny [książka radziecka w Polsce]. *SP* 294/49: St. W. — Humanistyczna postawa literatury rosyjskiej; s. g. — Kozacki epos Szolochowa; s. k. — Liryka Tiuczewa. *TL* 282/49: R. Szydłowski — Od Puszkina do dramaturgów współczesnych; 294: A. Topczijew — Nauka radziecka na służbie ludu; 303: K. Petrusiewicz — Źródła siły nauki radzieckiej; 305: H. Michalski — Rok przekładów z literatury rosyjskiej i radzieckiej; 311: (Kamp) — Łamał stare i stworzył nowe [o R. Williamsie]; 314: W miasteczku Pawłowa; 319: Co grają w teatrach ZSRR; *Wo* 220/49: S. Tregub — Ulubiony pisarz młodzieży radzieckiej [M. Ostrowskij]; 221: L. Piotrowski. Słowo poetów radzieckich; 224: Rozkwit sztuki radzieckiej; 227: Nowy sezon w teatrach radzieckich; 238: Rozkwit socjalistycznej kultury; 241: K. Zubow — Duma narodowa ludu radzieckiego [w 125-lecie Teatru Małego w Moskwie]; 253: A. Plenkina — ZSRR, kraj przodującej kultury; 254: K. Smirnow — Podnosi się poziom kulturalno-techniczny klasy robotniczej Kraju Rad; 254: W. Buszyński — Radziecki gleboznawca [w rocznicę śmierci Williamsa]; 256: W. Fomin — Olbrzymi talent [w rocznicę urodzin kompozytora A. Borodina]; 256: Rozkwit radzieckiego teatru muzycznego; 257: Współpraca nauki z wytwórczością

w ZSRR. *ZL* 299/49: Rosyjskie i radzieckie odkrycia geograficzne; 301: S. Pozniakow — Rok pracy nad zmianą przyrody.

CZECHOSŁOWACJA

DL 295/49: Al. Ka. — Czechosłowacja na nowych drogach postępu i rozwoju. *DP* 271/49: (Kòs) — Teatry czechosłowackie w nowym sezonie; 304: A. Klominek — Dwie sztafety [w związku z uczczeniem rocznicy niepodległości i Rewolucji Październikowej w Czechosłowacji]; 313: J. Pilarz — Franciszek Halas nie żyje. *DZ* 324/49: A. Piwowarczyk — W czechosłowackich domach towarowych; *ET* 31: A. Włodek — Dzieło życia Franciszka Halasa. *Rp* 313/49: A. Kulisiewicz — Praska jesień 1949; 320: H. Brodzka — «Żyje się lepiej, żyje się radośniej»; 326: M. B. — Bedrzych Smetana. *TL* 297/49: Historyczna data Czechosłowacji.

BULGARIA

DL 306/49: A. Sadrakuła — Bułgarskie spółdzielnie produkcyjne. *GL* 240/49: Br. Warowny — W zaprzyjaźnionej Bułgarii.

RUMUNIA

DZ 328/49: P. Mateiescu — Perspektywy rumuńskiego filmu. *Rp* 289/49: Stosunki handlowe między Polską a Rumunią. *Wo* 263/49: M. Wnuk — Znacomity człowiek Rumunii [P. Ludowicz, przodownik pracy].

WĘGRY

DL 300/49: T. Rek — Nowa Konstytucja Węgierskiej Republiki Ludowej. *DZ* 318: M. Toroczka-Grotowska — Wspaniałe perspektywy Węgier; 320: Z. Gr. — «Węgier, Polak — dwa bratanki...». *GL* 275/49: bm — Plan budowy nowych Węgier. *TL* 310/49: J. Misiewicz — Nowatorzy węgierscy walczą o ilość i jakość produkcji; 277: J. Juryś — Stenogram procesu Rajka.

ALBANIA

DP 329/49: (T. K.) — Piąta rocznica wyzwolenia Albanii [to samo *DZ* 329]. *IKP* 330/49: Sport w Ludowej Albanii. *KC* 329/49: (ż) — W piątą rocznicę wyzwolenia Albanii. *Rp* 329/49: 5 lat nowej Albanii. *Wo* 231/49: R. Nikolski — Uprzemysłowienie Albanii.

II. Periodyki

POLSKA a ZSRR

ChP 41/49: Cz. Wycech — Przyjaźń polsko-radziecka; J. Dębski — «Za naszą i naszą wolność» walczyli rewolucjoniści Polski i Rosji; 44/49: J. Bieniek — Braterstwo broni partyzantów polskich i radzieckich. DJ 46/49: K. W. Zawodziński — Po jubileuszu Puszkina [w Polsce]. Ku 43/49: Z. Wiśniewski — O polsko-radzieckiej współpracy naukowej. MW 10/49: L. Grosfeld — Powojenne stosunki gospodarcze polsko-radzieckie. PkS 19/49: A. Karpiński — Pomoc ZSRR w odbudowie zniszczonych wojennych Polski. PP 6/49: Rola prasy w pogłębianiu przyjaźni między narodami, w szczególności przyjaźni polsko-radzieckiej. Pń 40/49: Rośnie i pogłębia się przyjaźń polsko-radziecka; Wszechstronna pomoc ZSRR decydującym czynnikiem odbudowy i rozwoju naszej gospodarki; M. Zurkowski — Lenino; 41/49: Przyjaźń niezłomna [art. min. Świątkowskiego]; 42/49: Cejot — Miesiąc pogłębiania przyjaźni polsko-radzieckiej; 44/49: H. Świątkowski — Przez pogłębienie przyjaźni do utrwalenia pokoju; 45/49: Proletariat polski zajął godne miejsce w szeregach bojowników Rewolucji [przemówienie amb. Lebediewa na akademii w W-wie z okazji 32-lecia Rewolucji Październikowej]; 46/49: III Zjazd Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej; Święto mas pracujących [rocznica Rewolucji Październikowej]; 47/49: H. Świątkowski — Nie byłoby Polski Wolnej, Polski Ludowej bez pomocy Związku Radzieckiego [referat na III Zjeździe TPP-R]; Działalność, osiągnięcia i wyniki pracy Tow. Przyjaźni Polsko-Radzieckiej [przemówienie M. Turenca na III Zjeździe TPP-R]; Rezolucja ideologiczna III Zjazdu Krajowego TPP-R; Uczniowie Iwana Pawłowa w Polsce. SP-PM 38/49: Przyjaźń polsko-radziecka; 40/49: A. Martianow — Polsko-radziecka współpraca gospodarcza; 41/49: Rewolucja Październikowa a niepodległość Polski; 42/49: T. D. — Rozwój wymiany handlowej między Polską a ZSRR. TW 40/49: R. K. — Gdy pięć lat przyjaźni przewycięża pięć wieków nieufności; 41/49: H. Świątkowski — Pogłębiając przyjaźń polsko-radziecką, umacniamy pokój; 42/49: E. Csató — Znaczenie Festiwalu Sztuk Radziec-

kich; 43/49: A. Galis — O pogłębieniu przyjaźni przez książkę; 45/49: Braterska przyjaźń z ZSRR — gwarancja suwerenności Polski. Ws 41/49: S. Cieślak — Polsko-radzieckie stosunki gospodarcze; 43/49: Droga przyjaźni; 48/49: W. Łukaszewicz — Rewolucja Październikowa a niepodległość Polski. WN 10/49: Miesiąc pogłębienia przyjaźni polsko-radzieckiej. ZSz 45/49: A. Sadrakuła — Wielka Rewolucja Październikowa a sprawa Polski. ZP 44/49: Polacy w Rewolucji Październikowej; J. Krystek — Przyjaźń. ZG 21/49: M. Dichter — Rozwój i perspektywy stosunków handlowych między ZSRR a Polską Ludową.

ZSRR

Zagadnienia polityczne

ChP 45/49: Wielka Rewolucja Październikowa. Ku 44/49: P. Hoffman — Rewolucja dwudziestego wieku; 39/49: Es — Październik a Europa. MCh 9-10/49 (wrzesień—październik): Wielka rocznica [32-lecie Rewolucji Październikowej]. MW 11/49: J. Stalin — Międzynarodowy charakter Rewolucji Październikowej; A. Schaff — Kosmopolityzm, ideologia imperializmu [o pracy Lenina «Materializm i empiriokrytycyzm»]; G. Cogniot — Czterdziestolecie «Materializmu i empiriokrytycyzmu»; F. Georgiew — Potężna ideowa broń leninizmu; E. Adler — Polskie wydania dzieł Lenina i Stalina. NM 10/49: W rocznicę Rewolucji Listopadowej; A. Surow — Ludzie nowej epoki [ludzie radzieccy]; W. F. Worobiow — Rozbicie Dienikina; W. Sowiński — Trzecie uderzenie [operacja krymska w r. 1944]; 11/49: N. M. Zamiatin — Bitwa pod Kurskiem. ND 5/49 (wrzesień—październik): Kraj zwycięskiego Października na czele ofensywy sił pokoju i postępu. Oa 42/49: J. Brzoza — Rewolucja pokoju. Oe 45/49: J. Borejsza — Na drodze Rewolucji Październikowej. OTPDL 23/49: Wyzwolenca misja Armii Radzieckiej w Jugosławii; Lu Szao-Tsi — Niezłomna przyjaźń narodu chińskiego i radzieckiego; 24/49: XII tom dzieł Stałina; 26/49: Przemówienie G. Malenkowa z okazji 32-lecia Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej [to samo Pń 45/49, TW 45/49]. PkS 19/49: A. Horszowicz — Pokojowa polityka Związku Radzieckiego; M. Rz. — Troska rządu i związ-

ków zawodowych ZSRR o ludzi pracy. *PP 6/49: M. Wadyas — Nad kolumnami «Prawdy». Pr 42/49: W. Lew — Komsomoł w pracy; 44/49: Dni Wielkiej Rewolucji; J. Cyrankiewicz — Święto zwycięskiego socjalizmu; K. Karadze — Triumf leninowsko-stalinowskiej polityki równouprawnienia i przyjaźni narodów; Sztab wielkiego Października; 45/49: Dzieściolecie zjednoczenia narodu ukraińskiego i białoruskiego; (z) — Klucz zwycięstwa [bitwa stalingradzka]; Geografia ZSRR [położenie, obszar, granice]; 46/49: Geografia ZSRR [morza]; 47/49: W piętnastą rocznicę śmierci Sergieja Kirowa; Geografia ZSRR [morza i ocean]. *RS 42/49: Z. Zawadzka — Stalingrad; 44/49: Sygnał Aurory; SP-PM 37/49: Polityka pokoju w Związku Radzieckim; 40/49: A. N. — 25 lat radzieckiego Uzbekistanu; 41/49: Rewolucja Październikowa. *TW 40/49: Przewodnik obozu pokoju; 42/49: J. Dąbrowski — Sprawa religii w ZSRR; 43/49: Jak bolszewicy organizowali Powstanie Listopadowe; 44/49: Przednia straż ludzkości [w związku z rocznicą Rewolucji Październikowej]; Stalin do kolchoźników; B. Wiernik — Październik to również teraźniejszość. *Wś 44/49: M. Kamhari — Narody burżuazyjne a socjalistyczne; 45/49: Tenże — Wskazania na wczoraj, dziś i jutro [o Rewolucji Październikowej]; Kronika wielkich dni [daty Rewolucji Październikowej]; 46/49: M. Kamhari — Stalin o rozkwicie kultur narodowych; S. Arnold — Lenin w walce o partię. *WN 11/49: XXXII rocznica Rewolucji Październikowej; Dzieje 32 lat budownictwa socjalizmu ZSRR — widziane na stronicach roczników najpopularniejszego tygodnika radzieckiego — «Ogoniok». *ZSz 41/49: J. Wasilewski — Ofensywa radziecka w walce o pokój; 42/49: Ludzie radzieccy; 45/49: A. Korzycki — Wielka Rewolucja Październikowa; A. Juskiewicz — Uroczyste święto mas pracujących; J. Szkop — W dzień wielkiej rocznicy; T. Orlewicz — Wielka Rewolucja Socjalistyczna wyzwolicielką chłopów; J. Wasilewski — Związek Radziecki ostoja pokoju; Pietuchow — Rewolucja Październikowa — wyzwolenie chłopów. *ŻP 44/49: B. Baczko — Wielkie dni [znaczenie Rewolucji Październikowej]; Wodzowie, którzy walczyli na polach Rewolucji; L. Przemiński — Którzy*******

walczą o pokój [ZSRR w obronie pokoju]; 47/49: O trzech charakterystycznych cechach Armii Radzieckiej [z przemówienia Stalina]. *ŻG 21/49: J. Werner — Znaczenie Wielkiej Październikowej Rewolucji Socjalistycznej.*

Zagadnienia gospodarcze

*OTPDŁ 23/49: Nowy triumf socjalistycznej gospodarki ZSRR; 24/49: Dwudziesta jesień [20-lecie masowego ruchu kolchozowego]; *PZa 40/49: L. Cieszyński — Etapy wielkich dokonań ZSRR w dziedzinie przemysłu; 41/49: E. Frolow — Stały rozwój gospodarstwa ludowego Rosyjskiej Federacyjnej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej; 44/49: Bogactwa naturalne ZSRR. *PKS 19/48: Z. Czapla — Powojenna pięciolatka stalinowska w wykonaniu; K. Woźniak — Trzyletni plan rozwoju hodowli w Związku Radzieckim; J. Latour — Technika radziecka. *PŚ 1-6/49 (styczeń—czerwiec): S. Berezowski — Kauczuk w ZSRR. *Pr 39/49: K. Tokarow — Na Suchym Sałskim Stepie; 42/49: W. P. — Nafta w ZSRR; 45/49: Metalowcy Zagłębia Kuźnieckiego wykonali plan pięcioletni; 46/49: W. Lew — Lud radziecki przeobraża przyrodę swego kraju. *SP-PM 41/49: Rozwój potęgi Związku Radzieckiego. *TW 41/49: E. Loksziński — Mocarstwo socjalistyczne jest potężnym mocarstwem przemysłowym; 43/49: W tajdze rośnie życie. *Wś 44/49: T. Orlewicz — Zwycięska próba gospodarki ZSRR; 45/49: Tenże — Drogi budowy ustroju kolchozowego; *ZSz 45/49: A. Szyeko — Rolnictwo w ZSRR w okresie drugiej wojny światowej. Maszyny podstawa pracy rolnictwa radzieckiego. *ŻG 19 i 20/49: D. Czernomordik — Efektywność inwestycji i teoria reprodukcji; 21/49: L. Siennicki — Zwycięstwo socjalistycznego systemu gospodarczego w Związku Radzieckim; J. Snarski — Dynamika rozwojowa przemysłu radzieckiego; P. Jegorow — Zarządzanie przedsiębiorstwami radzieckimi; M. Dąbrowa — Rozwój i osiągnięcia rolnictwa radzieckiego; E. Czekmieniew — Wielki plan przekształcenia przyrody w wykonaniu; D. Walentiej — Jak zestawia się narodowe plany gospodarcze w ZSRR; I. Jewienko — Organizacja wykonania narodowych planów gospodarczych w ZSRR; M. Frank — Trzydzieści lat finansów radzieckich;**********

Przegląd radzieckich czasopism gospodarczych [«Woprosy ekonomiki», «Planowoje Chozjajstwo», «Wniesz-niaja Torgowla», in.]; 22/49: D. Wa-lentiej — Wzrost zatrudnienia w Zw. Radzieckim, a zwiększanie się bezro-bocia w krajach kapitalistycznych; T. Cywiński — Przemysł mleczarski ZSRR w planie trzyletnim (1949—51).

Zagadnienia kulturalne

ChP 48/49: J. Kowal — Wielkie osią-gnięcia nauki radzieckiej; DJ 42/49: K. H. — «Literatura radziecka» [recen-za miesięcznika]; J. Artemski — Rzecz o godności człowieka [sztuki rosyjskie i radzieckie na scenach polskich]; Fm 19/49: R. — Festiwal filmów radziec-kich; I. Kar. — «Spotkanie nad Łabą», I. Merz — «Życia dla nauki» [recenzje filmów]; 20/49: Kinematografia w pań-stwie zwyczajnego socjalizmu; J. Łę-zycza — «Sąd honorowy», I. Kar. — «Czarodziej sadów», J. Płażewski — «Bitwa o Stalingrad» [recenzje fil-mów]; W. Świeradowski — Radziec-kie kreskówki barwne; T. Konwicki — Humanista sceny i ekranu [poświę-cone aktorowi Szczukinowi w 10-lecie śmierci]; P. Juriew: omówienie fil-mów związanych z Rewolucją Paź-dziernikową; I. Merz — Film o Leni-nie; 21/49: J. Sz. — Sztuka związana z narodem [filmy radzieckie]; M. Kwiecień — Film o pisarzu rewolu-cjonistcie. Ku 39/49: J. Kulczycka-Sa-loni — Turgieniew po polsku; 41/49: S. Żółkiewski — Przykład literaturo-znawstwa radzieckiego; 42/49: Esjot — Przegląd czasopism radzieckich; 44/49: R. Karst — Droga inteligenta do rew-olucji [omówienie twórczości Alek-sandra Tołstoja]; E. Korzeniewska — Z dziejów twórczości Gorkiego; 43/49: Zd. — «Litieraturnaja Gaziet»; 45/49: Z. Wiśniewski — 125 lat Matego Tea-tru w Moskwie; J. Drapella — Biogra-fie filmowe; 46/49: W. Zuławski — Ba-let gruziński; W. Werstenstein — Film o Leninie. LzT 34/49: J. Zagórski — Gościnne występy baletu radzieckie-go; S. Papee — Puszkina i teatr; 125-lecie Teatru Małego; 35/49: J. Zagór-ski — Jak to było z «Lubow Jarowa-ją» na moskiewskiej scenie; St. Marczak-Oborski — «Lubow Jarowa-ja»; J. Brzoza — «Elektra» w teatrze radzieckim; J. Iwanowski — «Matka» [o adaptacji scenicznej «Matki» Gor-kiego]; W. J. Dobrowolski — Rewo-lucja Październikowa w dawniejszym

dramacie radzieckim. MW 11/49: S. I. Wawilow — «Materializm i empirio-krytycyzm» Lenina a zagadnienie filo-zoficzne fizyki współczesnej; W. Top-cziew — Realizacja planu prac nauko-wo-badawczych Akademii Nauk ZSRR w roku 1948; W. P. Nikitin — Wyniki działalności naukowej Akademii Nauk ZSRR; J. Frołow — Drogi fizjologii radzieckiej. ND 5/49: K. Petruszewicz — W setną rocznicę urodzin Iwana Paw-łowa; Ż. Kormanowa — Na froncie radzieckiej nauki historycznej. Oa 37/49: F. Gładkow — Z uwag pisa-rza [o literaturze radzieckiej]; 38/49: J. Wittlin — Z notatnika recenzenta [na marginesie «Cichego Donu» Szo-łochowa i «Cuszimy» Nowikowa i Pri-boja]; M. Wesołowska — Szkolne lata [o młodości Puszkina]; T. S. — Pusz-kin w sztambuchu Polki; Bor. — Wśród czasopism [nr 2 mies. «Literatura ra-dziecka»]; Jubileuszowy przegląd [bi-bliografia puszkiniowska w ZSRR]; Zrodzony z burzy [o pisarzu M. Ostrowskim]; 40/49: Z notatnika przy-jaciela ZSRR; 41/49: W. Lachnitt — Patrzący naprzód [na marginesie naj-nowszych powieści radzieckich]; Z no-tatnika przyjaciela ZSRR; W. Horo-dyński — Ludzie radzieccy czczą pa-mięć wielkiego polskiego kompozyto-ra [Chopina]. Oe 41/49: Akademię I. P. Pawłow; 42/49: S. Pietrow — Ra-dziecka powieść historyczna; 43/49: J. Rojewski — W literaturze radziec-kiej odnajduję przyjaciół; 44/49: M. Ryłski [poeta ukraiński] — O Mickie-wiczu; B. Pasternak [poeta rosyj-ski] — O Chopinie; B. Butrymczuk — Magiczne zwierciadło satyry; 45/49: J. Tuwim — Majakowski po raz pierwszy; A. Abramow — Dramaty Gorkiego na scenie Teatru Małego; P. Ettinger — Miasta polskie w ry-sunkach artysty radzieckiego; K. Piet-kiewicz — Sztuka ludowa w Związku Radzieckim; Kronika radziecka; Z ru-chu wydawniczego ZSRR: Zagadnie-nia wydawnicze w Związku Radziec-kim; 46/49: Głos poety o przyjaźni [przemówienie poety białoruskiego M. Tanka w Warszawie]; 47/49: K. Ku-liczkowska — Młodzież w powieści radzieckiej. PiP 11/49: I. P. Trajnin [w związku ze śmiercią wybitnego ra-dzieckiego prawnika]; O. Beiersdorf: omówienie pracy Lenina «Materializm i empiriokrytycyzm»; V. Voise: recen-za książki Keczekiana «Uczenie Ari-stotela o gosudarstwie i prawie; R.

Bierzanek: recenzja książki Szejna «Sistiema mieżdunarodnoj opieki»; L. Schaff: recenzja książki Szargorodzkiego «Priestupienija protiw žizni i zdorowia». *PZA* 40/49: Życie kulturalne i naukowe w ZSRR; Maksym Gorki; 42/49: S. Bąkowska — Radzieckie filmy oświatowe; 43/49: (I. R.) — Czarodziej sadów, Miczurin; Iwan Pawłow (1849—1936); 44/49: Radzieckie przodownictwo w nauce. *PO* 11/49: R. Wroczyński — Szkoły dla młodzieży robotniczej i wiejskiej w Związku Radzieckim. *Pr* 39/49: Mikołaj Ostrowski; 39, 40/49: Al. Kahiri — Ojciec literatury uzbeckiej (Aliszer Nawoi i jego epoka); 41/49: E. Csató — Festiwal sztuk radzieckich; J. Kuryluk — Wspaniała muzyka, wspaniali wykonawcy [występy Lwa Oborina i P. Sieriebriakowa]; 41 i 42/49: S. Piotrowski — Kluby i domy kultury na Ukrainie Radzieckiej; D. R. — Szkolnictwo wyższe w ZSRR; Rozwój nauki Pawłowa w pracach jego uczniów; 42/49: Wielki nauczyciel [o Pawłowie]; Wł. Nieminowicz-Danczenko — Teatr męskiej prostoty [w związku z 40-leciem Teatru Artystycznego]; Teatr Mały duma sceny radzieckiej; 42 i 46/49: L. Berg — Jak Władimir Atlasow odkrył Kamczatkę; 45/49: L. Rubach — Wielka Rewolucja Październikowa na ekranie; 46/49: Wielki reformator rolnictwa [W. Williams]; 47/49: Jak się szkoli kadry przemysłu w ZSRR. *RS* 42/49: Z. Lissa — Muzyka radziecka po przełomie; 41/49: A. Gradstein — Piotr Czajkowski; 43/49: R. Karst — Michał Szołochow; 44/49: J. P. — Sergiusz Prokofiew; 45/49: S. Wygodzki — Wędrowki po ZSRR; 46, 47, 48/49: A. Wwiedziński — Wynalazca radia A. S. Popow; 48/49: L. Bartelski — Pisarz walczący [M. Gorkij]. *SP-PM* 39/49: G. Bulow — Film radziecki w służbie pokoju i postępu. *TW* 40/49: A. Ziemcowa — O człowieku, który zbadal funkcje mózgu [Pawłow]; Z. Lissa — Muzyka radziecka po przełomie; L. Agranowski — Akademik Łysenko nie pracuje sam; 44/49: M. Kuzniecowa i B. Kuzszew — Nowi ludzie [recenzja powieści Popowa «Stal i żuźle»]. *TP* 40/49: P. Jasienica — Nurt wielkiej rzeki [omówienie «Cichego Donu» Szołochowa]. *WŻ* 10/49: Wł. Kuniński-Goldfinger — Mikołaj Gamalea [wybitny mikrobiolog rosyjski]; Kronika ZSRR i krajów dem. lud. *Wś* 42/49:

P. Chmura — Pamflety Gorkiego; W. Krupiańska i L. Starcewa — Folklor wsi kolchoźniczej; P. Ziarnik — Powieść o planowej produkcji w rolnictwie [recenzja powieści S. Babajewskiego «Kawaler złotej gwiazdy»]; 43/49: E. Niziuński — Opowieści o prawdziwych ludziach [radziecka literatura]; A. P. Prusakow — Współczesny folklor robotniczej Moskwy; 44/49: s. g. — Wystawa Plakatu Radzieckiego w Moskwie; 45/49: E. Niziuński — Radziecka powieść z frontu pracy; 47/49: Tenże — Literatura azjatyckich narodów radzieckich. *WN* 10/49: Lata powojenne w malarstwie radzieckim; A. D. — literatura radziecka w walce o pokój; L. Bukowiecki — Akademik Pawłow [omówienie filmu]; A. Degal — Publiczność w Związku Radzieckim. *ZSz* 42, 43, 44 i 45/49: A. Mitura — Trzeci etap prac Miczurina. *ŻP* 41/49: O. Stanisławski — Iwan Pawłow; H. Zatorska — Literatura radziecka, literatura narodów świata; 44/49: Taż — literatura walcząca; S. Wygodzki — Byłem w ZSRR.

KRAJE DEMOKRACJI LUDOWEJ

(ogólnie)

ŻG 21/49: L. Pietrow — Budowa gospodarki socjalistycznej w krajach demokracji ludowej.

CZECHOSŁOWACJA

Fm 19/49: L. R. — Oddział Z-8, W. Świeradowski — Milcząca barykada, K. Mirski — 500 ccm [recenzja filmów]. *MCh* 9-10/49: B. Dąbrowiecki — Rozwój gospodarczy Słowacji. *Oa* 40/49: T. Boronowski — Festiwal filmów czechosłowackich; 45/49: V. Vaniek — Serdeczne ogniwo czechosłowskiej przyjaźni [przyjaźń między Chopinem a skrzypkiem czeskim Slavikiem]. *Oe* 40/49: A. Kulisiewicz — Polska w dzisiejszej poezji czeskiej; B. Olszewska — Praca przez przyzmat uśmiechu [recenzja filmu «Pan Novák»]; 42/49: Z. Pitera — Rzut oka na film czechosłowacki; 46/49: A. Włoddek — Czeski i polski Hałas. *OTPDŁ* 24/49: V. Kopecky — W rocznicę powstania Republiki Czechosłowackiej. *PiP* 11/49: Emem — Kongres prawników czechosłowackich. *PdZ* 9-10/49 (wrzesień—październik): A. J. Kamiński — Lato w Czechosłowacji. *Prz* 235/49: S. Morawski — Festiwal filmów czechosłowackich. *ZSz* 43/49:

O nowe życie wsi czeskosłowackiej; Rolnictwo w pięciolatce czeskosłowackiej. *ZG* 20/49: T. Zadolski — Pięciolecie powojennej Czechosłowacji.

BULGARIA

MCh 9-10/49: A. Sadrakuła — Chłopi polscy w Bułgarii. *OTPDL* 27/49: T. Czernokolew — Rozwój produkcyjnych spółdzielni rolnych. *RS* 42/49: Bułgaria, kraj socjalistycznego budownictwa; 48/49: J. Duchnowski — Ogród bułgarski. *Wś* 42/49: K. Dumański — Byliśmy w Bułgarii. *WN* 10/49: L. Rubach — Wielki mistrz słowa bułgarskiego Elin-Pelin. *ZG* 20/49: S. Hortyński — Rozwój rolnictwa bułgarskiego.

RUMUNIA

OTPDL 24/49: Sukcesy gospodarki planowej.

WĘGRY

Fm 19/49: T. Merzay — Nowe oblicze kinematografii węgierskiej; *MCh* 9-10/49: T. Rek — Węgierski sygnał alarmowy [po procesie Rajka]. *NM*

10/49: H. Werner — Po procesie budapeszteńskim [na marginesie procesu Rajka]. *ND* 5/49 (*wrzesień—październik*): E. S. — Nauki procesu Rajka. *OTPDL* 21/49: M. Rákosi — Rozgrozienie agentury Tito na Węgrzech; 26/49: G. Mate — Kowale nowego życia [w związku z budapeszteńską wystawą racjonalizatorów]. *Pza* 39/49: Proces Rajka sygnałem alarmowym. *PkS* 19/49: R. Juryś — Nauki procesu budapeszteńskiego. *TW* 39/49: R. Juryś — Po wyroku na Rajka i jego bandę; 41/49: Rákosi do ludów Jugosławii. *Wś* 42/49: J. Reychman — Węgierscy pisarze. *ZG* 22/49: Z. Majewski — Reorganizacja wyższego szkolnictwa ekonomicznego na Węgrzech.

ALBANIA

SP-PM 37/49: M. L. — Twórcze sukcesy Albanii Ludowej. *ZG* 22/49: Sytuacja gospodarza Albanii.

ŁUŻYCE

Oa 43/49: W. Hantusz — U Łużyczan; Co pisze «Neues Deutschland» o sprawie łużyckiej. as

PRZEGLĄD CZASOPISM

ZSRR

Stawianie nr 9/49 — artykuły tego numeru poświęcone są tematyce obrony pokoju; na wstępie mamy odezwę Wszechzwiązkowej Konferencji Obrońców Pokoju skierowaną do wszystkich uczestników ruchu pokoju, po czym następują artykuły — W. Kudriawcew: Głos ludu radzieckiego w obronie pokoju; J. Dembowski: ZSRR — ostoja pokoju powszechnego; G. Fuczikowa: Ludzie bądźcie czujni!; S. Gonczaruk: Słowianie Kanady walczą o pokój; poza tym mamy omówienie X-tego tomu dzieł Stalina, oraz art. Klika Tita bez maski, w którym scharakteryzowane jest stanowisko ZSRR w sprawie Karyntii i ustępstw Jugosławii wobec Zachodu. W dziedzinie gospodarczej numer przynosi artykuł W. Bierieżkowa: Fiasko sabotażystów handlu międzynarodowego, w którym autor omawia wyniki planu Marshalla; poza tym szereg reportaży z terenu Zw. Radzieckiego i krajów demokracji ludowej. W dziale kultu-

ralnym mamy charakterystykę wielkiego fizjologa rosyjskiego Pawłowa. Dział krytyki, bibliografii i kronik kończy numer.

Nr 10/49 — artykuł wstępny «Kraj, który przeżył drogę socjalizmu» omawia osiągnięcia ZSRR we wszystkich dziedzinach życia państwowego, gospodarczego i kulturalnego; z artykułów politycznych mamy w dalszym ciągu — M. Kabanow, M. Osipow: XI tom Dzieł Stalina; N. Pantuchin: Druzgocąca klęska wrogów pokoju, demokracji i socjalizmu [na marginesie procesu w Budapeszcie], W. Michajłow: Głos walczącej Jugosławii [charakterystyka jugosłowiańskiej emigranckiej gazety wychodzącej w ZSRR]; reportaż z Światowego Kongresu młodzieży demokratycznej. W dziale kulturalnym A. Dikij w art. Duma kultury rosyjskiej, charakteryzuje działalność Moskiewskiego Akademickiego Teatru Małego w 125 rocznicę jego powstania; B. Jarustowski w art. Wielki polski kompozy-

tor, kreśli sylwetkę F. Chopina. Szeręg reportaży gospodarczych z krajów słowiańskich, recenzje oraz stałe działy uzupełniają bogatą treść numeru.

Nr 11/49 — artykuł wstępny W. Kudriawcewa: Zwrotny punkt w historii Europy, omawia znaczenie utworzenia Niemieckiej Republiki Demokratycznej; S. Kaftanow w art. Czołowi działacze radzieckiej nauki i techniki, zajmuje się historią i znaczeniem nagród stalinowskich; dalej mamy artykuły — W. Moczalow: Przyjaźń radziecko-czechosłowacka; N. Mostowicz: Słowianie amerykańscy występują w obronie pokoju; M. Michajłow: Klika Tita — narzędzie agresywnej polityki anglo-amerykańskich imperialistów; nekrolog marsz. F. I. Tołbuchina. Z dziedziny gospodarczej mamy szereg artykułów poświęconych górnictwu w ZSRR, współzawodnictwu pracy w Czechosłowacji, reportaże z Ukrainy i Białorusi. W dziedzinie kulturalnej mamy artykuły omawiające miesiąc przyjaźni polsko-radzieckiej, festiwal sztuk radzieckich w Polsce. Poza tym liczne recenzje, wśród których na uwagę zasługuje ocena książki Ralphi Parkera «Spisek przeciw pokojowi» — (notatki angielskiego dyplomaty), oraz stały dział Kroniki.

sm

*Bolszewik*¹⁾ nr 13/49 (15. VII.) Wstępny: Wychowanie marksistowsko-leninowskie i postawa polityczna kadr; Wybitny działacz międzynarodowego ruchu robotniczego (pamięci Jerzego Michajłowicza Dimitrova); L. Byczkow: Partia Lenina — Stalina — inspirator i organizator socjalistycznego współzawodnictwa; L. Slepow: Nieustannie podnosić poziom wyszkolenia partyjnego; N. Bielajew: Prawidłowa organizacja pracy — najważniejszy warunek pomyslnego rozwoju kolchozów; W. Czeprakow: Narastanie nowego kryzysu ekonomicznego w świecie kapitalistycznym; Krytyka i bibliografia — W. Pezelin: Książka o nowej Ludowo-Demokratycznej Bułgarii.

Nr 14 (30. VII) Wstępny: Rosna i krzepną siły pokoju i demokracji;

C. Stiepanian: Państwo radzieckie — główny czynnik budowy komunizmu w ZSRR; D. Blagoj: Wybitny rosyjski rewolucjonista i pisarz (200 rocznica urodzin A. N. Radiszczewa); I. Artiemienko: Współdziałanie pracowników nauki i produkcji; G. Kałnin: Krytyka i samokrytyka — bolszewicka metoda wychowywania kadr; K. Jewgienjew: Zwycięstwo demokratycznych sił Chin nad reakcją Kuomintangu. Krytyka i bibliografia — A. Poletajew: Książka o bohaterskim wodzu niemieckiej klasy robotniczej.

Nr 15 (IX) Wstępny: Fiasko imperialistycznego spisku przeciwko pokojowi, demokracji i socjalizmowi; S. Abalin: XI tom Dziel Stalina; A. Sobolew: Patriotyzm radziecki — źródło bohaterskich wyczynów pracy ludu radzieckiego; A. Topczijew: Nieustannie rozwijać i wzmacniać twórcze współdziałanie pracowników nauki i produkcji; G. Gheorghiu-Dej: Rumuńska Republika Ludowa na drodze do rozwoju; W. Kolbanowskij: Umocnienie rodziny w społeczeństwie socjalistycznym; Krytyka i bibliografia — K. Sielezniew: Czego chcą «marksisti austriaccy» — niewolnicy anglo-amerykańskiego imperializmu?

Nr 16 (IX) Wstępny: Kraje demokracji ludowej na drodze do socjalizmu; A. Dienisow: XXV tom Dziel W. I. Lenina; M. Kammari: Towarzysz Stalin o narodowościach burżuazyjnych i socjalistycznych; P. Kupałow: Wielki uczyony rosyjski I. P. Pawłow; Ja. Makarienko, W. Sokolowskij: Zwycięstwa ludowo-demokratycznej Polski; I. Miedwiediew: Belgradzcy najmici imperializmu zde-maskowani; Krytyka i bibliografia — M. Dobrynin: Wybór dzieł N. A. Dobrolubowa.

Nr 17 (X) Wstępny: Agitacja polityczna — potężny czynnik komunistycznego wychowania pracujących; P. Pospielow: Historia WKP(b) — marksizm-leninizm w działaniu; V. Uribe: Walka ludu hiszpańskiego przeciw reżimowi Franco; W. Czeprakow: Zaostrzenie kryzysu walutowego w krajach kapitału; Krach dyplomacji szantażu atomowego (przegląd odgłosów prasy zagranicznej po komunikacie TASS z 25. 9. 1949 r.); M. Żurawkow: Siły napędowe radzieckiego społeczeństwa socjalistycznego; Krytyka i bibliografia — A. Okułow: Książka o walce Lenina przeciw neo-

¹⁾ Zob. treść poprzednich nrów: «Życie Słow.» 7—8/49.

kantyzmowi; N. Maslin: Majakowski o Ameryce.

Nr 18 (X) Wstępny: Związek Radziecki w walce o pokój; W. Krużkow: XII tom dzieł Stalina; L. Slepow; O stylu bolszewickim w pracy partyjnej; Je. Kowalow: Wielkie historyczne zwycięstwo ludu chińskiego; D. Szepilow: Pacholkowe imperializmu amerykańskiego; Krytyka i bibliografia — S. Pietruszewskij: Prace wielkiego filozofa materialisty (I. P. Pawłowa).

Nr 19 (X). Pismo tow. Stalina do prez. Demokratycznej Republiki Niemieckiej p. Wilhelma Piecka i premiera p. Ottona Grotewohla w związku z utworzeniem Demokratycznej Republiki Niemieckiej; Wstępny: W przededniu 32 rocznicy Wielkiej Październikowej Rewolucji Socjalistycznej; M. Makarowa: Lenin o gospodarce i polityce w okresie przejściowym (w 30-lecie pracy Lenina «Gospodarka i polityka w epoce dyktatury proletariatu»); Je. Czekmieniew: Stalinowski plan przeobrażenia przyrody w stadium realizacji; N. Głagolew: Wielki rosyjski demokratyczny rewolucyjny (60 rocznica śmierci N. G. Czernyszewskiego); I. Fiedotow: Utworzenie Niemieckiej Republiki Demokratycznej — punkt zwrotny w historii Europy; H. Fiedorienko: Nowa literatura chińska; Krytyka i bibliografia — P. Trofimow: O bojową, partyjną krytykę burżuazyjnej filozofii i socjologii; B. Leontjew: Wrogowie pokoju i demokracji.

Nr 20 (XI) Wstępny: Międzynarodowe znaczenie Wielkiej Październikowej Rewolucji Socjalistycznej; I. Siemin, D. Czugajew: Wybitne dzieło twórczego marksizmu (20-lecie pracy Stalina «Rok wielkiego przełomu»); S. Zudin: Polityka partii bolszewickiej — żywotna podstawa ustroju radzieckiego; Ja. Kałnberzin: Socjalistyczne przeobrażenie rolnictwa Łotwy; P. Figurnow: Budowa gospodarki socjalistycznej w europejskich krajach demokracji ludowej; N. Michajłow: Młodzież w walce o pokój i demokrację; A. Leontjew: Dalsze osłabienie systemu kapitalistycznego; Krytyka i bibliografia — D. Mielnikow: O demokratyczne milujące pokój Niemcy.

Nr 21 (XI) G. M. Malenkov: 32 rocznica Wielkiej Październikowej Rewolucji Socjalistycznej. Referat na

uroczystym posiedzeniu Rady Moskiewskiej 6. 11. 1949 r.; M. Leonow: Tow. Stalin o dialektyce jako metodzie działania rewolucyjnego; W. Maslenikow: Wielkie przeobrażenia w Mongolskiej Republice Ludowej; W. Grigorjan: Prawicowi socjaliści — zdrajcy dzieła pokoju i bezpieczeństwa narodów; Je. Tarle: Druga wojna światowa w krzywym zwierciadle; Krytyka i bibliografia — S. Wiskow: Prawda o «amerykańskim obrazie życia».

Nr 22 (XI) Wstępny: Pod znamiem Konstytucji Stalinowskiej; Komunikat o naradach Biura Informacyjnego partii komunistycznych; Obrona pokoju i walka z podżegaczami wojennymi (Rezolucja Biura Informacyjnego); Jedność klasy robotniczej i zadania partii komunistycznych i pracowników partyjnych (Rezolucja Biura Informacyjnego); Jugosłowiańska Partia Komunistyczna we władzy morderców i szpiegów (Rezolucja Biura Informacyjnego); K. Kuzniecowa: XXVI tom dzieł Lenina; S. Titarienko: Klasyczne dzieło marksizmu-leninizmu (25-lecie pracy Stalina «Rewolucja Październikowa i taktyka komunistów rosyjskich»); A. Bolgow: Praco-dzień i jego rola w produkcji kołchozowej; I. Erenburg: «Nadludzie» Ameryki; Krytyka i bibliografia — W. Prokofjew: Protoplasta rewolucyjnej myśli w Rosji; I. Pomielow: Broszury o doświadczeniu agitacyjno-masowej pracy.

sm

Wnieszniaja Torgowla. Organ Ministerstwa Handlu Zagranicznego Związku SRR ¹⁾. Nr 9/1949. A. Kozik — Pięć lat odbudowy i rozwoju ludowej gospodarki Polski demokratycznej; R. Solodkin — Handel zagraniczny Anglii w warunkach «planu Marshalla»; S. Romanienkow, W. Paszuchin — Handel zagraniczny Bizjonii na służbie monopolu amerykańskich; Ju. Ińkow — Produkcja i eksport przyborów radiowych krajów kapitalistycznych; A. Drobiazko — Walka imperialistyczna o kontrolę nad rynkiem kauczuku; K. Pawłow — Wystawy przemysłowe. Kronika handlowo-polityczna; Zagraniczna infor-

¹⁾ Zob. treść poprzednich numerów: «Życie Słow.», nr 9/49, str. 564 i nr 10/49, str. 622 n.

macja gospodarza. A. Finogienow — Wypełnienie planu ludowo-gospodarczego Rumunii za I półrocze 1949 r.; M. B. — Gospodarka i handel zagraniczny Kuby; I. W. — Rynek naczyniowy w 1948/49 r.; D. Polanin — Rynek przeciwników po drugiej wojnie światowej; M. Ryskin — Rynek wina gronowego. Dział oficjalny.

Nr 10/49. N. Iwanow — Rozwój gospodarki i handlu zagranicznego krajów demokracji ludowej; P. Suslin — Walka krajów kapitalistycznych na rynku czarnych metali; N. Jasnowski — Powojenna koniunktura rynku instalacji kolejowych w krajach kapitalistycznych; W. Czistow — W związku z zagadnieniem położenia gospodarczego i «rejestrow» produkcji Bizonii; W. Łabriedie — Pierwsza polska wystawa przemysłowa w Moskwie. Kronika handlowo-polityczna. Zagraniczna informacja gospodarza. A. K. — Rozwój ludowej gospodarki Republiki Czechosłowackiej w I półroczu r. 1949; O. Kachowska — Handel zagraniczny Polski w I kwartale r. 1949; W. Borowoj — Zasoby leśne i eksport leśny Rumuńskiej Republiki Ludowej; A. Brodskaja — Handel zagraniczny kolonii francuskich; M. Woszczynina — Produkcja, eksport i import obrabiarek Szwecji; I. Rublewskij — Przemysł i eksport samochodów włoskich. Dział oficjalny.

Nr 11/49. XXXII rok Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej i handlu zagranicznego ZSRR; A. Finogienow — Gospodarka Rumunii w rozkwicie; K. Pawłow — Międzynarodowe targi w Płodwiwie; W. Kłoczek — Wystawa międzynarodowa w Budapeszcie; W. Aleksiejew, S. Wiktorow — Konferencja w sprawie tariff i handlu w Anncy; A. Kujbyszew — Upadek gospodarki Jugosławii i uzależnienie kraju od kapitału anglo-amerykańskiego; A. Roslow — Anglo-argentyńska ugoda handlowa; R. Gubierman — Żegluga krajów kapitalistycznych pod znakiem kryzysu; W. Swierdlin — Produkcja, eksport i import tytoniu krajów kapitalistycznych. Dział oficjalny.

Woprosy Ekonomiki. 1) Nr 6/1949: Je-

1) Zob. treść poprzednich numerów: «Życie Słow.», nr 7—8/49, str. 399 n.

rzy M. Dimitrov [z powodu zgonu premiera bułgarskiego]; Podniesienie socjalistycznej hodowli bydła — główne zadanie w rozwoju rolnictwa ZSRR; R. Koniuszaja — W związku ze studiami K. Marxa nad reformą 1861 r. i gospodarka Rosji po reformie (XI tom Archiwum Marxa i Engelsa); G. Akonian — Ekspansja imperializmu amerykańskiego na Bliskim i Środkowym Wschodzie; B. Lubimowa — Walka wokół nacjonalizacji we Francji; D. Czernomordik — Efektywność wkładów kapitałowych i teoria reprodukcji; P. Mstisławskij — Niektóre zagadnienia efektywności wkładów kapitałowych w gospodarce radzieckiej; Je. Obodan — O stworzenie stanowiska głównego ekonomisty [w przedsiębiorstwach]; Krytyka i bibliografia: S. Majorow — Literatura o przodujących ludziach wsi radzieckiej; A. Osipow — Książka o postępowej i reakcyjnej Ameryce.

Nr 7/49: A. Worobjowa — Rozwijając w pełni wewnętrzny rachunek gospodarczy przedsiębiorstwa; P. Wajwanczew — Walka o przyspieszenie obrotowości środków i rozwój rachunku gospodarczego (Doświadczenie fabryki leningradzkiej «Elektrosila» im. S. M. Kirowa); D. Rozenberg — O pracy K. Marxa «Praca najemna i kapitał»; M. Rubinsztejn — Kosmopolityzm burżuazyjny na służbie u imperialistów amerykańskich; I. Lemin — Przeciwnieństwa gospodarcze i walka między imperialistami amerykańskimi i angielskimi; A. Korniejew — W związku z historią rolnictwa w Rosji; A. Sokolowski, W. Mnacaganowa — Doświadczenia organizacji wewnętrzno-fabrycznego rachunku gospodarczego w fabrykach moskiewskich; Zwycięstwo ustroju kolchozowego w ZSRR (Obrona dysertacji M. A. Krajewa); Krytyka i bibliografia: K. Klimienko — Wspaniały triumf leninowsko-stalinowskiej polityki narodowościowej; B. Sokolow — Podręcznik dla organizacji i planowania przedsiębiorstwa budowlanego; M. Gutcajt — O położeniu klasy robotniczej w USA; Literatura o krajach ludowej demokracji [Bułgaria, Węgry, Rumunia].

Nr 8/49: I. Gładkow — Zagadnienia budownictwa socjalizmu w ZSRR w pracach I. W. Stalina 1924—1926 r.; W. Gostiew — O nie-

których efektywnych metodach walki o wysoką jakość produkcji przemysłowej (Z doświadczeń moskiewskiej fabryki samochodów im. Stalina); W. Bałabuszewicz — Nowy etap walki narodowo-wyzwoleńczej narodów Indii; Z. Atlas — Kryzys walutowy w Anglii (W związku z dewaluacją angielskiego funta); Sz. Rozenfeld — Dążenie do doskonałej jakości produkcji (Na podstawie materiałów z centralnych i lokalnych gazet); L. Bierri — O «planowaniu» w przedsiębiorstwie kapitalistycznym; L. Władimirow — O opłacalności pracy w projekcyjnych organizacjach; Krytyka i bibliografia: L. R. — Kraj, przeobrażony przez Wielką Socjalistyczną Rewolucję Październikową [Nowosybirsk]; D. Andrianow — Przeciwno błędnemu naświetleniu gospodarki przedsiębiorstwa socjalistycznego; G. Grigorjew — Prawda o «planie Marshalla»; I. Sławianow — Klika Tita — śmiertelny wróg socjalizmu i ludu pracującego Jugosławii, agentura imperializmu; Literatura o krajach ludowej demokracji [Polska, Czechosłowacja].

Nr 9/49: Nauka ekonomii w służbie budownictwa socjalistycznego; G. Prudienski — O wszechstronne wykorzystanie rezerw dla podwyższenia wydajności pracy; A. Mierkułow — Całkowita analiza rezerw dla podniesienia wydajności pracy (Doświadczenia fabryki kirowogradzkiej budowy maszyn rolniczych «Gwiazda czerwona»); Je. Prikaczikowa — A. N. Radiszczew, prekursor kierunku rewolucyjno-demokratycznego rosyjskiej myśli ekonomicznej (W związku z 200-leciem urodzin); Je. Żukow — Zagadnienia walki narodowo-kolonialnej po drugiej wojnie światowej; W. Maslennikow — O roli kierowniczej klasy robotniczej w ruchu narodowo-wyzwoleńczym narodów kolonialnych; A. Szapiro — Wzrost bezrobocia w krajach kapitalistycznych w okresie powojennym; S. Gorodickij — Przedmiot i treść poszczególnych nauk ekonomicznych; W. Leonidow — Rozwiązywanie kryzysu gospodarczego w krajach kapitalistycznych; Krytyka i bibliografia: M. Sokolow — O poważnych brakach kursu «Organizacja socjalistycznych przedsiębiorstw rolniczych»; W. Anisimow, B. Sokolow — O podręcznik bolszewicki z dziedziny gospodarki

mieszkaniowej i komunalnej; G. Charachaszjan — Zagadnienia rozwoju Niemiec powojennych.

Nr 10/49: I. Gładkow — Program leninowski przemiany socjalistycznej Rosji (Platforma gospodarcza bolszewików w przeddzień Października); S. Tatur — Indywidualne rachunki — nowa forma współzawodnictwa socjalistycznego i rozrachunku gospodarczego; N. Puchłow — Przebudowa rolnictwa w krajach demokracji ludowej; A. Aleksiejew — Nasilenie chaosu walutowego i inflacji w świecie kapitalistycznym; A. Omarowski — Powojenna odbudowa budownictwa maszyn na Ukrainie; S. Michajłow — Walka imperialistyczna o Antarktydę; Walka narodowo-wyzwoleńcza w krajach kolonialnych i półkolonialnych po drugiej wojnie światowej; Krytyka i bibliografia: D. Kółpakow — Zagadnienia organizacji opłacalności pracy w kołchozach (przegląd literatury, wydanej przez wydawnictwa obwodowe); L. R-na — Książka o budownictwie socjalizmu w Bułgarii demokratycznej; Literatura o stalinowskim planie przeobrażenia przyrody stepów i lasostepów.

Nr 11/49: 32-rocznica Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej [Referat G. M. Malenkowa na nadzwyczajnym posiedzeniu Rady Moskiewskiej 6 listopada 1949 r.]; W. Benidze — Olbrzym radzieckiego przemysłu (w związku z 25-leciem moskiewskiej fabryki samochodów im. Stalina); R. Michalkow — 150 lat Manufaktury Trzygórskiej [zakłady podmoskiewskie]; W. Maslennikow — Historyczne zwycięstwo narodu chińskiego; G. Grigorjew — Utworzenie Niemieckiej Republiki Demokratycznej — zwrotny punkt w historii Europy; W. Tichomirow — Socjalistyczna przebudowa rolnictwa Bułgarii i walka klasowa na wsi bułgarskiej; M. Danilewicz — Klasa robotnicza Ameryki Łacińskiej w walce o niepodległość i demokrację; A. Jemieljanow — O metodach określenia efektywności gospodarczej zastosowania maszyn w gospodarstwie radzieckim; L. Markow, Ju. Sizow — Gospodarcze osiągnięcia Węgier demokratycznych; Krytyka i bibliografia: L. Bierilew — Dwie książki o gospodarce i kulturze Gruzji Radzieckiej; N. Tiankin — «Czechosłowacja na drodze do socjalizmu»; I. Dudin-

skij — Finanse kapitalistyczne — narzędzie agresji imperialistycznej.

lz

Woprosy Istorii. Akademijska Nauk SSSR. Institut Istorii. Moskwa (Izdat. «Prawda») 1949. N-ry 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9. (Nry 1—5, 7, 8 po 160 str., nry 6 i 9 po 148)

Nr 1 I Minc — Lenin i rozwój radzieckiej nauki historycznej; E. Gienkina — Z dziejów walki partii bolszewickiej o wzmocnienie frontu ideologicznego (1921—2); A. Sznitman — W kwestii wpływu rosyjskiego ruchu rewolucyjnego lat 1885—1903 na ruch rewolucyjny w Bulgarii; P. Manowa — O styczniowych walkach w Berlinie 1919 r.; I. Priemysler — Zwycięstwo leninowskiej «Iskry» i stworzenie organizacji bolszewickich na Ukrainie; S. Tokarijew — Ruchy robotnicze przy budowie kolei w latach 1859—60; Ł. Kogan — M. A. Antonowicz — «Wiechi»; K. Kamieniecka — Mordercy K. Liebknechta i R. Luxemburg przed sądem Republiki Weimarskiej; (krytyka i bibliografia) W. Radus — Zienkiewicz — Archiw Marxa i Engelsa, XI; A. Arcichowski — B. A. Rybakow, Riemieszło drierwiej Rusi; A. Drizul — Ja Zutis, Prace z dziejów Lotwy; S. Bernsztejn i W. Ditiakin — Dokumenty z dziejów słowiańszczyzny w Rosji; N. Ratner — A. Klíma, Počátky českého dělnického hnutí; M. Misko — Z. Wojciechowski, Polska—Niemcy; B. Rodow — C. Hull, Memoirs; F. Surin — J. Bartlet Brenner, North Atlantic Triangle; L. Gincberg, — W. Knight—Patterson, Germany from defeat to conquest; Kronika (Z Azerbajdżańskiej SRR).

Nr 2. (Wstępny). O zadaniach historyków radzieckich w walce z objawami ideologii burżuazycznej; A. Udalcow — Problem pochodzenia Słowian w świetle archeologii współczesnej; N. Śladkiewicz — Poglądy historyczne Czernyszewskiego i Dobrolubowa; N. Surin — Ruch oporu we Francji w 1942—3 r. a de Gaulle; Ł. Gaponienko — Działalność rewolucyjna M. W. Frunzego na froncie zachodnim w r. 1917; W. Karra — Utworzenie państwa ludowo-demokratycznego w Rumunii; R. Jurjew — Przygotowanie Anglii i Francji do napaści na ZSRR w 1939—40 r.; W. Korołuk, I. Miller i M. Misko — Polska nauka historyczna na VII Zjeździe we

Wrocławiu w r. 1948; (krytyka i bibliografia) M. Dżakonow — S. P. Tolstoj, Drierwnij Chorizm; Ł. Czeriepin i P. Zajoncowski — M. N. Tichomirow i S. S. Dmitrijew, Istorija SSSR, I; A. Antonow — Ł. I. Zubok, Imperialistyczna polityka SZA w stranach Karaibskiego basenu 1900—39 r.; N. Somin — P. Datt, Indija siewodnia; Kronika (Akademia Nauk Społecznych, Wydział Historyczny Uniw. w Moskwie, z Estońskiej Akademii Nauk, Sekcja nauk społecznych).

Nr 3. (Wstępny). Zadania historyków radzieckich w dziedzinie historii nowożytnej i najnowszej; M. Kim — Zagadnienia utworzenia i rozwoju socjalistycznego państwa wielonarodowego w pracach Stalina; R. Wiatkin — Rewolucja chińska 1925—7 r. a imperializm angielski; W. Wolgin — Idee socjalizmu i komunizmu w francuskich tajnych stowarzyszeniach 1835 do 37 r.; A. Pogriebinskij — Poglady historyczne P. G. Lubomirowa; F. Polanski — O rosyjskich burżuazyjnych historykach wsi angielskiej; N. Somin — Mirutski proces w Indiach a kolonialna polityka Labour Party; (krytyka i bibliografia) E. Tarle — Falszerstwa angielskie o początkach wojny krymskiej; A. Jakunin — «Izwestija Akad. Nauk Kazachskiej SRR, ser. historyczna»; Ju. A. — Bolszewicy moskiewscy w obronie stolicy radzieckiej w r. 1919; A. Niedoriezow — J. Filip, Počátky slovanského osídlení v Československu; M. Birman — Ž. Natan, Bălgarskoto vāzraždanie; N. E. — «Journal of Modern History»; Je. Gutnowa — D. M. Trevelyan, A Shortend History of England; Kronika (Rada Naukowa Inst. Hist. Akad. Nauk ZSRR, marzec 1949; Rada Nauk. Inst. Pacyficznego).

Nr 4. (Wstępny) Nieodkładalne zadania radzieckich historyków-orientalistów; P. Miszurin — Z dziejów I dekretu o sadzie; S. Owanesian — Amerykańska Federacja Pracy w służbie reakcji amerykańskiej, 1919—20; N. Ławrow — Kwestia agrarna w rewolucji meksykańskiej 1910—17; N. Makiejew — Czernyszewskij jako redaktor czasop. «Wojennyj Sbornik»; (Krytyka i bibliografia) Ł. Bierioznij — Falszerze amerykańscy o polityce USA odnośnie do rewolucji chińskiej 1925—7 r.; N. Dajri — Błędne podręczniki [o polskich podrę-

cznikach histor. wydanych przez PZWSJ; D. Nowakow — W. M. Szejn. Oczerki razwitiija russ. obščestw.-ekonomicz. mysli XIX—XX w.; K. Szapirow — Je. Beknachanow, Kazachstan w 20—40 latach XIX w.; W. Jacunskij — D. M. Lebiediew, Geografia w Rosji XVII w.; N. Ustiugow — N. G. Apollowa, Prisojedinienije Kazachstana k Rossii w 30-godacz XVIII w.; P. Fortunatow — F. A. Garin — Izgnanije Napoleona; L. Czeriepnin — Kniga kluczejj i dolgowaja kniga Iosifo-Wołokolamskogo monastyria XVI w.; A. Narocznickij — A. S. Jerusalimskij, Wnieszniaja politika i diplomatija giermanskogo imperializma w konce XIX w.; I. Iwaszin — M. M. Szejnman, Watikan mieżd dwumia mirowymi wojnami; O. Starosielskaja — Ja. G. Dorfman, Lavoisier; W. Aleksiejew — Popow — F. Buonarotti, Zagowor wo imia rawienstwa, imienujemy zagoworom Babeufa; W. Kunnina — (?) Jackson, Ireland Her Own; Kronika (Dyskusja o kwestiach periodyzacji dziejów ZSRR w Inst. Hist. Akademii Nauk ZSRR); Praca katedry historii Saratowskiego Państw. Inst. Pedag.; Sekcja zagranicznego Wschodu Państw. Biblioteki im. Lenina; Praca naukowa historyków Woroszyłowgradzkiego Inst. Pedag.; Sesja naukowa w Kirowskim Państw. Uniwersytecie im. Szewczenki; Praca sekcji hist. Instyt. dziejów języka i literatury Moldawskiej bazy naukowo-badawczej Akademii Nauk ZSRR; W Państw. Uniw. Woroneżskim.

Nr 5. P. Szarowa — Wielki przelom w rolnictwie; G. Astafjew — Sukcesy ludu chińskiego w walce o niepodległość i demokrację; W. Paszuto — O polityce kurii papieskiej na Rusi w XIII w.; A. Zaleskij — Listy kołchoźników do tow. Stalina jako źródło dziejowe; W. Szunkow — O pracy nad historią Buriat-Mongolii; L. A. Zak — Problem niemiecki w brytyjskich dokumentach dyplomatycznych 1813—4 r.; (Krytyka i bibliografia) A. Mongajt — Archeologia amerykańska w służbie imperializmu; W. Siemionow — Jedno z kolejnych fałszerstw historii [o książce J. Pirenne'a]; L. Czeriepnin — Prace Inst. Histor.-Archiwalnego, IV; L. Bieskrownyj — Siemiletniaja wojna, materiały; I. Owsij-

jenko — A. Kowalewskij, Bojewoj putj Sow. Armii; A. Jakunin — Rewolucija 1905—7 g. w Kazachstanie; I. Iwaszin — Nowiejszaja istorija 1918—39; Je. Adamow — J. Wheeler — Bennett, Munich, Prologue to Tragedy; I. Kuźmiczow — D. Marion, Bazy i impierija; D. Boblikow — G. Kumar, Narod w kolonijach; B. Kandidow — A. Manhattan, Watikan; Kronika (Sesja Wydz. Hist. Filoz. Akad. Nauk ZSRR; Centralne Państw. Archiwum Historyczne w Leningradzie).

Nr 6. F. Szabszina — Wielka Październikowa Rewolucja Socjalistyczna a ruch chłopski w Korei; W. Pietrow — Propaganda rewolucyjna w armii carskiej w przededniu rewolucji 1905 r.; I. Biegłow — Misja Wellesa w Europie; Je. Zaozierskaja — W kwestii powstania stosunków kapitalistycznych w drobnym przemyśle rosyjskim z pocz. XVIII w.; M. Maszkin — W kwestii walki o Komunę w Algierii 1870—1; (Krytyka i bibliografia) L. Czeriepnin, P. Zajonczkowskij, S. Finogiejew, P. Bogaczow — Dział «Historia» w tomie «ZSRR» Wielkiej Encyklopedii Radzieckiej; Z. Udalcowa — Przyczynek do kwestii oceny prac F. I. Uspienskiego; N. Ustiugow — A. N. Usmanow — Prisojedinienije Baszkirii k Moskowskomu gosudarstwu; M. Kim — Istoria Kazachskoj SRR; W. Ditiakin — B. D. Griekow, Winodoł; S. Archangielskij — W. F. Siemionow, Ogorażiwania i krietjanskije dwizenija w Anglii XVI w.; Kronika (Z Inst. Hist. Akademii Nauk Kazachskiej SRR).

Nr 7. (Wstępny) O podniesienie poziomu bolszewickiej krytyki i samokrytyki w radzieckiej nauce historycznej. W. Szutoj — Wojna ludowa na Ukrainie przeciw szwedzkom najeźdźcom 1708—9; M. Alpatow — Nowy etap w badaniu kwestii przejścia od starożytności do średniowiecza; A. Manfred — Zdrada francuskich prawicowych socjalistów w pierwszych latach IV republiki (1945—7); I. Rejnsner — Przyczynek do kwestii powstania narodu afgańskiego; B. Markus — Budowanie socjalistycznego przemysłu Moskwy w 1935—7 r.; M. Zagriauskow — Poglady społeczno-polityczne S. Je. Diesnickiego; K. Kirowa — O udziale chłopów łombardzkich w wypadkach rewolucyj-

nych 1848 r.; (Krytyka) N. Rubinstejn — Imperialiści amerykańscy w Europie w 1919 r.; Ju. Polakow, Kommunisticzeskije subbotniki w Pietrogradzie 1919—21 g.; Ju. Polewoj — Rewolucyjna 1905—7 g. w nacjonalnych rajonach Rossii; L. Iwanow — Rewolucyjna 1905—7 r. na Ukraini; A. Archowskij, G. Fiodorow — S. W. Kisielow, Driewniaja istorija Jużnoj Sibiri; A. Zimin — Chożdzenie za tri moria Afanasija Nikitina; W. Nikiforow — G. W. Jefimow, Oczerki po nowoj i nowiejszej istorii Kitaja; Je. Żukow — B. Je. Sztejn, «Russkij wopros» na Pariżskoj mirnoj konfieriencji 1919—20 g.; M. Barg — (?) Schenk, The Concern for Social Justice in the Puritan Revolution; Kronika (A. Ioseliani — Dokumentarne bogactwa Gruzji; B. G. — Praca orientalistów Uzbekistanu; F. Nieczaj — W Białoruskim Państwie. Uniwersytecie im. Lenina).

Nr 8. (Wstępny) Podstawowe zadania historyków społeczeństwa radzieckiego; N. Manswiutow — Wielka Socjalistyczna Rewolucja Październikowa, i utworzenie Komisariatu Ludowego dla spraw narodowości; L. Czeriepin — A. S. Lappo-Danilewskij — burżuazyjny historyk i znawca źródeł; O. Szparo — Rola Rosji w walce Grecji o niepodległość; W. Jacunskij — Badania historii regionalnej w ZSRR; M. Sztrange — Narodowy ruch oporu w Górnej Sabaudii 1941—4 r.; (Krytyka i bibliografia) B. Sztejn — Angielscy fałszerze historii; S. Najda — A. W. Licholat — Razgrom burżuazno-nacjonalistycznej Diriektorii na Ukrainie; W. Mawrocin — I. I. Smirnow, Wosstanie Bołotnikowa 1606—7 g.; W. Paszuto — Zapiski naucz.-issledow. instituta pri Sowietie ministrow Mordowskiej ASSR; A. Smirnow — Istorija kultury driewniej Rusi; D. Zandberg — J. Kuczyński, Geschichte der Lage d. Arbeiter in Deutschland v. 1800 bis in d. Gegenwart; L. Pozdiejewa — M. Lehmann, Bismarck; R. Tonkowa — W. Gérard, Hébert et le «Père Duchesne»; Kronika (Instytut Etnografii Ak. Nauk ZSRR; Praca naukowa katedry historii Państw. Pedagog. Instytutu w Kursku).

Nr 9. A. Andriejew — Walka narodu litewskiego o utworzenie władzy radzieckiej w r. 1918—9; E. Wilenskaja — Poglądy historyczne Ra-

diszczewa; W. Samojułow — Społeczno-polityczne poglądy Radiszczewa; I. Bielkin — Wpływ Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej na ruch rewolucyjny we Francji w r. 1918—9; A. Zorina — Wielka Socjalistyczna Rewolucja Październikowa a kraje Ameryki Łacińskiej; (Krytyka i bibliografia) K. Sielezniew — Zagadnienia historyczne na łamach organu Socjalistycznej Partii Jedności Niemiec «Einheit»; D. Reder — W kwestii charakteru ustroju rolnego w starożytnym Dwurzczu; Je. Zombe — P. W. Siemierin, M. N. Korczin, Ja. N. Rajenko, Oczerki istorii bolszewistkich organizacij na Donu; A. Priedteczenskij — A. S. Nifontow, Rossija w 1848 godu; A. Zimin, W. Paszuto — L. W. Czeriepin, Russkije feodalnyje archiwy XIV—XV w.; L. Walew — F. T. Konstantinow, Bołgarija na puti k socializmu; I. Kon — J. Bowle, Western Political Thought; A. Djakow — S. A. Dange, India from Primitive Communism to Slavery; Kronika (Posiedzenia naukowe poświęc. Radiszczewowi; Wystawa ku czci Radiszczewa; Sesja naukowa Instytutu Historii Ukrainy Ukraińskiej Akademii Nauk, poświęcona bitwie pod Poltawą).

*Sowietskoje Gosudarstwo i Prawo*¹⁾ nr 8/49 (sierpień) — artykuły: A. Dienisow: Trzydziestolecie wykładu Lenina «O państwie»; W. Korieckij: Pierwsza sesja komisji prawa międzynarodowego; S. Bratuś: O wzajemnym stosunku obywatelskiej zdolności prawnej i subiektywnych praw obywatelskich; W. Grigorjew: Administracyjno-prawne środki ochrony własności socjalistycznej; A. Łuniew: Dziesięć lat ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej; G. Godier: Z historii państwowego budownictwa BSRR w 1919—1927 r. Wśród recenzji: B. Sztejn: «Kwestia rosyjska» na paryskiej konferencji pokojowej 1919—1920 r. Poza tym kronika życia naukowego ZSRR, przegląd obcej literatury prawniczej i obszerna bibliografia prac i artykułów zamieszczonych w prasie radzieckiej za okres od maja do sierpnia br. włącznie.

¹⁾ Zob. «Życie Słow.», nr 9/49, str. 562 n.

Nr 9/49 (wrzesień) — artykuły: Radiszczew — najwyższe osiągnięcie nauk społecznych XVIII w.; N. FARBIEROW: O klasach i partiach w krajach demokracji ludowej w Środkowej i Południowo-wschodniej Europie; Je. MIELESZKO: Rosyjscy demokraci rewolucyjni o doktrynie nieinterwencji; A. KARP: Prawo odwołania delegata; B. KRYNSKAJA: Zagadnienia prawa leśnego w świetle stalinowskiego planu przeobrażenia przyrody; N. POLANSKIJ: W kwestii presumpcji niewinności w radzieckim procesie karnym; Przegląd literatury prawniczej radzieckiej i obcej.

*Sowietskaja kniga*²⁾ — nr 8/49 zamieszcza dwa artykuły — G. TICHOMIRNOW: XXIV tom Dzieł Lenina; D. BABKIN: Wielki bojownik o wolność (200 lecie urodzin A. Radiszczewa). Wśród recenzji w dziale historii — Praca zbiorowa pod red. AN ZSRR: Rewolucja 1905—1907 r. na narodowościowych terenach Rosji; w dziale prawa — Radzieckie prawo państwowe, wyd. AN ZSRR.

Nr 9/49 — artykuły — A. PANFIŁOWA, A. KOSULNIKOW: XXV tom Dzieł Lenina; K. BYKOW: Iwan Piotrowicz Pawłow (w 100-lecie urodzin); w dziale historii zamieszczono recenzję z interesującej pracy W. TUROKA: *Locarno*; w dziale historii nauki mamy omówienie zbiorowej pracy «Przedstawiciele nauki rosyjskiej» poświęconej wybitnym przyrodnikom i technikom; w dziale prawa recenzja z dzieł Ju. KUCZINSKIEGO, analizujących warunki pracy w Imperium Brytyjskim i USA od r. 1789—1947; w dziale sztuki omówienie zbiorowej pracy (pod red. AN ZSRR) o wybitnym rosyjskim malarzu RIEPINIE.

Nr 10/49 — art. T. ZIELENOW, I. POMIŁOW: XI tom Dzieł Stalina; wśród recenzji w dziale prawa znajdujemy omówienie interesującej pracy A. ALEKSIEJEWY: *Wojenne finanse państw kapitalistycznych*; poza tym mamy charakterystykę prac poświęconych konstytucji rosyjskiej z r. 1918 i konstytucji ZSRR z r. 1924; w dziale sztuki recenzja z pracy Ju. KIELDYSZA: *Historia muzyki rosyjskiej*.

Nr 11/49 — art. W. ABARIN: *Wielkie zwycięstwo ludu chińskiego*; wśród recenzji w dziale historii ma-

my omówienie szeregu interesujących prac — P. TRIETJAKOW: *Plemiona wschodniosłowiańskie*; «Akta Wielkiego Nowogrodu i Pskowa»; G. JEFIMOW: *Zarys nowej i współczesnej historii Chin*; omówienie prac o Republice Bułgarskiej; w dziale literatury mamy zbiór artykułów i wypowiedzi M. KALIMINA na tematy literatury; w dziale bibliografii zamieszczono bibliografię puszkiniowską za lata 1886—1899 oraz 1 t. bibliografii Sałtykowa-Szczedrina.

Literatura radziecka — nr 2 (sierpień 1949) zamieszcza cykl reportaży M. GORKIEGO pt. «W Ameryce» pisanych po jego pobytku na drugim kontynencie w r. 1906; w dalszym ciągu mamy tekst popularnej w ZSRR sztuki A. SOFRONOWA «Moskiewski charakter», która została uznana za jedno z najlepszych osiągnięć dramaturgii radzieckiej. W. JERMIŁOW zajmuje się omówieniem radzieckich nowości prozy powieściowej; w dziale klasycy i współczesność mamy interesujący art. D. BŁAGOJA na temat Radiszczowa a przyszłość Rosji oraz art. A. MALUROWEJ: *Droga i poszukiwania twórcze Goethego*. Numer rozpoczyna Manifest Światowego Kongresu Pokoju, kończą zaś przemówienia delegatów radzieckich na Kongresach w Paryżu i Pradze.

Nr 3/49 — zamieszcza powieść A. GONCZARA pt. «Złota Praha», która stanowi część 3-cią trylogii; dwie pierwsze to «Chorążowie» i «Mody Dunaj». Akcja powieści toczy się w czasie wojny i powstania praskiego i obrazuje pomoc Armii Radzieckiej dla Czechosłowacji. Omówieniem osiągnięć poezji radzieckiej za rok ostatni zajmuje się A. M. MAKAROW; M. KUZNICOW i B. KUSZELEW w art. *Nowi ludzie*, wykazują, że twórcza praca ludu radzieckiego jest żywym źródłem literatury ojczyznej. K. SIMONOW kreśli sylwetkę Puszkina a W. NIEUSTROJEW sylwetkę pisarza duńskiego Anderse na Nexø. Numer kończą działy: «Nowe książki» i «Kronika».

Nr 4/49 — znaczna część tego numeru zajmuje powieść młodego pisarza radzieckiego, W. AŻAJEWA, laureata nagrody stalinowskiej, pt. «Daleko od Moskwy». Numer zamieszcza tylko część 2-gą, podając streszczenie pierwszej. Tematem powieści jest budowa naftowego rurociągu na Da-

²⁾ zob. «Życie Słow.» nr 7—8/49, str. 401, n.

lekim Wschodzie, zakreślona na 3 lata. Jednak w związku z wojną, która wybuchła i nowymi zadaniami, które stanęły przed budowniczymi, prace mają być ukończone w ciągu roku. Ażajew ukazuje jak twórcza i zdyscyplinowana praca potrafi przełomć wszelkie trudności. W dalszym ciągu numeru mamy szkic L. Jakowlewa o literaturze kazachskiej, I. Erenburga charakterystykę Pablo Nerudy, oraz B. Pesis rozważania na temat wpływów reakcyjnych w literaturze francuskiej. Poza tym stałe działy.

Nr 5/49 zamieszcza dalszy ciąg powieści Ażajewa «Daleko od Moskwy».

A. Fadijew omawia znaczenie krytyki literackiej dla rozwoju literatury, W. Ozierow charakteryzuje oblicze postępowego człowieka w literaturze radzieckiej, M. Romanow przedstawia zagadnienia postępowej literatury USA, o literaturze rumuńskiej pisze J. Sawin. W związku z Wszzechzwiązkową Konferencją Zwolenników Pokoju w Moskwie numer zamieszcza art. M. Tichonowa na temat obrony pokoju, liczne przemówienia przedstawicieli literatury i sztuki oraz odezwę do Stałego Komitetu Światowego Kongresu Zwolenników Pokoju.

sm

Z KOMITETU SŁOWIAŃSKIEGO W POLSCE

WYMIANA TELEGRAMÓW

Komitet Słowiański w Polsce przesłał w dniu 7 listopada 1949 r. z okazji 32 rocznicy Rewolucji Październikowej do Komitetu Słowiańskiego ZSRR w Moskwie na ręce Przewodniczącego A. Gundorowa i Sekretarza Generalnego W. Moczalowa telegram następującej treści:

«W dniu 32 rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej przesyłamy na Wasze ręce najgorętsze braterskie pozdrowienia narodom radzieckim, prowadzącym całą postępową ludzkość ku nowej epoce pełnego szczęścia człowieka — epoce socjalizmu.

Fundamentem tej epoki jest Wielka Socjalistyczna Rewolucja Październikowa, która nie tylko wyzwoliła z ucisku caratu narody radzieckie, oddając im w oparciu o zdobyte wspaniałe doświadczenia przewodnictwo w walce o wyzwolenie uciskanych narodów, w walce o postęp i trwałą pokój, lecz wyzwoliła dwukrotnie naród polski z niewoli.

Zyczymy Wam jak najpomysłniejszych wyników w Waszej codziennej pracy, zarówno w zakresie budownictwa komunizmu w Waszym państwie, jak i w zakresie mobilizowania wszystkich postępowych narodów pod sztandarami walki o trwałą pokój i demokrację.

Zapewniamy Was, że czerpiąc siły i zapał z Waszego przykładu, nie

ustaniemy zarówno w pracy nad budownictwem socjalizmu w naszej ojczyźnie, jak i w pracy nad utwaleniem pokoju i umocnieniem braterstwa ludu na tych odcinkach, które nam jako Komitetowi Słowiańskiemu w Polsce przypadły w udziale.

Niech żyją Narody Radzieckie i Wielki Wódz Obozu Postępu i Pokoju, wypróbowany przyjaciel Polski — Generalissimus Stalin.

Przewodniczący:
W. Barcikowski

Sekretarz Generalny:
St. Trojanowski

W odpowiedzi Komitet Słowiański ZSRR przesłał w dniu 10 listopada 1949 r. na ręce Przewodniczącego Komitetu Słowiańskiego w Polsce W. Barcikowskiego i Sekretarza Generalnego St. Trojanowskiego następujący telegram:

«Serdecznie dziękujemy za przysłanie gratulacji z okazji uroczystości 32 rocznicy Wielkiej Rewolucji Październikowej.

Nigdy w ciągu całej historii Ojczyzna nasza nie była otoczona tyłoma zaprzyjaźnionymi państwami, nigdy więzy łączące wszystkich Słowian nie były tak silne, jak teraz. Nigdy przyjaźń narodów, które stanęły pod zwycięskim sztandarem Wielkiego Października nie była tak potężna.

Żadni imperialiści i podżegacze

wojenni nie złamią masowego ruchu międzynarodowego obozu zwolenników pokoju i przyjaźni narodów, której przykładem jest coraz bardziej rozrastająca się przyjaźń słowiańskich i innych narodów, które kroczą drogą ku socjalizmowi.

Zasylamy braterskie pozdrowienia.

Przew. Komitetu Słowiańskiego ZSRR:
A. Gundorow

Sekret. Komitetu Słowiańskiego ZSRR:
W. Moczalow

Redakcja «Życia Słowiańskiego» przesłała do Komitetu Słowiańskiego ZSRR w dniu 7 listopada 1949 r. telegram treści następującej:

«W trzydziestą drugą rocznicę Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej przesyłamy narodom Związku Radzieckiego najlepsze życzenia dalszego pomyślnego rozwoju we wszystkich dziedzinach dla dobra wszystkich milujących wolność

i pokój narodów świata oraz dalszego wzmocnienia przyjaźni polsko-radzieckiej.

Kolegium Redakcyjne
«Życia Słowiańskiego».

Komitet Słowiański ZSRR przesłał Redakcji «Życia Słowiańskiego» w dniu 10 listopada 1949 r. w odpowiedzi następującą depeşe:

«Dziękujemy serdecznie za przesłanie gratulacji w związku z uroczystością 32 rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej. Przesyłamy Wam i czytelnikom Waszego pisma braterskie pozdrowienia i życzenia dalszych sukcesów w pracy dla dobra i utrwalenia przyjaźni słowiańskich i pozostałych narodów demokratycznych świata.

Przew. Komitetu Słowiańskiego ZSRR:
Gundorow

Odpow. sekretarz Kom. Słow. ZSRR:
Moczalow

DODATEK DO MIESIĘCZNIKA „ŻYCIE SŁOWIAŃSKIE“

Nr 11—12

Listopad—Grudzień

1949

32 ROCZNICA WIELKIEJ SOCJALISTYCZNEJ REWOLUCJI PAŹDZIERNIKOWEJ

REFERAT G. M. MALENKOWA, SEKRETARZA KC WKP(b), WYGŁOSZONY
W MOSKWIE DN. 6. LISTOPADA 1949 R.

Towarzysze!

Narody Związku Radzieckiego i nasi przyjaciele za granicą święcą dzisiaj 32 rocznicę Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej.

Lud radziecki z uzasadnioną dumą spogląda na wyniki swej walki i pracy. Czasy, w których żyjemy, towarzysze, wejdą do historii naszej ojczyzny, jako wielka epoka stalinowska.

Nigdy jeszcze w dziejach naszej ojczyzny nie były tak zespolone pomiędzy sobą narody, zamieszkujące jej niezmierzone przestrzenie. Wąsnie i nienawiść między narodami, jakie panowały przed rewolucją, od dawna już ustąpiły w naszym kraju miejsca przyjaźni i braterskiej współpracy wszystkich ludów. W wielkiej wspólnocie narodów Związku Radzieckiego znalazły ujście siły twórcze narodów wielkich i małych.

Nigdy na przestrzeni całej swej historii ojczyzna nasza nie miała tak sprawiedliwie i dobrze ukształtowanych granic państwowych. Spójrzcie na mapę. Na Zachodzie — Ukraina skupiła w jedną rodzinę cały naród ukraiński. Usunięta została niesprawiedliwość dziejowa w stosunku do granic Białorusi i Mołdawii. Na Zachodzie nie ma już Prus Wschodnich — tej odwiecznej bazy wypadowej najazdów na naszą ojczyznę. Nieco bardziej na północ — wytyczone zostały trwale nowe granice odpowiadające interesom umocnienia obrony Leningradu.¹⁾ Na

Dalekim Wschodzie łańcuch wysp Kurylskich stał się nowym czynnikiem bezpieczeństwa naszej ojczyzny, a Sachalin, połączony znowu w jedną całość, odgrywa w obronie Związku Radzieckiego większą rolę, niż dawniej połowa tej wyspy.²⁾

Nigdy jeszcze na przestrzeni całej swej historii ojczyzna nasza nie była otoczona tak przyjaznymi wobec naszego państwa sąsiedzkimi krajami. Ze Związkiem Radzieckim graniczą obecnie: zamiast wrogiego wobec Rosji państwa polskiego — zaprzyjaźniona ludowo-demokratyczna Polska; zamiast rozczłonkowanej przez hitlerowców Czechosłowacji, do niedawna jeszcze jęczącej pod jarzmem zaborców faszystowskich — zaprzyjaźniona ludowo-demokratyczna Czechosłowacja; zamiast Węgier — byłego wasala hitlerowskich Niemiec — zaprzyjaźniona Węgierska Republika Ludowa; zamiast wrogiej wobec Związku Radzieckiego Rumunii — zaprzyjaźniona Rumuńska Republika Ludowa; zamiast dawnej Bułgarii, stanowiącej dodatek do hitlerowskiej maszyny wojennej, Związek Radziecki ma wiernego przyjaciela w Bułgarskiej Republice Ludowej; ludy polski, czechosłowacki, węgierski, rumuński, bułgarski, zespolone są wieczystą przyjaźnią z ludami Związku Radzieckiego; na Wschodzie ze Związkiem Radzieckim graniczy Mongolska Republika Ludowa, związana z nami wieloletnią przy-

¹⁾ Mowa o odzyskaniu przez ZSRR ziem od strony Finlandii wg traktatów z lat 1940 i 1947. *Red.*

²⁾ ZSRR odzyskał w r. 1945 Kuryle i pld. Sachalin, zagrabione w r. 1905 przez Japonię. *Red.*

jaźnią; przyjaznym wobec nas sąsiadem jest młoda Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna; i wreszcie miast Chin ujarzmionych przez drapieżnych kapitalistów zagranicznych, mamy obecnie na wschodzie wielkiego sąsiada — zaprzyjaźnioną z nami wolną Chińską Republikę Ludową. (*Burzliwe oklaski*).

Witając 32 rocznicę Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej, ludzie radzieccy pełni są niezachwianej wiary w powodzenie dalszego marszu naszego kraju naprzód ku komunizmowi. W gigantycznym współzawodnictwie dwóch systemów — systemu socjalizmu i systemu kapitalizmu — widać jasno przewagę systemu socjalistycznego.

Dość wspomnieć, że Związek Radziecki wytrzymał na przestrzeni 32 lat swego istnienia dwie ciężkie wojny — wojnę 1918—1920 roku przeciwko wrogom wewnętrznym i zewnętrznym oraz Wielką Wojnę Ojczyźnianą w latach 1941—1945 przeciwko zaborcom hitlerowskim. Równocześnie wiadomo, że Stany Zjednoczone, najsilniejszy kraj kapitalizmu, ponad 80 lat rozwijały się w gruncie rzeczy w warunkach pokojowych, gdy nikt nie przeszkadzał im w budowie ich gospodarki. Kto chce ocenić rzetelnie i obiektywnie sukcesy socjalistycznego systemu gospodarki, ten nie powinien zapominać o tej ważkiej okoliczności.

Lud nasz wierzy głęboko w słuszność swej sprawy. Nauka marksizmu-leninizmu, ogarnawszy masy, stała się olbrzymią siłą w walce o zwycięstwo nowego nad starym, o zwycięstwo socjalizmu nad kapitalizmem.

I

NA NIEZAWODNEJ DRODZE DO NOWYCH ZWYCIĘSTW

Jesteśmy na niezawodnej drodze, wiodącej ku nowym zwycięstwom.

Lud radziecki wita 32 rocznicę Października doniosłymi sukcesami we wszystkich dziedzinach socjalistycznej gospodarki narodowej i kultury.

Mineły 3 lata i 10 miesięcy od chwili, gdy ludzie radzieccy pod kierownictwem partii bolszewickiej przystąpili do realizacji planu pierw-

szej powojennej pięcioletki stalinowskiej. Z radosnym uczuciem spełnionego obowiązku możemy dziś powiedzieć: przedwojenny poziom gospodarki narodowej został nie tylko osiągnięty, ale i przekroczony. Mamy wszelkie podstawy, aby sądzić, że pierwsza powojenna pięcioletka wykonana będzie przed terminem.

Plan pięcioletni przewiduje, że produkcja globalna ZSRR w roku 1950 powinna przekroczyć o 48 proc. produkcję przedwojenną 1940 roku. W październiku roku bieżącego globalna produkcja przemysłu przekroczyła o przeszło 50 proc. średnią produkcję miesięczną 1940 roku (*oklaski*). Tak więc przemysł ZSRR pracuje dziś na znacznie wyższym poziomie niż przed wojną i na wyższym poziomie niż to przewidywał plan pięcioletni na rok 1950. Jest to olbrzymi sukces naszego budownictwa socjalistycznego. Należy przy tym podkreślić, że już we wrześniu 1949 roku osiągnięty został przedwojenny poziom produkcji przemysłowej na obszarach kraju, które ucierpiały wskutek okupacji nieprzyjaciela.

Podjęte przez rząd kroki, w celu lepszego wykorzystania potencjału produkcyjnego oraz mobilizacji wewnętrznych rezerw przedsiębiorstw, pozwoliły powiększyć ustalone pierwotnie w planie na 1949 rok zadania w dziedzinie produkcji przemysłowej. Te zwiększone plany są przekraczane z kwartału na kwartał. Globalna produkcja całego przemysłu Związku Radzieckiego w ciągu 10 miesięcy bieżącego roku wzrosła w porównaniu z tym samym okresem roku ubiegłego o 20 proc. Wydobyto ponad plan wiele węgla i ropy naftowej, oraz wyprodukowano dodatkowo znaczną ilość metalu, energii elektrycznej, chemikaliów, materiałów drzewnych i budowlanych, maszyn i artykułów powszechnego użytku.

Wykonaniu powojennego planu pięcioletniego towarzyszy rozmach nowego budownictwa przemysłowego. W ciągu 3 lat i 9 miesięcy powojennej pięcioletki odbudowano, zbudowano i uruchomiono ponad 4.600 państwowych przedsiębiorstw przemysłowych, nie licząc spółdzielczych i innych drobnych przedsiębiorstw.

Niewyczerpana inicjatywa twórcza

G. M. Malenkov -- Sekretarz KC WKP(b)

ludzi radzieckich, którzy po bolszewicku troszcą się o rozwój gospodarki narodowej kraju, wyzwoliła nowe rezerwy, kryjące się w przemysle socjalistycznym. Wydajność pracy robotników przemysłowych wzrosła w ciągu 9 miesięcy 1949 roku w porównaniu z odpowiednim okresem roku ubiegłego o 14 proc; obniżone zostało zużycie surowców, materiałów, paliwa i energii elektrycznej na jednostkę produkcji; plan obniżenia kosztów własnych jest pomysłnie wykonywany.

W ciągu 9 miesięcy 1949 roku koszty własne produkcji przemysłowej w cenach dających się porównać obniżyły się o 7,2 procent.

Zapoczątkowany w ubiegłym roku z inicjatywy przodujących robotników ludowy patriotyczny ruch walki o ponadplanową akumulację osiągnął wielkie wyniki. Dzięki uzyskanym oszczędnościom przemysł dał dodatkową produkcję wartości przeszło 20 miliardów rubli.

Wielkie sukcesy uzyskało również nasze rolnictwo socjalistyczne. Już w 1948 roku globalne plony upraw zbożowych osiągnęły bez mała poziom 1940 roku, a zbiory bieżącego roku przekroczyły poziom tegoż 1940. Problem zbożowy w naszym kraju został już rozwiązany i dalsze sukcesy w tej dziedzinie opierają się na trwałej podstawie. Nasze rolnictwo socjalistyczne ma wszelkie niezbędne warunki ku temu, by z roku na rok wzrastała urodzajność upraw zbożowych, technicznych i innych.

Realizowana jest z powodzeniem przyjęta przed rokiem decyzja partii i rządu o planie zakładania leśnych pasów ochronnych, wprowadzenia płodozmianów trawo-polnych, oraz budowy stawów i zbiorników wodnych w celu zapewnienia wysokich i trwałych plonów. Dokonano już zasiewu leśnych pasów ochronnych na obszarze przeszło 500 tysięcy ha. Jeszcze większą powierzchnie przygotowano pod zasiew lasów w 1950 roku.

W szybkim tempie rozszerza się baza techniczna gospodarki rolnej. Przemysł socjalistyczny dostarcza gospodarce rolnej z każdym rokiem corazto więcej różnorodnych maszyn rolniczych. W 1949 roku rolnictwo otrzymuje w przeliczeniu na jednostki o mocy 15 koni mechani-

cznych — 150 tysięcy traktorów, 29 tysięcy kombajnów, ponad 1.600 tysięcy narzędzi przyczepnych i innych maszyn rolniczych. Innymi słowy, rolnictwo otrzymuje 3—4 razy więcej traktorów i maszyn rolniczych niż w przedwojennym 1940 roku.

Postępy w gospodarce zbożowej umożliwiły likwidację opóźnienia w rozwoju hodowli bydła, jednej z najważniejszych gałęzi gospodarki rolnej. Zadanie podniesienia i wszechstronnego rozwoju hodowli bydła stało się głównym zadaniem partii i państwa w rolnictwie.

Historyczną rolę w wykonaniu tego zadania odgrywa powzięta w kwietniu 1949 roku uchwała Komitetu Centralnego WKP(b) i Rady Ministrów ZSRR o trzyletnim planie rozwoju społecznej hodowli bydła produkcyjnego w kolchozach i sowchozach w latach 1949—1951. Plan ten przewiduje w najkrótszym czasie taki rozwój hodowli bydła, w wyniku którego produkcja mięsa, słoniny, masła, jaj, mleka i innych produktów hodowlanych dla zaopatrzenia ludności państwa powinna wzrosnąć w 1951 roku nie mniej, niż półtora raza w porównaniu z rokiem 1948. Przewiduje się znaczne zwiększenie produkcji wełny, skóry i innych surowców dla przemysłu lekkiego.

Postanowienie to spotkało się z gorącą aprobatą pracowników kolchozów i sowchozów i jest pomyślnie wcielane w życie. W ciągu ostatniego roku kolchozy i sowchozy zwiększyły pogłowie bydła rogatego o 20 proc., pogłowie owiec o 13 proc. i pogłowie nierogacizny o 72 proc.

W obecnej chwili pomyślnie dobiegają końca dostawy zboża i innych produktów rolnych. W bieżącym roku kolchozy i sowchozy dostarczyły państwu o 128 milionów pudów³⁾ zboża więcej niż w roku ubiegłym (*oklaski*). Znacznie więcej dostarczono również nasion olejnych, buraka cukrowego, mięsa, mleka i innych produktów rolnych.

Mamy więc prawo stwierdzić, że nasz przemysł i nasze rolnictwo wkroczyły w stadium dalszego, potężnego rozwoju. — Wszystko to stwarza nowe możliwości dalszego

³⁾ Pud — miara zboża: 16,38 kg. *Red.*

podniesienia materialnego i kulturalnego poziomu ludu radzieckiego.

W odróżnieniu od kapitalistycznego systemu gospodarki socjalizm jest nie do pomyślenia bez codziennej troski państwa o podniesienie dobrobytu materialnego i poziomu kulturalnego mas pracujących — i na tym polega prawo rozwoju socjalizmu.

W trosce o podniesienie stopy życiowej mas pracujących, rząd przeprowadził w końcu 1947 roku, po reformie walutowej i po zniesieniu systemu kartkowego, obniżkę cen towarów powszechnego użytku. W następstwie tej obniżki cen ludność zyskała w ciągu roku około 86 miliardów rubli.

Dalszy rozwój gospodarki narodowej ZSRR, wzrost produkcji towarów powszechnego użytku i nowe sukcesy w dziedzinie obniżenia kosztów własnych produkcji przemysłowej umożliwiły powtórne obniżenie cen, co też zostało przeprowadzone do dnia 1 marca br. Dzięki obniżce cen w całym handlu detalicznym ludność zyskała dodatkowo około 71 miliardów rubli w ciągu roku.

W wyniku pierwszej i drugiej obniżki cen wzrosła zdolność nabywczą rubla i poprawił się kurs rubla radzieckiego w stosunku do kursu walut zagranicznych. Podniosła się realna płaca robotników i inteligencji, obniżyły się wydatki chłopów na zakup artykułów przemysłowych.

Ludowi radzieckiemu nie grozi żadna «marshallizacja»; nie wisi nad nim stała groźba obniżenia stopy życiowej, obniżenia realnej płacy robotniczej, jak to się dzieje w krajach kapitalistycznych. Nad ludem radzieckim nie wisi jak miecz Damoklesa groźba nędzy i bezrobocia. Wręcz przeciwnie, w Związku Radzieckim każdy człowiek pracy, otrzymując wynagrodzenie za swą pracę według swych zdolności, ma wszelką możliwość podniesienia swej stopy życiowej.

Rozwija się budownictwo mieszkaniowe na wielką skalę. W ciągu 3 lat i 9 miesięcy powojennej pięcioletki przedsiębiorstwa państwowe i instytucje, Rady miejscowe i ludność zbudowały i odbudowały przy pomocy państwa w miastach i osiedlach robotniczych mieszkania o łą-

cznej powierzchni ponad 61 milionów metrów kwadratowych. W miejscowościach wiejskich odbudowano i zbudowano w tym samym okresie ponad 2 miliony domów mieszkalnych.

Znaczne sukcesy osiągnięto w dziedzinie nauki, kultury i sztuki.

W ostatnich czasach współpraca nauki z przemysłem, uczonych z produującymi robotnikami, inżynierami, technikami, agronomami, kołchoźnikami wzmogła się niewątpliwie. Prawdziwa nauka, związana z życiem, nieublaganie zrywa ze wszystkimi przestarzalami tradycjami, nie znosi zaśniedziałości, rutyny, obojętności wobec zarodków nowego życia. W warunkach społeczeństwa socjalistycznego produująca nauka śmiało patrzy w przyszłość. Państwo socjalistyczne stwarza najbardziej sprzyjające warunki rozwoju nauki. Nauka radziecka otwiera nieograniczone perspektywy wykorzystania niewyczerpanych bogactw naszej ojczyzny, wiernie służy wzmocnieniu jej sił i potęgi.

Nauka radziecka służy sprawie pokoju i rozkwitu naszej ojczyzny. Jeżeli energia atomowa w rękach imperialistów jest źródłem wytwarzania narzędzi śmiercionośnych, środkiem zastraszania, narzędziem szantażu i przemocy, to w rękach ludzi radzieckich może i powinna stać się potężnym środkiem niespotykanego jeszcze dotąd postępu technicznego, dalszego szybkiego wzrostu sił wytwórczych naszego kraju.

Wraz ze wzrostem sił wytwórczych naszego kraju rozwija się socjalistyczna w treści, narodowa w formie kultura narodów ZSRR. Lud radziecki kocha i ceni sztukę i literaturę piękną, które w oparciu o metode realizmu socjalistycznego odzwierciedlają wiernie bogate, pełnokrwiste życie naszego kraju, wyteżoną i ofiarną pracę ludzi radzieckich — budowniczych komunizmu. Partia i rząd otaczają nieustanną troską sztukę i literaturę, dbając o jej rozwój ideowo-artystyczny. W Związku Radzieckim sztuka i literatura służą ludowi, są z nim nierozdzielnie związane.

Lud radziecki prowadzi wielką pracę twórczą. Godne uwagi jest przy tym to, iż na wszystkich frontach

naszego wielkiego budownictwa socjalistycznego, we wszystkich dziedzinach gospodarki narodowej, techniki, nauki, zasada przewodnią jest to, co przodujące, nowe, postępowe. Znajduje w tym wyraz ogromna wyższość naszego ustroju. Obowiązkiem naszym jest również w przyszłości opierać się na tym, co przodujące, popierać to ze wszystkich sił, ze wszechmiar pomnażać i rozpowszechniać postępowe poczynania i pozytywne przykłady naszej pracy, postępować w taki sposób, byśmy wszyscy wzorowali się na osiągnięciach nowatorów, przodujących ludzi radzieckich.

W Związku Radzieckim rzetelna praca jest wysoko ceniona i ze wszechmiar popierana. Inaczej też być nie może w społeczeństwie, gdzie stosunki produkcji oparte są nie na zasadach wyzysku i konkurencji, lecz na zasadach twórczej współpracy i współzawodnictwa socjalistycznego.

Partia i rząd radziecki szeroko stosują system odznaczeń i premii za osiągnięcia i sukcesy w pracy we wszystkich dziedzinach gospodarki i kultury.

W okresie po ukończeniu Wielkiej Wojny Ojczyźnianej — od roku 1945 do roku 1949, odznaczono orderami i medalami ZSRR przeszło 510 tysięcy robotników, kolchoźników, uczonych, inżynierów i techników, urzędników, lekarzy, nauczycieli i innych pracowników za osiągnięte przez nich sukcesy w dziedzinie przemysłu, transportu, rolnictwa, nauki, kultury i sztuki. W ciągu tego samego okresu 4.800 pracowników przemysłu i przodowników rolnictwa otrzymało tytuł Bohatera Pracy Socjalistycznej oraz 2.540 pracowników nauki, techniki, sztuki, literatury otrzymało zaszczytny tytuł laureata Nagrody Stalinowskiej.

Rozwój gospodarki narodowej, rozkwit kultury socjalistycznej, wywołują i będą wywoływały nowy przypływ energii twórczej, inicjatywy i wynalazczości wśród robotników, kolchoźników i inteligencji. Państwo nasze będzie również nadal należycie nagradzało zasługi nowatorów w przemyśle i w rolnictwie, zasługi działaczy nauki i sztuki, wnoszących wielki wkład w materialną i duchową kulturę naszego kraju, pomnażających jego chwałę.

Sukcesy nasze są bezsporne. Ale towarzyszył Stalin uczy nas, że nie wolno wpadać w zarozumiałość i spoczywać na laurach. Tam, gdzie panuje zarozumiałstwo, beztroski kwiatyizm i samouwiellbienie, gdzie brak bolszewickich wymagań w stosunku do siebie i innych, gdzie brak samokrytyki, tam ustaje dalszy ruch naprzód, tam niechybnie następuje zastój.

Skłonność do przesady właściwa jest ludziom. Również w naszym środowisku są towarzysze, cierpiący na tę wadę. Ludzie ci, jeżeli zaczynają się czymś zachwycać, to z reguły przebieierają wszelką miarę. Nie potrafią oni oceniać słusznie sukcesów a jednocześnie dostrzegać braków w celu ich usunięcia. Tymczasem nasze sukcesy, rozmach naszego ruchu naprzód zależą w ogromnej mierze od tego, z jaką stanowczością prowadzimy walkę z niedociągnięciami w naszej pracy. Partia uczy nas być nieprzejednanymi w walce z niedociągnięciami.

Partia nasza uczy, że trzeba uczciwie przyznawać się do błędów po to, by szybciej je naprawiać i nie powtarzać ich w przyszłości. Są jednak jeszcze pracownicy od siedmiu boleści, którzy przyswoili sobie tylko jedną część tego wskazania partii. Dopuszczają się oni nieustannie błędów w swej pracy, przyznają się do nich i następnie ze spokojnym sumieniem popełniają je znowu. Czyż nie czas dla dobra sprawy przyznać, że tacy płodni w błędy, niefortunni kierownicy są hamulcem dla naszego marszu naprzód?

W każdej sprawie sztuka kierowania polega przede wszystkim na tym, by przewidzieć trudności i przeszkody, które mogą stanąć na zawadzie lub zahamować rozwój, by zawczasu skierować wysiłki na przewyciężenie tych trudności i przeszkód, by w ten sposób nie dopuścić do przerw, usunąć niebezpieczeństwo zastoju, zapewnić ruch naprzód.

Partia osiągnęła sukcesy między innymi dlatego, że umiejętnie stosowała w swej pracy metodę krytyki i samokrytyki, naprawiała popełnione błędy i w ten sposób wychowywała kadry.

II

ZWIĄZEK RADZIECKI STOI NA STANOWISKU POKOJU I BRONI SPRAWY POKOJU

Towarzysze! Jeśli chodzi o główny element naszej polityki zagranicznej, to krótko mówiąc, wyraża się on w tym, że Związek Radziecki stoi na stanowisku pokoju i broni sprawy pokoju. (*Długotrwałe oklaski*). Związek Radziecki prowadzi konsekwentnie politykę pokoju i przyjaźni między narodami. Nie chcemy wojny i uczynimy wszystko, co jest w naszej mocy, aby jej zapobiec.

Polityka pokojowa Związku Radzieckiego wypływa z najgłębszych, najbardziej zasadniczych podstaw socjalistycznego ustroju społecznego i interesów ludu radzieckiego.

Zniósłszy do reszty odwieczny wyzysk człowieka przez człowieka w naszym kraju, zlikwidowaliśmy tym samym przyczyny i przesłanki, które w świecie kapitalistycznym są źródłem polityki zmierzającej do wyzysku i ujarzmienia innych narodów.

Stworzywszy niespotykany w historii ludzkości wzór braterskiej współpracy ludów różnych ras i narodowości, zlikwidowaliśmy tym samym na zawsze politykę, która opiera dobrobyt jednego państwa na ujarzmieniu innych państw. Obca jest nam polityka, która za swą przewodnią zasadę uważa naruszenie suwerenności państwowej innych narodów.

Państwu socjalistycznemu nie jest potrzebna ekspansja zewnętrzna. Nie są mu potrzebne zabory kolonialne. Radziecki system socjalistyczny zniweczył do szczytu przyczyny, rodzące kryzysy ekonomiczne, z których kierownicy świata kapitalistycznego szukają zwykle wyjścia na drodze awantur wojennych.

Imperialiści liczą na awantury wojenne dlatego, że obawiają się pokojowego współzawodnictwa z socjalizmem. Jest jednak rzeczą oczywistą, że awantury wojenne nie roszą imperialistom nic, oprócz katastrofy.

Ludzie radzieccy nie boją się pokojowego współzawodnictwa z kapitalizmem. Dlatego występują oni

przeciw nowej wojnie, w obronie pokoju, chociaż dobrze znają swą niepokonana siłę i są jej bezwzględnie pewni. (*Oklaski*).

Ludzie radzieccy zdają sobie w pełni sprawę ze swej odpowiedzialności wobec historii. Dowiedli oni tego i wtedy, gdy nie szczędząc sił, bronili własną pierśią ojczyzny i całej postępowej ludzkości przed naporem faszystowskich barbarzyńców. Dowodzą oni tego i w latach powojennych, gdy znani naśladowcy faszystowskich barbarzyńców podnoszą nad światem krwawą rękę nowej wojny.

Wierny swej niezmiennie pokojowej polityce, rząd radziecki broni przez cały okres powojenny programu, którego realizacja w poważnym stopniu utrwali pokój i bezpieczeństwo międzynarodowe. Program ten obejmuje współpracę wielkich mocarstw, ograniczenie zbrojeń i bezwzględny zakaz broni atomowej. Program ten przewiduje ściśle wykonanie uchwiał poczdamskich w sprawie Niemiec, pokojowe uregulowanie sprawy Japonii i rozszerzenie stosunków handlowo-gospodarczych między krajami.

Jeśli ten program nie jest realizowany, to tylko dlatego, że nie odpowiada on podżegaczom wojennym. Jednakże rząd radziecki nie osłabia swych wysiłków w walce o utrwalenie pokoju. Nieustannie proponuje on potępienie przygotowań do nowej wojny, prowadzonych w szeregu krajów a przede wszystkim w Stanach Zjednoczonych i Anglii, proponuje bezwarunkowy zakaz broni atomowej i ustanowienie odpowiedniej kontroli międzynarodowej.

Niedawno rząd radziecki zaproponował, ażeby 5 wielkich mocarstw — Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Francja, Chiny i Związek Radziecki — zawarło pakt w sprawie utrwalenia pokoju. Możliwe, że podżegacze wojenni udaremnią tę propozycję. Jednakże Związek Radziecki będzie i nadal z jeszcze większą energią prowadził walkę o pokój. Ludzie radzieccy nie będą oszczędzili ani sił, ani pracy, ażeby jak najbardziej wzmacniać i rozszerzać szeregi zwolenników pokoju i udaremnić zbrodnicze plany napastników. (*Długotrwałe oklaski*).

Zyjemy w epoce, kiedy z każdym

dnem wzmagają się ruchy mas ludowych na drodze do demokracji i socjalizmu, kiedy obóz pokoju i demokracji przekształcił się w potężny czynnik sytuacji międzynarodowej.

Historia nie znała tak masowego ruchu, jakim jest ruch międzynarodowego obozu zwolenników pokoju. Nie ma ani jednego kraju, w którym ruch ten nie miałby swej bazy, w którym by nie rozrastał się wszędy i w głąb.

Jak wiadomo, w kwietniu bieżącego roku, w Paryżu i w Pradze, odbył się Światowy Kongres Zwolenników Pokoju. Brało w nim udział 561 organizacji krajowych i 12 międzynarodowych stowarzyszeń uczestników ruchu walki o pokój przeciwko niebezpieczeństwu nowej wojny. Ogółem na Kongresie reprezentowanych było 600 milionów zorganizowanych zwolenników pokoju.

Kongres ten wykazał w sposób całkiem oczywisty, że u podstaw międzynarodowego ruchu zwolenników pokoju leży nie pacyfistyczna ideologia, która łączy zazwyczaj negację wojny w słowach z całkowitą bezczynnością w praktyce — lecz mocne postanowienie aktywnej walki przeciwko podżegaczom wojennym oraz pokrzyżowania ich zdradzieckich planów i zamysłów. Kongres Zwolenników Pokoju wezwał wszystkie narody do aktywnej walki o pokój. Apel ten spotkał się z jak najszerzym oddźwiękiem i poparciem we wszystkich krajach. Narody przestały być bierne i gotowe są bronić aktywnie sprawy pokoju, ponieważ w pamięci ich zbyt żywe są okropności i ofiary minionej wojny.

Wielkość i potęga międzynarodowego ruchu walki o pokój polega na tym, że ruch ten jednoczy pod swymi sztandarami setki milionów ludzi pracy umysłowej i fizycznej, niezależnie od ich przynależności rasowej i narodowej, niezależnie od ich przekonań religijnych i politycznych.

Siła ruchu walki o pokój polega również na tym, że rozwija się ona na trwałej i wzmacniającej się wciąż podstawie organizacyjnej. Wiadomo, że prawie we wszystkich krajach świata utworzone zostały krajowe komitety zwolenników pokoju. Wiele

z nich odbyło już swe kongresy krajowe, które były imponującą demonstracją woli mas ludowych, zdecydowanych pokrzyżować zbrodnicze zamiary podżegaczy wojennych.

Niedawno odbył się Wszelchwiazkowy Kongres Zwolenników Pokoju również u nas — w Związku Radzieckim. Jak należało się spodziewać, Kongres ten wykazał, że w naszym kraju walka o pokój nie jest sprawą jakiegoś jednego odłamu społeczeństwa radzieckiego, lecz dosłownie wszystkich co do jednego ludzi radzieckich, że pokojowa polityka rządu radzieckiego opiera się na jednomyślnej woli całego ludu radzieckiego. (*Długotrwałe oklaski*).

Zjednoczenie sił zwolenników pokoju odbywa się w skali nie tylko krajowej, lecz i międzynarodowej. W związku z tym trudno więc przeceniać znaczenie działalności takich organizacji, walczących o pokój, jak Światowa Federacja Związków Zawodowych, skupiająca przeszło 70 milionów ludzi pracy, Międzynarodowa Demokratyczna Federacja Kobiet, licząca 80 milionów członkiń, Światowa Federacja Młodzieży Demokratycznej, zrzeszająca przeszło 60 milionów młodych robotników, chłopów, pracowników umysłowych i uczącej się młodzieży, Międzynarodowy Związek Studentów, którego organizacje istnieją w 54 krajach, oraz wiele innych organizacji demokratycznych, skupiających zwolenników pokoju.

Coraz donośniej rozlegają się głosy w obronie pokoju, coraz szerzej rozwija się potężny ruch mas ludowych przeciwko napastnikom i podżegaczom wojennym, o niepodległość narodową i pokojową współpracę narodów. Minęły czasy, kiedy imperiaलिści mogli przygotowywać wojnę w głębokiej tajemnicy i kiedy wojna spadała nagle na głowy ludów, stawiając je przed faktem już rozpoczętej wojny.

Potężny ruch zwolenników pokoju świadczy, że ludy stanowią siłę, która zdolna jest okiełznać napastników.

Właśnie w związku z sukcesami obozu pokoju podżegacze wojenni wpadają w coraz większą wściekłość. Z każdym dniem występuje na jaw coraz bardziej program głównych wrogów pokoju. Program ten prze-

widuje utworzenie, drogą przemocy i nowych wojen, światowego imperium amerykańskiego, które rozmiarami swymi ma przewyższać wszystkie imperia, oparte na zdobyczy, jakie istniały kiedykolwiek w historii. Chodzi nie mniej i nie więcej jak tylko o to, żeby przekształcić cały świat w kolonie amerykańskich imperialistów i zepchnąć suwerenne narody do roli niewolników.

Czym różnią się obłędne pomysły tego rodzaju «amerykanizacji» wszystkich krajów i kontynentów od szaleńczego planu Hitlera — Goeringa, planu «germanizacji» najpierw Europy, a następnie całego świata? Czym różnią się te zamiary od nie mniej szaleńczych planów Tanaka-Tojo, zmierzających do podporządkowania japońskim imperialistom całej Azji i basenu Oceanu Spokojnego? W istocie rzeczy tylko tym, że agresywny program podżegaczy do nowej wojny przewyższa, razem wzięte, plany ich niemieckich i japońskich poprzedników.

Czy nie kurs na przygotowanie nowej wojny leży u podstaw osławionego «planu Marshalla»? Wiadomo, że coroczne kredyty na tzw. «pomoc» w ramach «planu Marshalla» dla krajów Europy Zachodniej wynoszą ok. 4 miliardów dolarów. I oto okazuje się, że równocześnie główne kraje marshallowskie pod presją Stanów Zjednoczonych, wydają corocznie na wyścig zbrojeń, na rozwinięty militarizm — przeszło 6 miliardów dolarów. Jedną z głównych funkcji «planu Marshalla» polega więc w rzeczywistości na tym, by zapewnić forsowną militarzację ekonomiki zachodnio-europejskiej.

Jest rzeczą zupełnie jasną, w jakim to celu zawarto w roku 1949 północno-atlantyczny pakt wojenny. Jest to narzędzie zwykłego bezpośredniego przygotowania nowej wojny imperialistycznej.

Jednym z najważniejszych elementów agresywnej polityki podżegaczy wojennych jest tzw. dyplomacja atomowa, której awanturniczy charakter jest teraz całkowicie ujawniony. Istotnie, przecież ta dyplomacja opierała się na absolutnie fałszywym założeniu, mianowicie na przypuszczeniu, jakoby Stany Zjednoczone posiadały monopol broni atomowej. W rzeczywistości jednak — jak wia-

domo — rząd radziecki nie czynił tajemnicy z tego, że dysponuje bronią atomową. (Oklaski). W 1947 roku rząd radziecki podał do wiadomości międzynarodowej opinii publicznej, że tajemnica bomby atomowej już nie istnieje. Jednakże podżegacze wojenni, którzy przebrali miarę i stracili poczucie rzeczywistości, wciąż jeszcze kontynuują osławioną dyplomację atomową.

My nie chcemy wojny i uczynimy wszystko, co jest w naszej mocy, aby jej zapobiec. Niech jednak nikt nawet nie pomyśli, że daliśmy się zastraszyć tym, że podżegacze wojenni pobrzekują szabelką. Nie my, lecz imperialiści i napastnicy powinni bać się wojny. (Burzliwe, długotrwałe oklaski).

Co mówi doświadczenie historii?

Mówi ono, że pierwsza wojna światowa, rozpętana przez imperialistów, doprowadziła do zwycięstwa Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej w naszym kraju (Oklaski).

Doświadczenie historii mówi dalej, że druga wojna światowa rozpętana przez imperialistów, doprowadziła do powstania ustroju demokracji ludowej w szeregu krajów środkowej i południowo-wschodniej Europy, że doprowadziła do zwycięstwa wielkiego narodu chińskiego. (Oklaski).

Czy mogą być jakiegokolwiek wątpliwości, że jeżeli imperialiści rozpętają trzecią wojnę światową, to wojna ta stanie się mogiłą już nie poszczególńych krajów kapitalistycznych, lecz całego kapitalizmu światowego. (Burzliwe, długotrwałe oklaski).

Trzeba pamiętać również o czymś innym. Minęły czasy, gdy podżegaczom wojennym udawało się tumanić naród amerykański, że nie będzie on rzekomo ponosił ciężkich ofiar wojny, że mięsa armatniego starczy w Europie i Azji. Naród amerykański zaczyna pojmować, że nastał czas, gdy imperialiści nie będą mogli prowadzić wojny jedynie rękami innych narodów. Naród amerykański zaczyna pojmować, że jeśli podżegacze wojenni zorganizują nową rzeź, to rozpacz matek, żon, siostr i dzieci będzie udziałem i kontynentu amerykańskiego. A nieszczęście to jest straszne. Chwyci ono nieuchronnie za gardło i zadusi podżegaczy wojennych. (Oklaski).

III

SIŁY DEMOKRACJI I SOCJALIZMU
ZWYCIĘŻAJĄ

Jednocześnie ze wzrostem i rozwojem Związku Radzieckiego rosną i krepną siły demokracji i socjalizmu na całym świecie.

Kraje demokracji ludowej w środkowej i południowo-wschodniej części Europy — Czechosłowacja, Polska, Bułgaria, Węgry, Rumunia, Albania — w 1949 roku posuwały się naprzód na drodze budownictwa socjalistycznego. W niezmiernie krótkim czasie w krajach demokracji ludowej rozwinęła się szeroko twórcza inicjatywa mas. Republiki ludowo-demokratyczne wkroczyły w tę fazę rozwoju, kiedy lud, zaznawszy radości wolnego i niepodległego życia, czuje się gospodarzem kraju i wszystkie siły poświęca sprawie wzmocnienia i rozwoju swej ojczyzny.

W krajach demokracji ludowej realizuje się w szybkim tempie, na podstawie planów państwowych, socjalistyczne uprzemysłowienie gospodarki narodowej. Przedwojenny poziom produkcji przemysłowej został znacznie przekroczony. Uczyniono już pierwsze kroki w kierunku socjalistycznej przebudowy gospodarki rolnej. Wzrasta dobrobyt narodu.

Jeszcze całkiem niedawno Polska, Czechosłowacja, Rumunia, Bułgaria i Węgry należały do tych państw, z których niepowstrzymanym strumieniem szła fala emigracji ludzi pracy. Według znacznie zmniejszonych danych — tylko w okresie od 1920 do 1939 roku z krajów tych wyemigrowały ponad 3 miliony ludzi. Obecnie ta haniebna karta została na zawsze zamknięta. Teraz ludzie, którzy zmuszeni zostali w przeszłości do opuszczenia ojczyzny, wracają do niej, włączając się aktywnie do szeregów budowniczych socjalizmu.

Imperialiści wyrażają swą «dezaprobatę» wobec ustroju państwowego w krajach demokracji ludowej. Nie ma w tym nic dziwnego. Byłoby rzeczą nienaturalną, gdyby się oczekiwało od nich jakiegokolwiek innego stosunku wobec krajów, w których u władzy znajduje się lud, w których suwerenność narodowa nie jest przedmiotem kupna i sprzedaży.

Byłoby to, jak to się mówi, pół biedy, gdyby imperialiści ograniczali się jedynie do dezaprobaty słownej. Jednakże imperialiści nie ograniczają się do tego. Pozwalają sobie wtrącać się bezceremonialnie do spraw wewnętrznych republik ludowo-demokratycznych. Prowadzą oni przeciwko tym krajom zbrodniczą robotę dywersyjną, wykorzystując w tym celu przede wszystkim dywersyjno-szpiegowską bandę jugosłowiańskich faszystów.

Budapeszteński proces nad organizacją szpiegowską centrum Rajka i jego współpracowników wykazał, że podżegacze wojenni i ich jugosłowiańscy pacholki nie cofają się przed niczym. Usiłują oni zniweczy historyczny rozwój republik ludowo-demokratycznych, przygotować przeciwko nim zbrojną, imperialistyczną interwencję oraz przekształcić je w swe kolonie.

Proces budapeszteński dowiódł również, że dywersyjne plany imperialistów przeciwko krajom demokracji ludowej załamują się raz za razem. Nacjonalistyczna, faszystowska klika Tita — Rankovića została zdemaskowana ostatecznie, jako szpiegowska agentura imperializmu, wykorzystywana przez imperialistów dla wrogiej roboty przeciwko Zw. Radzieckiemu i krajom demokracji ludowej. Zdemaskowanie to zadało silny cios knowaniom imperialistów. Teraz już nie będą mogli maskować się ani sami mocodawcy, ani ich jugosłowiańscy pacholki, ponieważ maski zostały zdarte, podstępne plany ujawnione, przestępcy — schwytani na miejscu zbrodni. Możemy im powiedzieć: tak będzie i w przyszłości, albowiem tam, gdzie wolne i niepodległe ludy same stanowią o swoich losach, knowania imperialistów i ich slugusów jugosłowiańskich doznają nieuchronnego fiaska.⁴⁾

Wyjątkowo doniosłym sukcesem obozu pokoju i demokracji jest utworzenie pokojowej Niemieckiej Republiki Demokratycznej. Jest to fakt o pierwszorzędym znaczeniu międzynarodowym.

Jak wskazał towarzysz Stalin

⁴⁾ Zob. o procesie Rajka w «Życiu Słowiańskim» nr 9/49, str. 528 n., artykuł K. Piwarskiego. *Red.*

w swym piśmie powitalnym do prezydenta Niemieckiej Republiki Demokratycznej, p. Wilhelma Piecka i do premiera p. Ottona Grotewohla, «utworzenie miłującej pokój Niemieckiej Republiki Demokratycznej stanowi zwrotny punkt w dziejach Europy».⁵⁾

W ciągu ostatnich 30 lat Niemcy dwukrotnie wkraczały na arenę międzynarodową, jako napastnik i dwukrotnie rozpętywały jak najbardziej krwawe wojny: najpierw pierwszą wojnę światową, a potem drugą wojnę światową. Działo się tak dlatego, że polityką niemiecką kierowali niemieccy imperialiści, napastnicy-zaborcy. Jeśli teraz, z chwilą utworzenia miłującej pokój Niemieckiej Republiki Demokratycznej, przeważają w Niemczech siły ludowo-demokratyczne pragnące trwałego pokoju, a napastnicy-zaborcy zostaną izolowani — będzie to stanowiło zasadniczy zwrot w dziejach Europy. Nie ulega wątpliwości, że przy pokojowej polityce Niemieckiej Republiki Demokratycznej, obok pokojowej polityki Związku Radzieckiego, cieszącej się sympatią i poparciem narodów Europy — pokój w Europie można uważać za zabezpieczony.

Utworzenie Niemieckiej Republiki Demokratycznej jest wyrazem procesu zespolenia i skupienia demokratycznych sił narodu niemieckiego. Nie można zapewnić pokoju w Europie, a więc i pokoju międzynarodowego, jeżeli zagadnienie Niemiec nie będzie we właściwy sposób rozwiązane. Nie można rozwiązać sprawy niemieckiej, jeżeli demokracja niemiecka nie weźmie w swe ręce losów kraju, nie pozbawi magnatów Rubry ich bazy gospodarczej i politycznej, jeśli nie dokona w kraju radykalnych przemian demokratycznych.

Utworzenie Niemieckiej Republiki Demokratycznej oznacza, że wewnątrz Niemiec powstają już te najważniejsze przesłanki, które są niezbędne do radykalnego rozwiązania problemu niemieckiego na zasadach demokratycznych.

Demokratyczne siły narodu niemieckiego, kierowane poczuciem odpo-

wiedzialności za przyszłość swej ojczyzny i poczuciem odpowiedzialności wobec całego świata, biora w swe ręce losy swego kraju. Stworzyły one demokratyczną republikę i obecnie zakładają fundamenty nowych, pokojowych Niemiec.

Akt ten odpowiada zasadniczym interesom narodowym całego ludu niemieckiego. Odpowiada on całkowicie uchwałom konferencji poczdamskiej. Wszystkie miłujące pokój narody wita ją Niemiecką Republiką Demokratyczną i one okażą jej sympatię i udział jej aktywnego poparcia w jej szlachetnych poczynaniach. (Oklaski).

Zwycięstwo ludu chińskiego, który zrzucił odwieczny ucisk feudalnej reakcji i jarzmo obcego imperializmu, posiada historyczną doniosłość dla utrwalenia sprawy pokoju. W 1923 roku Lenin wskazywał, że wynik światowej walki między kapitalizmem a komunizmem zależy w ostatecznym rachunku od tego, że Rosja, Indie i Chiny, stanowią olbrzymią większość ludzkości i, że ta większość niezwykle szybko wciąga się do walki o własne wyzwolenie. Z chwilą zwycięstwa ludu chińskiego, kraje demokracji ludowej w Europie i Azji, wraz z radzieckim państwem socjalistycznym, liczą ok. 800 milionów ludzi. Należy też uwzględnić, że w samych krajach kapitalistycznych i w ich koloniach istnieją setki milionów ludzi pracy, walczących o pokój i demokrację.

Imperializm amerykański zamierzał wykorzystać Chiny jako podstawową bazę swego panowania w Azji i w basenie Oceanu Spokojnego, jako jedno z rozstrzygających ogniw w osaczeniu Związku Radzieckiego. W tym celu imperialiści zamierzali przekształcić Chiny w gigantyczną kolonię amerykańskiego imperium światowego. Według bynajmniej nie pełnych danych, Stany Zjednoczone wydały na umocnienie antyludowego reżimu Kuomintangu, na podsyćanie wojny domowej w Chinach, około 6 miliardów dolarów.

Jeszcze w roku 1925 towarzysz Stalin mówił: «Siły rewolucyjnego ruchu w Chinach są niezmierzone. Nie ujawniły się one jeszcze jak należy. Ujawnią się one jeszcze w przyszłości. Władcy Wschodu i Zachodu, którzy nie widzą tych sił i nie liczą się

⁵⁾ Depesza Stalina z 13 października 1949, zob. «Nowoje Wriemia» nr 43 z 19. X. 1949. Red.

z nimi w dostatecznym stopniu, ucierpią z tego powodu... Tu prawda i sprawiedliwość jest całkowicie po stronie rewolucji chińskiej. Oto dla czego sympatyzujemy i będziemy sympatyzowali z rewolucją chińską w jej walce o wyzwolenie ludu chińskiego spod jarzma imperialistów i o zjednoczenie Chin w jedno państwo. Kto z tą siłą nie liczy się i nie będzie się z nią liczył, ten przegra na pewno». (*Oklaski*).

Życie potwierdziło całkowicie przewidywania towarzysza Stalina. Komunistyczna Partia Chin zahartowana w ogniu walki narodowo-wyzwoleńczej, uzbrojona w zwycięską naukę marksizmu-leninizmu, okazała się na wysokości swego historycznego zadania. Pod wypróbowanym kierownictwem swego wodza Mao Tse-Tunga (*burzliwe oklaski*), zorganizowała ona i zespoliła robotników, chłopów, inteligencję — wszystkie patriotyczne siły narodu. Stworzyła ona potężną armię ludowo-wyzwoleńczą, która rozgromiła hordy Kuomintangu, wyposażone w broń amerykańską i kierowane w istocie przez amerykańskie sztaby. Rewolucja ludowa okazała się bez porównania silniejsza od reakcyjno-agresywnego bloku chińskich feudalów i imperialistów amerykańskich.

Zwycięstwo demokracji chińskiej otwiera nową kartę w dziejach nie tylko narodu chińskiego, lecz również wszystkich narodów Azji, uciśnianych przez imperialistów. Walka narodowo-wyzwoleńcza narodów Azji, basenu Oceanu Spokojnego, całego świata kolonialnego, wzniosła się na nowy, znacznie wyższy szczebel. Triumf demokracji chińskiej przynosi poważne wzmocnienie pozycji światowego demokratycznego obozu antyimperialistycznego, walczącego o trwałą pokój.

Tak więc mamy prawo powiedzieć z całkowitym przekonaniem, że siły demokracji i socjalizmu rosną, podczas, gdy siły kapitalizmu i podżegaczy wojennych ponoszą straty.

Porównując sytuację w obozie socjalizmu i w obozie kapitalizmu, nie możemy pominąć następującego czynnika ogromnej wagi. Podczas gdy w Związku Radzieckim i w krajach demokracji ludowej gospodarka nieprzerwanie rozwija się, poziom jej nieustannie się podnosi — w Stanach

Zjednoczonych widać coraz więcej oznak nadciągającego kryzysu ekonomicznego. Czynniki rządowe i niektórzy oficjalni ekonomiści w Ameryce uciekają się do wszelkich możliwych wybiegów, żeby ukryć przed narodem amerykańskim i zagranicą rzeczywisty stan rzeczy. Jednakże ta kampania wymuszonego optymizmu nikogo nie przekona. Przeciwnie, wznaga ona jedynie niepokój amerykańskiej opinii publicznej, która doskonale pamięta, że po takich samych uspokajających zapewnieniach prezydenta Hoovera wybuchły niebывały kryzys w latach 1929—1933.

Objawów kryzysu gospodarczego nie można ukryć! Począwszy od jesieni ubiegłego roku produkcja przemysłowa Stanów Zjednoczonych systematycznie spada. W lipcu 1949 roku stanowiła ona jedynie 65 proc. najwyższego poziomu, osiągniętego w latach wojennych i była o 18 proc. niższa od poziomu z października 1948 r. W okresie od października 1948 roku do lipca 1949 roku produkcja stali spadła o 28 proc., produkcja maszyn o 21 proc., metali kolorowych o 32 proc., towarów włókienniczych o 27 proc. Po nieznacznym, sezonowym wzroście wskaźnika produkcji przemysłowej w Stanach Zjednoczonych w sierpniu i wrześniu nastąpił dalszy znaczny spadek produkcji przemysłowej w październiku. Według oficjalnych danych, produkcja przemysłowa Stanów Zjednoczonych zmniejszyła się w październiku o przeszło 11 proc. Oznacza to, że poziom produkcji przemysłowej Stanów Zjednoczonych od października 1948 roku do października 1949 roku obniżył się o 22 proc.

Jeżeli porównać przebieg produkcji przemysłowej z początków kryzysu z lat 1929—1933 z przebiegiem produkcji przemysłowej lat 1948—1949, to okaże się, że w pierwszym roku kryzysu z lat 1929—1933 spadek produkcji przemysłowej wyniósł 15 proc., a w okresie rocznym, począwszy od października 1948 roku — 22 proc.

Mimo że wielu monopolistów woli raczej redukować produkcję, niż obniżyć ceny, zaznaczył się już spadek cen giełdowych i hurtowych w dziedzinie produkcji zarówno przemysłu lekkiego, jak i ciężkiego. Wahają się

i spadają kursy akcji przemysłowych. Kurczą się detaliczne obroty towarowe. Rosną zapasy towarów. Eksport amerykański spadł w stosunku do pierwszego półrocza 1947 roku, kiedy stał na najwyższym poziomie, o 19 proc.

Według oficjalnych danych, liczba całkowite bezrobotnych w Stanach Zjednoczonych wzrosła w ciągu ostatniego roku dwukrotnie a wraz z częściowo bezrobotnymi, pracującymi niepełny tydzień — wynosi przeszło 14 milionów ludzi. W rzeczywistości, jak stwierdzają amerykańskie związki zawodowe, liczba bezrobotnych w Stanach Zjednoczonych jest znacznie większa, niż wykazuje oficjalna statystyka.

Cecha szczególna obecnego kryzysu amerykańskiego polega m. in. na tym, że dojrzeła on w warunkach, gdy monopolisci amerykańscy zaprzęgli do swej służby prawie całą gospodarkę świata kapitalistycznego. Przy pomocy tzw. «planu Marshalla» rozprowadzają oni sztucznie produkcję nie znajdującą zbytu wewnątrz kraju, a przez tzw. program uzbrojenia państw obcych sztucznie zatrudniają szereg galezi przemysłu. A jakiż jest rezultat? Amerykańskie koła rządzące bynajmniej nie uratowały gospodarki Stanów Zjednoczonych przed nadciągającym kryzysem. Za to zrobiły one wszystko co w ich mocy, by przerzucić na barki krajów marszalskich koszty tego kryzysu. Należy przy tym uwzględnić fakt, że gospodarka kapitalistycznych krajów Europy i tak znajduje się w stanie upadku. Podczas gdy rozmiary produkcji przemysłowej Związku Radzieckiego wzrosły w ostatnich 20 latach dziewięciokrotnie, produkcja przemysłowa kapitalistycznej Europy, ogólnie biorąc, pozostała w ciągu tych 20 lat na tym samym poziomie.

Międzynarodowe stosunki gospodarcze znajdują się w świecie kapitalistycznym w stanie poważnej dezorganizacji. Handel światowy znajduje się na poziomie niższym od tego, który osiągnięto przeszło 20 lat temu. Obieg pieniężny cechuje inflacja i gwałtowny spadek siły nabywczej pieniądza. Stopa życiowa mas ludowych spada gwałtownie w dalszym ciągu. Kraje kapitalistyczne mają obecnie nie mniej niż 40 milionów

bezrobotnych i częściowo bezrobotnych.

W tych warunkach wzmógł się atak Stanów Zjednoczonych na zdeorganizowaną gospodarkę krajów marszalskich rokuje im najbardziej ponure perspektywy. Przeprowadzona ostatnio przez wszystkie niemal państwa kapitalistyczne dewaluacja może stanowić jaskrawy przykład gospodarczej agresji imperializmu amerykańskiego. Po sztucznym zdeprecjonowaniu, w porównaniu z dolarem, waluty narodowej swych kapitalistycznych «partnerów» monopolisci Stanów Zjednoczonych zamierzają forsować dalsze inwestowanie swych kapitałów w gospodarce Europy Zachodniej, jak również w krajach kolonialnych. Może to oznaczać tylko jedno — monopolisci amerykańscy zamierzają teraz zagarnąć za bezcen całe galezie przemysłu w krajach Europy Zachodniej, a także kolonie krajów europejskich. Dewaluacja stanowi zarazem nowy atak amerykańskiego kapitału monopolistycznego i jego partnerów zachodnioeuropejskich na stopę życiową mas pracujących.

Tak więc, rzecz można, sytuacja na świecie układa się dzisiaj w ten sposób, że sprawy krajów i narodów, które obywają się bez tzw. «pomocy» amerykańskiej, idą niezgorzej, a jesteśmy przekonani, że w przyszłości pójdą jeszcze lepiej. (*Oklaski*). Tymczasem w samej Ameryce i w krajach, którym Ameryka «pomaga», sprawy stoją coraz gorzej.

W tym stanie rzeczy nie dziwne, że obóz imperializmu ogarnęła trwoga, a najbardziej zaciekli przedstawiciele tego obozu wpadają w szal wściekłości i wymagają swą dywersyjną politykę przeciwko krajom, które nie życzą sobie kłekać przed amerykańskimi miliardami.

* * *

*

Towarzysze! Prawie trzecia część wieku dzieli nas od tego przełomowego dnia, gdy na szóstą część kuli ziemskiej rozpoczęła się nowa epoka w historii ludzkości.

Dziś my, ludzie radzieccy, wspominamy ze szczególną dumą historyczne dzieła, dokonane przez naszą partię i nasz lud pod przywództwem Lenina i Stalina.

Wielka Socjalistyczna Rewolucja Październikowa żyje i zwycięża w czynach naszej okrytej chwałą partii bolszewickiej, w czynach bohaterkiego ludu Związku Radzieckiego. W naszym marszu naprzód na drodze do komunizmu siłą przewodnią i kierującą jest nasza partia komunistyczna. Partia skupia, daje natchnienie i organizuje ludzi radzieckich, jednoczy ich wysiłki dla osiągnięcia wielkiego celu — budowy społeczeństwa komunistycznego. Jej przyrodzona więź z ludem krzepnie z każdym dniem. W tym jest źródło niezwykłej potęgi partii i państwa radzieckiego. Partia nasza stanowi monolit, stanowi siłę jednolitą, niewzruszoną, zespoloną jak nigdy wokół Komitetu Centralnego, wokół towarzysza Stalina. (*Burzliwe, długotrwałe oklaski, przechodzące w owację*). Ta jedność bolszewickich szeregów była zawsze, jest i będzie fundamentem mocy partii. (*Oklaski*).

Wielka Rewolucja Październikowa, jej ideały walki o pokój między narodami, o zniesienie wyzysku człowieka przez człowieka, o równouprawnienie i przyjaźń między narodami żyją i zwyciężają w budownictwie socjalistycznym, jakie rozwinęło się we wszystkich krajach demokracji ludowej, w historycznym zrywie wielkiego narodu chińskiego, w utworzeniu i wzmacnianiu Nie-

mieckiej Republiki Demokratycznej milującej pokój.

Wielka Rewolucja Październikowa żyje i zwycięża w tej walce, którą prowadzi potężny front zwolenników pokoju, demokracji i socjalizmu przeciwko siłom agresji imperialistycznej, przeciwko podżegaczom do nowej wojny.

Niechże się pienia z wściekłości ci, na których historia wydała wyrok. Im większy szal ogarnia obóz podżegaczy wojennych, tym więcej powinno być spokoju i opanowania w naszym obozie pokoju. Kroczy my pewnie pod kierownictwem naszego genialnego nauczyciela i wodza — towarzysza Stalina — na spotkanie jutra. (*Burzliwe, długo nie milknące oklaski*). Wiemy z całą pewnością, że zwycięstwo socjalizmu i demokracji na całym świecie jest nieuniknione. (*Oklaski*).

Niech żyje Wielka Socjalistyczna Rewolucja Październikowa i jej niezwykły sztandar! (*Oklaski*).

Niech żyje nasza partia komunistyczna! (*Oklaski*).

Niech żyje pokój na całym świecie!

Długo nie milknące, burzliwe oklaski. Wszyscy wstają. Okrzyki: «Niech żyje towarzysz Stalin!», «Wielkiemu Stalinowi chwala!», «Niech żyje Wielki Stalin!».

IWAN RIABOW

WIELKA DROGA

W 20-LECIE MASOWEGO BUDOWNICTWA KOLCHOZOWEGO

1.

Jesień 1929 roku stała się historyczną w wielowiekowej historii chłopów, w dziejach rolnictwa ojczyste-go. Jesieni tej, masy chłopskie zerwały z gospodarstwem jednostkowym, wybrały formę gospodarki kolektywnej.

Dwadzieścia lat masowego budownictwa kolchozowego w ZSRR stanowiły wspaniały dowód prawidłowości drogi, wybranej przez radzieckich rolników. Dzięki kolchozom kraj nasz stał się krajem postępowego rolnictwa a miliony chłopów prowadzą życie dostatnie i kulturalne. Z kolchozami związane są zasadnicze prze-

miany losów wsi i chłopów. Nie na darmo wielki przełom w życiu wsi porównuje się, jeśli chodzi o jego znaczenie historyczne i jego następstwa, z rewolucyjnym przewrotem w październiku (listopadzie) 1917 r.

System kolchozowy, ustalwszy się w jednej szóstej części świata przyniósł powodzenie nie tylko milionom radzieckich ludzi pracy; spoglądają na niego z nadzieją ludzie pracy krajów obcych. W ustroju kolchozowym widzą oni swoje wybawienie od niewoli kapitalistycznej, od bezsensu życia wiejskiego. Prawda o kolchozach, przedzierając się przez wszystkie kordony, poprzez jadowi-

ta zasłone kłamstw i oszczerstw, dochodzi do chłopca hinduskiego, który zgina plecy na swej nędznej działce ziemi i do amerykańskiego farmera, wyniszczanego przez nielitościwy i nieublagany kryzys kapitalistycznego systemu. Doświadczenia naszego rolnictwa przejmują chłopi krajów demokracji ludowej. Myśl wspólnej uprawy pól opanowuje świadomość prostych i rzetelnych ludzi pracy w tych krajach. Rzecznikami tej idei w polskich, rumuńskich, albańskich i bułgarskich wsiach, propagatorami nowych stosunków na wsi, stali się chłopi i chłopki, którzy byli w naszym kraju i na własne oczy widzieli naszą wieś.

W swoim historycznym artykule «Rok wielkiego przełomu», ogłoszonym w «Prawdzie» z 7 listopada 1929 roku, tow. Stalin dał klasyczną charakterystykę gospodarki zbiorowej na wsi, wskazał na jej wyższość nad starym, jednostkowym gospodarstwem. «Sukces partii polega tu na tym — pisał tow. Stalin — że udało się nam sprowadzić podstawowe masy chłopskie w całym szeregu rejonów ze starej, kapitalistycznej drogi rozwoju, która przynosi korzyść jedynie grupie bogaczy-kapitalistów, gdy tymczasem ogromna większość chłopów zmuszona jest wegetować w nędzy — na nową, socjalistyczną drogę rozwoju, która ruguje bogaczy-kapitalistów, a średniaków i biedotę uzbraja na nowy sposób, uzbraja w nowe narzędzia, uzbraja w traktory i maszyny rolnicze po to, ażeby dać im możliwość wyzwolenia się z nędzy i niewoli kułackiej i wkroczenia na szeroką drogę zrzeszonej, kolektywnej uprawy roli».¹⁾

W duszę każdego obywatela radzieckiego głęboko zapadły słowa wodza, wypowiedziane dwadzieścia lat temu, tchnące potężną wiarą w twórcze siły ludu, pełne poczucia dumy narodowej: «Posuwamy się całą parą po drodze uprzemysłowienia ku socjalizmowi, pozostawiając w tyle nasze odwieczne «rassiejskoje» zacofanie. Stajemy się krajem meta-

lu, krajem automobilizacji, krajem traktoryzacji. I gdy posadzimy ZSRR na automobili a chłopca na traktor — wtedy niechaj spróbują nas dogonić szanowni kapitaliści chelpiący się swoją «cywilizacją». Zobaczymy jeszcze, które kraje będzie można wówczas «zaliczyć» do zacofanych, które zaś do przodujących».²⁾

Prorocze słowa!

2.

Chłopi stanowią najbardziej liczną grupę ludności naszej planety. Nad losami chłopów, nad problemami ich bytu zastanawiało się wielu myślicieli. Literatura wszystkich krajów posiada tragiczne obrazy życia chłopskiego opowiada o głodzie, nędzy, o ucisku i bezprawiu w stosunku do człowieka pracy, zdobywającego w pocie czoła swój chleb, bez pracy którego niemożliwe jest istnienie ludzkości.

Goryczą i bólem nad losem chłopów podyktowane są najlepsze strofice Radiszczewa i Puszkina, Lwa Tolstoja i Sałykowa-Szczedrina, Niekrasowa i Gleba Uspienskiego. «Władzę ziemi» i «władzę ciemnoty» zaszczepiali na wsi wielcy panowie rosyjscy, którzy przeszli od kapitalistycznego Zachodu sposoby eksploatacji robotników rolnych, oraz brudni lordowie ziemscy-kulacy, którzy dopełniali obszarńczej samowoli ordynarnym i bezczelnym rozbojem.

W swoim patosie demaskowania ciężkich jak olów niegodziwości dawnego życia rosyjskiego postępowi pisarze posuwali się do rewolucyjnego protestu, do nawoływania chłopca, by toczył topory przeciw ciemnościom. My chlubimy się wielką literaturą rosyjską, dlatego że wyrażała idee oswobodzenia chłopów z jarzma obszarńników, za jej «muzę odwetu i żalu», za jej szczerą i pełną żaru miłość do chłopca, za nienawiść do jego wrogów.

Kto widywał, jak słucha
Swoich wędrownych pielgrzymów
Rodzina chłopska,
Zrozumie, że ani praca,
Ani wieczna troska,
Ani jarzmem długiej niewoli

¹⁾ Stalin: Zagadnienia leninizmu, wyd. ros. 11, str. 268; wyd. pol. 3, str. 251.

²⁾ Stalin: Zagadnienia leninizmu, wyd. ros. 11, str. 274; wyd. pol. 3, str. 256.

Ani nawet karczma
Ludowi rosyjskiemu jeszcze
Nie zakresłono granic:
Przed nim szeroka droga...

Żywe sily ludu wiejskiego zostały wciągnięte przez bolszewików do aktywnej walki rewolucyjnej i budowy nowego ustroju. Tylko klasa robotnicza i jej partia mogły skierować — i skierowały! — milionowe masy chłopskie na drogę wielkiego postępu socjalistycznego. Wielka Październikowa Rewolucja Socjalistyczna otworzyła przed nimi szeroką drogę walki rewolucyjnej i budownictwa nowego świata. Za bolszewikami, za Leninem i Stalinem poszły miliony biedniaków, poszła masa średniaków. Chłopi odrzucili te recepty tworzenia ich losu, które wiązały się z fałszywymi «przyjaciółmi ludu»³⁾ — od epigonów rewolucyjnego narodnictwa do kulackich ideologów — eserów. Chłopi rosyjscy nie dali się otumanić ani przez Masłowa⁴⁾ z Czernowem⁵⁾ w burzliwym roku 1917 przesyconym politycznymi namiętnościami, ani przez podłych odszczepieńców Bucharina i Rykowa i idących z nimi, którzy zamierzali cofnąć koło historii i przy pomocy zagranicznych interwentów odbudować w naszym kraju po trzykroć przeklęte kapitalistyczne porządki.

Pracujący chłopi poszli za partią komunistów, dlatego że tylko ta partia jest wyrazicielką istotnych interesów ludu, śmiałym i postępowym bojownikiem o szczęście pracujących.

Partia i lud to jedna całość. Pod kierownictwem partii, ręką z ręką z bohaterską klasą robotniczą szła nasza wieś do boju o władzę Rad, walczyła na frontach Wojny Ojczyźnianej, zwyciężała na froncie budowy socjalizmu, przeszła wielkie próby w Wojnie Ojczyźnianej ludu radzieckiego z niemieckim faszyzmem i japońskimi imperialistami.

³⁾ Narodnicy — w II poł. XIX w. i z pocz. XX w. przeciwnicy marksistów, wysuwający kulaków na plan pierwszy. «Historia WKP(b)», wyd. 1945, str. 22—23. Red.

⁴⁾ i ⁵⁾ S. M. Masłow i W. M. Czernow — przeciwnicy kolektywizacji ziem. Red.

Ustrój kolchozowy, stworzony przez partię Lenina—Stalina, stał się wielką siłą, która odbudowała naszą wieś. Prace tow. Stalina o budownictwie kolchozowym, które weszły do XII tomu jego dzieł, pokazują, jak mądrze i dalekowzrocznie partia przygotowywała warunki dla masowego ruchu kolchozowego. Wielki Stalin — jest twórcą teorii i praktyki kolektywizacji rolnictwa. Opracował on genialnie zasadnicze problemy budownictwa kolchozowego — rolę arteli rolniczych, jako podstawowego ognia ruchu kolchozowego na danym etapie, politykę likwidacji kulactwa jako klasy, na bazie całkowitej kolektywizacji, znaczenie MTS⁶⁾ jako forpoczty socjalistycznej przebudowy wsi. Wielki Stalin, oraz partia wprowadzili chłopów na drogę socjalizmu.

Wszystko, co bolszewicy przyrzekli chłopom — wszystko to w istocie zostało zrealizowane, stało się oczywiste. Krocząc po drodze, wskazanej przez partię Lenina—Stalina, nasza wieś stała się nową wsią socjalistyczną, a chłopi stali się chłopami nowego typu, jakiego jeszcze nie znała historia społeczeństwa ludzkiego.

Pociskami rozsadzającymi stary świat nazwał tow. Stalin pierwsze maszyny, które wyszły z transportera Stalingradzkiej Fabryki Traktorów. Maszyna przyszła na wieś jako potężny pomocnik chłopu w jego dążeniu do skończenia z biedą i bezsilnością gospodarstwa jednostkowego, do skończenia z miedziami i pustkowiami, do zmierzenia się z żywiołowymi siłami przyrody.

3.

Realizując generalną linię uprzemysłowienia kraju i kolektywizacji rolnictwa, bolszewicy wypełniali testament Lenina.

«Średnie chłopstwo — mówił Lenin — w społeczeństwie komunistycznym tylko wtedy wlede będzie po naszej stronie, kiedy my zlagodzimy i polepszymy warunki jego życia. Jeślibyśmy mogli dać jutro 100 tys pierwszorzędnych traktorów, zasilić je benzyną, obsadzić je maszynistami (wy dobrze wiecie, że na razie to — fantazja), to średni chłop powie-

⁶⁾ Stacja maszynowo - traktorowa. Red.

działy: «Jestem za wspólnotą» (to jest za komunizmem). Ale dlatego, ażeby tego dokonać, trzeba od początku zwyciężyć międzynarodową burżuazję, trzeba zmusić ją, aby dała nam te traktory, albo też trzeba podnieść naszą wytwórczość na tyle, abyśmy sami mogli je dostarczyć. Tylko w ten sposób będzie właściwie postawione to zagadnienie».)

My pamiętamy tę chwilę, kiedy pierwsze traktory pojawiły się na wsi, dodając jej potężnego bodźca do zjednoczenia, do pracy zespolonej na wspólnym polu. Sławna chłopka naszego kraju Praskowia Nikiticzna Angielina w swojej książce «O tym co najważniejsze» tak opowiada o tej chwili:

«Pierwsze kolchozy... Nawet w ich nazwę wkładało się tak wiele nadziei i wiary: «Naprzód do komunizmu», «Testament Lenina», «O kulturę», «Szczęśliwe życie»...

Nie było ono jeszcze szczęśliwe, nasze życie w tych dniach, i jeszcze nie wiedzieliśmy, my prości ludzie, do jakich szczytów bogactwa i radości doprowadzi nas władza radziecka z jej ustrojem kolchozowym i uprzemysłowieniem. A partia i Stalin już widzieli to, za górami ogromnych trudności, które stały na drodze.

My wierzyliśmy partii i władzy radzieckiej, wszyscy poszliśmy za Stalinem...

W początkach lat trzydziestych kraj był na stromym wejściu. A pięcie się w górę jest zawsze najtrudniejsze...

Jak i wszystkie sąsiednie kolchozy, jak i sam ustrój kolchozowy w całym kraju, nasz kolchoz imienia Lenina wytrzymał pierwsze ciężkie próby, utrwalił się na wsi. I na wiosnę 1930 roku, kiedy po raz pierwszy siadłam za kierownicą traktora, my kolchoźnicy jeszcze nie mając owoców nowego życia, już mocno i nieodwołalnie w nie uwierzyliśmy...

Moją pierwszą maszyną był «fordzon». Był to bardzo masywny i skomplikowany traktor, z kołami rozpędowymi, cewkami i szpulkami. Widocznie, Ameryka pozbyła się go dla nas według zasady «daję ci to,

co mnie na nic»; nawet w tym czasie maszyna uważana była za przestarzałą. Wystarczyło, ażeby w koła rozpędowe wpadły włoski albo troszeczkę zawilgotniły się cewki, wtedy traktor przestawał chodzić na całe doby.

Uruchamiano motor zwykle w piątkę, ale i to nie bez trudności. Nie-nasycony był ten «fordzon» straszliwie: na hektar głębokiej ziemi ornej traciło się 60 kg paliwa zamiast jak obecnie 20—25 kg.

Kiedy po upływie dwu lat do regionu przywieźli nowiuteńkie «CHTZ»⁸⁾ — pierwsze wytwory uprzemysłowienia — my wszyscy zakochaliśmy się w tych traktorach. I nie tylko dlatego, że marka swoja, radziecka: «CHTZ» były o wiele bardziej niezawodne, prostsze i ekonomiczniejsze od «fordzonów» i szybko je wy-parły».

Maszyna wynaleziona przez ludzi radzieckich, która przeszła długą i złożoną historię, zaczęła w warunkach kraju radzieckiego, w warunkach nowej wsi służyć swojej ojczyźnie!

My pamiętamy ostrą i naprężoną walkę wokół traktora. Wrogowie nowego życia na starej naszej ziemi starli się z maszyną na bagnety. Ile złośliwych baśni ułożono na temat traktora, jakimi tylko strachami nie straszili kulacy i ich poplecznicy ludzi, którzy wstąpili do arteli rolniczych! Piewcy słomianej i uprawianej lemieszem wsi przeklinali «żelaznego gościa», twierdząc, że pieśń chłopca nie zaprzyjaźni się z nim, że chłopskiego konserwatyizmu nie zwalczy żaden żelazny żywioł, że bolszewicy przegrają ze swoimi «eksperymentami» na wsi. Teraz wszystko to uważamy za śmieszne i naiwne — tak daleko poszła nasza wieś naprzód w swoim rozwoju ekonomicznym, a jej ludzie — w swojej świadomości, w swojej psychologii. Maszyna stała się decydującym czynnikiem odnowienia życia wiejskiego. Praca w rolnictwie stanowi odmianę pracy przemysłowej, miliony ludzi opanowały maszyny. Stopień mechanizacji prac rolniczych na wsi podnosi się z każdym ro-

⁷⁾ Lenin: Dzieła, t. XXIV, wyd. 3, str. 170.

⁸⁾ Charkowska fabryka traktorów. Red.

kiem. Z ostatniego komunikatu Centralnego Urzędu Statystycznego przy Radzie Ministrów ZSRR — dowiadujemy się, że stacje maszynowo-traktorowe w 1949 roku przeprowadziły prac rolniczych w kolchozach o 21 proc. więcej niż za taki sam okres w roku 1948. W roku bieżącym przez kombajny MTS uprawiono w kolchozach kultur zbożowych o 29 proc. więcej niż w roku 1948.

Pod względem technicznego wyposażenia rolnictwa kraj nasz już dawno wysunął się na pierwsze miejsce w świecie. Kto teraz ośmieli się pysznić przed nim swoją «cywilizacją»?

Oni już dawno zmienili utarte motywy, ci burżuazyjni krytycy Rosji Radzieckiej.. Dawniej nazywali oni nasz kraj kolosem na glinianych nogach, na wszystkie sposoby przekonawali o jego zacofaniu, patriarchalności i dzikości. Obecnie ze strachu mówią oni o stalowej potędze Związku Radzieckiego, straszą Zachód czerwonym Wschodem a radziecki traktor i auto wydaje się im groźbą dla ich «cywilizacji». Ale cóż, niechaj mówią, niech się straszą... «Cywilizacja» tego świata, na mocy praw historycznych zbliża się ku końcowi. Nowy świat nieuchronnie zwycięży stare, przeżyte społeczeństwo. W historycznym współzawodnictwie komunizmu z kapitalizmem biorą górę siły prawdziwego postępu i prawdziwej cywilizacji. W naszym wieku wszystkie drogi prowadzą do komunizmu.

Ogromną siłę stanowi na wsi postępową nauka radziecka, osiągnięcia której wprowadza się do wytwórczości rolniczej. Kolchoźnicy to nie prości rolnicy — oni są rolnikami kulturalnymi. Oni opanowali takie wiadomości, które nie były dostępne dla chłopów dawniej. Oni obznajomieni są z podstawami biologii i chemii, wielu spośród nich zna prawa rządzące życiem roślin; prace Darwina, Timiriaziewa, Williama i Miczurina stały się własnością praktyków. Przy pomocy maszyn, opierając się na pomocy postępowej nauki, pracując wspólnie, kolchoźnicy osiągnęli prawdziwy przełom w rolnictwie ojczystym, osiągnęli wspaniałe rezultaty swojej pracy na wsi.

Pod względem produkcji ziarna Związek Radziecki wysunął się na

pierwsze miejsce w świecie. Kolchozy i sowchozy zabezpieczyły naszemu krajowi pierwsze miejsce w produkcji lnu, buraka cukrowego, słonecznika i innych kultur rolniczych.

Komunikat Centralnego Urzędu Statystycznego przy Radzie Ministrów ZSRR «O wynikach wypełnienia państwowego planu odbudowy i rozwoju gospodarki narodowej ZSRR na 1949 r. za III kwartał» wykazuje, że ogólny urodzaj kultur zbożowych w 1949 r. jest wyższy niż w 1948 r. i przewyższa urodzaj przedwojennego 1940 roku. Urodzaj bawełny, lnu, konopi i słonecznika jest lepszy niż w roku ubiegłym, i przewyższa poziom przedwojenny. Znacznie większy także od zeszłorocznego jest urodzaj buraka cukrowego.

Centralny Urząd Statystyczny ogłosił także, że zbiór zboża przeprowadzony został szybciej niż w r. 1948. Kolchozy, sowchozy i indywidualne gospodarstwa chłopskie do 5 października 1949 zebrały zasiewów z 6 mln ha więcej niż w tymże samym okresie 1948 roku. Zasiew kultur ozimych w roku bieżącym przeprowadzony był w lepszym czasie, przy wyższym poziomie agrotechniki. W kolchozach, sowchozach i gospodarstwach pomocniczych do 5 października 1949 roku zaorano pola na 4,4 mln ha więcej niż w tym samym okresie w 1948 roku.

Cyfry te wymownie mówią o stałym wzroście rolnictwa w ZSRR.

Postęp rolnictwa jest charakterystyczny i dla całego kraju w ogólności, i dla każdego kolchozu. Nie ma ani jednej wsi, o której można byłoby powiedzieć, że ona nie posunęła się naprzód w porównaniu z dawnym okresem przedkolchozowym. W tym to właśnie leży wielkość epoki kolchozowej, że zasadnicze przeobrażenia poruszyły nawet dawne «niedźwiedzie zakątki», dawną prowincję, dawne kresy. Dla wszystkich okolic kraju jednakowo charakterystyczny jest niepohamowany ruch naprzód i wyżej.

4.

Kraj nasz jest wielki i bogaty i chyba nie ma drugiego kraju w świecie z taką różnorodnością warunków klimatycznych. Mamy zalane słowcem urodzajne równiny Ukrainy, Krymu i Kubania, gdzie sama przyro-

da jakby wychodzi na spotkanie rolnika. «Tu długo jasnieje niebiański lazur; tu krótko panuje surowość zimnych burz». Ale u nas są i bardzo rozległe przestrzenie na północy, gdzie prawie przez pół roku trwa zimowy sen przyrody, a których gleby, według smutnych wynurzeń Hercena, zdolne są do produkowania tylko miotł. Ale i dla północy nastął nowy okres i na północy obserwujemy cudowne przemiany, i u nas nie ma już podstaw do uzalania się na piaski i gleby gliniaste okolic Nowogrodu, Wiatki, Włodzimierza, Tweru.

Oto na przykład, szeroką popularność uzyskało w naszym kraju doświadczenie kolchozu «Czerwony Październik». My wiemy o stałych i wysokich urodzajach w polach i ogrodach tego kolchozu, znamy rekordy na jego fermach, wiemy, że liczni kolchoźnicy i kolchoźnice «Czerwonego Października» nagrodzeni są orderami i medalami, że są wśród nich Bohaterowie Pracy Socjalistycznej. Ziemia tego artelu rolniczego, który uzyskał wielką sławę w naszym ludzie, położona jest w głębi rejonu Kirowskiego. To dawna gubernia Wiatska, ta sama gubernia, która zawsze uważała się za «konsumcyjną», gdzie uprawa roli była sprawą bezdochodową, beznadziejną, rujnąjącą. Ale przecież Wiatka — to Szczedrina Krutogorsk, ze wszystkimi jego cechami! I oto teraz widzimy w dawnej wsi wiatskiej bogaty kolchoz, kolchoz-milioner! Zjawisko wspaniałe, przeobrażenie fenomenalne... A przecież tylko dwadzieścia lat oddziela sławny kolchoz «Czerwony Październik» od pędzącej żywy w ukryciu głuchej wsi...

Oczywiście, i w pierwszych latach po Wielkiej Październikowej Rewolucji Socjalistycznej podejmowało się kroki, ażeby podwyższyć wytwórczość ziemi, podnieść dobrobyt wsi. Prowadzono agrotechniczną propagandę, państwo okazywało poważną pomoc wytwórczą gospodarstwu chłopskim. Pod tym względem młoda władza radziecka za krótki okres działała nieporównanie więcej niż dokonał w ciągu dziesięcioleci dla wsi rosyjskiej departament rolnictwa i instytucje rolnicze. Wspomnijmy tylko, jakie kryteria wysuwano w ocenie położenia

spraw na wsi w latach dwudziestych a zobaczymy ogromną różnicę między tym co było a co jest teraz. Wtedy w gazetach i książkach niekiedy figurowały takie pojęcia «Dania pod Moskwą», «Holandia obok Wologdy», «Nowa Ameryka». To wszystko kursowało w niektórych kołach agronomicznych, etykielki i oceny służyły do oznaczenia faktów pozytywnych i zjawisk w praktyce rolniczej tej czy innej miejscowości. Wtedy osiągnięcia rolnictwa obcego wydawały się innym krótkowzrocznym ludziom ideałem, do którego należało dążyć a porównanie z Ameryką czy Holandią stawało się w ustach ograniczonego dziennikarza czy rozmówcy, cierpiącego na niemądrą chorobę czolobitności przed zagranicą, najlepszą pochwałą dla jakiego bądź gospodarstwa, które uzyskało określony poziom uprawy roli czy hodowli bydła. Obecnie pojęcia podobnego typu odeszły w dziedzinę legendy.

Doświadczenie socjalistycznego rolnictwa to najbardziej ważkie i postępowe słowo w praktyce rolnictwa światowego. To są szczyty.

Wyrzuciliśmy ze swojego obiegu wiele starych pojęć i ocen. Klasyczna formula starego życia rosyjskiego «władza ziemi» już straciła swoje znaczenie dla wsi z jej wielkim rolnictwem, maszynami, nauką, znakomitą doświadczeniem. Radzieccy chłopcy zdobyli swoją władzę nad ziemią. Będzie tak jak chcą oni, a nie tak jak chce przyroda! Zwiolotwe siły tej przyrody ukorzą się przed wolą, rozumem i wiedzą człowieka.

Przed nami znajdują się zapiski Fedora Dubkoweckiego, przewodniczącego jednego z kolchozów na Ukrainie. Dźwięczy w nich głos nowego gospodarza ziemi, głos chłopca, głos wierzącego w jutro, planującego ten dzień.

«..Komu jak komu ale przewodniczącemu artelu zawsze miło jest cieszyć się dziełem swych rąk. Przecież w tym, co ja widziałem, była częstoczka mnie samego: mojej pracy, mojej umiejętności kierowania, organizowania, kształcenia ludzi! Artel! Radość moja, krew moja!

Minęła jedna za drugą szesnaście kolchozowych wiosen. Szła siedemnasta. «Zdobyc Października» zaczęło w gazetach porównywać z pełną

czasą.. Pewnego razu w którejś z gazet pojawił się szkic o naszym artelu. Molto do niego stanowiły słowa Stalina:

«Kolchozy, jako socjalistyczna forma organizacji rolnictwa mogą dokonać cudów budownictwa gospodarczego, jeśli na ich czele stoją prawdziwi rewolucjoniści, bolszewicy, komuniści».)

Wyglądało, że autor szkicu za takiego rewolucjonistę uważał i mnie. Było to przyjemne, ale głos rewolucjonisty, bolszewika, komunisty mówił mi:

«To, czego dokonałeś Fedorze Iwanowiczu — to tylko początek, cząsteczka tego co należy dokonać. Pełna czasza wydaje się pełną w porównaniu z tym co było, z tym życiem, którym żyli kolchoźnicy przed wstąpieniem do artelu i w pierwszych latach jego istnienia. Konsekwentnie nie poprzestaj na osiągniętym, lecz idź naprzód, naprzód!»

W artelu «Ul i pszczola» my tylko marzyliśmy o stałych stopodowych urodzajach zbóż na całej powierzchni siewnej. W «Zdobyczy Października» marzenie zamieniło się w rzeczywistość. Średni urodzaj zbóż za lata 1935—1938 był 185 q, średni zbiór buraka cukrowego 225 q z ha.

O takich urodzajach nigdy nie śniła na tych ziemiach ani hrabia Szwałow ani najbogatsi kułacy.

Upadła «teoria» spadku urodzajności ziemi, na podstawie której należało dawać długie odpoczynek dla podniesienia struktury gleby. Nasi ludzie odmłodzili starą ziemię nie przez długie odpoczynek, a przez płodźmian przemienny, głęboką orką, lepszą uprawą we właściwym czasie».

Kraj nasz od dawna bogaty był w samorodne talenty. Lecz i w rolnictwie aktywną twórczą siłę stanowili utalentowani ludzie, chłopcy i chłopki. Wszystko cokolwiek cenne i pożyteczne w tym rolnictwie stworzone było przede wszystkim przez nich, a nie przez panów, którzy zajmowali się w swoich majątkach hodowlą bazantów, hodowlą psów gończych i innymi zabawami. Dzięki chłopskiemu rozumowi i rękom za-

ślęła Rosja chołmogorska i jaroślawska rasa wielkiego bydła rogatego, końmi pociagowymi, lnem, słonecznikiem i konopiami. I tak odwieczna chłopska zdolność do pracy twórczej, do tworzenia nowego, osiągnęła największy rozmach dopiero w ustroju kolchowym. Tylko w warunkach wspólnego rolnictwa, w warunkach zwycięskiego socjalizmu na wsi stworzona została sprzyjająca gleba dla wydostania utalentowanych ludzi wsi. Prawdziwe i słusze jest to, że wieś wysuwa twórców i nowatorów, stając się cudownym obrazem rozkwitu osobowości ludzkiej i ludzkiej indywidualności.

Nagradzanie orderami i medalami, ustanowienie tytułu Bohatera Pracy Socjalistycznej za pracę na polach i fermach, za rekordy w rolnictwie — tego niema i nie może być w żadnym kraju kapitalistycznym. Sławny chłop — to zjawisko, które właściwe jest tylko naszemu społeczeństwu socjalistycznemu.

I dla nas zrozumiąla jest dumna, która kurskim kolchoźnikom poddyktowała słowa w ich piśmie do woda:

«Który kraj kapitalistyczny może pochwalić się sławnym chłopem? Niech podadzą nam imię znanego chłopca swego kraju krzykacze z burżuazyjnych «demokracji» Ameryki i Anglii. Nie podadzą! W świecie kłamstwa i oszukaństwa znany jest nie człowiek pracy, lecz ten który wzbogacił się na pracy prostych ludzi».

5.

Nasze kolchozy stały się potężnym instrumentem przeobrażenia świadomości chłopskiej w duchu socjalizmu. Dzięki kolchozom, dzięki polityce partii, drobny właściciel stał się budowniczym socjalizmu, pokonującym przeżytki kapitalizmu w swej świadomości. Na wsi wyrosli nowi ludzie, dla których interesy kolchozu, ustroju komunistycznego stały się życiowymi interesami.

Przeprowadzając paralelę między dawniejszymi panami sytuacji na wsi a nowymi jej gospodarzami widzimy potężny duchowy i kulturalny wzrost współczesnego rolnika. W powieści S. Babajewskiego «Kawaler Złotej Gwiazdy», w powieści Ju. Łaptiewa «Zorza», w innych utworach, po-

) J. Stalin: «Zagadnienia leninizmu», wyd. ros. 11, str. 405; wyd. pol. 3, str. 377.

święconych nowej wsi, wsi lat czterdziestych, znajdujemy całą galerię kolchoźników i kolchożnic, przywódców i szeregowych chłopów, którzy radują nas bogactwem wiadomości, rozległością horyzontu, twórczym ogniem. Przecistawmy tym żywym obrazom wielkich specjalistów pracy, troskliwych gospodarzy, bojowników o nowe — przecistawmy przyćmione cienie dawnych posiadaczy ziemskich w carskiej Rosji, to zobaczymy przepaść między pierwszymi i drugimi. Oto co oświadczył o swych sąsiadach A. N. Engelhardt, autor drukowanych w latach osiemdziesiątych w «Otoczestwiennych zapiskach» listów ze wsi:

«Na początku rozmawiałem z obszarnikami coraz więcej o gospodarstwie, które dla nas stanowiło sprawę najbardziej interesującą, dlatego że co nas obchodzi polityka, czyż nam nie wszystko jedno, czy zdrow jest książę Walii czy nie, co nam do tego kto lepiej śpiewa Łukka czy Sneider, co nas obchodzi czyjego pomysłu grochowa kielbasa jest pożywniejsza itd.; ale szybko przekonałem się, że rozmowa z obszarnikami o gospodarstwie jest całkiem bezużyteczna, dlatego, że oni po większej części mało o tym myślą. Nie mówię już o teoretycznych wiadomościach — do tej pory jeszcze nie spotkałem tu ani jednego gospodarza, któryby wiedział, skąd roślina czerpie azot czy fosfor, któryby wykazywał chociaż najbardziej elementarne wiadomości z nauk przyrodniczych i rozsądnie pojmował co u niego przeprowadza się w gospodarstwie, a także wiadomości praktycznych — oto czego zadziwiająco brak. Nie ma niczego, rozumiecie. Chłop przynajmniej zna praktykę i ma zdrowy rozsądek w sprawach gospodarstwa...». Nie myślimy, by autor tych krytycznych linii, sam szlachcic i posiadacz ziemski, budował fałszywe oskarżenie przeciw warstwie obszarniczej!..

Pljada nowych chłopów, imiona których stały się sławne w naszym kraju, w sposób olśniewający świadczą o twórczym wroście współczesnych rolników. Wystarczy wspomnieć o Prozorowie, przewodniczącym kolchozu «Czerwony Październik»; jego pięknego referatu o pięciolatce kolchozowej słuchano w murach

Akademii Timiriaziewa, o uralskim rolniku-eksperymentatorze Malcewie, którego osiągnięcia posunęły naprzód naukę o roślinach, o sybirskich nowatorach Jefriemowie i Waritwodzie, o ukraińskim mistrzu wielkich zbiorów kukurudzy Marku Ozernym i jego «uniwersytecie», o wybitnych hodowcach bydła Luskowej i Nartowej. Oto sól ziemi kolchozowej, najcenniejszy jej kapitał! Oni uosabiają nowe pokolenie chłopów, które wyrosło w wielkiej stalinowskiej epoce, wykształcone przez bolszewików. Na tych wybitnych jednostkach wzorują się ich ziomkowie. Idziemy ku takim czasom, kiedy wybitni ludzie pojawiają się w każdym zapadłym kącie, kiedy cała nasza ziemia rozkwita talentami, jak kwitnie w całej krasie pole rosyjskie w letniej porze!

Widoczne cechy komunizmu coraz jaśniej wylaniają się we współczesnej działalności rolniczej. Cechy te leżą w nowym obliczu postępowej wsi, która już wykorzenia swoje wiekowe przeciwieństwo wobec kultury miejskiej, wobec życia miejskiego. Cechy te znajdują się w warunkach pracy rolnika, która z ogromnego i haniebnego brzemienia stała się radosną sprawą honoru i męstwa. Te rysy znajdujemy w kulturze socjalistycznej, która stała się majątkiem wsi i jej mieszkańców. U nas wyrosła już młodzież, której światopogląd kształtował się w warunkach nowych warunkach socjalistycznych i która zna stare stosunki tylko z literatury i z opowiadań starszych, nie nosi rodzimych piętn kapitalizmu. Jest ona nosicielką świeżych i szlachetnych ideałów socjalistycznej wspólnoty życia, które utwierdziło się w naszej wsi. Ona odgrywa coraz większą rolę w życiu kolchozów, w budowie nowej kultury. Jej właściwe są cechy i zalety inteligencji. Sądzone jej dokonanie wielkich dzieł na ziemi, kontynuowanie bohaterstwa minionych pokoleń.

«My powinniśmy — wskazywał M. I. Kalinin — podnieść wysoko swoje rolnictwo, uczynić je jak najbardziej wytwórczym, ochraniając w tymże czasie siły ludzkie i przyczyniając się do wzrostu ilości i wytwórczości kolchoźników.

Bliski jest dzień, kiedy nie tylko

w miastach ale i na wsiach cała młodzież będzie posiadała ukończone średnie wykształcenie — czy nie stanie to na przeszkodzie rolnictwu, czy nie będzie to przeszkadzać zdolności do pracy, czy ci którzy skończą dziesięciolatkę będą chcieli pracować w kołchozach?

Nie, nie będzie przeszkadzać. Ale to za mało powiedzieć — «nie». Ten fakt, że i w przyszłości len będą miedlić ludzie, którzy ukończyli dziesięciolatkę, orać będą ludzie ze średnim wykształceniem — to już sam przez się określa to, że same te prace winny być, jakby powiedzieć, ukulturalnione».¹⁰⁾

U «przyjaciół ludu» było nie mało utopijnych projektów odnośnie do wsi. Jednym z projektów było stworzenie... «inteligentnej wsi». Dowodziło się, że taką wieś można stworzyć, przy pomocy przesiedlenia piśmiennych, kulturalnych ludzi z miasta na wieś, z tym, ażeby oni, osiedliwszy się w głębi Rosji wyplacali swój dług w stosunku do «mniejszych braci» — chłopów, jedli «swoją chleb» a przy sposobności dawali zastrzyki kultury swoim podopiecznym autochtonom. Engelhardt pracował dla tej idei i nawet starał się w praktyczny sposób urzeczywistnić ją w swoim okręgu. W osiemdziesiątych latach stworzył on między innymi w Smoleńskiej gubernii Bukowską «komunę» z osób, podzielających punkt widzenia znanego publicyście. Ale «inteligencja wsi» okazała się maniłowską utopią, a jej inspirator pozostał sam, «jak Mariusz na gruzach Kartaginy».

Potrzebny był nowy ekonomiczny, społeczny i kulturalny ustrój na wsi, potrzebne było zwycięstwo socjalizmu dla tego, ażeby piśmienna, kulturalna wieś stała się nie utopią lecz faktem realnym. Współcześni inteligenci pojawili się na wsi nie drogą «wejścia w lud», oni stanowią ciało z ciała i kość z kości ludu, oni organicznie są związani z masą chłopską i wypełniają swój dług na wsi w imię wspólnych z ludem celów i interesów.

Wsi kołchozowej, mającej wspierać tradycje, rozporządzającej ka-

drami kulturalnych rolników, opierającej się w swojej pracy na współczesnej technice i postępowej nauce radzieckiej, już starczy sił na rozwiązanie wielkich problemów, zrealizowanie potężnych pomysłów. Stalinowski plan przeobrażenia przyrody był przyjęty gorąco i poparty przez miliony chłopów. Wypełnienie tego planu stało się sprawą honoru dla naszej wsi. Pierwszy rok walki o realizację planu wykazał w przekonywujący sposób, że będzie on wykonywany przed terminem. Na to w państwie, w kołchozach i sowchozach są i środki i siły.

Chłopi, którzy mają pouczające doświadczenie w budowie kołchozowych elektrostacyj, których sieć pokrywa już ogromne przestrzenie naszego kraju, pomyślnie dokonują takiej pracy, jak zrealizowanie wielkiego planu przeobrażenia przyrody w stepowych i półstepowych obszarach naszego kraju.

I tu ujawnia się potężna, zwyciężająca wszystko siła socjalistycznego współzawodnictwa, które stało się podstawową metodą pracy na wsi, i przyniosło wielkie rezultaty we wszystkich dziedzinach budownictwa nowego życia.

Wypełnienie nakreślonych przez partię i rząd planów przeobrażenia przyrody, podniesienia urodzajności i rozwoju hodowli bydła — to stworzenie niewidzialnej obfitości środków żywnościowych dla ludności i surowca dla lekkiego przemysłu. Przez walkę o swój dobrobyt radzieccy chłopi przybliżają dni komunizmu.

Zestawiwszy naszą nowość kołchozową ze starym, jaśniej uświadamiamy sobie istnienie wielkich przemian, które zaszły w losach naszego wielomilionowego chłopstwa. Wspomnijmy jaki los przepowiadali chłopstwu liczni myśliciele, jak krótkowzroczni byli oni w swoich prognozach. Angielski literat Herbert Wells rozreklamowany był jako człowiek o wysokim poziomie fantazji. Na granicy dwóch wieków ukazała się jego książka, która narobiła wiele hałasu, a w której były wyłożone między innymi jego poglądy na to, jak ułoży się dola chłopstwa w dwudziestym stuleciu. Oto czcigodny autor nie pomsunął się daleko! Twierdził on, że wieś «przedstawią beznadziejną, nie-

¹⁰⁾ M. I. Kalinin: O ustroju kołchozowym i kołchoźnikach. Wyd. «Pravda», M. 1945, str. 15—16.

ruchomą ścianę przed postępową ewolucją». U niego «farmer ugina się od pracy i żyje w jednej rodzinie z dziećmi swoimi i bydłem». W końcu, pisarz był przekonany, że «kury tych farmerów będą jeszcze wiele dziesiątków lat dziobać ziarno, a dzieci prosić o jałmużnę przy drogach nowych, przeprowadzenie których myśmy przepowiedzieli». «To arkadyjskie życie na wolnym powietrzu szybko wydaje swoje owoce w północnej Francji i Belgii, jak dało je już w Irlandii w formie licznych lat głodnych». Jeśli sprowadzić te frazesy do jednej formuły to będzie ona taka: idiotyzm życia wiejskiego. Wynika z tego, że znakomity fantasta niczego nie przyrzekał chłopstwu w dwudziestym wieku, oprócz napół głodnego istnienia i duchowego zdziczenia.

Ale są jeszcze prorocy w starej Anglii! W jednym z ostatnich numerów «Brytyjskiego sprzymierzeńca» opublikowano artykuł o chłopach, zamieszkujących normandzkie wyspy na północnym wybrzeżu Francji. Redakcja czasopisma bardzo rozczuła się obrazem życia wyspiarzy: «Mówią, że na wyspie są farmerzy, którzy w całym swoim życiu nie byli nawet w mieście Saint Helier,

które znajduje się w odległości nie więcej niż 8 mil angielskich od ich domu». I jeszcze pisze czasopismo: «Mówią, że farmer z Jersey ceni swoją krowę bardziej niż żonę».

Taka jest chłopska Arkadia w kraju kapitalistycznym...

* *
*

Dwadzieścia lat masowego budownictwa kołchozowego w naszym kraju stanowi wielką datę historyczną.

Wielką i sławną drogę przebył nasi chłopci pod kierownictwem partii bolszewików w okresie lat dwudziestu.

Wspaniałe perspektywy otwierają się przed nimi.

Wielką energię rodzi w ludziach wielki cel — komunizm.

Z imieniem tow. Stalina na wielki związana jest znakomita, wzruszająca epopea ruchu kołchozowego.

Jemu zobowiązane są miliony chłopów i chłopiek za cudowne przemiany w ich losach, zobowiązani są za szczęście.

Z miłością nazywają oni tow. Stalina organizatorem i twórcą wielkiego mocarstwa kołchozowego.

Iwan Riabow

«Nowyj Mir» 11/49, s. 181—9.

TREŚĆ DODATKU DO NR 11—12/1949

<i>G. M. Malenkov</i> : 32 Rocznicą Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej	741
<i>I. Riabow</i> : Wielka droga (w 20-lecie masowego budownictwa kolchozowego)	754

СОДЕРЖАНИЕ

Славянский Комитет Польши Генералиссиму Сталину — Речь Президента Польской Республики Б. Берута на торжественной академии в честь И. В. Сталина — Я. Бетяев: Биография И. В. Сталина — Вл. Броневский: О Сталине — И. В. Сталин (заявления В. Коларова, Я. Дрда, Д. Ибаррури и пр.) — М. Минковский: И. В. Сталин как инициатор колхозов — Г. Свionтковский: Международное значение Октябрьской Революции — Р. Юрьсь: Историческая перемена — К. Пиварский: Роль СССР в международных отношениях — Новые книги — Политическая, экономическая и культурная хроника — СССР и страны народной демократии в польской прессе — Обзор журналов — Приложение I: Г. М. Маленков: 32-я годовщина Великой Социалистической Октябрьской Революции. Приложение II: И. Рябов: Великий путь

СЛАВЯНСКАЯ ЖИЗНЬ. Общественно-политический ежемесячный журнал посвящённый славянским делам, жизни СССР и стран народной демократии, мирному сотрудничеству народов. Издается Президиумом Славянского Комитета Польши, Варшава, аллея И. Сталина 1. Редакционная коллегия: Генрих Свionтковский (председатель), Станислав Трояновский (редактор по политической части), Генрих Батовский (редактор по научной части), Казимир Пиварский, Иосиф Серадзкий.

Редакция и администрация: Kraków, Basztowa 15.

CONTENTS

Letter of the Slavic Committee of Poland to Generalissimo Stalin — Speech of the President of The Polish Republic Mr. B. Bierut on the Anniversary of Generalissimo Stalin's 70th Birthday — Y. Betyayev: Stalin's Biography — Wł. Broniewski: Poem on Stalin — Some Quotations on Stalin — M. Minkowski: Stalin as Initiator of the Kolkhoz System — H. Świątkowski: International Importance of the October Revolution — R. Juryś: Turn of History — K. Piwarski: Soviet Union's Part in the International Relations — New Books — Political, Economic and Cultural Annals — USSR and Lands of People's Democracy in the Polish Press — Survey of Slavic Magazines. Appendix I. G. M. Malenkov: 32nd Anniversary of the October Revolution — Appendix II. I. Ryabov: Great Way.

SLAVIC LIFE, a monthly magazine devoted to Slavic matters, to the life of the USSR and the states of People's Democracy, to peaceful cooperation of nations. Published by the Presidential Office of the Slavic Committee in Poland, Warsaw, al. J. Stalin 12. Editorial Board: Henryk Świątkowski (chairman), Stanisław Trojanowski (political editor), Henryk Batowski (scientific editor), Kazimierz Piwarski, Józef Sieradzki.

Editorial and booking office: Kraków (Cracow), Basztowa 15.

S O M M A I R E

Lettre du Comité Slave de Pologne au Généralissime Staline — Discours du Président de la République Polonaise M. B. Bierut à l'occasion du 70me anniversaire du Généralissime Staline — J. B é t y a y e v : Biographie de Staline — Wł. Broniewski: Vers au Staline — Quelques témoignages sur Staline — M. Minkowski: Staline comme initiateur des kolkhoses — H. Świątkowski: Importance internationale de la Révolution d'Octobre — R. Juryś: Le tournant d'histoire universelle — K. Piwarski: Le rôle de l'URSS sur le fond international — Comptes-rendus — Chronique politique, économique et culturelle — URSS et les pays de la démocratie populaire dans la presse polonaise — Revues slaves. Supplément I. G. M. Malenkov: Le 32nd anniversaire de la Révolution d'Octobre — Supplément II. I. Riabov: Le grand chemin.

LA VIE SLAVE. Revue mensuelle consacrée aux problèmes slaves, à la vie de l'URSS et des pays de la Démocratie Populaire, à la coopération des nations pour la paix. Publiée par la Présidence du Comité Slave de Pologne, Varsovie, al. J. Stalina 12. Comité de rédaction: Henryk Świątkowski (président), Stanisław Trojanowski (rédacteur politique), Henryk Bałowski (rédacteur scientifique), Kazimierz Piwarski, Józef Sieradzki.

Rédaction et Administration: Kraków (Cracovie), Basztowa 15.